הארץ

950 שקל. יום ו' ט' בכסלו תשמ"ו. 22 בנובמבר 1985 Vol. 67/20231 NOVEMBER 22, 1985

מוצרי מסקו-הפתרונות לכל בעיות האחסון
מסקו
טכנולוגיות בע"מ
04-705967 03-442184

גורבצ'וב: אם רייגן יציב נשק בחלל — נמצא תשובה ראויה

המנהיגים לא הצליחו לפתור מחלוקות אך הציגו הפיסגה כהצלחה עקב הקשר האישי שנרקם ● יבקרו זה אצל זה בשנתיים הקרובות

גורבצ'וב: אילו היינו נשארים עד להשגת הסכם – ייתכן שלא היינו עוזבים את ז'נווה לעולם ● שאלת יהודי בריה"מ נדונה באריכות והוגשה רשימת אסירים פוליטיים ● הוחל דיון בנושא המזה"ת

מאת דניאל דגן
שליח "הארץ" בז'נווה

ז'נווה (מיוחד ל"הארץ"). מנהיג המפלגה הקומוניסטית הסובייטית מי־כאיל גורבצ'וב, אמר כי הפחתה משמ־עותית במאגר הנשק הגרעיני של ארצו תתאפשר אך ורק אם ואשינגטון תוותר על כוונותיה להציב מערכות־הגנה נגד טילים גרעיניים בחלל.

במסיבת העיתונאים שקיים בתום יומיים של שיחות עם נשיא ארה"ב רונלד רייגן אמר גורבצ'וב, כי בריה"מ מוכנה להפחתה מרחיקת לכת של הנשק הגרעיני – אך "בתנאי שהדלת למלחמת הכוכבים תהיה סגורה באופן מלא". בכך חזר מנהיג בריה"מ על אזהרות קודמות של מוסקווה, כי לא ייתכן פירוק נשק גרעיני אם תמשיך ארה"ב בתכניותיה להצבת מערכות הגנה נגד טילים בחלל.

הצהרות גורבצ'וב בנושא "מלחמת הכוכבים" היתה הביטוי הבולט ביותר לכך, ששני מנהיגי מעצמות העל לא הצליחו לקרב את עמדותיהם בנוש־אים הקריטיים השנויים במחלוקת, ובעיקר בנושא פירוק הנשק. ואולם הן רייגן והן גורבצ'וב תארו את הפגישה ביניהם כהתחלה חדשה ביחסי שתי המעצמות, והדגישו את נכונתם לפעול כדי להשיג התקדמות בנושא פירוק הנשק.

דיון מקיף על המזה"ת

שר החוץ האמריקאי ג'ורג' שולץ אישר כאן, כי רייגן וגורבצ'וב ניהלו

(סוף בעמוד 2 טור 5)

אחרי הסעודה האחרונה. הנשיא רייגן והמזכיר הכללי גורבצ'וב משוחחים בנינוחות שלשום בלילה לאחר הארוחה, שחתמה את שיחותיהם בפסגה. אתמול נפרדו שני המנהיגים בתום מתן הצהרה משותפת בפני העיתונאים. בתצלום נראה בהרכנו נשען על גב הספה שר האוצר האמריקאי, דונלד ריגן. סביב ניצבים יועצים ועיתונאים. (תצלום איפי)

מיטראן קורא לשיתוף אש"ף במו"מ ולהענקת "מולדת" לפלשתינאים

ה"עדכון מחדש" שעליו הוכרז בעת ביקור פרס לא יהיה מהותי

ירדן וישראל בוחנות נוסחה למסגרת הבינלאומית: כינוס מושב במתכונת ועידת ז'נווה

מאת יואב טוקר
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). הנשיא מיטראן הבהיר אמש, כי צרפת דבקה בתמיכתה בזכותם של הפלשתינאים ל"מולדת". הנשיא תאר את אש"ף כ"גוף הלוחם המוכר היחיד" והטעים, כי מן הדין, על כן, שאש"ף ישתתף במגעים המדיניים.

במסיבת עיתונאים בארמון האליזה בפאריס הבהיר מיטראן, כי ה"עדכון מחדש", שעליו הוכרז בעת ביקור פרס במדיניות המזרחתיכונית של צרפת, אינו כרוך בשינויי עמדה מהותיים. הוא הזכיר בהקשר זה את הדברים, שהוא עצמו אמר בנאומו בכנסת בירו־שלים (באביב 1982) בזכות מולדת לפלשתינאים והכרה באש"ף.

היתה זו הפעם הראשונה זה כשלוש שנים, שהנשיא עצמו חזר במפורש ובפומבי על ההכרה הצרפתית בזכות הפלשתינאים ל"מולדת". אף שראשי הממשל הצרפתי לא הכחישו מעולם את המחלוקות מעמדה בסיסית זאת, הסתפקו בשנים האחרונות מרבית הדוברים הבכירים – כולל הנשיא עצמו – בהתבטאויות פחות מפורשות, בנוסח "הזכות להגדרה־עצמית", "הזכות ליחידה לאומית", או "הזכות למבנה מדיני עצמאי".

בפאריס מסיים היום ביקור בן יו־מיים שליט קאטאר, שייך כליפה אבן חמד.

נבחנת נוסחה לשיחות

סופר "הארץ" לעניינים ערביים, מוסר, כי מקורות ערביים ברבת־עמון אמרו לכתב "מונטה קרלו", כי ירדן וישראל בוחנות נוסחה מוסכמת למסגרת הבינלאומית לשיחות שלום, לפיה יקראו ארה"ב ובריה"מ לכינוס מושב שלישי של ועידת ז'נווה על־פי הנוסח של הכינוס הקודמים משנת 1973. לדברי המקורות מצפים מצרים וירדן לתוצאות כינוס הוועד הפועל המועצה המרכזית של אש"ף בבגדאד, אשר יכללו "החלטות מדיניות חשובות". במקביל חזר יועצו של ערפאת, נביל עמרו והדגיש אמש, כי החלטות מועצת הביטחון 242 ו־338 אינן מונחות על סדר היום של הדיונים בבגדאד. לדבריו, מקבל אש"ף את החלטות האו"ם בכלל הנוגעות לפלשתינאים והכוללות הכרה בזכותם להגדרה עצמית ולכינון מדינתם, לרבות החלטות מועצת הביטחון.

החלטות אלה קוראות לישראל לסגת מן השטחים, שהיא מחזיקה בהן מאז מלחמת 1967, אך גם קוראות להכרה בריבונות של כל המדינות באזור.

ביקורת על ראש הממשלה

ארנס: פרס הציע "תמיכה" עבר ל"ליווי" ועתה "ועידה"

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). "ראש הממשלה שמעון פרס התחיל בדיבור על תמיכה בינלאומית, משם עבר לדבר על ליווי בינלאומי וכעת הגיע לועידה בינלאומית – כאשר אתה עולה על השיפוע הזה – קשה לך מאד לחזור על עקבותיך". אמר אתמול השר משה ארנס בהביעו ביקורת על רעיון המסגרת הבינ־לאומית.

בפגישה עם כתבים ישראלים בוואשינגטון אמר ארנס, כי הוא "שותף לדעתו של חוסיין", כי המסגרת לניהול המשא ומתן היא עניין מהותי ולא עניין שולי ומשום כך הוא מתנגד לוועידה, שבה תמצא ישראל במצב נחות "כאשר הסובייטים נושפים בעורפנו".

בשיחותיו עם סגן שר החוץ האמריקאי ג'ון וייטהד ובפגישותיו עם חברים בקונגרס הדגיש ארנס, כי ניתן לשתף במשא ומתן פלשתינים שאינם אנשי אש"ף. "זו איננה בעיה כאשר יותר משישים אחוז של תושבי ירדן הם פלשתינים".

שר הפנים של מצרים נדון ל־6 חדשי מאסר

משום שלא פעל לבצע פסק־דין לטובת אזרחית

כוויית (ע"ס). שר הפנים המצרי, אחמד רושדי, נדון ב־16 בנובמבר בבית־המשפט "זיתון", המסוג כמשפט אזרחי, למאסר חצי שנה, בתוספת עבודה ותשלום פצוי זמני בשעור של 101 לירות מצריות לאזרחית מצרית בשם זינב אברהים סיד.

שר הפנים הורשע באשמת אי ביצוע פסק דין, שהוצא לטובת אותה אזרחית לפיו יש להחזיר לאותה אזרחית שטח אדמה.

בנק דיסקונט עומד למסור לקיבוצים כל מניות בלאס המופקדות ברשותו

גוברת התעניינות סוחרים לרכישת המניות בעיסקות "מחוץ לבורסה"

בעקבות ההסכם שייחתם בקרוב תגיע אחזקת הקיבוצים במניות חופשיות לכ־25 מיליון דולר

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מטיוטת הסכם, שאמור להחתם בי־מים הקרובים בין הקיבוצים לבין בנק דיסקונט, עולה, כי בנק דיסקונט ישחרר בין השאר את כל "מניות בלאס" המופקדות אצלו. בעקבות כך יגיע אומדן שווי השוק של "המניות החופשיות" המוחזקות בידי הקיבוצים לכ־25 מיליון דולר, שמרביתן הגיעו מבלאס.

המדובר במניות ובכמויות הבאות:
● פז־בי בשווי שוק של 2.9 מיליון דולר.
● הבינלאומי בשווי שוק של 1.1 מיליון דולר.
● כלל תעשיות בשווי של 5 מיל־יון דולר.
● כלל ישראל בשווי של 5.1 מיל־יון דולר.
● דיסקונט השקעות בשווי של 2.1 מיליון דולר.
● אי־די־בי פיתוח בשווי של 2 מיליון דולר.
● בנק הספנות בשווי של מיליון דולר.
● כלל תעשיות אלקטרוניקה בשווי של 1.6 מיליון דולר.
● מירב בשווי של 900 אלף דולר.

כמו כן יעביר הבנק מניות שופרסל, דלק, רסקו, מתתיהו ליפשיץ, פז השקעות, מהדרין וחברת הסנה בשווי המוערך ב־3.3 מיליון דולר.

בנוסף יקבלו הקיבוצים גם מניות הסדר בסכומים, שיכסו להערכת גור־מים בשוק ההון את מרבית התוצאות של בלאס לקיבוצים, המסתכמים בכ־97 מיליון דולר.

מה שמעכב את חתימת ההסכם בין בנק דיסקונט לקיבוצים הם חילוקי דעות של הרגע האחרון עם דוד בלאס לגבי שווים הממשי של האחזקות שהיו ברשותו ואשר יועברו מבנק דיסקונט לידי הקיבוצים.

שחרור המניות שבידי דיסקונט ייעשה בחלק מהסדר כולל בין הקיבוצים לבנק דיסקונט, שבמסגרתו יעמיד בנק דיסקונט לרשות הקיבו־צים אשראי בתנאים נוחים בהיקף של 48 מיליון דולר.

יו"ר ההנהלה המצומצמת של בנק דיסקונט, אלי כהן, סירב להגיב על תנאי ההסכם, משום שהמדובר בעסקי בנק עם לקוח שאין למסור עליהם פרטים. דובר התק"ם, שלמה לשם, לא יכול היה לאשר אם רשימת המניות המופיעה לעיל היא הרשימה שתועבר לידי הקיבוצים.

בבורסה לניירות ערך כבר הורגשה התעניינות לאפשרות רכישת חלק מהמניות בעיסקות "מחוץ לבורסה".

אזורים ושיכון עובדים רכשו הזכות לבניית מגדל שני בדיזנגוף סנטר ב־2.5 מיליון ד'

מידי חברה שבבעלות משפחת פילץ ופלאטו שרון ★ יבקשו להתאימו למגורים במקום למשרדים

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברת אזורים, שהיא יזמת הבניה של קונצרן כלל, רכשה ביחד עם חברת השיכון ההסתדרותית, שיכון עובדים את זכויות הבניה להקמת המגדל השני מעל לדיזנגוף סנטר שבתל־אביב. מידי בעלי החברה, שבנתה את דיזנגוף סנטר, שהיא בבע־לות משפחת פילץ ואיש העסקים הבלוא באיטליה שמואל פלאטו שרון. האחרון מחזיק בחברה זו באמצעות חברות זרות שבשליטתו. תמורת זכויות הבניה ישלמו היזמים 2.5 מיל־יון דולר.

למעשה רכשו שתי החברות, במשו־תף, חלק מהגג של דיזנגוף סנטר, עליו מבקשים להקים את המגדל השני.

על־פי תכניות בנין ערים אמורים היו להיות מעל למבנה הסנטר שלושה מגדלים, אך בתחילה, לאחר אישור הבנייה נותר מתוקנת בעקבות הדיונים בניה שהיו במקום, שלפיה הבעלים בהודעת אחד הבניה, כך שמותר כעת לבנות מעל הסנטר רק עוד מגדל אחד.

בעבר היה המגדל השני אמור לשמש למשרדים והשלישי, שכאמור הוחלט שלא יבנה, אמור היה לשמש כמלון. לסופר "הארץ" נודע, כי היז־מים יבקשו מוועדת בנין ערים לאשר גם במגדל השני בניה למגורים בהת־חשב בעודף המשרדים הקיימים כיום באזור, הנמצא סמוך למגשיה.

המגדל הראשון זכה להצלחה רבה ומרבית הדירות בו נמכרו למרות שמ־חירן נחשב ליקר ביותר בתל־אביב.

מזג האוויר הקייצי יימשך עד יום ב'

רכס ברומטרי המונע הגשם הולך ונחלש ★ דאגה מעצירת הגשמים: תוגבר השאיבה מהכנרת

מאת זהר בלומנקרנץ ואלי אלעזר
סופרי "הארץ"

מזג האוויר הקייצי יימשך עד יום שני הקרוב. כבר פעם יתכנו אמנם הטכים בעננים בגובה רב, אך מזג האוויר ימשיך להיות בהיר וחמים – כך מסר אמש אליעזר הנציגר, הממונה בתחנת השירות המטאורולוגי בבית־דגן. לדבריו, מזג־האוויר הבהיר והחם נובע מ"רמה חוסמת", הנמצאת מעל איזורנו. הרכס הברומטרי אינו מאפשר, לדבריו, תנועה של מערכות עתירות גשם לאיזורנו. לדברי הנציגר, יש סי־מנים, כי הרכס החוסם הולך ונחלש. הדבר מתבטא בין השאר בעליית הלחות. לדבריו החום המתמשך אופ־ייני לתחילת החורף ואולם השנה הטמפרטורות גבוהות מהרגיל.

הוא הדגיש, כי כבר היו בעבר חוד־שי נובמבר, בהם נרשמו טמפרטורות גבוהות עוד יותר. שנת השיא במידות החום הגבוהות בנובמבר היתה 1941. בה נמדדה בירושלים טמפרטורה של 32 מעלות, בחיפה 33 מעלות, בתל־אביב 38 מעלות ובבאר־שבע גם כן 38 מעלות. הטמפרטורה הממוצעת בתל־אביב לעונה זו השנה היא 24 מעלות.

דאגה מעצירת הגשמים

בישיבת מועצת המנהלים של מקורות אתמול הובעה דאגה מעצירת הגשמים, המחמירה את מצב משק המים. המנהל הראשי של החברה, שמואל קנטור, התריע כי לא יהיה מנוס מצמצום או הפסקת שאיבה במ־קומות שונים כדי למנוע את המלחת הבארות ולהבטיח מים לקיץ הבא.

המדובר, בין השאר, בקידוחי בקעת ארגמן, מסועה, אתרה, פצאל ועוג'ה – כולם בבקעת הירדן, וכן בקידוחי באר שבע ואמציה בדרום ובקידוחי עין כרם, הזורין ועזריה באזור ירושלים. כמו כן, כי מקורות תודיע בהקדם לצר־כני המים על המגבלות שיוטלו עליהם, כתוצאה מהצעדים שיש לנקוט. במקביל תוגבר מראשית השבוע הבא שאיבת המים מהכנרת למוביל.

מה הוסכם בפסגה

ז'נווה (ע"ד). זהו תקציר ההסכ־מים, שהושגו על־ידי שני הצדדים בוועידת הפסגה האמריקאית־סובי־יטית:

● בטחון
אי אפשר לנצח במלחמה גרעי־נית ואסור שמלחמה כזאת תתנהל לעולם. אף אחד מהצדדים לא ישאף להשיג עליונות צבאית.

● שיחות על נשק גרעיני ובחלל
מו"מ על הפיקוח על הנשק יחודש ב־16 בינואר בז'נווה. הצד־דים קראו להתקדמות בהקדם לגבי העקרון של קיצוץ ב־50% בנשק הגרעיני בשני הצד־דים, ולהבנות הסכם־ביניים לגבי טילים גרעיניים לטווח בינוני.

● אי־התפשטות נשק גר־עיני
אושרה מחדש המחוייבות לחוזה 1968 על אי־התפשטות של נשק גרעיני, והושמעה קריאה למדינות נוספות לחתום על חוזה זה.

● נשק כימי
הצדדים אישרו מחדש את תמיכתם באישור כללי ומוחלט על נשק כימי ומלאי קיים של נשק כימי.

● צמצום הכוחות הקונבנ־ציונליים
הצדדים הדגישו את החשיבות בשיחות בווינה על צמצום ממדי הכוחות באירופה.

● ועידת הבטחון של שטוקהולם
הצדדים קראו להשלים בהקדם בהצלחה ועידה, שנועדה למנוע התלקחות מלחמה בשוגג ואישרו מחדש את הצורך במסמך על אי־שימוש בכוח.

● קשרי תרבות וכלכלה
הסכם להרחיב חילופים בתחומי התרבות, החינוך, המדע והטכנולוגיה, ולפתח קשרי סחר וכלכלה.

● ועידות פסגה
המנהיגים נענו להזמנות לבקר כל אחד במדינה של הצד שכנגד. פקידים בממשל אמרו, כי גור־בצ'וב יבקר בשנה הבאה בארה"ב, ואילו רייגן יסע לבריה"מ ב־1987.

● זכויות אדם
הסכם על החשיבות לפתור מקרים הומניטריים מתוך רוח של שיתוף פעולה.

● בטיחות אווירית באוקיינוס השקט
נמסר, כי נחתם הסכם ב־19 בנובמבר ליישם צעדים, שימנעו תאונות כגון הפלת מטוס נוסעים קוריאני בידי מטוסים סובייטים ב־1983, שגרמה למותם של 269 איש.

● קונסוליות
הסכם לפתוח קונסוליה אמרי־קאית בקייב וקונסוליה סובייטית בניו־יורק בעת ובעונה אחת.

● מחקר בהיתוך גרעיני
הודגשה החשיבות הפוטנצי־אלית של המחקר לניצול היתוך תרמו־גרעיני למטרות שלום.

זמיר עשוי לבקש לסיים את תפקידו עם החלת הרוטאציה

מעריכים גורמים ממשלתיים ★ שמיר: "היועץ המשפטי הזה – יבוא זמן וימונה במקומו אחר" ★ גורמים משפטיים: ההתבטאות – כרסום במעמד היועץ

מאת גדעון אלון
סופר "הארץ"

שר המשפטים משה נסים אמר אמש, כי אין לו שום כוונה להפסיק את כהונתו של היועץ המשפטי לממשלה הפרופ' יצחק זמיר. בשיחה ל"הארץ" אמר השר נסים: "יש לי אמון מלא ביועץ המשפטי וכל הדיבורים של גורמים שונים בימים הלכים הקוראים להדיח את הפרופ' זמיר מתפקידו, אינם לרוחי".

מ"מ ראש הממשלה ושר החוץ יצחק שמיר רמז אתמול בהופעה פומ־בית, כי בעתיד הקרוב עשוי היועץ המשפטי לסיים את כהונתו. שמיר אמר בפני תלמידים בבית־הספר "קרית נוער" בירושלים: "היו יועצים משפטיים שונים בישראל. הם התחלפו בתפקידיהם וגם היועץ המשפטי הזה יבוא זמן וימונה במקומו אחר".

סופר המדיני של הארץ מוסר, כי ראש הממשלה שמעון פרס דחה אתמול בתוקף את ההתקפות החריפות של גורמים פוליטיים, שניסו להטיל דופי בשיקול דעתו של היועץ המש־פטי של הממשלה פרופ' זמיר. בהודעה מטעם לשכת ראש הממשלה נמסר אמש, כי מר פרס רוחש אמון מלא והערכה רבה לשיקוליו המקצוע־יים של היועץ המשפטי ולעצמאותו האינטלקטואלית.

זמיר מסרב להגיב

היועץ המשפטי לממשלה סירב אמש להגיב על הדברים. לעומת זאת גורמים משפטיים בכירים הדגישו, כי רמזיו של שמיר מהווים נסיון נוסף של אישים בליכוד ובתחיה לכרסם במעמדו ולפגוע בסמכויותיו של היועץ המשפטי. גורם ממשלתי בכיר אמר אמש, כי עד כה לא התקיים שום דיונים על סיום כהונתו של פרופ' זמיר ובחירת יועץ משפטי חדש. עם זאת העריכו אמש גורמים ממשלתיים, כי ייתכן שפרופ' זמיר יבקש ביוזמתו לסיים את תפקידו בעוד כשנה בעת הרוטאציה בראשות הממשלה.

סופר "הארץ" מציין, כי כהונת היועץ המשפטי לממשלה איננה מוג־בלת בזמן. זו אחת המשרות הבודדות במערכת הממשלתית, שהחוק לא קצב לה זמן של קדנציה אחת או יותר. היועץ המשפטי הנוכחי, פרופ' יצחק זמיר מכהן בתפקידו זה 7 שנים. הוא מונה לתפקידו ב־1978 על־ידי שר המשפטים דאז שמואל תמיר.

אווירת מסתורין אופפת את ביקור רבין הבוקר בפאריס

עתיד להיוועד כנראה בדרכו מארה"ב עם עמיתו הצרפתי פול קילס

מאת יואב טוקר
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). שר הבימ־חון, יצחק רבין, עתיד להיוועד כנראה הבוקר עם עמיתו הצרפתי פול קילס. אווירת מסתורין בלתי שיגרתית אפפה אמש את הידיעות בדבר השיחה המתוכננת בין שני שרי ההגנה.

בניגוד למקובל בהודעות כאלה סרבו אישים צרפתים וישראלים לאשר את העובדה, שרבין אכן מתכוון להתעכב בדרכו מארה"ב לחניית ביניים בפאריס וכי ייוועד עם השר קילס.

לא נמסרו כל פרטים אודות הנושאים האמורים לעלות בשיחה, אף כי נרמז, כי המדובר ב"המשך" לנושאים שרבין העלה באביב שעבר בשיחותיו בפאריס עם שר ההגנה הקודם של צרפת, שארל הרנו.

פגישה עם מזכ"ל האו"ם

שלמה שמיר, סופר "הארץ" בניו־יורק, מוסר, כי בפגישה עם המזכיר הכללי של האו"ם שנערכה אמש, חזר שר הביטחון, יצחק רבין, על התנג־דותה של ישראל לפריסת כוח יוני־פי"ל עד לגבול הבינלאומי של ישראל ולבנון. רבין אמר, כי יוניפי"ל אינו מסוגל להילחם בטירור והוא אישית מצטער על כך.

פרס: היעד הראשון ביחסי החוץ – הידוק הקשר עם מצרים

שר החוץ המצרי: השיחות על טאבה יחודשו בקאהיר ב־3 בדצמבר

מאת אילן שחורי

ראש הממשלה שמעון פרס אמר אתמול בישיבה הראשונה של הוועדה המדינית של מפלגת העבודה שנבחרה להכין את הפרק המדיני לקראת ועידת המפלגה, כי היעד הראשון כיום של מדינת ישראל מבחינת יחסי החוץ הוא להדק את הקשרים עם מצרים.

לדברי פרס השלום עם מצרים הוא נכס מדיני חשוב ביותר למדינת ישראל, ואת חרף האירוע הטרגי האחרון בראס בורקה. לדעת ראש הממשלה חייבים כיום למלא בתוכן את היחסים עם מצרים מאחר ואם לא נעשה זאת, תוכן זה יתמלא על־ידי גורמים שאנו לא מעוניינים בהם.

לדברי פרס הנושא הראשון שחייב לבוא לידי פתרון במסגרת שיפור היחסים בינינו הוא נושא טאבה.

פרס אמר כי חייבים כיום לשפר את המעמד הבינלאומי של מדינת ישר־אל, שנפגע קשות בשנים האחרונות.

קאהיר, (ע"ד). נציגי מצרים וישראל יחדשו את השיחות על סכסוך טאבה בקאהיר ב־3 בדצמבר – הודיע אתמול שר החוץ המצרי אסמאט עבד מגיד.

השיחות היו אמורות להתחדש בחודש שעבר אבל מצרים השעתה אותם במחאה על ההתקפה של חיל האוויר על מטה אש"ף בטוניסיה ב־1 באוקטובר.

בריאותו של חומייני הידרדרה; איבד כל עניין במצב הפוליטי

מקורות ערבים בלונדון: אינו מתעניין במהפכה ובזהות יורשיו

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). בריאותו של האייתולה חומייני בששת החו־דשים האחרונים התדרדרה בשיעור ניכר והוא איבד כל עניין במהפכה המוסלמית, במצב הפוליטי באיראן ובזהות של יורשיו.

מקורות ערביים בלונדון מוסרים, כי האדם היחיד שבא עמו במגע הוא בנו סעיד אחמד, אך זה טוען, כי דעתו של אביו צלולה עליו ומכחיש, כי הוא נתון במצב גסיסה.

בלונדון סבורים, כי יורשו של חו־מייני, לפחות לזמן מוגבל, יהיה האיי־תולה מונטאזרי, אך זה ייקלע מיד למאבק כוחות חריף, בו ישלו חלק יו"ר ה"מג'לס" חוג'אטולסלאם רפסנ־ג'אני והנשיא עלי חמינאי.

חדשות הארץ

שיחת היום

עם: ח"כ אלי קולס, יו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט
על: הקריאה להחליף היועץ המשפטי לממשלה

★

השר פרץ: לא נלך לממשלה צרה
"ההסכם עם הליכוד בעינו עומד" (עמ' 3)

★

הרמטכ"ל: התקרית עם הסורים איננה הסלמה
הסורים מזהירים האו"ם מפני תוצאות חמורות (עמ' 3)

★

עוכבה הקמת מפעל טכסטיל בשל מכסות הייצוא לארה"ב
יזמים אמריקאים ומהונג קונג עם פרס, מודעי ויעקבי (עמ' 5)

★

חשד למעילות ברבבות דולר ב"כוח המשימה" האמריקאי
כבר הוגשו כמה כתבי אישום (עמ' 6)

★

הנאשמים ברצח הכפול ביער משואה נידונו למאסר עולם
התביעה רמזה: ההחלטה לא לבקש עונש מוות – של דרג בכיר (עמ' 10)

★

צלם וגרפיקאי נעצרו
זיוף בפרשת הקרקעות בגדרה (עמ' 10)

שרות הארץ

מזג האוויר

(ע). מעונן חלקית.
ירושלים 16—23; הגולן 13—24; נהריה 15—26; צפת 13—21; חיפה 19—27; טבריה 14—28; נצרת 13—26; עפולה 12—29; השומרון 13—26; תל־אביב 15—25; לוד 14—26; יריחו 14—30; עזה 15—26; באר־שבע 14—28; אילת 17—31.

שערי הדולר

	שער הדולר	השינוי בשקלים
יציג	1471.5	+0.4
נוסעים	1761.4	+0.5
שחור	1570.0	—

בגליון זה 20 עמודים ו־40 עמודים מוסף

שוק ההון

עליות לאג"ח

מחזור נמוך בבורסה

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

אגרות החוב הצמודות בחלקן למדד, ממשיכות לעלות. הסיבה לעליות קשורה לרכישות של מנהלי תכניות חסכון, המעוניינים בהשגת כי־סוי לתכניות שבניהולם. מחזור העס־קות הכולל בבורסה היה נמוך ביותר והסתכם ב־7.5 מיליון דולר: 2.1 מי־ליון דולר במניות, 4.4 מיליון דולר באגרות חוב, ו־1 מיליון דולר במק"מ.

ערך את העמוד: בועז שפירא

אזהרה-משרד הבריאות קובע כי העישון מזיק לבריאות

ראיתי שמעתי

מאבק על ירושת המשוררת יונה וולך

אחותה של המשוררת יונה וולך, הגישה השבוע כתב התנגדות לבקשתו של המוסיקאי יואל ריבלין לקיים את צוואתה של המשוררת לטובתו.

העזבון שהותירה יונה וולך, הוא מגרש בקרית־אונו ששוויו נאמד בכ־130 אלף דולר. בבקשה שהגישה האחות באמצעות פרקליטה, משה לפין, היא טוענת, כי הצוואה הכתובה שהותירה אחותה אינה ברורה ולא ברור מה מקור הטענה, כי יואל ריבלין הוא הזוכה בירושה. עוד נטען בכתב ההתנגדות, כי בעת שנעשתה הצוואה, שלושה ימים לפני מותה, לא היתה דעת המשוררת צלולה והצוואה נכתבה תוך השפעה בלתי־הוגנת ותחת לחץ.

באשר לטענתו של ריבלין, כי היה הידוע בציבור של המנוחה נטען, כי השניים לא קיימו "חיי משפחה" או "משק בית משותף", והוא לא פרנס את המנוחה והיחסים ביניהם היו בגדר "פילגשות".

ריבלין טוען בתצהירו, כי היכרותו עם וולך החלה בסוף שנת 1981, והוא התגורר איתה מאז בביתה, ועמד לצידה לאורך כל הדרך עד מותה. לטענתו, הותירה המנוחה בנוסף לצוואה בכתב לטובתו גם צוואה בעל־פה.

צבי הראל

בתחרות האירוויזיון בשנת 1978, הופיע גראפלי בשידור חי בצוותא עם יהודי מנוחין והפסנתרן אוסקר פיטרסון. הוא הוציא מתחת לקשתו כינור עשרות תקליטים.

גראפלי עושה מוסיקה צעירה ובאשר לפעמים, קשה לו לעמוד, בגלל גילו. הוא מתנצל ומנגן בישיבה.

ש.נרעה

חידושים (אפילו) בסוכנות

המחשב, המנוצל בדרך כלל להדפסת ספרי השכונות שנים, גויס גם לאחרונה בסוכנות למטרות משמחות יותר: עובדים שחוגגו באחרונה את יום הולדתם, הופתעו כשזכו במכתב אישי, ובו איחולים לבביים לרגל המאורע. החתומים הם מנכ"ל המחלקה למנגנון בסוכנות יורם זהל, ומנכ"ל החטיבה למנגנון בהסתדרות הציונית יעקב אוולר.

היה זה רעיון של עקיבא לוינסקי, גזבר הסוכנות להצעיד את הסוכנות אל עידן שנות השמונים ולרתום את המחשב למשרות שונות.

ג.אדם

בול לשמן ולרזה

דיוקנאותיהם של הקומיקאים כמו לורל (הרזה) ואוליבר הארדי (השמן) יתנוססו על בול שיופיע בשנת 1987 לציון מלאת 60 שנה לצמד המפורסם. לא היה בכך משום הישג גדול, אלמלא היה משרד הדואר האמריקאי עיקש בדבקותו להחלטה שרק יובל (50) הוא סיבה מספקת להנפקת בול לזכר מישהו או משהו.

אוליבר הארדי (השמן)

הקומיקאי לארי הארמון, שיצר את דמות הליצן "בוזו", הקים ועדה ציבורית למען בול ה־60 וגייס למאמצי השכנוע את ג'ראלד פורד, אד קוך, סיד אסורים ואנשי קונגרס ידועים, הדמויות כמו קאפי גראנגס, ג'וני קארסון, ג'קי גליסון, ג'ין קלי ואחרים. אלפי מכתבי תמיכה נשלחו למשרד הדואר האמריקאי, עד שנכנע לאחרונה. הוא יציין בבול חדש את מלאת 60 שנה לשמן ולרזה.

ב.ש.

צעיר בן שבעים ושבע

סטפן גראפלי, (77), כנר הג'אז הותיק, יגיע מחר לארץ לסידרת הופעות בתל־אביב, חיפה וירושלים. עם גראפלי יופיעו נגן הקונטראבס ז'אק סוראינג והגיטריסט מארק פוסט.

גראפלי, איטלקי במוצאו, למד מוסיקה קלאסית וניגן בכינור, אקורדיאון ופסנתר. בגיל 19 עשה תפנית למוסיקת הג'ז ובפרוץ מלחמת העולם השניה עבר להתגורר בבריטניה. אחר כך עבר לפאריז והופיע במועדוני ג'אז בעיר.

החרוזים של דיין יתנו הזדמנות שווה

ספר השירים הקצרים שכתב משה דיין ז"ל לנכדיה של אשתו רחל. יצא לאור כשהוא מאוייר בידי דוד גרשטיין.

ליקי ויהונתן, להם נכתבו ה"חרוזים לליקי וליהונתן". יתרמו את התמלוגים מן המכירה לשתי קרנות: קרן "הזדמנות שווה" (קרן העוסקת בטיפוח הגיל הרך) ו"עם יפה עם אחד".

ע.ר

בעריכת עידית רוזנבלום

ועדת הכספים לא אישרה המס על קצבאות זיקנה ושארים

בגלל מחלוקת מערך – ליכוד איך לגבותו

מאת יהושע מאירי
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

התקנה שלפיה יש לגבות מס מקצבאות זיקנה ושארים לא אושרה אתמול בוועדת הכספים. נציגי המערך בוועדה סרבו להצביע בעד התקנה, לטענתם שזו כשגגה בחוק ההסדרים במשק לשנת חירום, שאותו אישרו. יו"ר סיעת המערך, ח"כ רפי אדרי, יביא את הנושא לדיון בתחילת השבוע בהנהלת הקואליציה.

המחלוקת בין המערך לבין הליכוד התרכזה באופן שבו יש לגבות את המס. על־פי החוק על שר האוצר להחליט באשר לעיתוי ודרך גביית המס. מודעי, שבסמכותו להחליט בעניין, החליט, כי ההסתדרות תיגבה מס זה. להחלטתו התנגדו נציגי המערך ודרשו, שהדבר יתבצע דרך הביטוח הלאומי וסרבו לאשר את החלטתו.

יו"ר הוועדה, ח"כ אברהם שפירא, אמר בתום הישיבה: "לא ייתכן שיאשרו את החוק וידחו את התקנה המצטרפת בו". הוא טען כי נציגי המערך מעכבים בכך את ביצוע החוק.

אישר עדכון מדרגות המס

ועדת הכספים אישרה אתמול את עידכון מדרגות המס לחודש נובמבר בשיעור 3.7%, שהם 80% מעליית המדד. רמתן הריאלית של מדרגות המס יישמרו לפי שעה.

נעלם סוחר חומרי בניין בגליל, חייב 250 אלף דולר

מתגורר במושב בגליל ★ גבה כסף רב במזומן מלקוחותיו גם בסוף השבוע

מאת מנחם הורוביץ
סופר "הארץ" בצפון

סוחר חומרי בניין ממושב בגליל נעלם מתחילת השבוע באורח מסתורי, בהשאירו אחריו חובות בסך 250 אלף דולר.

הקונים, שבאו לקבל את החומרים המגיעים להם ממחסנו של הסוחר, נתבשרו בידי בני המשפחה, כי החברה חוסלה ונמצאת בהליכים להכרזה על פשיטת רגל. במשך השבוע התגודדו עשרות אנשים ליד מחסנו של האיש בתביעה לקבל את הסחורה שקנו. בכמה מקרים אף איימו קונים ממורמרים לפגוע בבני משפחת הסוחר אם האיש לא יוסגר לידיהם או שכספם יושב להם.

בעקבות האיומים התערבה המשטרה, כדי להגן על בני המשפחה. הסוחר נעלם עם אשתו, שני ילדיו הקטנים והוריו. המשטרה חוקרת עתה, אם היה מעורב במעשי מרמה של הונאה ותרמית ובהוצאת כספים בטענות שווא. לדברי הקונים, הוא גבה עשרות מיליוני שקלים במזומנים גם בסוף השבוע האחרון. כנראה במסגרת הכנות, לחיסול החברה ובריחתו מהאיזור.

אמש בתיאטרון / מיכאל הנדלזלץ

תיאטרון פר סה

התיאטרון הלאומי הבימה מציג: "נמר הברברות" מאת יעקב שבתאי. עיבוד להצגה: חנן שניר ועדנה שבתאי. בימוי: חנן שניר. תפאורה ותלבושות: יעל פרדס. מוסיקה: פולדי שצמן. תאורה: נתן סגמורין. משתתפים: נחום בוכמן, רבקה גור, יוסי בנאי, נסים עזיקרי, חנה רוזן, עידית מפרסון, מוטקו אלקלעי, שמואל סגל, ישראל רובינצ'יק ואליעזר יונג.

"נמר הברברות" הוא מחזה על פנטזיונר הרוצה להקים קרקס בחולות תל אביב, גם מפני שכזה אופיו וגם מפני שהוא מאמין שהמציאות כולה היא אחיזת עיניים. היפה הוא בכך שזהו מחזה הכתוב על ידי פנטזיונר, הכותב "תיאטרון פר סה", ממש כמו שפינק גיבורו חוזר על "הפר סה". זהו תיאטרון למען תיאטרון, שהמסר העצוב שלו – אם יש כזה – הוא שגם סופו של תיאטרון כזה להתנפץ על קרקע המציאות. המחזה הזה של שבתאי הוא תערובת יחודית של התיאטרון הדמיוני הצבעוני של נסים אלוני עם השקפת העולם המרה של חנוך לוין ועם תחושה חזקה מאד של ישראל האמיתית.

כדי להצליח באמת בהצגה כזאת נחוץ במאי שילך עם הפנטזיה של פינק ויבנה תיאטרון יפה של אשליה נאיבית, למרות שבמציאות כשלנו קשה להאמין בתיאטרון כזה. חנן שניר הלך עם רוח המחזה עד מחצית הדרך. בעזרת התפאורה של יעל פרדס (שחזרה לפעמים איפוק באפקט יפה, בעיקר בסצינת הסיום) והתאורה המצויינת של נתן סגמורין הוא יוצר תמונות מקסימות. אך כוחו דווקא ביצירת רוח של עוצמה, צבעוניות והמהומה והקצב ומעמיק עומק, מערכות בתמונות אסטטיות וכאילו מתנגדות לרוח הסוחפת של הגיבור. בסופה של ההצגה מתברר שהוא צודק. גם הגיבור נאלץ להודות בכך שאין קרקס ואין נמר הברברות. אך בשורשה מקום רציתי להאמין בגיבור הזה, ותבונה לי ההרגשה, שהבמאי לא מאמין בו כמוני. למרות שהוא צודק כמובן. אסור להאמין לבעלי המיגנות.

כל הלהקה עושה עבודה מצויינת וכל אחד מהם – גם בתפקידים הקטנים – ראוי לשבחים שלו. שיכבים להקות לביקורת מפורטת יותר. נסים עזיקרי חוזר לכמה בתפקיד המדוכה של דויד לתלפיות ויוצק בו כאב אמיתי של מהפכן מאוהב ומאוכזב. אך מעבר לכל ההצגה הזאת שייכת ליוסי בנאי בתפקיד הראשי הוא סוחף אותה בדרך המעודדת התפעלות. הוא משכנע בפנטזיות של פינק כשם שהוא משכנע בכאב התנפצות האשליה שלו.

אמש בקונצרט / הרי גולומב

ביצוע באך הניח את הדעת

קונצרט התזמורת הפילהרמונית ביצירות באך, פנדרצקי ובריקנר. מנצח: גינטר הרביג. סולן: דניאל בנימיני – ויולה.

התזמורת הפילהרמונית שלנו מעולם לא הצטיינה בנגינת יצירותיו של באך. יוצאת למסורת מפוקפקת זו היה ביצוע הקונצ'רטו הבראנדנבורגי ה־6 הניח את הדעת, בייחוד בפרק השלישי. בשני הפרקים הראשונים, לעומת זאת, הסממני "נסחפו". המרקם הפוליפוני טושטש בתוך השטיחות הסטטית של הביצוע. עם זאת יש לציין לשבח את צלילם החם והערב של שני הוויאולנים הסולנים – דניאל בנימיני ומרים הרסמן.

דניאל בנימיני היה סולן מעולה גם בנגינת הקונצ'רטו של פנדרצקי. יצירה מרתקת זו מהווה עדות נוספת למעמדו של פנדרצקי כאחד המלחינים הכנים ועזי הביטוי של תקופתנו. התזמורת בניצוחו של גינטר הרביג היטיבה להעביר תחושה זו.

הסימפוניה ה־4 של ברוקנר משופעת באפקטים תזמורתיים מרהיבים, שחלקם נבובים. לעתים נדירות נשמעת התזמורת מלוטשת ומבריקה כל כך, בעיקר בכלי המתכת. ממש תאווה לאוזניים – והרב "על ריק". הרביג הוא מנצח תזמורת מעולה. אך גם הטוב שבמנצחים אינו יכול למלא יצירה בתוכן שאין בה.

הארץ
מוסף מיוחד
תערוכת ייצוא 85
לשרותי ייצוא ושיווק
בחסות מכון הייצוא
יופיע ב־2 בדצמבר 1985
מפרסמים המעוניינים להבטיח את השתתפותם במוסף, מתבקשים לפנות עד יום ג' 26.11.85 אל מחלקת המודעות של "הארץ" טל. 03־824261 או אל משרדי הפרסום.

ייצוא 85
תערוכה וכנס בינלאומיים
לשירותי ייצוא ושיווק • 2־5.12.85
בחסות מכון הייצוא הישראלי:
בגני התערוכה יציגו למעלה מ־90 חברות – כמחציתן מחו"ל. במקביל ייערכו 10 כנסים וימי עיון
יצואן ונותן שירותי ייצוא, המעוניין לבקר בתערוכה או בכנס! צלצל ל־239507, 222041, או 664825

לאחד עצר קרובים של שיעים שחטפו 2 אנשי הצלב האדום

השניים שוחררו כעבור יומיים ★ מקורות לבנוניים: מפקד צד"ל מסרב לאפשר לצלב האדום לבקר אצל הקרובים העצורים

מאת מנחם הורוביץ
וסוכנויות הידיעות

קבוצת שיעים בדרום־לבנון חטפו שני אנשי צלב האדום ושיחררו אותם לאחר כיומיים. בניסיון להפעיל לחץ על הצלב האדום, שיתירו לערוך ביקורים בכלא אלחיאם בדרום לבנון, בו מחזיק צבא דרום לבנון עשרות מחבלים. שני אנשי הצלב האדום נחטפו בסמוך לגשר קסמייה בדרום לבנון, בידי מפקדת "אמל" בצור. מקורות לבנוניים מסרו, כי בני משפחותיהם של השיעים, שחטפו את אנשי הצלב האדום, עצורים אצל אנטואן לאחד. הצלב האדום ביקש מישראל ומצד"ל לבקר בכלא, אך מפקד צד"ל מסרב לאפשר את הביקור.

בימָמה האחרונה נורו שש טילי קטיושה ושש פצצות אר־פי־ג'י לעבר מוצבי צד"ל באזור הביטחון, בדרום לבנון. הפגזים נפלו בעיקר סמוך לכפרים יעתר ורשף.

נמשכת "מלחמת הדגלים"

"מלחמת דגלים", בין המיליציה השיעית לבין המיליציה הדרוזית בלבנון נמשכת כבר יומיים. הסכסוך החל כאשר החלו אנשי המיליציה הדרוזית להסיר את הדגל הלאומי של לבנון מרחובות בירות המערבית ומשרדי הממשלה.

קול לבנון החופשית

"יוחלף שגריר בריה"מ בלבנון"

ביירות (ע"מ). השגריר הסובייטי בלבנון יוחלף בקרוב.

"קול לבנון החופשית" מסר כי השינוי הוא במסגרת מדיניות גורבצ'וב של הכנסת "דם צעיר" במנגנון הסובייטי.

"מגדה"
מעבדת שיניים אקספרס
תיקון וחידוש פרוטזות במהירות
רחוב אלנבי 66, ת"א, טל: 656180

תיקון טעות
במדור ברכות נמל אשדוד
נפלה טעות בדבר קורות חייו
של מנהל הנמל מר אילן אור
אנו מבקשים להבהיר. כי לא היה קצין בכיר ואת שירות הסדיר שלו עשה כמולן בחיל הים

ליורם גדיש ובני משפחתו
משתתפים בצערך על מות אביך
יוסף גדיש ז"ל
מצות העובדים
חב' יורם גדיש
חב' להנדסה בע"מ ירושלים–ת"א

יוסף גדיש
איננו

הארון יונח היום יום שישי ט' בכסלו תשמ"ו (22.11.85) ליד בית עיריית ירושלים בגן דניאל אוסטר בשעה 11.00 ההלוויה תצא בשעה 12.00 להר המנוחות גבעת שאול ירושלים.

האבלים: אשתו: תרצה
בתו: מיכל ומאיר רהט
בנו: יורם ורבקה גדיש
הנכדים והמשפחה

ח"כ שפירא מעכב 25 מיליון ד' עד שייקבע איך לחלק התקציב היהודי

9 מיליון דולר שהובטחו למפלגות הדתיות בתקציב 1985–86.

מאת יהושע מאירי
כתב "הארץ" לענייני כלכלה

כ־25 מיליון דולר מעוכבים על־ידי יו"ר ועדת הכספים אברהם שפירא הוא מסרב לדון בהפרשתם, עד אשר ייקבעו קריטריונים, שלפיהם יש לחלק 9 מיליון דולר נוספים, שהובטחו למפלגות הדתיות בעת אישור תקציב המדינה לשנת 86'/1985.

בעת הדיונים, שהתנהלו בזמנו על אישור התקציב, הושג הסכם, לפיו יוקצבו למערך ולליכוד יחד כ־25 מיליון דולר למטרות חינוך, שיכון, התיישבות והקצבות למוסדות מפלגתיים. למפלגות הדתיות הובטחו אז, על־פי הסכם, עליו חתומים ראש הממשלה וממלא מקומו, כ־9 מיליון דולר, שהופקדו במשרד החינוך ולפי קביעת היועץ המשפטי לממשלה יחולקו רק על־פי קריטריונים.

לפי שעה לא גובשו קריטריונים ומשבאו נציגי שתי המפלגות הגדולות לדרוש תקציבים מתוך 25 מיליון הדולר, נתקלו בסירובו של יו"ר ועדת הכספים. לטענת שפירא גם 25 מיליון הדולר הם בגדר כספים יהודיים, שכן ייעודם למוסדות חינוך מפלגתיים ולמוסדות רווחה. כיוון שכך הודיע שפירא, שלא יעלה את בקשת המפלגות לדיון בוועדת הכספים, עד אשר לא תימצא דרך להפרשת 9 מיליון הדולרים למפלגות הדתיות. יו"ר הוועדה נהנה בקביעתו זו גם מתמיכת סיעת ש"ס, שחלק מהסכום בן 9 מיליון הדולרים אמור להגיע גם אליה.

"סעודיה וסוריה החליטו לפעול להדחתו של ערפאת"

מקורות דיפלומטיים בלונדון: המועמדים המקובלים על אסאד ופאהד להחליף את ערפאת: האלד אל־חסן וחאלד פאהום

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד להארץ). ערב הסעודית וסוריה קיבלו החלטה לפעול במשותף למען הדחתו של יאסר ערפאת מראשות אש"ף ולהחליפו באחד משני מועמדים, המקובלים על הנשיא אסאד והמלך פאהד: אל־חסן או חאלד פאהום, יו"ר המועצה הלאומית הפלסטינאית.

על מהלך מפתיע זה הגיעו שתי המדינות להסכמה, על־פי מקורות דיפלומטים בלונדון, לאחר מגעים ממושכים שבמהלכם הביעו תמיהה מתודעים כי רק אחד משני אנשים אלה מסוגל יהיה לאחד את הפלגים הנצים באש"ף לקראת מו"מ אפשרי על פתרונות של הסכסוך הישראלי־ערבי.

על־פי המידע הזה תומך המלך חוסיין בתוכנית במסגרת מאמציו להתקרב לסוריה, להביא אותה אל שולחן הדיונים ולהשיג את תמיכתה במגעים ישירים בין ישראל למשלחת ירדנית־פלשתינאית על עתידן של הגדה המערבית ורצועת־עזה. מו"מ אפשרי יאפשר לאסאד לתבוע את בעלותו על הגולן. גם ריאד, דמשק ועמאן סבורות כי מקומו השני במחלוקת של ערפאת בצמרת הארגון ובארה"ב מהווה אבן נגף בפני תחילת הבעתו של התהליך המדיני באזור.

תובע בניו־יורק: אין הוכחה שהילד איתן פץ נמצא בישראל

מאת שלמה שמיר
סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). אין שום הוכחות שהילד איתן פץ, שנעלם בניו־יורק לפני שש שנים, נמצא בישראל. כך אמר אתמול התובע הפדראלי למחוז ניו־יורק, רודולף ג'וליאני, במסיבת עתונאים מיוחדת שאליה נקראו בדחיפות הכתבים הישראליים בניו־יורק.

שלשום, פרסם ה"ניו־יורק פוסט" ידיעה כי האפ־בי־אי ומשטרת ניו־יורק מנהלים חקירה משותפת לבדיקת מידע שלפיו נחטף איתן פץ והובא לישראל. תחילה סירבו השלטונות כאן לאשר או להכחיש ידיעה זאת. לכתבים נמסרו צילומים ובהם נראה הילד פץ כאשר נעלם בגיל שש וקלסתרון של הילד כפי שהוא עשוי להיראות היום. התובע הדגיש כי יש רק כיוון חקירה שהוא מנוע מלפרסם.

מתברר כי החשש העיקרי כי הילד אכן נמצא בישראל מתבסס על צילום שפורסם בשנת 1981 בשבועון הרוסי "דיוסטה מיא". התמונה הגיעה ממקסמה מקרית־ביאליק והשם מתחת לצילום היה איתן ברזיים. לא מכבר התחיל משרד התובע מחדש לחקור את העלמתו של פץ ונציגי המשרד שהו בישראל לחקירה. גם נציג משטרת ישראל בניו־יורק כספי נסע עימם.

גורבצ'וב: אם רייגן יציב נשק בחלל

(סוף מעמוד 1)

דיון מקיף על סכסוכים אזוריים שונים, ובתוכם המזה"ת. דברים דומים אמר גם גורבצ'וב שהוסיף, כי השיחות על שאלת המזה"ת יימשכו בדרג של מומחים. בהצהרה משותפת, שפורסמה לסיכום הפסגה, נאמר באותו נושא, כי ארה"ב וברית"מ ימשיכו "באופן סדיר" בשיחות על סכסוכים אזוריים. האמריקאים לא נענו לדרישה הרוסית להסכים לכנס ועידה בינלאומית לפתרון הסכסוך הערבי־ישראלי. הם השאירו את הדלת פתוחה לשיחות נוספות על הנושא. גם כאן אין סימנים לכך, שחלה תזוזה כלשהי בעמדות הצדדים.

מרפי הגיע מוינה

עקיבא אלדר סופר המדיני של "הארץ", מוסר: השליח האמריקאי ריצ'רד מרפי, שהגיע אתמול לארץ מוינה ידווח הבוקר לראש הממשלה ולממלא מקומו על תוצאות הפסגה בז'נווה. בעיקר בנושא המזרח התיכון ובכוונות הצדדים. מרפי ינצל את ביקורו באזור גם לבדיקת אפשרויות לזירוז תהליך השלום בין ישראל לירדן ולשיפור היחסים עם מצרים. משקיפים בירושלים סבורים, כי אין להניח כי ארה"ב תפעל לכינוס ועידה בין לאומית בהשתתפות בריה"מ.

האמריקאים מעדיפים להעניק לחוסיין ליווי בינלאומי, שבו תסתפק מוסקווה בתפקיד שולי ולהשאיר פתח למעורבות גדולה יותר של מוסקווה אם זו תשנה את יחסה לישראל.

דובר בסיורים על זכויות האדם

דניאל דגן מוסר: שולץ אישר, כי רייגן דיבר עם גורבצ'וב באופן מפורט על נושא זכויות האדם. הוא סרב להרחיב פרטים. פקידים אמריקאים אישרו, ששני המנהיגים שוחחו ארוכות על שאלת יהודי בריה"מ, ושלגורבצ'וב הוגשה רשימה של אסירים פוליטיים שאת שחרורם מבקשת ארה"ב. גורבצ'וב לא נשאל במסיבת העיתונאים שלו על נושא זכויות האדם, וממילא לא התייחס לכך. הרוסים אמרו לעיתונאים ישראלים כאן, כי לא יותר להם להשתתף במסיבת העיתונאים של גורבצ'וב, שנערכה בבניין הנציגות של ארצם. הם נימקו את הסרוב בכך, כי לאחר ארועי הימים האחרונים אין לדעת אם מדובר בעיתונאים מקצועיים או במי שבאו במטרה לחולל מהומות ולמשוך תשומת לב לנושא יהודי בריה"מ.

אווירה טובה

בהשוואה לציפיות, שהיו כאן בימים האחרונים, דלות תוצאות הפסגה של רייגן וגורבצ'וב בכל השאלות המהותיות, אולם נראה, שהאווירה הטובה, ששררה בשיחות, והקשר האישי שנרקם בין שני המנהיגים, הניע אותם להציג את הפסגה לפחות כהצלחה חלקית. הרוסים ויתרו על עמדתם המקורית למדוד את ההצלחה אך ורק על פי התקדמות בנושאים מהותיים. האמריקאים מצדם אמרו, כי חשיבות המפגש היתה בעצם קיומו.

הרצון להציג את הפסגה כהצלחה בלט בטקס הנעילה הרשמי, שבו חתמו שני הצדדים על הצהרה משותפת. קודם לכן נשאו גורבצ'וב ורייגן נאומים קצרים, שבהם הדגישו את רצונם לפעול למען פירוק נשק. רייגן אמר: "יש לנו התחייבות משותפת לפעול למען השלום... אך ההתקדמות תיבחן במעשים, לא בדיבורים... אני מזמין את גורבצ'וב לעשות את המלאכה יחד". בנאומו אמר גורבצ'וב כי העולם זקוק לגישות חדשות ורעיונות חדשים בתחום מדיניות החוץ. עוד אמר כי הבחירה בין הישרדות לבין השמדה הדדית הבעיה של מלחמה ושלום היו לגורם הדומיננטי בענייני מדיניות החוץ.

בהודעה משותפת שפרסמו אמרו שני המנהיגים, שהם הזמינו איש את רעהו לבקר בארצותיהם. נראה שגורבצ'וב יבקר בארה"ב כבר בשנה הבאה ורייגן בבריה"מ כעבור שנתיים.

החלק האופטימי היחיד בהודעה המשותפת הוא שורה של הסכמים בנושאים בילאטרליים שונים – שיפור הבטיחות בדרכי האוויר, פתיחת קונסוליות בניו־יורק ובקייב, שיתוף פעולה בתחום איכות הסביבה, חילופי תרבות, חילופי סטודנטים ומדענים, הידוק קשרי הספורט ושיתוף פעולה בפיתוח אנרגיה טרמו־גרעינית. אתמול נמסר כי מסתמנת אפשרות שיתחדשו הטיסות האזרחיות בין ארה"ב ובריה"מ שהופסקו ב־1978.

רייגן וגורבצ'וב נפגשו אתמול אחרי טכס הנעילה של הפסגה למשך כרבע שעה. אחר כך קיים גורבצ'וב את מסיבת העיתונאים שלו, שבה הגדיר את שיחותיו עם הנשיא כחופשיות, ישירות ומועילות. עם זאת אמר: "איננו מבינים איך מנהיג פוליטי אחראי יכול לתמוך בהתפשטות מירוץ הנשק לחלל" – רמז לתמיכת רייגן בפיתוח והצבת מערכות הגנה נגד טילים בחלל. גורבצ'וב הבהיר, שאם תפתח ארה"ב מערכות כאלה בריה"מ לא תפגר אחריה. הוא אמר: "נמצא את התשובה הראויה, ותשובה זאת תהיה יעילה וזולה יותר. אך אין זאת הבחירה הפוליטית שלנו. אנחנו לא רוצים כלל במלחמות כוכבים".

בבדיחות הדעת אמר גורבצ'וב, כי אם רייגן והוא היו נשארים בז'נווה עד להשגת הסכם – כפי שדרשו מהם מפגינים כאן – ייתכן שלא היו עוזבים את העיר לעולם. הוא הוסיף: "האמריקאים עדיין לא היו מוכנים לקבל החלטות גדולות ובסיסיות".

שולץ: רייגן ימשיך בתוכנית החלל

רייגן טס בתום הפסגה לבריסל כדי לדווח לשותפותיה של ארה"ב בנאט"ו על תוצאות שיחותיו. שר החוץ האמריקאי שולץ הדגיש, שרייגן לא ויתר בשום אופן על המשך פיתוח מערכות הגנה נגד טילים, שנועדו להצבה בחלל. הן גורבצ'וב והן רייגן אמרו, כל אחד בנפרד, כי שיחותיהם עשויות להעניק תמריץ פוליטי למו"מ המתנהל בז'נווה בין ארצותיהם על הגבלת הנשק הגרעיני.

אתמול גורשו מז'נווה חמישה מפגינים יהודיים – שלושה אמריקנים, ישראלי אחד וקנדי אחד – שתפסו בתחילת השבוע את משרדי חברת התעופה הסובייטית "איירו פלוט" במחאה על יחס בריה"מ כלפי היהודים. המפגינים הוחזקו במעצר בשורה התקופה לפני שהועלו על מטוסים ששטו לארצות המוצא שלהם.

בארה"ב "מחכים לתוכן"

צבי בראל שליח "הארץ" בארה"ב מוסר: לאחר ההצהרה המשותפת של רייגן וגורבצ'וב אמר אתמול חבר קונגרס דמוקרטי: "העיקר שהם דיברו ויצרו את המסגרת: עכשיו צריך להכות לתוכן".

לדברי פקידים כאן, יחל יישום שיחותיהם של שני המנהיגים במפגשי משלחות המו"מ בז'נווה, בתקופה שיעיקו להן רייגן וגורבצ'וב והמפגשים העתידיים ביניהם בשנתיים הקרובות.

דמיאניוק עומד לערער נגד הסגרתו

קיבל לכך ארכה של 30 יום

צבי בראל

וואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). הפושע הנאצי ג'ון דמיאניוק, המכונה "איוואן האיום", עתיד להגיש ערעור לבית־המשפט העליון בארה"ב נגד החלטת בית־המשפט הפדראלי בקליבלנד להסגירו לישראל בתוך 30 יום. בית המשפט הפדראלי נתן לו עד אתמול ארכה של 21 יום לערער על ההחלטה לפני בית־המשפט העליון של ארה"ב ואתמול נאות להוסיף לו ארכה נוספת. אם יידחה ערעורו יועברו מסמכי ההסגרה ממשרד המשפטים האמריקאי ללשכתו של מזכיר המדינה, ולאחר שזה יחתום על הודעת ההסגרה – יוסגר דמיאניוק כבר לישראל.

עיתון בבוגוטה:

"100 מחבלים פלשתינאים תיגברו מורדי קולומביה"

בוגוטה (ע"צ). 100 מחבלים פלשתינאים שאומנו בלוב, באו לקולומביה כדי לחזק את תנועת הגרילה השמאלנית הקיצונית מ־19. כך מסר אתמול העיתון "דיאריו 5" של בוגוטה, בהסתמך על מידע שסופק בידי אחד מראשי תנועת הגרילה.

העיתון הוסיף כי המטרה של רוזמברג פאבון – המכונה "קומאנדאנטה אנגר" – אשר חזר לקולומביה יחד עם 100 הלוחמים הפלשתינאים, היא "לפתוח בדצמבר במלחמה הסופית".

הדולר ירד

לונדון (אי־פי). הדולר ירד אתמול באירופה לעומת כל המטבעות החשובים, חוץ מהדולר הקנדי, יום אחד לאחר שפורסם דו"ח הממשל, המלמד כי הצמיחה של המשק האמריקאי גוברת.

זכו בפיס

בהגרלת רב־פרס מצטבר של מפעלי הפיס מס' 47/85 שהתקיימה ביום 21/11/85 זכו הכרטיסים הבאים:

בסך 120.000.000 שקל זכה המספר 258842

כיוון שהזוכה לא עלה בגורל הפרס המצטבר בסך 320.000.000 שקלים יתחלק בהגרלה הקרובה.

מקסימום פרס ראשון בשבוע הבא יהיה 250.000.000 שקלים (כולל צבירה). מינימום פרס ראשון 170.000.000 שקלים.

בסך 6.000.000 שקל זכה המספר 506862.

בסך 3.000.000 שקל זכו המספרים 464783; 686113.

בסך 180.000 שקל זכו המספרים: 015347; 040530; 050973; 053350; 077702; 119076; 120195; 120573; 127136; 161192; 171341; 182467; 226976; 241375; 248195; 297540; 299879; 324683; 346322; 372984; 448140; 472056; 481960; 502813; 512868; 664148; 672172; 713760; 834583; 856265; 858482; 877117.

בסך 90.000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־6185; 7425.

בסך 15.000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־399; 495.

בסך 9,000 שקל זכו הכרטיסים שמספריהם מסתיימים ב־490; 584; 585.

כל הכרטיסים שמספריהם מסתיימים בספרה 3 זכו בסך של 1,500 שקל.

בסך 3.000 שקל זכו המספרים התלת־ספרתיים 077; 097; 114; 158; 176; 197; 218; 228; 232; 244; 254; 279; 421; 423; 458; 483; 653; 671; 700; 717; 723; 737; 767; 776; 869; 988.

בסך 1.500 שקל זכו המספרים הדו־ספרתיים 01; 13; 15; 18; 19; 25; 33; 34; 35; 38; 41; 46; 58; 60; 65; 66; 71; 76; 80; 92; 93; 98; 99.

רק הרשימה הכוללת של תוצאות ההגרלה מחייבת את מפעל הפיס.

השבוע הסיכוי גדול יותר כל כרטיס שני זוכה!

שיחת היום / גדעון אלון

עם: ח"כ אלי קולס יו"ר ועדת חוקה חוק ומשפט
על: הקריאה להחליף היועץ המשפטי לממשלה

זמיר הוא יועץ משפטי עם אופי ולא יועצון

נראה שמ"מ ראש הממשלה ושר החוץ הצטרף היום, הגם שרק ברמז, לגורמים הפוליטיים בליכוד ובתחיה, התובעים את החלפת פרופ' זמיר.

אני חושב שרק בליכוד ובתחיה יש גורמים, המוכנים להזכיר בפינה. יש גם גורמים מסויימים בשמאל, הרוצים בהחלפתו.

כאיש הליכוד אתה שותף לביקורת על זמיר?

בשום אופן לא. כאשר נכנס זמיר לנעליו של ברק, היו שסברו, שיועץ משפטי אפור החליף יועץ מבריק. אבל בשנתיים האחרונות הוכיח זמיר, שהוא יודע בעוצמה צוותו לקבל החלטות נכונות ולא להתכופף מפני לחצים. הוא הוכיח עצמו כיועץ משפטי בעל יוזמה ובעל עוצמה, ככל היועצים שקדמו לו.

אז מדוע גאולה כהן, מיכאל איתן ואחרים "יהדרים" להחליפו?

אולי מפני שהתברר להם, שהוא יועץ משפטי עם אופי ולא "יועצון". התרשמתי מאד מהופעתו השבוע בפני ועדת החוקה, הוא הופיע ממש כמקצוען.

מדוע יזמת את הדיון בוועדת החוקה על מעמדו וסמכויותיו של היועץ המשפטי. הלא בכך נתת לח"כים הרוצים בהדחתו הזדמנות לתקוף אותו.

יזמתי את הדיון, כי הגעתי למסקנה, שיש ח"כים, בהם גם כמה מחברי ועדת החוקה, שאינם מודעים במידה מספקת למהות התפקיד ולסמכויות המופקדות בידי היועץ. אגב, הח"כים שתקפו את זמיר הסיקו את המסקנות לגביו וגזרו את דינו, עוד לפני שהחלה הישיבה. לאחר הופעתו המבוררת, הם ריככו את ביקורתם כלפיו.

האם לאור דברי השר שמיר היום, כי "יבוא יום ויכהן יועץ משפטי אחר במקום זמיר", אינך סבור שיש לקצוב את כהונתו בזמן?

זה לא במקרה שלא קצבו בזמן את כהונתו של היועץ המשפטי. מפני שזהו תפקיד מעין שיפוטי. וגם את כהונתם של שופטים לא קוצבים בזמן. תאר לעצמך, שהיו קובעים שהיועץ המשפטי רשאי להיבחר לקדנציה נוספת בתום כהונתו. לצורך זה הוא היה נזקק לקולותיהם של פוליטיקאים. ואז הוא היה חשוף ללחצים פוליטיים לעיכוב הליכים משפטיים נגד מישהו, שאותם פוליטיקאים רוצים ביקרו. חשוב להבטיח את אי־תלותו של היועץ מפני לחצים של המערכת הפוליטית.

כלומר, גם כאשר ייבחר היועץ המשפטי הבא, אינך סבור שיש להגבילו בזמן?

לגבי היועץ המשפטי הבא, אני סבור שיהיה מקום לקבוע, כי הוא ייבחר לקדנציה אחת בלבד של 5 או 8 שנים, ללא אפשרות להיבחר לקדנציה שניה.

הוארך מנדט כוח האו"ם ברמת הגולן

מרכז או"ם (רויטר, עת"ים). מועצת הביטחון אישרה אתמול פה אחד הארכה של שישה חודשים למנדט כוח המשקיפים של האו"ם, המשמש כחוצץ בין הצבא הסורי לישראלי ברמת הגולן. המנדט הנוכחי אמור להסתיים ב־31 במאי 1986.

הכוח, המונה 1.330 איש, מורכב מיחידות מאוסטריה, קנדה, פינלנד ופולין. הוא הוקם ב־1974.

זכי כשבניינות אין אתה יודע קשן ועין

התור ליד הכספומט
גדול יותר מהתור ללשכת העבודה
מה שנותר לעשות הוא
את העיניים לכסות

חלומות המופת שהתקרונות יעמדו
בראש המדינה
נשמטו משום מה מזכרוני
הלכו לתמיד
בקיצה שאין לו כיס
חפשתי עם אהבתי המאוכזבת
את מטמון הטוב

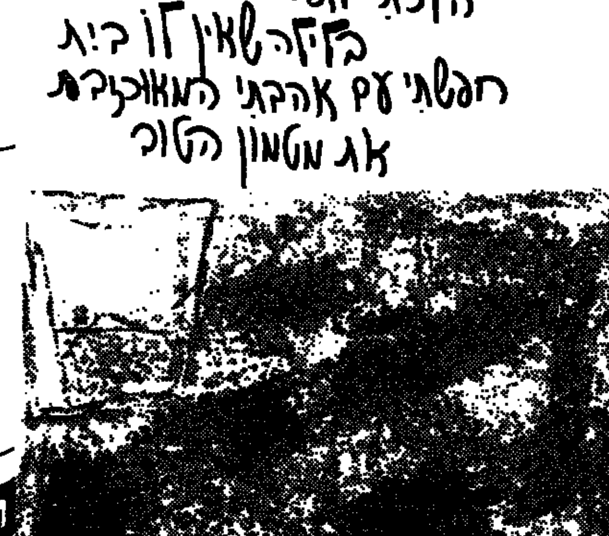

ציור: יחזקאל שטרייכמן

המעלות של אל על

	טמפ' מינימום	טמפ' מכסי'		הטמפרטורה אתמול	
קהיר	17	24	מ"ח	19	30
אתונה	15	19	גשום	14	17
בוקארשט	4	7	גשום		
רומא	7	10	גשום	10	13
ז'נבה	-3	0	שלג	-2	0
ציריך	-3	0	שלג		
פרנקפורט	-2	-2	שלג	-2	-2
וינה	0	1	מעונן	0	0
פאריס	-4	-2	שלג	-2	-1
אמסטרדם	-1	1	מעונן	-1	1
בריסל	-3	-1	שלג		
מדריד	0	5	מ"ח	-3	9
לונדון	3	5	גשום	3	5
קופנהאגן	1	1	שלג	-1	0
שטוקהולם	-1	-1	שלג	-1	0
ליסבון	8	11	מ"ח	7	14
ניו־יורק	6	15	מעונן	16	24

הנוסע המאושר
אל על

בראיון המתפרסם היום בבטאון "ערב שבת"

פרץ: ש"ס לא תלך לממשלה צרה ההסכם עם הליכוד בעינו עומד

בהתייחסו לשיחות עם נציגי המערך: זה שאנחנו מדברים איתם נחמד לא אומר שאנחנו הולכים איתם ★ הרב שך הורה לנו לפרוש מהקואליציה אם ענין הקניון והאצטדיון בר"ג לא יסתדר ★

מאת נדב שרגאי
סופר "הארץ"

שר הפנים, הרב יצחק פרץ אומר, כי בשום שלב לא הסכימה ש"ס ללכת לממשלה צרה וכי החלטתה הקודמת של ש"ס, ערב הבחירות, ללכת יחד עם הליכוד, עומדת בעינה.

פרץ אומר את הדברים בראיון לעיתון "ערב שבת" היוצא היום. הוא מכחיש, בתשובה לשאלה, כי הרב שך תומך בממשלה צרה ואומר עליה: "זה פשוט לא נכון. כלי התקשורת ניזונים מטפטופים של שחל, המעוניין ביצירת אווירה כזו".

פרץ אומר בראיון: "שחל שכנע את עצמו — זה שאנחנו מדברים איתם נחמד לא אומר שאנחנו הולכים איתם. מה שנכון הוא, שהם עוסקים חזק — שחל, אדרי וראש הממשלה". פרץ גם מכחיש, שוב בתשובה לשאלה, פרסומים ולפיהם תלך ש"ס לממשלה צרה עם המערך, במקרה שהרון יתקיף שוב את פרס. "זה לא נכון, לא מיניה ולא מקצתיה". ובמקום אחר בראיון אומר הרב פרץ: "אני מקווה שבמערך לא יבהירו הבהרות, שירגיזו את אריק ויגרמו אותו לתגובה".

הרב שך (צילום: אליהו הראתי)

"נפרוש מהקואליציה באהבה"

בנושא הפעלת הקניון והאצטדיון בשבתות ברמת־גן, אומר פרץ, כי הרב שך הורה לש"ס לפרוש מהקואליציה אם נושא זה "לא יסתדר". פרץ אומר, כי ש"ס אכן תפרוש מהקואליציה "בשמחה ובאהבה" אם הנושא אכן לא יוסדר. בראיון מגלה פרץ, כי "נפגש פעמים אין ספור" עם שר המשטרה חיים בר־לב בנושא עצורי המחתרת. "אך דבר לא עזר. בר־לב אף טרח להציע לי להפסיק להציק לו".

פרץ גם מספר, כי לאחר ההתקפות המרובות עליו, בעניין דבריו בפרשת אסון האוטובוס במתנה־תקוה שאל את הרב שך, את הרב עובדיה יוסף ואת הרב אלישיב, האם עליו לחזור בו. אך הם חיזקו אותו ואמרו: "אשריך שזכית לכך".

הרב שך, מספר השר פרץ, "אף אמר לי — בזמנו — זכיתי גם אני למחות על חילול השבת בארץ ישראל — אשריך שאמרת את הדברים שלא נאמרו עד עתה". גם הרב עובדיה יוסף והרב אלישיב אמרו לשר פרץ, על־פי דבריו, דברים דומים.

הופיע גליון נובמבר

בטאון חיל האויר

הכל על התקיפה בטוניסיה

צילומים בלעדיים

ראיון עם הטייסים

רק 850 שקל

"ערב שבת": מחקר של משרד החינוך פוגע בצנעת הפרט של מורים דתיים

מאת נילי מנדלר
כתבת "הארץ" לענייני חינוך

השבועון החרדי "ערב שבת" מבקר בגיליונו השבוע מחקר, הנערך כיום בידי האגף לחינוך ממלכתי־דתי במשרד החינוך. הפוגע, לטענתו, בצנעת הפרט של עובדי הוראה דתיים.

במסגרת המחקר הופצו שאלונים, הבודקים בעיקר את הרקע הדתי וההשקפות הדתיות והפוליטיות של רבנים־מחנכים בישיבות תיכוניות ומורים לתורה שבעל־פה במוסדות החינוך הממלכתיים־דתיים אחרים. הנשאל מתבקש להשיב, בין השאר, מתי נשא אשה וכמה ילדים יש לה מה עושה אשתו ומהי השכלתה; האם למדה בבית־ספר ממלכתי־דתי או בבית־ספר חרדי; היכן למד הוא עצמו מגיל רך ועד ללימודים גבוהים; בכמה הורים הוא מתגורר: האם הוא גר באיזור שאוכלוסייתו מורכבת מ־שומרי מצוות בלבד או בעיקר, או משומרי מצוות ושאינם שומרי מצוות גם יחד; האם הוא חבר במוסדות נבחרים של מפלגה דתית, או האם הוא משמש בתפקיד ציבורי אחר בעל אופי דתי.

בטופס כלולות שאלות כמו: עם מי מזדהה המורה — עם נטורי קרתא או עם חברי הקיבוץ הדתי, עם חובשי הכיפות הסרוגות או עם תלמידים בישיבות גבוהות. שאלה נוספת היא לאן מכוון המורה את תלמידיו, להתחברות בתנועת נוער מעורבת, לאריגיוס לצה"ל בגין לימודים בישיבה גבוהה או לשירות במסגרת ישיבת הסדר.

ראש האגף לחינוך ממלכתי־דתי, יעקב הדני, סרב לאשר או להכחיש את קיום המחקר.

יצויין, כי באחרונה ניכרת נטייה בקרב בכירים בזרם החינוך הממלכתי־דתי לצאת נגד תופעות של הקצנה דתית. מדובר בעיקר בתופעות, הנגרמות בשל העובדה, שבישיבות תיכוניות, באולפנות ובמוסדות חינוך אחרים, מלמדים עובדי הוראה חרדים, שהשקפתם אנטי־ציונית.

היועץ המשפטי לממשלה יכריע במחלוקת בין ארגוני המורים

הרקע: החלת דו"ח עציוני ★ נבון מצפה שסיכום המשפטנים יינתן תוך ימים

(עש"ת למ"מ) היועץ המשפטי לממשלה נתבקש להכריע במחלוקת המשפטית בין שני ארגוני המורים, בעניין החלת דו"ח עציוני.

לפני מספר חודשים נחתמו הסכמים נפרדים בין משרד החינוך לבין הסתדרות המורים, וכן עם ארגון המורים העל־יסודיים, לפיו יקבלו את התוספת חברי ההסתדרות ב־1 במאי 1986 וחברי הארגון ב־1 באפריל.

האוצר חתם, בניגוד לעמדת משרד החינוך, על הסכם עם הסתדרות המורים, לפיו יקבלו חברי הארגון את התוספת במאי ולא באפריל. סגן ראש הממשלה ושר החינוך והתרבות יצחק נבון אמר בכנסת, בתשובה להצעה לסדר היום בנושא זה, שהגיש ח"כ כהן, כי פנה לשר האוצר והביע את תמיהתו, עקב החלת ההסכם עם הסתדרות המורים על חברי ארגון המורים.

תקווה להפסקת העיצומים

לפי הוראת שר החינוך, נתבקש היועץ המשפטי לממשלה, להכריע במחלוקת. נבון הביע תקווה, כי המשפטנים שיודיעו בימים הקרובים על החלטתם, יפסקו שההסכם איננו חל על חברי הארגון, ובכך תיפתח הדרך להפסקת העיצומים שלהם בבתי הספר.

שר החינוך הדגיש, כי יש מקום בחברה הישראלית הדמוקרטית, לקיום הלגיטימי של שני הארגונים. עם זאת, הוסיף השר, למען חיזוק תדמיתם בעיני הציבור ולחיזוק מעמדו של המורה, עליהם לקפל את דגלי המאבק שלהם ולמצוא דרך לשיתוף פעולה, ואולי אף לאיחוד המגמות, שיהיה לטובת מערכת החינוך כולה.

ועידת רצ — מחר — תדון בדרכה הפוליטית של התנועה

קדם לה מפקד ארצי של 5000 פעילים

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

הוועידה הראשונה של תנועת רצ, תתקיים מחר במעמד ראש הממשלה, שמעון פרס, בבית ברל בכפר סבא. ועידת רצ, בה יקחו חלק כ־350 צירים מכל חלקי הארץ, תעמוד בסימן דרכה הפוליטית של התנועה.

לקראת ועידת התנועה, קיימה רצ מפקד ארצי של פעילים, בהשתתפות כ־5000 איש. נמסר, כי לתנועה יש כיום 15 סניפים חדשים ברחבי הארץ.

בשבועות האחרונים התקיימו בסניפים אלו בחירות פנימיות, ובשישה מהם נבחרו נשים לעמוד בראשם.

את ועידת רצ תיפתח בשעות הבוקר ח"כ שולמית אלוני, שתנהל דיון על דרכה הפוליטית של התנועה. מזכ"ל התנועה, דדי צוקר, יציג לאחר מכן את דרכה הארגונית ואת חברי המוסדות הנבחרים. בשעות אחר הצהריים יקיימו המשתתפים קבוצות דיון. הוועידה תסתיים בשעות הערב, בדברי ראש הממשלה.

עורך את העמוד: חיים בל

הרמטכ"ל משה לוי לוחץ את ידה של אמו של סמיר אסעד, החייל הדרוזי שנעדר מאז מלחמת לבנון. (צילום: הרצל כנעאני, יחידת דובר צה"ל)

הרמטכ"ל בעקבות הקרב האווירי: פעילותנו תימשך בהתאם לצורך

"קרב האוויר לא הביא הסלמה ולא יצר מתיחות" ★ סוריה מזהירה האו"ם "מתוצאות חמורות עקב חדירה ישראלית למרחב האווירי הסורי"

מאת נורית בהנא
סופרת "הארץ"

הקרב שהיה בין מטוסי חילות האוויר הסורי והישראלי היה תקרית מקומית שנוצרה להפריע לחיל האוויר הישראלי בסיוריו, אולם פעילותו של חיל האוויר תימשך בהתאם לצרכים. אמר אתמול הרמטכ"ל רב אלוף משה לוי, בביקור שערך אתמול אצל העדה הדרוזית. הרמטכ"ל אמר כי קרב האוויר לא הביא הסלמה ולא יצר מתיחות בין שתי המדינות.

עוד אמר כי ישראל צריכה להיות מוכנה למצב שבו עשויה להווצר קואליציה של מדינות ערב. צה"ל יודע לתת את התשובות הנכונות, והוא ערוך לכך, לדבריו. הרמטכ"ל ציין כי הסורים ממשיכים להכין את צבאם למלחמה בישראל.

חלק מביקורו אתמול, בכפרים הדרוזים בגליל, הקדיש הרמטכ"ל לביקור בביתו של הורי החייל סמיר אסעד הנעדר מאז מבצע של"ג. אל הרמטכ"ל נתלוו אלוף פיקוד הצפון אורי אור ואלוף פיקוד הדרום אמנון בר כוכבא. הרמטכ"ל אמר לאביו של אסעד, שאין בפיו בשורה למשפחתו, אולם צה"ל ממשיך במאמציו לגילוי עקבותיהם של כל הנעדרים, בכיוונים שונים. הרמטכ"ל התארח אתמול בבית ראש העדה הרוחנית הדרוזית, שייח אמין טריף, בג'וליס.

תלונת סוריה לאו"ם

(עי"ד). סוריה הזהירה את האו"ם מפני תוצאות חמורות בעקבות חדירה ישראלית למרחב האווירי הסורי ביום ג'.

באיגרת סורית למזכיר האו"ם נאמר כי הפגיעה במרחב האווירי הסורי מוכיחה מחדש, כי ישראל מתמידה בהפרת חוקים בינלאומיים ואמנות בינלאומיות ומסלימה את המתיחות באזור.

שביתת־רעב נמשכת של חברים במועצת מרכז הגליל

מאת נורית בהנא

כמה חברי מועצת מרכז הגליל שובתים זה היום השני שביתת־רעב בנצרת, לפני משרד הממונה על מחוז הצפון מטעם משרד הפנים, ישראל קניג.

חברי המועצה, בראשם חמדן סעיד, טוענים, כי מועצת מרכז הגליל המשותפת לכפרים ינוח, ג'ת, סניע והכיסרא, מנוהלת באופן כושל. סגן יו"ר המועצה, נסיב עלי עבראלה מסר, כי חברי מועצת מרכז הגליל נאבקים זה שנה נגד תופעות של חלוקה לא צודקת של תפקידים במועצה וליקויים במינהל. הם קוראים למשרדי הממשלה להתערב ולפקח על העשיה.

פניות שרים וח"כים לטיפול רפואי בחו"ל יוקראו בכנסת

שר הבריאות מרדכי גור מבטיח לעשות זאת, כדי להצביע על "הפער שבין התעניינות אישי ציבור אלה בנושאי בריאותם האישית, לבין התעניינותם בבריאות הכלל"

(ע). שר הבריאות יקרא, מעל בימת הכנסת, את תוכנם של מכתבים שמפנים אליו חברי כנסת ושרים, המבקשים אישורים לטיפולים רפואיים בחו"ל, אך הוא לא יגלה את שמות הכותבים משום צנעת הפרט. זאת אמר השר מוטה גור לכתבת עת"ם, במסגרת סיור שערך אתמול, במרכז הקהילתי לטיפול בחולי נפש "אנוש" בפתח־תקווה.

השר אמר עוד, כי מעולם לא התכוון לקרוא במליאת הכנסת את שמות אישי הציבור השולחים אליו את המכתבים, אך הוא לא יוותר על קריאה פומבית של תוכן המכתבים מכיוון שאינו יכול לעמוד מול הפער שבין התעניינות אישי ציבור אלה בנושאי בריאותם האישית, לבין התעניינותם בבריאות הכלל, בתקופה של סערות במערכת הרפואה בארץ.

השר גור ביקר במרכז לטיפול בחולי־נפש "אנוש" בפתח־תקווה, והמרכז דומה בית. השר סיפר כי בעוד כשבועיים, לאחר שיאושר בכנסת חוק ביטוח סיעוד, עומד משרדו לקבל כ־15 מיליון דולר. ביקוריו במרכזים נעשו במסגרת בדיקת האפשרויות להשקעת הכספים שיתקבלו.

ח"כ שריד: לבטל רפואה חינם לח"כים

במכתב ליו"ר ועדת הכנסת כותב ח"כ יוסי שריד (רצ) שיש לבטל מיד את כל שירותי הרפואה, שמקבלים הח"כים חינם על חשבון המדינה, כגון ניתוחים יקרים ועוד. כל ח"כ צריך להיות מבוטח בקופת חולים, וכאשר הוא חולה, עליו לקבל את שירותי הרפואה ממנה, כתב שריד. אין לח"כים מחלות מיוחדות, ולכן אין מקום לטיפול מיוחד במחלותיהם.

שריד מזכיר ליו"ר הוועדה, שכבר בעבר הוחלט לבטל את שירותי הרפואה המיוחדים הניתנים חינם לחברי הכנסת, אך ההחלטה לא בוצעה.

בפנייה למינהל האזרחי בגדה:

מועצת עיריית ביר זית מבקשת למנות אחד מחבריה ראש־עיריה

מאת סופר "הארץ" בשטחים

מועצת עיריית בירזית פנתה השבוע למינהל האזרחי בגדה, בבקשה למנות את אחד מחבריה לראשות העירייה. במכתב חברי המועצה נאמר, כי ראש העירייה הקודם מת לפני שנים אחדות, ומאז מתפקדת העירייה רק באמצעות חברי המועצה. עיריית בירזית ניתקה את קשריה עם המנהל האזרחי בשנת 1981, כחלק מהחרם שהטילו העיריות הערביות עם הקמת המינהל.

יש לראות בקשה זו של חברי מועצת עיריית בירזית על רקע חידוש שיתוף הפעולה בתקופה האחרונה בין המינהל האזרחי לבין העיריות, שהחריפו אותו בעבר.

שלשום לקראת חצות הגיעו לכפר עוזן בגדה כמה עשרות מתנחלים מגני שומרון וקרני שומרון במכוניות, בעקבות הטלת בקבוק תבערה זמן קצר קודם לכן לעבר רכב אזרחי ישראלי בסביבה (שמשת הרכב נשברה אולם לא נגרם נזק לנוסעים). בכפר עוזן היה באותה שעה עוצר, בו נכחו כוחות צבא רבים, שהסיטו את דרכם של המתנחלים והורו להם לחזור. המתנחלים קראו לנקמה והזהירו את תושבי הכפר מהישנות השלכת בקבוקי תבערה.

נבון מתכוון להגדיל ההקצבה לעידוד פעולות תרבות ואמנות

הגידול — ע"י שינוי סדרי עדיפויות ★ בשנה האחרונה ביקרו כמיליון ורבע צופים בהצגות תיאטרון, בהשוואה ל־300 אלף במשחקי כדורגל

השר נבון הודיע אתמול כי בדעתו להגדיל, כבר בשנת הכספים הקרובה, את תקציב משרדו המיועד לעידוד פעולות תרבות ואמנות במדינה. הגידול בהקצבות, יבוא על ידי שינוי סדרי העדיפויות הפנימיים בתקציב המשרד, וזאת מבלי שיידרש תקציב נוסף.

השר מסר על כך, במפגש שקיים בבית הבימה בתל אביב, עם המנהלים הכלליים והאמנותיים של התיאטראות הציבוריים בישראל. בפגישה השתתפו המנהלים של הבימה, הקאמרי, החאן, חיפה, באר שבע ובית לסין. כן השתתפו מנהל האגף לתרבות אבנר שליו ופקידים בכירים.

מנהלי התיאטראות הציגו לפני השר, את בעיות התיאטרון הישראלי ומצוקתו התקציבית, וזאת למרות שחל גידול חסר תקדים במספר הצופים המבקרים בתיאטרון, קיימת נוכחות רבה יותר של תיאטראות בערי הפיתוח וערי השדה, מועלות הרבה יותר מאשר בעבר, הצגות מקוריות ומתקיימות פעולות העשרה לחינוך לתיאטרון בקרב תלמידים.

נציגי התיאטראות טענו, שתקציב המשרד הניתן כיום לפעולות ענף זה, אינו על זה שלפני 10 שנים. עוד נאמר כי, בשנה האחרונה ביקרו בהצגות התיאטרון יותר ממיליון ורבע צופים, בעוד שבמשחקי הכדורגל צפו כ־300 אלף בלבד. לדבריהם של מנהלי התיאטרונים, האפליה במתן ההקצבות לתיאטראות לעומת ענף הכדורגל, היא משוועת. שר החינוך רשם לפניו את הערותיהם של מנהלי התיאטרון, ואמר כי זו פגישה ראשונה בלבד, וכי בדעתו לשוב ולדון איתם בנושאים אלה בקרוב. השר הדגיש, כי אין לו ספק שההקצבות שנתנה עד היום ממשלת ישראל לפעולות תרבות ואמנות, ובכלל זה גם לתיאטראות, אינן עומדות ביחס שווה לחשיבות פעולות התרבות והאמנות בחברה הישראלית.

נפטר יוסף גדיש סגן ראש עיריית ירושלים

(ע,י). סגן ראש עיריית ירושלים וחבר מועצת העיר, יוסף גדיש (70), נפטר אתמול לאחר מחלה.

המנוח, שהיה מורה במקצועו, היה בעבר ראש עיריית עכו, סמנכ"ל לענייני פיתוח במשרד החינוך והתרבות ומנהל המחלקה לערבית במשרד.

אסותא

נולדו ל:
איקהדזל ושלמה יעקבי — בת
יהודית ומרדכי מעטוף — בן
הדסה וארנסט סלומון — בן
אפרת ורם בר־אילן — בן

טעות שלנו

היועץ המשפטי לממשלה מתמנה על ידי הממשלה ולא כפי שנכתב אתמול בטעות במאמר המערכת.

מלון מנורה
רח' המלך דוד 24 ירושלים
בואו להתחמם לאור ה"מנורה" בירושלים
מבצע לישראלים
שהה 3 לילות - שלם רק 26.00 ש"ח
שהה 5 לילות – שלם רק 24.50 ש"ח
שהה 7 לילות – שלם רק 23.50 ש"ח
המחיר ללילה לאדם בחדר זוגי
כולל מע"מ וארוחת בוקר.
תוספת לבודד 13 ש"ח
★ החניה בחינם.
להזמנות טל' 02/223311 יהודה לב
רח' המלך דוד 24 ירושלים.

בתצהיר־תשובה לעתירת ח"כ מאיר כהנא ובה טענות על הפלייה:

יו"ר רשות השידור: אם אפיץ דעותיו של כהנא אפר חובתי

מאת לילי גלילי
סופרת "הארץ"

בתצהיר התשובה שיוגש היום לעתירה של מאיר כהנא נגד רשות השידור, טוען יו"ר הרשות, עו"ד מיכה ינון, כי "את הדעות שמבקשים העותרים להשמיע מעל גלי האתר, אסור על רשות השידור להפיץ, כי אם אפיץ אותן, אפר את חובתי על פי החוק, לטפח אורחות טובה".

כזכור, בעקבות החלטת הוועד המנהל, לסקר את פעולותיו של כהנא רק אם יש בהן ערך חדשותי ולא בדר־איונות יזומים, עתר כהנא לבג"ץ (באמצעות עו"ד אהרן פאפו) בטענות של אפליה, אי מתן ביטוי וזכות תגובה.

תמימות ואשליה

עוד טוענת רשות השידור בתשובתה, כי טענתו של כהנא לחוסר איזון, בכך שהוא או אנשים המבטאים את דעותיו, אינם מוזמנים כאיזון לדעות נגד, "יש בה משום תמימות ואשליה". לדעת המשיבים, יש מצבים בהם לא נדרש איזון, כמו למשל בתוכנית על ביטוי אכזריות כלפי ילדים, בהן לא מובאות דעות־נגד, המצדדות בהתעללות בקטינים. בדברי התשובה, מצוטט גם השופט רב לוין, שקבע בעבר, כי "מדינה הנמצאת במצב חירום רשאית להגן על עצמה, גם אם פירוש הדבר הגבלה מסוימת על חופש העיתונות". בתשובה לטענה על אפליה, אומר ינון בתשובתו, כי "אפליה פסולה רק בין שווים, בעוד הם אינם שווים".

הסעיף בחוק רשות השידור, עליו מתבססת העתירה, על פיו יינתן בשידורים ביטוי למגוון הדעות הרווחות בציבור, אינו יכול לבוא במקום הסעיפים האחרים, המחייבים את השידורים גם בחינוך לדמוקרטיה ותרומה לקידום השלום.

בהודעה חריפה של ראשי הוועדות לבדיקת דרכים לשיקום המפד"ל:

ביקורת פנימית על השר בורג וח"כ המר בקשר להופעתם ב"מוקד"

יצחק יגר וישעיהו פריבס שוללים השימוש שנעשה בשמם וכן את "מלחמת הצמרת"

מאת אילן שחורי
סופר "הארץ" לענייני מפלגות

יצחק יגר וישעיהו פריבס, ראשי הוועדות שמונו לבדיקת דרכים לשיקום תנועת המפד"ל, פירסמו אתמול הודעה חריפה, נגד השימוש שנעשה בשמם בידי ד"ר יוסף בורג וח"כ זבולון המר, בתוכנית "מוקד" שלשום בטלוויזיה, סביב הויכוח על פרישתו של ד"ר בורג מהממשלה.

בהודעה שפירסמו השניים נאמר, כי הם שוללים לחלוטין "מלחמת צמרת" לשינויים פרסונאליים בתנועה, כאשר התנועה פותחת שעריה לאוהדות הפונה ויוצאת למיפקד ולבחירות פנימיות לוועידה. השניים מבהירים, כי רק ועידה זו, תיבחר בהנהגה ובמוסדות חדשים לתנועה. בהמשך נאמר, כי הם מוחים בתוקף על כך, שבויכוח על פרישתו של ד"ר בורג, נתלו המתווכחים השנים בוועדות יגר ופריבס כשהדבר נוגד לחלוטין את עמדתם. יגר ופריבס הדגישו אתמול, כי ביום שני הבא יקיימו ישיבה משותפת, כדי לגבש הצעת החלטה, שתובא לוועד הפועל של המפד"ל בישיבתו ביום חמישי.

יצוין, כי ראשי כל המוסדות במפד"ל פירשו את הודעת יגר ופריבס כהתנגדות תקיפה לשינוי במעמדו של ד"ר בורג בממשלה, והשארת המצב הנוכחי על כנו עד לוועידה הקרובה.

פולגת

פולגת רשת חנויות מודיעה:
על החלטה לפתוח
חנויות הלבשה ספורטיבית CARRERA
בתנאים הבאים:

א. חנות בגודל 40-70 מ"ר.
ב. מכירה בלעדית של מוצרינו.
ג. התקשרות על בסיס קונסיגנציה ועמלה.
ד. עדיפות לחנויות הלבשה קיימות בניהול אנשים מהענף.
ה. מיקום מסחרי.

בישובים כדלקמן:

רמלה, בת ים, נהריה, כפר סבא
לוד, רמת אביב, עפולה, קרית ביאליק
רחובות, רמת גן, נצרת, פתח תקוה
אשדוד, ירושלים, בית שאן
באר שבע, חדרה, קרית שמונה

נא לפנות למר שטיין טל' 03-663927
או בכתב לת.ד. 50360 תל אביב

אושיות
חברה לביטוח בע"מ

רותם
חברה לביטוח בע"מ

הננו מתכבדים להביא לידיעת הציבור כי החל מיום 1.12.85 - י"ח כסלו תשמ"ו, תוציא אושיות חברה לביטוח בע"מ, פוליסות לביטוח בענפי הביטוח הכללי בשם:
רותם חברה לביטוח בע"מ
מקבוצת הסנה

היום יותר מתמיד עושים ביטוח
בקבוצת הסנה

קבוצת הסנה

רגלינו לא תדרוכנה על מדרגות הרבנות

אנחנו החתומים מטה מצהירים בזאת כי אין לנו ולא יהיה לנו כל עניין עם מוסד הרבנות הראשית של ישראל. אנו, ישראלים יהודים חילונים, איננו מכירים בסמכותה של הרבנות הראשית להתערב ולפסוק בשום פרט הנוגע לחיינו הפרטיים

לא נתחתן באישור הרבנות ולא נתגרש בחסות הרבנים
לא נעיד ולא נתדיין בפני בית דין רבני
לא נייבם ולא נחלוץ

אנו קוראים לציבור החילוני לא לשתף פעולה ולהחרים באופן מוחלט את הממסד הרבני זו הדרך היחידה בה נוכל לחיות בארצנו על פי השקפת עולמנו

מיכל אביעד, ת"א
רחל אבנרי, ת"א
אורי אבנרי, ת"א
יעל אגמון, ת"א
ישראל אהרוני, ת"א
רחל אוסטרובסקי, י-ם
חנה איילון, נווה מונסון
מיכל אלון ליבנת, ת"א
בני ארבל, ת"א
אבישי ארליך, ת"א
מירה אריאל, ת"א
תמר ברנר, ת"א
עוזי בורשטיין, ת"א
מוטי בורשטיין, ת"א
זיוה בורשטיין, ת"א
שרית בייץ, י-ם
הלל בירנר, ת"א
עדה בילו, ת"א
אורית בינשטוק, ת"א
אירית בר ניר, י-ם
דני בן־טל, ת"א
רון בן־יעקב, ת"א
מיכה בן נר, י-ם
אילנה ברוש, נתניה
אוסנת ברזילי, ת"א
חיים ברעם, י-ם
רון ברקאי, פ"ת
ז'ויה ברנר, ת"א
יפה בת־עמי, שביון
סדריק גמן, תובל
זהבה גלאון, ת"א
דורון גלעזר, י-ם
אירית גולדין, ת"א

סנאית גיסיס, ת"א
אמירה גלבלום, ת"א
יוסף גרז'ינסקי, ת"א
נטע האילן, י-ם
חיים הנגבי, ת"א
סיביל היילברון, ברקאי
מיכאל הרסגור, ת"א
יאאלה הר שפי, ת"א
אורי וידיסלבסקי, ת"א
יעל וינקון, י-ם
רון וייס, ת"א
יהושע זוהר, שדה ניצן
ישראל זוהר, י-ם
נעם זיו, ת"א
משה זיסר, ת"א
יוסי זעירא, י-ם
גלית זמיר, הוד השרון
שלומית זקס, חולון
אווה זק"ש, י-ם
יצחק חסון, ת"א
אבי טמקין, י-ם
איימי יפה, י-ם
אלדד יפה, י-ם
חנה כהנא, רמת גן
ימן כהן, ת"א
לולי כנר־מייסון, י-ם
רחל לובציק, ת"א
יעל לוסן, י-ם
טובה ליבנה, ת"א
שלמה ליבנה, ת"א
אלון ליבנת, ת"א
חן לסקון, ת"א
רונן לשם, י-ם

צ'רלס לנצ'ה, ת"א
עמיר מאיר, ת"א
רונית מטלון, ת"א
אסתי מיצנמכר, ת"א
איריס מור, ת"א
זאב מרקמן, שמיר
עמוס נוי, י-ם
יעל ניר, ת"א
אורה סלומון, ת"א
נעמי סימן טוב, ת"א
רויטל סלע, י-ם
מרים סמבורסקי, י-ם
נילי ססלוב, צהלה
ברי ססלוב, צהלה
מיכאל עודב, י-ם
יהלי עמית, ת"א
יהושע פורת, י-ם
סבינה פנסה, ת"א
הורית פלד־הרמן, ת"א
יואב פלד, שדה בוקר
מתי פלד, י-ם
גילה פלינט, בת־ים
אילן פפה, חיפה
שלמה פרנקל, ת"א
מנחם פרי, ת"א
אלי פרנקו, ת"א
דורון צברי, ערד
צבי צורף, י-ם
אורית צין, רמת גן
אורה ציבורי, ת"א
שושנה קורמיש, ת"א
נועם קמינר, ת"א
אביבה קרול, ת"א

מירי קרסין, ת"א
שרה רגב, חיפה
יהושע רובינשטיין, ת"א
מרדכי רוזה, ת"א
אילנה רוזן, י-ם
הנר רוזן, י-ם
יובל רוזן, י-ם
עמירם רונן, י-ם
רויטל רוזן, י-ם
יהושע רוזין, ת"א
צבי רז, ת"א
מורא רוזן, ת"א
לאה רוזן, רמת גן
סניה ריצהרט, ת"א
יעל רון, ת"א
מיכל רפאלי, י-ם
יצחק שדה, נתניה
רחל שדה, נתניה
ירם שור, י-ם
רפי שיר, י-ם
יורם שיר, י-ם
יעקב שיין, ת"א
חיה שטייר, פ"ת
מיכל שכטר, ת"א
רונית שמגר־הנדלמן, י-ם
אהרון שמי, ת"א
מיכל שפיר, ת"א
גרשון שפיר, ת"א
אהוד שפיגל, ר"ג
מנחם שרגאי, ר"ג
חגי תמיר, י-ם

גלגל הבורסה / יהודה שרוני

יציבות במניות; עליות שערים באגרות החוב

שבוע המסחר בבורסה הסתיים במגמה שאפיינה את ימי המסחר האחרונים — יציבות בשערי המניות מחד, ומחזורי מסחר נמוכים ביותר מאידך. מדד המניות הכללי, ללא בנקים, עלה אתמול ב—0.25 אחוז תוך מחזור של 900 אלף דולר. בשוק אגרות החוב נמשכה גם אתמול מגמת המסחר החיובית. מנהלי תכניות החסכון מזרימים בימים האחרונים ביקושים לאגרות הצמודות חלקית למדד, על מנת להשיג כיסוי לתכניות החסכון שבזיהולם. קרנות הנאמנות של לאומי פיא גילו גם אתמול תמיכה פאסיבית בשוק המניות. קרנות בנק הפועלים ובנק דיסקונט גילו תמיכה אקטיבית יותר ונוסו לרכוש חלק מהמניות, תוך עליות שערים. בבורסה חוששים, כי אם יושג בימים הקרובים הסדר בין דוד בלאס לקיבוצים, תרופף על השוק סכנה של הצפת מניות. נתון זה מונע את המשך המגמה החיובית שנרשמה בימים האחרונים בשוק המניות.

מתנגר עליות השערים במניות ההסדר

מגמת עליות השערים שאפיינה את הימים האחרונים במניות ההסדר מתנה אתמול במקצת. מדד מניות ההסדר עלה ב—0.29 אחוז, תוך מחזור של 1.2 מיליון דולר. הגידול במחזורי המסחר מוסבר בכך, כי סוחרי הבורסה מגלים נטיה לממש את אחזקותיהם כאשר רמת התשואה לפירעון על המניות מתקרבת ל—13 אחוז. ביקוש קטן יחסית למניית אידיבי מספק ללא שינוי שער. ואילו שערי מניות בנק הפועלים והסמוק של כלל עלו עליות קלות.

בנק	תשואה שנתית ריאלית באחוזים
בל"ל 0.1	13.73
הפועלים ש	14.11
אי.די.בי. רג	13.85
דיסקונט א	13.72
המזרחי ש	13.69

היציבות במניות הגבוהות נמשכת

יציבות השערים בניירות הערך בעלי רמת הסחירות הגבוהה נמשכה גם אתמול. ההיצעים שהופיעו למניות מסוג זה נקלטו על ידי נציגי קרנות הנאמנות, בדרך כלל ללא שינוי שער. כך למשל, נקלט היצע במניית דלק. גם היצעים במניית שופרסל ב' נכסים ובניין, הסנה, ומניות אזורים, נקלטו ללא שינוי שער. לעומת זאת, במניות ששערן לא ירד בתקופה האחרונה, נקלטו ההיצעים תוך ירידת שער חדה יותר. כך למשל, ירד שערה של מניית פולגת ב' ב—5.3 אחוז, ושערה של מניית כלל אלקטרוניקה ב—2.8 אחוז.

מה קורה במניית כלל נדלן?

בימים האחרונים מוזרמים ביקושים גדולים למניית כלל נדלן. ביקושים אלה מוזרמים בעיקר באמצעות חברת הבהקוקים פיס, ויש הסבורים, כי רכישות המניה נעשות עבור אנשי מלקאות— החברה הקשורה למניה. אתמול הורם ביקוש גדול ביותר, של 21.2 מיליון ע.נ. שסופק במחזור של 13.78 מיליון ע.נ., תוך עלית שער של 10 אחוז. חלק קטן ממניות החברה מוחזק על ידי לאומי פיא. בבורסה מעריכים, כי הביקושים הגדולים קשורים להנפקת הזכויות הקרובה, ומטרתם למנוע יציבות לחץ על הזכויות בעת המסחר בהן, על ידי העלאת שער המניה. הביקושים הגדולים למניית החברה השבוע העלו את שערה בלמעלה מ—15 אחוז.

עדנה למניות המקרקעין

השבוע היתה עדנה למניות חברות המקרקעין. מספר סיבות שחברו יחדיו עצרו את מגמת שחיקת שערי המניות, והביאו לעליות שערים. הסיבה העיקרית הינה ההסדר הצפוי בין חברת סולל בונה לחברת שיכון ופיתוח ויובל גד, על איחוד הפעילות העסקית. כתוצאה מכך, הוזרמו ביקושים גדולים למניות וכדיה דרוקר מקבוצת סולל בונה, ולמניית סולל בונה, האתמול נרשם קונים בלבד בזו האחרונה.

השחיקה המתמשכת בשערי המניות היוותה הזדמנות באותה להזרמת ביקושים למניות דלי סחירות. על רקע זה, עלו אתמול שערי המניות הבאות ב—10 אחוז: אברהם גינדי, אילדן 0.1, לומיר, מתם וכלל נדלן. בסיכום השבועי עלה מדד מניות המקרקעין ב—5.12 אחוז.

הלהיט בבורסה—האגרות הצמודות חלקית

אגרות החוב הצמודות חלקית למדד שבות להיות הלהיט בבורסה. מחזור המסחר באגרות אלה הסתכם אתמול ב—2.5 מיליון דולר, בה בשעה שסך מחזור המסחר באגרות חוב הסתכם ב—4.4 מיליון דולר. המקור לביקושים לאגרות החוב מסוג זה הם מנהלי תכניות החסכון המחפשים כיסוי לתכניות החסכון שבזיהולם. המדד הכללי של אגרות החוב עלה ב—0.07 אחוז ומדד האגרות הצמודות חלקית למדד עלה ב—0.27 אחוז.

שפל במק"ם

חוסר האטרקטיביות בהשקעה במק"ם, כתוצאה מרמת התשואה לפדיון הנמוכה יחסית, בא לידי ביטוי אתמול בפעילות האפסית שהסתכמה במיליון דולר. בבורסה מעריכים, כי היקף הפעילות במק"ם לא ישתנה מהותית בתקופה הקרובה.

הסדרה	ימים לפדיון	שער	תשואה שנתית
145	5	99.45	3.41
215	12	98.75	3.24
225	19	98.15	3.03
235	26	97.65	2.82
245	33	97.05	2.80
116	41	96.30	2.84
126	47	95.90	2.75
136	54	95.35	2.72

הודעות בורסה

* כלל נדלן רכשה מכלל 51 אחוז מחברת תיירות ונופש תמורת 4.2 מיליון דולר.
* הסנה הודיעה לבורסה כי חברת הבת שלה רותם הגיעה להסכם עם אוישות לייפוי כוח להוצאת פוליסות בענף הביטוח הכללי על שמה.
* כלל סחר אישרה ידיעה, כי נתונים ראשונים מצביעים על רווח תפעולי מסוים ברבעון השלישי של השנה.

להשכרה
באזור התעשיה, חולון
שטח של 2700 מ"ר
בגובה 4.50 מ' (ללא עמודים)
עם תשתית ושירותי שינוע במידת הצורך
נא להתקשר:
טלפון: 03-802617-8, לדוד, או לאיציק.

שערים יציגים של מטבע חוץ

21.11.85

	המטבע	שער
ארה"ב	דולר	1471.5
בריטניה	לירה	2124.8
גרמניה מע'	מרק	567.93
צרפת	פרנק	186.29
הולנד	גילדן	504.66
שוויץ	פרנק	693.45
שוודיה	כתר	188.84
נורווגיה	כתר	188.62
דנמרק	כתר	157.21
פינלנד	מרק	264.49
קנדה	דולר	1067.5
אוסטרליה	דולר	1004.3
דרא	רנד	548.87
בלגיה	10 פרנק	281.01
אוסטריה	10 שילינג	807.85
איטליה	1000 לירה	848.38
יפן	100 ין	728.75
אירלנד	פאונד	1756.5
ספרד	100 פזו	922.89
ירדן	דינר	5851.7
לבנון	לירה	85.800
מצרים	לירה	849.79

שערי מטבע-חוץ 21.11.85
בנק לאומי

המטבע	העברות והמחאות קניה	העברות והמחאות מכירה	מזומנים קניה	מזומנים מכירה
1 דולר ארה"ב	1462.8736	1481.1264	1438.88	1503.63
1 ליש"ט	2113.1209	2139.4871	2073.27	2166.56
1 מארק גרמני	564.8161	571.8635	555.55	580.55
1 פרנק צרפתי	185.1856	187.4962	179.42	190.34
1 גילדן הולנדי	501.6713	507.9309	493.44	515.65
1 פרנק שווייצרי	689.0596	697.6573	677.76	708.26
1 כתר שוודי	187.6923	190.0342	184.61	192.92
1 כתר נורווגי	187.4518	189.7907	184.38	192.67
1 כתר דני	156.2065	158.1555	153.64	160.56
1 מרק פיני	262.8704	266.1503	258.56	270.19
1 דולר קנדי	1061.5919	1074.8377	1044.18	1091.17
1 דולר אוסטרלי	999.1427	1011.6093	958.39	1054.23
1 ראנד דרא"פ	545.6519	552.4601	483.76	532.14
10 פרנק בלגים	278.3775	281.8509	273.81	286.13
10 שילינג אוסטרי	801.5746	811.5761	788.43	823.91
1000 לירטי איט'	835.4504	845.8746	817.64	863.02
1000 ינים יפן	724.5535	733.5941	712.67	744.74
1 דינר ירדני	— —	— —	3798.05	4032.99
1 לירה מצרית			813.87	864.77

שערי מטבע חוץ בינבנקאיים

אתמול 21.11.1985 באירופה

מסירה מיידית (ספוט)

$ ארצות הברית	ל-1 שטרלינג	1.4430/1.4440
מרקים גרמניים	ל-1 $ ארה"ב	2.5855/2.5870
פלורינים הולנדיים	"	2.9160/2.9180
פרנקים שווייצריים	"	2.1210/2.1220
פרנקים בלגיים	"	52.34/52.36
פרנקים צרפתיים	"	7.8970/7.9000
לירטות איטלקיות	"	1750.30/1750.80
ינים יפאניים	"	201.90/202.05
$ ארצות הברית	ל-ס.ד.ר.	1.0852/1.0850

שער הזהב $ 325.75 ארה"ב אונקיה לונדון פיקסינג

מסירה מאוחרת (פורוארד)

	$/ליש	פר"ש/$	מ"ג/$
1 ח':	1.4387/1.4398	2.1116/2.1131	2.5773/2.5793
3 ח':	1.4306/1.4319	2.0986/2.1001	2.5634/2.5654
6 ח':	1.4204/1.4219	2.0793/2.0813	2.5435/2.5460

הנתונים נמסרו על-ידי בנק דיסקונט לישראל בע"מ

שערי המניות 21.11.85

בנקים שאינם נכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור אלפי ש' ע"נ	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש אלפי ש' ע"נ
א.ה.ה. ש	14000		5	+200	+1.5	+5
הפנצות 0.1	1389		71.8	-11	-0.8	-28.3
הפנצות א 0.5	580	תב	6.1	-35	-5.7	-190.3
כללי לא בהסדר	34100		24.4	+1100	+3.3	+29.9
בנק צפאמר 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צפאמר 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
בנק צ'אמר אופ			—	הפסקת	מסחר	—
רנות א 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רנות 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
רנות קה 2			—	הפסקת	מסחר	—
בנק בינלאומי 05	2251		660.2	+48	+2.2	+1190.7
פ.י.ב.י. 0.5	1916		1235.2	+35	+1.9	+1030.5

בנקים הנכללים בהסדר ההצמדה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אידיבי רג 100.0	72650		244.3	+20		+163.7
אידיבי ב 100.0	73600		4.1	+600	+0.8	+3.7
אידיבי בב א	455000		1.2	+19000	+4.4	+54.9
אגוד 0.1	53967		78			+47.3
דיסקונט ב	95100		2.5			-2.5
דיסקונט א	93000		44.7	+280	+0.3	+117.1
דיסקונט קה ב	10910		24.2	+103	+1	+21.4
המזרחי ש	30000		598.2	+230	+0.8	+682.9
המזרחי ב	30070		31			-15
המזרחי קה 9	13790		105.5	+320	+2.4	+318.5
הפועלים בבב	94000		4.5	-4200	-4.3	-2.2
הפועלים ב	49000		1926.8	+100	+0.2	+1720.6
הפועלים ב	49100		165.9	+300	+0.6	+189.9
כללי א 1.0	122200		4.4	+1200	+1	+53.1
כללי אפ 9	122700		1.4			+2.8
כללי קה 5	96000		.1			
כללי קה 2	6120		12.1	+120	+2	+53
בלל 0.1	31450		851.1	+109	+0.4	+797.9
בלל קה 9	42683		35.7	+200	+0.5	+67.1
בלל קה 11	12050		35.8	-150	-1.2	-537.8
מימון וסחר 1.0	43300	שב		+300	+0.7	+20
מימון וסחר 5.0	21200		5	-950	-4.3	-3.4

בנקים למשכנתאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אדנים 0.1	6896		15	+4	+0.1	+12.1
לאומישכני ש	3200	שב				
לאומישכני ב	3200	שב				
כרמל ש	2520	תב		-200	-7.4	-16
כרמל קה 1	2618		14	+238	+10	+38.9
בנין ב' 5.0	3200		20.4			-6.6
פת משכ ש	670		378.9	-25	-3.6	-391
משכן ב ש	1700		20	+45	+2.7	+20
עצמאות 0.1	3250		21.3			-21.3
טפחות מבכ ש	11800		16.6	-200	-1.7	-6.6
טפחות רג ש	11180		97.2	+530	+5	+51.4
טפחות קה 1	6450		20	+200	+3.2	+25.5
טפחות קה 2	3261		85.5	+11	+0.3	+69
יעסור 1.0	590		60	+12	+2.1	+54.5
יעסור 5.0	330		160.2	+15	+4.8	+249.8
כרדב 1.0	1240	תב	50	+100	+8.8	+97.9

מוסדות מימון

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
שלמון אש	228		3912	-11	-4.6	-4084.2
החקלאות מבכ א	32000		1.3			+1.3
החקלאות מבכ ג	155500	שב				
לאומי תעש' א ש	3020		69	+25	+0.8	+71
פתוח תעש' מבכ	59400	לנ				
פת תעש' בב ג	355000	לנ				
פת תעש' בב גג	188715	לנ				
פת תעש' בב גג1	190415	לנ				.1
פת תעש' בב ד	209268	לנ				
פת תעש' בב דד	63060	לנ				
מרכז קבלנים 5.0	503		785.4	-12	-2.3	-722.2
תירות בב	171000	שב				
כלל ליסינג 0.1א	3000		33	-20	-0.7	-14.7
כלל ליסינג 0.5ב	1500		3.3			-59.4
כלל ליסינג אגוח	10170		19.5	-30	-0.3	-18.1

ביטוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אריה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אריה אפ ב			—	הפסקת	מסחר	—
אריה קה 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארדם 0.1	2500		115.4	-60	-2.3	-34.8
ארדם א 0.5	1400		130.6			-6.5
בטוח משנה 0.1	1025		20	+5	+0.5	+19.4
בטוח משנה 0.5	485	תב	169	-45	-10	-169
הדר 1.0	960	בה	240	+10	+1.1	+15
הדר 5.0	400		611.1	+4	+1	+1320.7
הסנה ש	1852		741.2			-219.8
הפניקס 0.1	5555	תב	122.6	+503	+10	+152.3
הפניקס 0.5	1900		311.1			-127.2
המשמר-הראל 1.0	3620	שב				
המשמר-הראל 5.0	3300		36.8	-60	-4.4	-36.7
ירדניה 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ירדניה 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
מגדל 1.0	14470	תב	7.2	+1020	+7.6	+14.5
מנורה 1.0	5001		18.7	-157	-3	-18.7
סהר 3 1.0	2500		62.5	+1		+36
סקוריטס 0.1	3410		30			-30
צור ש	1285		73.6			-28.6
ציון החזקות 1.0	6055	תב	7.2	+404	+7.2	+32.9
ציון החזקות 5.0	1313		168.9	+63	+5	+459.4

מסחר

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אינטר באמא 1 ש	3300		10	+60	+1.9	+20
אינטר באמא 5 ש	1010		26	+10	+1	+24
אינטר באמ אפ 1	513		50	-7	-1.4	-153.7
מאיר עזרא 1.0	3250		20			
מאיר עזרא אפ 1	3050		20			+20
מתה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מתה 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
כלל סחר	1060		150	+30	+2.9	+316.7
קריסטל 1.0	2231		44.8	+1		+29.7
רפק 0.1	25500		1.7			+1.5
רפק 0.5	4950	שב				.6
שופרסל א 2.0	3944		20	-26	-0.7	-220
שופרסל ב 10.0	2100		215			-234.5

שירותים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
דלק ג ש	3250		998.3			-573.8
הראל 1.0	2028		40.3	+98	+5.1	+77
הראל 5.0	791		40	-40	-4.8	-91.4
ספנות הספקה 0.1	9334		345.4	+84	+0.9	+78.3
ספנות הספקה 0.5	4100		200	-10	-0.2	-218.9
קירור 0.1	850		31.2	-40	-4.5	-271.3
קירור 1.0	222		4520.5	+5	+2.3	+5109.2
חברת החשמל 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
מוס' עירוני 0.1	2160		84.3	+60	+2.9	+21.6
מוס' עירוני 0.5	700		661.2			-67.3
מוס' עירוני אופ	352	תב	1582.8	+45	+14.7	+4052
קונסורטיום 0.1	927	תב	100	+84	+10	+59.9
קונסורטיום 0.5	371		200			-140

מלונות ושירותי תיירות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
קופל 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופל אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
גלי זהר 1.0	11600		21.5			.3
גלי זהר 5.0	3850		17.1	-150	-3.8	-9.6
מלונות דן 1.0	3005		15.1	-105	-3.4	-92.4
מלונות דן 5.0	2010	שב		+30	+1.5	+10
חוף האלמוג 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
כנס מד 1 ש	1800		30	+45	+2.6	+30
מלונות הירדן	1750		106.3	-20	-1.1	-56.3
מלונות ירושלים 1	426		489	-10	-2.3	-332.2

מחשבים ושירותי מחשבים

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
דטה כימון 1.0	1200		93.6			-93.6
ת.י.ל.ן. 1.0	5850		9.3			-9.3
יעגא 1.0	2590	תב	80	+148	+6.1	+50.5
יעגא אפ א	2148	תב	30	+148	+7.4	+30
כלל מחשבים 1.0	2084	שב				
כ.ל.ל. 1.0	4890		52	-203	-4	-57.8
כ.ל.ל. 5.0	2390		54.1	-30	-1.2	-54.1
משוב מחשבים 1.0	2100		3.6	+100	+5	+71.4
ניקוב מחשבים 1	3520		1.1	+59	+1.7	+58.9
ניקוב מחש' 5	1700		14			-14
תים מחשבים 1.0	1200	תב	30	+60	+5.3	+50
תים מחש' אופ	12000	שב				

נדל"ן, בינוי ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אברהם גינדי רש	802	תב	756.9	+73	+10	+814.4
אברהם גינדי בש	424	תב	100	+39	+10.1	+100
אזרן 1.0	497		145.9	-22	-4.2	-545.8
אזרן 5.0	211		924.3	-6	-2.8	-1641.4
אזורים 1.0	1535		170	+5	+0.3	+130
אילדן 1.0	860	תב	732	+50	+6.2	+1084.4
אילדן אפ 1	760		121.9			-81.9
אל-רוב 1.0	1250	שב				
אל-רוב 5.0	965		30	-5	-0.5	-30
אפגנים 1.0	854	תב	24	+59	+7.4	+21.5
אפגנים אפ 1	590		59.3	+30	+5.4	+214.2
אפריקה 0.1	24850		30			-24
אפריקה 1.0	17100		80	+300	+1.8	+109.3
ארזים	650		110.2	-20	-3	-110.2
ארליין 0.1	6536	תב	2	+594	+10	+27.8
ארליין 0.5	4000	שב				
בן-יקר גת 1.0	2992		56	+142	+5	+7
ברנוביץ 1.0	1350	שב		+39	+3	+100
ברנוביץ 5.0	698		100	-36	-5	-254.5
ברנוביץ אפ 1	572		100	+25	+4.6	+265
רנקור 1.0	2960		40			+75.8
דרוקר 1.0	332		460.6	+12	+3.8	+460.6
דרוקר 5.0	214		100	+5	+2.4	+50
דרוקר אפ 1	110		320	-15	-12	-320
ודעד 0.1	2790	שב				.1
ודעד 0.5	1555		18			+32
ת.ל.ב. 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
ת.ל.ב. 0.5			—	הפסקת	מסחר	—
נכסים ובנין	3120		490.5			+77
נב"ים 0.1	4580		99.7			+69.7
נב"ים 0.5	3028		25			+5
הכשרת הישוב ש	19950		26.5			+13.7
ישפרו 0.1	1471		305.1	+70	+5	+153.2
ישראלום 1.0	4700	שב				
ישרס 10.0	4750	בה	11.8	-250	-5	-18.5
כנף פיתוח 1.0	3533		8.5			-25.5
כלל נדל ן	727	תב	13787.1	+66	+10	+21258.1
לומיר 1.0	1551	שב		+51	+3.4	+60
לומיר 5.0	957	תב	900	+87	+10	+850
מ.ת.ב. 1.0	1078	תב	405.7	+98	+10	+258.4
מאגרי בניה 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
מאגרי בניה אופ			—	הפסקת	מסחר	—
מדול בנין	1243	קב		+59	+5	+97.2
מישגאל 5.0	386		310.2	-12	-3	-579.9
מגרב 5.0	321		238			-123
מר-לן 1.0	310		286.8	-11	-3.4	-174.5
מר-לן אפ 1	2790	תב	10	-310	-10	-20
לוינשטין 1.0	2499	תב	31	-256	-9.3	-35
לוינשטין 5.0	470	תב	200	-31	-6.2	-110.7
לוינשטין אפ 1	410	תב	455.3	+43	+11.7	+1095.3
ליבסקי 1.0	530		25	-9	-1.7	-25
ליבסקי 5.0	271		880.2	+3	+1.1	+554.8
ליבסקי אפ 1	160	תב	704	+8.5	+5.6	+2530
נאות אביב 0.5	12594	שב		+240	+2	+29.4
נכסי אחזים	2420		601.3			-36.4
סהר החזקות 1.0	5462		.1			
סהר החזקות 5.0	3350		15			-15
סולל בונה בבב א	4032	קב		+192	+5	+997
סוף 1.0	1610	תב	80	-90	-5.3	-80
סוף 5.0	1000		50	-17	-1.7	-30
סוף אפ 1	720		77	-23	-3.1	-101.9
עמר הכלל בר 1	760		1721	-30	-3.8	-51
קיסריה 0.1	962		1.4	+21	+2.2	+79.6
קיסריה 0.5	409		20			-70
רובינשטיין 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
רובינשטיין 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
רוגובין 1.0	1275		116	+25	+2	+116
רוגובין 5.0	971		114	+17	+1.8	+186
רסקו מבול	2135		114.6	+25	+1.2	+40
רסקו רג	2114	שב				
רסקו אפ 1	2059	שב				.9

חקלאות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
מטעי הדר 0.1	2172		100	-60	-2.7	-50
מטעי הדר 0.5	860		250	+5	+0.6	+50
מהדרין 0.1	8710		40	+20	+0.2	+55
נכסי הדרים 1.0	1335		218.7			+50.7
פרי אור 0.5	3000		76.1	-50	-1.6	-26.1
פרדסי 5.0	6400		149.1	+31	+0.5	+87.3

התאם לעצמך השקעה בבנק לאומי
לפי טווח הזמן, סוג ההצמדה ואפשרויות המימוש.
בנק לאומי

מזון וטבק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אסאס	1032	קב		+49	+5	+315
אסאס אפ 1	6162	לנ				-36
אטלנטיק 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
גולדפרוסט 1.0	2810		17.2	-100	-3.4	-17.2
גולדפרוסט 5.0	549	תב	126.5	-40	-6.8	-126.5
גולדפרוסט אפ 1	478		70			+38.6
דובק מב ש	2380		1083.1	+70	+3	+1631.3
דובק מב ב	2450		288.1			+144.8
זגלבל 1.0	910		100	+40	+4.6	+174.9
זגלבל 5.0	370		360	-5	-1.3	-210
פרי-הה 1.0	4535	תב	1064.9	-504	-10	-1072.7
פרי-הה 5.0	2356	מב		-124	-5	-748.1
סופר בירה 1.0	5670	תב	120.2	-630	-10	-110.1
סופר בירה 5.0	4200	שב				
יבוה 1.0	870		705.5	+33	+3.9	+1499.5
יבוה א 5.0	566		150	+17	+3.1	+400
כן 1.0	11630		.1	-70	-0.6	.9
כן 5.0	6000	תב	17.1	-565	-5.7	-25.4
סנפרוסט 1.0	4150		32.6	+60	+1.5	+26
עלית	10000		20.5	-50	-0.5	-20.5
עסיס ב 0.5	16000		1.4			-1.4
אנגל שקל 1	2080		23.5	+79	+4	+63.5
שמן מבב א	3804		164.4	+44	+1.2	+182.7

טכסטיל והלבשה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
ארגד מב 1.0 ש	600		36.9	-30	-4.8	-46.9
ארגד אפ א	2132	שב				-43.3
אופים 1.0	1012	תב	65.2	+92	+10	+150
אופים אפ 1	1835	שב				
אופנת ברוך 1.0	1060		50	-20	-1.8	-77
אופנת ברוך 5.0	700		104.1			-4.1
אפתן 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אפתן אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
ארגמן רג ש	3880		11.4	+50	+1.3	+30
אתא ב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
אתא ג 0.1			—	הפסקת	מסחר	—
דלתא-גליל 1.0	3090		200	+35	+1.2	+174.4
דלתא-גליל א 5.0	2280		70			-27
מסוכות מאוחד 1			—	הפסקת	מסחר	—
מסוכות מאוחד 5			—	הפסקת	מסחר	—
מסוכות מאו אופ			—	הפסקת	מסחר	—
ויטלגו 1.0	1350		218.4	-40	-2.9	-217
ויטלגו 5.0	1080		271.1	-50	-4.8	-271.1
הדרנן 1.0	2370		20	+20	+0.9	+20
זיקית 1.0	2460		45.2	-20	-0.8	-30.6
זיקית 5.0	1550		340	+20	+1.5	+247.7
סיב-סוב 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
סיב-סוב אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
יוסאר 1.0	1560					
לודזיה 0.1	1149	תב	166.7	-127	-10	-291.4
לודזיה 0.4	358		1557.4	-18	-4.8	-1081.2
ליגת 1.0	429		1922	-6	-1.4	-144
מים גליקו	900		328.3	+35	+4.1	+153.2
מים גליק אפ 1	1921	שב		+91	+5	+38
מקס 0.1	28880	מב		-1520	-5	-25
מקס 0.5	4850		17.5	-50	-1	-25.5
עים 1.0	7999		18.9			-1.7
עים 5.0	2900	תב	50	+250	+9.4	+101.6
עמק פריגה 1 ש'			—	הפסקת	מסחר	—
פולגת א 0.1	6650		165	-151	-2.2	-244.6
פולגת ב 0.4	3620		540.7	-40	-1.1	-171.6
פוליגון א 0.5	2375		2.1	-125	-5	-5.3
פרגוד	720	שב				
שלרינה 1.0	8470		143.1	-400	-4.5	-133
תעש רוגוזין 1.0	4165		513.5			+525.5

מתכת ומוצריה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אופטקו 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
אופטקו אפ 1			—	הפסקת	מסחר	—
אורדן 0.1	12070		90.3	+100	+0.8	+91.4
אורדן 0.5	9700		20	+50	+0.5	+53.7
כבלים ש	9800		30.9	+200	+2.1	+19.6
התכוף 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
התכוף 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
קופמאנות פז 1.0	555		294.5	-20	-3.5	-340.2
קופמאנות פז 5.0	405	בה	210.1	-5	-1.2	-50
מרגן 1.0	481		597.8	-22	-4.4	-69.8
מרגן אפ א	355	תב	82.9	-75	-17.5	-183.8
מתכת סרום 1.0	1750		58	+30	+1.7	+28.9
מתכת סרום אפ 1	1340		70	-60	-4.3	-58.2
כבלי ציון 1.0	1640		399.9	+20	+1.2	+515.4
כבלי ציון 5.0	439		1288.4	-1	-0.2	-1367.5
כבלי ציון אפ	641		478.7			-163.7
קרטבי 1.0			—	הפסקת	מסחר	—
קרטבי 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
נחושתן 0.1	6500		15	+200	+3.2	+45
נחושתן 0.5	2220	תב	178	+128	+5.7	+614.6
עיר 5.0	1343		242	+64	+5	+85.8
סקר מלרה 1.0	3890	שב				-100
קינג 1.0	5440		78.4			+78.3
קינג 5.0	2880		40			+40
קליל 1.0	2250		87.9	+50	+2.3	+58.6
קליל 5.0	893		85.2	-47	-5	-85.2
שלמות 5.0	1287	תב	34.8	-143	-10	-59.1
תעשיות לכיש 1.0	940		50	-30	-5.1	-76.5
תעשיות לכיש 5.0	500	שב		-6	-1.2	-38

חשמל, אלקטרוניקה ואופטיקה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אלביט 5.0	351200		8.3	+780	+0.2	+9
אלקו 0.1	3400		25			-25
אלקו 0.25 ש	1980		116			+1
אלקו 0.25 ב	1895		132.2	-5	-0.3	-132.2
אלקטרה 0.1	9533		15	+208	+2.1	+15
אלקטרה א 0.5	4850		49.2	-95	-1.9	-39.9
אלרון 3.0	367551		2	+51		+4
אורית 1.0	27900		8			+7.9
אורית אפ 1	26600		.6	-1000	-3.6	.6
כלל תעש אלק	2260		550.2	-65	-2.8	-1119.7
ספקטרוניקס 1.0	1580		539			-150
ספקטרוניקס 5.0	1081		387.9	-34	-3.1	-279.6
פריכמנגר 1.0	1650		328	+30	+1.9	+277.5
פריכמנגר 5.0	770		600			-435
ציקלון 1.0	4635		56.8			-6.8
ציקלון 5.0	2070		150	+40	+2	+50
קנבסטין אולר 1.	2930	תב	84.4	+185	+6.7	+155
קנבסטין אולר 5.	1281		40	+61	+5	+20
ת.א.ת. 1.0	2830		100.7	-120	-4.1	-298.1
ת.א.ת. 5.0	780		120.5	-40	-4.9	-220.5
ת.א.ת. אפ 1	5820		5.2	+20	+0.3	+5.2
תדאה	3420		30			-28.6

מוצרי בניה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
א.פ. תעשיות 1.	1905		50.5	+40	+2.1	+99.5
אלקסל 5.0	3461		14.5	-1		-20.3
אקרשטיין 1.0	7770		7.1	-30	-0.4	-17.1
אקרשטיין 5.0	5800		25	-250	-4.1	-40
בנין תדיר 1.0	8050	לנ				
בנין תדיר 5.0	4450	לנ				
בר-סון 1.0	1628	מב		-86	-5	-22.8
בר-סון 5.0	560		400			-12.7
בר-סון אפ 1	391		100	-21	-5.1	-100
המסלול 1.0	711		266.3	-28	-3.8	-266.3
המסלול 5.0	352		600	-12	-3.3	-600
סרוכאסכנס 1.0	6749	תב	5	-750	-10	-12
סרוכאסכנס 5.0	1251		50			-60.4
כ.ל.ב.ג. 1.0	750		50	+30	+4.2	+50
כ.ל.ב.ג. 5.0	374	מב		-20	-5.1	-489.7
מגדל השק בתעש	1301		12.4	+1	+0.1	+37.6
מוזאיקה ולמבן 1	13400	לנ				+3.6
מוזאיקה ולמבן 5	8112	לנ				

כימיה, גומי ופלסטיק

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אגן 5.0	12295	שב				
אליאנס ב	790		135	+10	+1.3	+247.3
גל תעשיות 1.0	3120		23.6	-30	-1	-63.7
גל תעשיות 5.0	1850		20	-10	-0.5	-66.4
דקסטר 1.0	3300		47.3	+130	+4.1	+47.1
דשנים 0.1	8655		5.2			-5.2
דשנים 0.5	3400		61.9	-147	-4.1	-148.1
חיפה כמי 10.0	1405		948	+20	+1.4	+492.3
טבע ש	46300		39.5	+500	+1.1	+27.1
טבע אפ 4	42500		3			-4.5
ליפסקי 1.0	875		40			-40
ליפסקי אפ 1	1522	שב				
ים הכלח	11110		376.6			+65.1
מכרוכימים 10.0	269		1438	+3	+1.1	+2347.5
מקסימה 1.0	3255		.1			.9
מקסימה 5.0	1330		38	-50	-3.6	-30.9
מקסימה אפ 1	1520		10	+30	+2	+20
נקה כימיקל 1.0	5010	תב	10	-395	-7.3	-30.2
כנו 1.0	6251		30	+200	+3.3	+64.9
כנו 5.0	3270		78	+70	+2.2	+49.7
קים כימיקל 1.0	5144		42.3			+57.7
קים כימיק אפ 1	4687		20.7			+39.3
ת.ג.ל. 1.0	1488		75	-62	-4	-67.4
ת.ג.ל. 5.0	798	קב		+38	+5	+311.5
תיא 5.0			—	הפסקת	מסחר	—
פרומטרים 10.0	9800		16.9	+401	+4.7	+34.6
תרז א 5.0	2650		57.5	+100	+3.9	+239.6

עץ, נייר ודפוס

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
דפרון 1.0	3751	שב				
דפרון 5.0	1753	שב		+16	+0.9	+48.8
ת.ב.ג. 1.0	1867	תב	272	-208	-10	-347
ת.ב.ג. אפ 1	1849		25	-60	-3.1	-100.5
יאה 1.0	3060		19.8			-19.8
יאה אפ 1	4905		1	-110	-2.2	-21.2
לבידי אשקלון 1	281	תב	820	-19	-6.3	-952
לבי'אשקלון אפ1	420		560	-10	-2.3	-242.6
מולט ב 0.5	14155	תב	55.2	+700	+5.2	+19.6
מפעלי ניר 10.0	109500		52.6	+2100	+2	+57.9
סקאנדיה 1.0	1125		73	-20	-1.8	-33
רים 0.1	1930	שב				+11.5
רים 0.4	1860		327.7	+50	+5	+257.7
תעל ב 0.2	9080		48.1	-320	-3.4	-249.5

תעשיות שונות

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אלומית 1.0	3120	שב				
אלומית 5.0	1540	שב				
אגרין 1.0	1810		125.4	-60	-3.2	-169.5
אגרין 5.0	820		390			+200
אגרין אפ א	715		110			+40.6
חמישה יוד	7750	שב				
זיקה 1.0	3900					-8.6
זיקה 5.0	2050	תב	47.4	+150	+7.9	+89.2
ה.נ.פלק 1.0	6260	תב	50	+300	+5	+91.1
ה.נ.פלק 5.0	2079		476.4	-21	-1	-476.4

השקעות בתעשיה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
מרכזית ב 0.1	4160		483.8			-22.8
כור בכ' ש	3510000		.3			
כלל תעשי 1.0	932		2820	-5	-0.5	-1400.1
מאגרי טכנולוגיה	407		687			-230.8
מאגרי טכנו אופ	302		225.1	+2	+0.7	+488.4

חברות השקעה

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אוניקו ש	3020		72			-2
אידיבי פתוח 2.0	2425		955.7	+14	+0.6	+675.8
איקנופה 0.1	1270		801.9	+8	+0.6	+549.7
איקנופה 0.5	682		655.3	-15	-2.2	-450
אלגר ש	2700		337.7	+49	+1.9	+312.7
אלגר ב	2750	שב				-1.2
אלרן ש	1599		252	+16	+1	+37
אלרן ב	1680		51			-51
אמיסר בכ'	27000	שב				.1
אפיק 1.0	770		1184.5	+30	+4.1	+3611.5
אפיק 5.0	582		830	+12	+2.1	+2194.5
גוזלת 1.0	1240		16	-20	-1.6	-16
חברה לישראל 1.0	1967		77.9	+20	+1	+375.8
חברה לישראל 5.0	801	תב	150.7	+46	+6.1	+879
הלמסון 0.1	53375	תב		-5931	-10	-6.2
הלמסון 1.0 ש	15550		14.2	+550	+3.7	+20.6
אמפא א 0.5	6510		21.6			-21.6
פעלים השק ש	2695		598.3	-20	-0.7	-288
כלל השק	3240		366	+80	+2.5	+158.5
דיסקונט השק ש	3150		511.8			-647.7
מזרחי השק ש	7895		41	-5	-0.1	-36.5
מור השקעות 1.24	8771	שב				
חירון 1.0	1490		30	-10	-0.7	-20
חירון 5.0	410		195	-13	-3.1	-100.4
יבנא ש	5800		6			-6
ירדן א 0.1	1380	בה	385.8	-15	-1.1	-52.6
כלל 10.0	1565		861.6	-34	-2.1	-269.1
כלל 50.0	958		100			-37.2
לבינקו 0.1	5300		20	-7	-0.1	-7.4
לבינקו 0.1	1628		118.4	+60	+3.9	+168.9
מנור 0.1	5367	מב		-283	-5	-149.5
מנור א 0.5	2688		39	-80	-3	-39
עוז השק ב 0.1	1576	בה	55.3	+75	+5	+82.4
עוז השק 3 0.5	703	קב		+33	+4.9	+290.8
פז השק ש	13700	תב	58.8	-800	-5.5	-75.3
פמה א 0.1	4400		61.7	+116	+2.7	+48.1
פמה 0.5	1980		148			-10.4
פריון ב 2.5	976		156	+46	+5	+239.9

מחקר ופיתוח

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
אמצעים מתוחכ'	1937		16.3	+92	+5	+51.3
אמצעים אפ 1	1780	שב				-4.3
גליל טכנולוגיות	265		593.9	-6	-2.2	-1245.9

חיפושי נפט

שם המניה	השער אתמול		המחזור	השינוי בנקודות	השינוי ב-%	עודף היצע/ביקוש
דלק חיפנפט 1.0	2470	תב	120.1	+140	+6	+90.1
דלק חיפנפט 5.0	1300		117	+60	+4.8	+114.3
פז חיפושי נפט	9000		47.3			-47.3
מראיל 1.0	1715	תב	20	+115	+7.2	+140
מראיל 5.0	658		113.6	-13	-2	-102.9
מראיל אפ 1	540		426.6	-10	-1.8	-426.6
יו.א.ל. 5.0	985		484.9	-45	-4.7	-551
מ.נ.ג. 1.0	1470	תב	59	-108	-6.8	-59
מ.נ.ג. 5.0	700		198	+15	+2.2	+65.9
סיסמיקה 1.0	1040	תב	244.2	-60	-5.5	-117.5
סיסמיקה 5.0	335	תב	516.4	-19	-5.4	-445.9
סיסמיקה אפ 1	258		200	+6	+2.4	+80
מראיל ב 0.3	1790		89.7	+80	+4.7	+100
זנ'אמריקנפט 1.0	220		1350.1	-8	-3.5	-976.1
זנ'אמריקנפט 5.0	161		900	-6	-3.6	-920.3
זנ'אמנפט אפ 2	395	שב		-18	-4.4	-240
נפטא ש	670000	שב				

נסחרות במט"ח

שם המניה	השער אתמול
גוית מ	244

מחזורים (במיליוני דולר)

מניות חופשיות	0.9
בנקים בהסדר	1.2
אגרות חוב צמודות מדד	3.5
אגרות חוב צמודות דולר	0.9
מלווה קצר מועד	1.0
סה"כ מחזור	7.5

מדדים

	מדד יומי	שינוי ב-%
מדד מניות כללי	275.96	+0.30
כללי ללא בנקים	269.35	+0.25
מדד אג"ח כללי	240.04	+0.07

מקרא לבורסה

קוד	הסבר	קוד	הסבר
רג	שער רגיל	אק	אקס
סג	שער סגירה	תב	תנועה בלתי מוגבלת
קב	קונים בלבד	בה	ביצוע חלקי
מב	מוכרים בלבד	2ק	קונים בלבד יום שני
שב	שער בלבד	3ק	קונים בלבד יום שלישי
לנ	לא נסחר	3מ	מוכ' בלבד יום שלישי
הם	הפסקת מסחר	מק	מוכרים, קונים
		קמ	קונים, מוכרים

שערי אגרות החוב

4% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3031	298000	— —
3032	299000	— —

3% מלווה מדינה (100% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3601	28682	-340
3602	26369	-314
3603	24595	-190
3604	22040	-174
3605	20114	+43
3606	18946	+39
3607	17954	+38
3608	16986	+36
3609	16086	+112
3610	14493	+102
3611	13987	+100
3612	13567	+98
3613	12753	+80
3614	12222	+78
3615	11280	+72
3616	10517	+68
3617	9563	+114
3618	9065	+109
3619	8504	+103
3620	7810	-209
3621	7407	-202
3622	6669	-184
3623	6237	-141
3624	5867	-135
3625	5449	+62
3626	5033	+57
3627	4662	+54
3628	4278	+42
3629	4003	+40
3630	3780	+38
3631	3540	+35
3632	3335	+33
3633	3145	+32
3634	2765	+81
3635	2609	+77
3636	2510	+76
3637	2340	+44
3638	2175	+41
3639	1989	+38
3640	1637	+2
3641	1416	+2
3642	1275	+19
3643	1130	+17
3644	1002	+19.3
3645	902	+17.2

4% מלווה פיתוח (90% הצמדה)

סדרה	שער	שינוי
3101	269600	— —
3102	263000	-5000
3103	260500	-4001
3104	251500	-5000
3105	242000	-3000
3106	236580	+3500
3107	233150	+2635
3108	219306	-3676
3109	217082	-2989
3110	217945	+339
3111	211836	+253
3112	210263	+3523
3113	213091	+1396
3114	203008	-1782
3115	202477	+2475
3116	197156	+3801
3117	204098	+429
3118	196331	-5385
3201	170424	+4379
3202	170743	-1591
3203	169855	+1906
3204	166068	+1976
3205	163518	-1838
3206	163902	-662
3210	159735	-695
3211	153383	-1605
3212	150666	-1673
3213	146163	+173
3214	140584	+166
3501	136564	+651
3502	134038	+529
3503	119831	+473
3504	117063	+460
3505	118391	+483
3521	128832	+2335
3524	108778	+2270
3522	114794	-977
3523	108260	-965
3525	104912	+359
3526	104753	+366
3527	102592	+359
3528	99684	+357
3529	99243	+266
3530	96920	+261
3531	96534	+264
3532	95704	+257
3533	95557	+260
3534	87942	+245
3535	88621	+203
3539	83689	+193
3536	88359	+391
3537	88146	+391
3538	82963	+368
3540	82740	+364
3541	79894	+351
3542	85437	+373
3543	79219	+355
3544	79824	+186
3546	77903	+184
3547	77528	+183
3548	77342	+183
3550	73488	+176
3551	72871	+175
3545	77358	+138
3549	72974	+131
3552	66886	+121
3554	66711	+122
3555	66711	+122
3553	66244	+200
3571	57224	+181
3556	63449	+155
3558	63359	+156
3559	61037	+151
3560	57768	+145
3561	57421	+144
3557	64536	+198
3572	58409	+184
3573	57825	+147
3574	53283	+134
3577	53276	+136
3578	49089	+126
3575	52831	+65
3576	52514	+64
3579	48379	+59
3580	45110	-937
3581	40995	-872
3582	37731	-826
3583	36630	-780
3584	35051	+105
3585	33149	+181
3586	30001	+93
3588	29962	+94
3587	30412	+269
3591	27684	+249
3592	27617	+248
3593	27519	+249
3589	27286	+33
3594	25981	+32
3590	27079	+85
3595	25752	+81

5% מלווה פיתוח (ברירה כפולה)

סדרה	שער	שינוי
2001	115095	-1538
2002	114403	-1540
2003	110398	+1048
2004	111381	-2508
2005	103542	-1229
2006	103389	-1273
2007	101268	-1250
2008	99805	-1023
2012	97606	-1039
2015	94962	-1048
2009	103760	-1081
2010	100647	+124
2011	98689	+121
2013	98652	+121
2014	95884	+117
2016	98443	-605
2018	95788	-613
2021	92530	-615
2017	94074	-1063
2019	93720	-1095
2020	90973	-1064
2022	86081	+1327
2023	86370	-2249
2024	80364	-1678
2027	77401	-1674
2031	73872	-1632
2025	83953	+799
2026	83363	+788
2028	79092	-2046
2030	77713	-1994
2029	75767	-1624
2033	69586	-1580
2035	63781	-1491
2032	74824	+91
2034	70585	+86
2036	64696	+78
2037	62327	-1315
2052	52271	-1192
2038	61328	-311
2040	58921	-309
2051	55694	-501
2039	58577	+629
2041	55448	+607
2053	57254	+65
2054	53652	+59
2056	50988	+56
2058	46726	+51
2060	44227	+48
2055	51545	+59
2057	48754	+56
2059	45375	+51
2061	32966	+50
2062	30662	+418
2063	29362	+407

הולים

סדרה	שער	שינוי
16	103	-0.1
17	102	— —
18	102.5	— —
19	101	— —
20	100.5	— —
21	103.1	+0.1
22	101.1	+0.1
23	89	— —
24	87	— —
25	88.5	+0.3
26	90.6	-0.3
27	89.3	— —
28	89	— —
29	89.6	+2.6
30	95.4	+1.7
31	97.2	+1

רמון

סדרה	שער	שינוי
7001	223.1	-2.2
7002	223.6	-2.2
7003	213	+0.1
7004	197.4	+0.1
7005	184.4	+0.1
7006	173.6	— —
7007	161.5	+0.1
7008	155.4	+0.1
7009	149.9	+1.2
7010	140.6	+0.1
7011	132.7	+0.1
7012	128	— —
7013	120.9	+1

גלבוע

סדרה	שער	שינוי
6101	11706	+3
6102	7175	-17
6103	6455	+8
6104	5935	-35
6105	5618	-34
6106	5538	-62
6107	5329	-60
6108	3857	+28
6109	3680	+26
6110	3618	+26
6111	2986	+4
6112	2895	+1
6113	1977	+2
6151	769.9	+9.9
6152	737.8	+9.5
6153	630.2	+0.9
6154	618.9	-3.8
6155	404.5	+2.5
6156	326.7	+1
6157	245.3	+3.4
6158	233	+3.2
6159	196.9	— —
6160	184.2	+0.8
6161	178.1	+0.7
6162	161	+0.2
6163	151.3	+0.2
6164	145.6	+0.2
6165	135.2	+0.7
6166	127.2	-2.1
6167	124.4	-2
6168	122.4	-2
6169	115.9	-1.1
6170	108.7	-0.5

אדמון

סדרה	שער	שינוי
2501	148.6	+0.3
2502	146.1	+0.4
2503	141.4	+0.3
2504	140.5	+0.1
2505	135.1	+0.1
2506	131.4	+0.1
2507	126.8	+0.1

אחרים

	שער	שינוי
אלסינט	60.8	— —
תדיראן	44.1	— —
דסק הס	181	-1.5
כור הג	163.3	— —
כלל הג	464	— —
כלצמ ד	325	— —
כלצמ מ	396	+6
כלצמ	420	— —
סל בנ	198.3	— —
תיעש	155	+1.5

שערי קרנות הנאמנות

שם הקרן	מחיר הקניה	מחיר הפדיון
אב	5283.55	23234.97
אבוקה	20022.80	19827.35
אביב	23918.11	23679.39
אגמ	1056.70	1035.95
אדיר	1119.14	1096.84
אהב	1097.67	1076.24
אופיר	1358.38	1331.45
אור	392.00	383.74
אורון	323.56	316.93
אורלי	17238.47	17027.45
אורן	7958.26	7828.80
אחיל	2712.04	2658.94
איילת	3355.02	3282.33
אירוב	3643.90	3564.33
איתן	1008.14	994.70
אלון	7314.47	7160.46
אלמוג	2664.86	2652.04
אנה	459.04	453.50
אם	99.57	97.45
אשל	470.95	461.70
אתגרים	999.58	989.73
בהלה	1242.75	1218.52
ביש	4736.79	4643.79
ביק	4835.64	4733.86
ביקת	11024.70	10808.78
גביש	935.81	917.13
גבע	732.05	721.13
גורן	7276.69	7189.69
גיא	6639.51	6541.25
גיל	1650.85	1618.76
גלית	456.51	450.95
הבנין	1234.65	1222.38
הביטה	297.31	2935.48
הלב	1057.20	1033.80
הרון	1113.50	1091.66
הזק	198.84	194.99
וילה	280.97	275.44
זן	— —	— —
זנית	— —	— —
זהר	2783.397	2744.56
זקל	2978.47	2920.26
זהב	22200.49	21987.43
זיו	333.65	327.09
זהבית	1936.88	1891.23
זוהר	13927.80	13721.26
זיו	13501.21	13104.07
זכיר	2378.75	2349.31
חדות	116.29	114.83
חלמיש	8544.80	8377.05
טופז	1031.16	1005.69
טל	2969.43	2925.31
יובל	3790.49	3773.95
יהלום	1077.19	1056.03
יהודות	25150.02	24899.85
יקרה	997.85	955.46
כוכב	3019.40	2983.11
כחל	109.55	109.07
כלנית	306.30	300.27
כספית	8983.33	8892.33
כרמל	102.51	101.25
כנר	759.45	744.37
להב	2717.18	2664.61
לכשקע	81858.10	80253.59
לביד	6712.16	6580.75
לקט	1317.14	1290.25
לשם	11049.68	10833.00
מאור	3062.12	30316.90
מבחר	832.16	815.57
מבטח	2390.90	2368.60
מגר	182.82	180.18
מגדן	2117.30	2098.30
מגל	1036.42	1024.61
מור 1.4תח		
מור	792.08	780.72
מורן	509.38	504.77
מבטח	20870.76	20245.94
מימר	648.90	635.97
משוף	2205.10	2162.30
מעיין	616.41	604.70
מקסה	11709.52	11195.07
מרגלית	750.06	735.24
מרום	820.55	804.75
מנה	1793.17	17664.92
נסיך	6423.79	6297.62
נטע	277.80	272.21
נחל	2608.88	2570.81
סביון	283.86	278.28
סגולה	108.65	106.49
סלע	11390.82	11168.60
סנונית	3358.89	3317.46
סער	3653.63	3615.00
ספיר	8245.27	8204.05
עדיף	6695.91	6621.83
עדית	19815.65	19497.66
עידן	4785.58	4718.35
עובר	1129.21	1102.97
ענה	1885.31	1867.78
עפרוני	937.24	924.56
ערמון	304.56	298.58
פיא	1000.92	980.79
תחז 1.7		
צבר	1008.48	995.98
צבית	1105.82	1092.18
צמיר	731.24	714.96
צמיחה	5045.50	4974.24
צמרת	1323.07	1296.87
קלע	1330.46	1323.50
רוזית	15126.15	14995.48
רקפת	303.95	297.97
רשף	3986.24	3956.44
שבים	3289.73	3249.99
שוהם	11990.68	11730.69
שירה	24376.03	23902.23
שמיר	59159.48	57991.85
שחר	398.65	393.04
שפק	12382.84	12081.52
שקד	624.17	611.68
תאנה	1429.86	1415.75
תבור	666.06	656.36
תדהר	4276.87	4255.49
תדיש	359.44	355.22
תמר	973.69	954.70
תפוח	981.22	973.93
תרשיש	1169.68	1146.75
תשרי	331.71	320.45

יזמים אמריקאים ומהונג־קונג נפגשו עם פרס, מודעי ויעקובי

עוכבה הקמת מפעל טכסטיל בשל מיכסות הייצוא לארה"ב

המיכסות של יצוא מוצרי טכסטיל אינן מאפשרות להקצות למפעל חדש מיכסת בד מספיקה לייצור מוצרים בסכום של עשרים מיליון דולר

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

קבוצת יזמים מארה"ב והונג־קונג, שבבעלותה תשעה מפעלים לייצור מוצרי טכסטיל, מעכבת תוכנית להקים מפעל בארץ, בגלל בעיית מכסות היצוא לארה"ב.

הקבוצה, שבראשה עומד מרטין טראסט, נשיא חברת "מאסט" האמריקאית, עם שותפים מהונג־קונג, סיימה אתמול ביקור בארץ, שמטרתו היתה לבחון אפשרות של הקמת מפעל לייצור מוצרי טכסטיל בישראל בהיקף יצור של כעשרים מיליון דולר. שמרבית תוצרתו נועדה ליצוא לארה"ב במסגרת הסכם איזור הסחר החופשי. טראסט ושותפיו מהונג־קונג נפגשו עם ראש הממשלה, שמעון פרס, השרים מודעי ויעקבי והמנכ"ל משרד התעשיה והמסחר, יהושע פורר. בפגישות אלו התברר, כי קיום מיכסות ייצוא על מוצרי טקסטיל לארה"ב אינו מאפשר להקצות למפעל חדש מיכסת בד מספיקה לייצור מוצרים בסכום של עשרים מיליון דולר.

טראסט, שהוא חבר כח המשימה הבינלאומי ושותף במאמצים להגברת היצוא הישראלי לארה"ב, ציין כי אם התוכנית להקים מפעל בישראל לא תצא לפועל, הרי חברת האם של "מאסט" שהיא הרשת הקמעונאית הגדולה ביותר לשיווק מוצרי הלבשה לנשים ומחזורה 2.5 מיליארד דולר, תרכוש מוצרי הלבשה בישראל בשיעור עשרה מיליון דולר.

בתי הזיקוק יחדשו הספקת האתילן בתחילת שבוע הבא

הפסקת האספקה נבעה מהתפרצות אחד הדוודים כתוצאה מנפילת מתח ברשת החשמל הארצית

מאת יהודה שרוני
ויונתן שרמן

בתי הזיקוק יחדשו את הספקת האתילן בתחילת השבוע הבא — נמסר מהנהלתם. הפסקת אספקת האתילן נבעה מהתפרצות אחד הדוודים במתקן, כתוצאה מנפילת מתח ברשת החשמל הארצית. פיצוץ הדוד גרם שיבושים באספקת האתילן למפעלים הפטרוכימיים, שם הוא משמש כחומר גלם לייצור פי.וי.סי. אך עבור פרוטאר רום נותר מלאי מספיק של אתילן.

בתי הזיקוק לא ישביתו השנה את מתקן האתילן כמתוכנן לצורך שיפוצים, אלא ידחו זאת בשנה נוספת.

יוסף גבע, סגן יו"ר מועצת המנהלים של "פרוטרום" מסר, כי התקלה במתקן האתילן גורמת לעיכובים במשלוחי הפי.וי.סי. של החברה לחו"ל, ובתחילת השבוע הבא, ייצא לאירופה כדי להבטיח ש"פרוטרום" לא תאבד לקוחות בגלל אי עמידה בתאריכי ההספקה.

מפוטרי "אתא" הפגינו בתביעה לממשלה לממש הבטחתם לסייע להם בהשגת פיצויים מוגדלים

מאת יהושע גלבוע

כמה מאות ממפוטרי "אתא" חסמו אתמול לכמה שעות את רחוב החלוץ בחיפה בהפגנה שערכו ליד מועצת הפועלים המקומית. המפוטרים תובעים כי הממשלה וההסתדרות יממשו הבטחתם לסייע להם בנושאי פיצויים מוגדלים והפנסיה. הם הודיעו כי בכוונתם לקיים מיום א' שביתת שבת ממושכת ליד משרד ראש הממשלה.

ממועצת פועלי חיפה נמסר כי ראש הממשלה הבטיח אתמול למזכיר מועצת פועלי חיפה משה ורטמן כי ישיבת הממשלה ביום א' תדון בבעייתם של עובדי אתא.

בנק ישראל

הודעה
על תוצאות מכרז

ביום 21.11.85 הוצעה לציבור סדרה ב'/4303 של אגרות חוב צמודות למדד באמצעות מכרז

מחיר המכירה נקבע ל־86.50% מהשווי הנקוב

הזמנות במחירים הגבוהים ממחיר המכירה סופקו במלואן.

הזמנות במחיר המכירה סופקו בחלקן בשיעור של 84.60 אחוזים מההזמנה.

סה"כ הכמות שנמכרה 15,000 מיליון שקלים

הזמנות במחירים נמוכים ממחיר המכירה לא סופקו.

תוקם קרן פנימית לביטוח מפני התמוטטות של סוכנויות נסיעות

על ידי פאנל חברות התעופה הזרות בישראל ואל על ★ הקרן תמומן מכספי ביטול הפיצוי בשיעור 2% מהקף המכירות

מאת זהר בלומנקרנץ

פאנל חברות התעופה הזרות הפועלות בישראל ואל־על החליטו על הקמתה של קרן פנימית לביטוח מפני התמוטטותן של סוכנויות נסיעות ותיירות בארץ והיקלעותן לקשיים כספיים.

קרן הביטוח תמומן מכספי ביטול הפיצוי בשיעור 2 אחוזים מהקף המכירות בחודש, ששילמו עד היום חברות התעופה לסוכני הנסיעות, בגין הוולידציה על כרטיסי טיסה.

נציגי פאנל חברות התעופה הבהירו אתמול לסוכני הנסיעות, כי הם איתנים בדעתם שלא לחזור בהם מהחלטתם לגבי ביטול הפיצוי. לעומת זאת חזרו בהן חברות התעופה מדרישתם להנהיג מה־1 בינואר שיטת תשלומים חדשה לפיה ישלמו סוכני הנסיעות את חובותיהם לחברות התעופה פעמיים בחודש, במקום פעם.

שריר נפגש עם משקיעים מלוס־אנג'לס בהקמת ביתן ישראל באפקוט

מאת אבי גנאור
סופר "הארץ" בניו־יורק

ניו־יורק (מיוחד ל"הארץ"). שר התיירות, אברהם שריר שהיה בלוס אנג'לס, נפגש עם קבוצת משקיעים אמריקאית המתעניינת באפשרות להשקיע בהקמת הביתן הישראלי באפקוט, תערוכה בינלאומית באורלנדו שבפלורידה, הסמוכה לדיסני־וורלד. ממקורבו של השר שריר נמסר שלהקמת הביתן הישראלי דרושים כיום כ־20 מיליון דולר שאותם מנסים לגייס בארה"ב.

בסאן פרנסיסקו ניהל שריר דיונים עם קבוצת משקיעים על הקמת קומפלקס מסחרי גדול שיכלול מרכז לירידים באילת.

זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תיירות, מוסר: בפגישת שריר עם סגן שר החוץ של ארה"ב ג'ורג' וורהד לבין שר התיירות אברהם שריר הביע סגן השר את נכונתו לסייע במתן פטור ממיסוי על כנסים וקונגרסים של גופים אמריקאים שייערכו בישראל. בפגישה סוכם, כי משרד התיירות של ישראל יעביר למשרד החוץ של ארה"ב תזכיר ובו פירוט מלא של הבקשה בנושא זה.

משרד התעשיה ביקש מיבואני רכב להגדיל מרצונם יבוא בשנה הבאה

מאת יונתן שרמן
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

מנכ"ל משרד התעשיה ביקש אתמול מיבואני הרכב להגביל מרצונם יבוא כלי־רכב בשנה הבאה.

יהושע פורר ביקש מהיבואנים לקבוע כמות מירבית של מכוניות שיובאו לארץ במרוצת 1986 ולא לחרוג ממנה.

כן הביע תקוה לשלב את יבואני הרכב כמתווכים בנושא של הגברת רכישות הגומלין בין ישראל והארצות שמהן ישראל מייבאת כלי רכב.

החשב הפחית ריבית הפיגורים ל־6.5%; חברות הגז — במחצית

משרד התקשורת וחברת "בזק" אינם מוכנים לפי שעה להפחית הריבית על תשלומים בפיגור ★ "בזק" מחזיקה בשיא הריבית

מאת שלמה מעוז
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

החשב הכללי הפחית בתחילת השבוע את ריבית הפיגורים ל־6.5 אחוזים. בכך הוא ממשיך בתגובה המהירה שלו לשערי הריבית במשק. וזהי הפחתה בשיעור של 2 אחוזים לעומת ריבית הפיגורים, שהיתה בשיעור של 8.5 אחוזים, מה־24 לאוקטובר.

גם שר האנרגיה, משה שחל, חתם השבוע על צו להפחתת הריבית על האיחור בתשלום בעד גז המסופק במערכת מרכזית. הריבית תהיה עתה 1.5 אחוזים לשבוע או חלק מהשבוע במקום 3 אחוזים עד כה.

רק משרד התקשורת וחברת "בזק" אינם מוכנים לפי שעה להפחית את הריבית על תשלום בפיגור. "בזק" מחזיקה בשיא הריבית, על פי תחקיר שערך "הארץ". היא גובה ריבית של 150 אחוז. סופר "הארץ" הפנה תשומת לב החברה והמשרד לריבית הגבוהה, אך לפי שעה לא התקבלה הבטחה להפחית הריבית הדרקונית. במקום שני — חברת החשמל, עם 132 אחוזי ריבית והבטחה להשוותה לריבית הפיגורים של החשב. במקום שלישי — אגף מס הכנסה, עם 120 אחוז — ובמקום הרביעי נמצאות הרשויות המקומיות, עם 96 אחוז.

מבנק ישראל נמסר, כי בעקבות הפחתת העמלות של הבנקים התחפות למינוס, חלה ירידה של 1.5—2 אחוזים בשערי הריבית. ההערכה הראשונית בבנק המרכזי היא, כי הריבית בחח"ד היא כיום כ־6—5.5 אחוזים. ההערכה היא, כי ה"סל" של האשראי החופשי הרלוונטי כולל אשראי במט"ח מגיע עתה לכ־4.5 אחוזים. יוצא איפוא, כי כדאי ללוות בבנקים ולשלם החשבונות ל"בזק", חברת החשמל, מס הכנסה והרשויות, ובלבד שלא להיות חייב להם.

נבדקת פריקה חילופית של פחם עבור תחנת הכוח באתר רוטנברג

לאחר שנמשכות הדחיות לגבי הקמת נמל הפחם הדרומי

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

מועצת המנהלים של חברת החשמל הורתה להנהלת החברה להכין פתרונות אפשריים לפרק זמן לא ידוע לפריקה חילופית של הפחם עבור תחנת הכוח הנבנית באתר רוטנברג שמדרום לאשקלון — שלא דרך נמל הפחם הדרומי המתוכנן. הסיבה לכך היא הדחיות הנמשכות בהחלטה שצריכה לקבל הממשלה בקשר לנמל זה.

יחידת הכוח הראשונה (550 מגוואט) של תחנת הפחם השנייה במדינה הנבנית עתה מדרום לאשקלון (אתר קצא"א לשעבר) אמורה להתחיל לפעול ב־1989. בישיבת מועצת המנהלים הובעה דאגה מכך, שעד היום עדיין לא נמצא פיתרון קבוע וסופי לפריקת הפחם לתחנה הדרומית. צויין, כי פריקה זמנית כרוכה בייקור הפחם בסדר גודל של 20 אחוז.

ייחקרו נסיבות הדליפה במיכל כימיקלים בתחנת הכוח בחדרה

דובר חברת החשמל: מבדיקה ראשונה עולה שכנראה לא נגרמו נזקים למשק התת־קרקעי של תחנת הפחם

מאת אלי אלעד
סופר "הארץ"

מנכ"ל חברת החשמל מינה אתמול ועדה פנימית לחקור את נסיבות הדליפה שנתגלתה במיכל איחסון של כימיקלים באתר תחנת הכוח בחדרה. הדליפה שהתגלתה שלשום בערב, עוררה חשש מפגיעה אפשרית בקטע של המערכת התת־קרקעית של תחנת הכוח — בעיקר צינורות — שמתחת למקום הדליפה. במקום ננקטה פעולה מהירה שעיקרה הזרמת כמות גדולה של מים, כדי לשטוף את החומר שנזל. חומר כימי זה, שהוא פטנט מסחרי של חברת "אפולו" האמריקאית, משמש למניעת פליטת חלקיקים מזוהמים מתחנת הכוח לאטמוספירה.

דובר חברת החשמל, יוסי קירזון, אמר אמש, כי מממצאי הבדיקה הראשונה שנערכה אתמול במקום עולה שככל הנראה לא נגרמו נזקים למשק התת־קרקעי של תחנת הפחם בחדרה, ומקור הדליפה בבקע שנתהווה במיכל איחסון הכימיקלים.

מנכ"ל הסנה, אלפרד גולץ:

"רותם" תכבד חוזי "אושיות" למרות הפגיעה בהסכם אי האפליה בביטוח

מאת אריה לביא
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

חברת הביטוח רותם, שבבעלות קבוצת הסנה, תכבד את ההסכמים שחתמה עליהם חברת הביטוח אושיות, למרות שחלק מהם סותרים את ההסכם לאי אפליה בענף הביטוח — על־כך מסר אתמול מנכ"ל קבוצת הסנה, אלפרד גולץ.

מדובר בעיקר בשלושה חוזים של אושיות, הנוגדים את הסכם אי האפליה — הסכם לגבי חברת מועדון שקם, בו חברים אנשי צבא הקבע, הסכם לגבי עובדי תדיראן והסכם עם עובדי חברת החשמל. לדעת גולץ, העומד להיבחר בקרוב ליו"ר איגוד חברות הביטוח, יהיו הסכמי אושיות חריג, ברוח ההסכמים שבין קבוצת הסנה לתנועת המושבים, שלא נכללים בהסכם אי האפליה שהושג בין החברות.

מנכ"ל הסנה מסר את הדברים בעקבות ההסכם, עליו חתמה חברתו, על־פיו תעביר חברת אושיות את עיסקי הביטוח שלה בענף האלמנטרי לחברת רותם. המחזור בפרמיות של כ־35 מיליון דולר, שהן כ־5 אחוזים משוק הביטוח האלמנטרי בישראל.

בעקבות העיסקה, תוכפל הפרמיה של רותם, המגיעה כיום לכ־30 מיליון דולר. אושיות תעביר לרותם 150 אלף פוליסות בביטוח אלמנטרי של כ־80 אלף מבוטחים. זו מועברת לאושיות באמצעות 250 סוכני ביטוח.

לחברת רותם היו הפסדים של 3.7 מיליון דולר ב־1983, אך ב־1984 הפך ההפסד לסמלי. במחצית הראשונה של 1985 סיימה רותם את הדו"ח עם רווח של 125 אלף דולר ומעריכים שהשנה תסתיים באיזון. בקרוב תגדיל הסנה את ההון של רותם ב־700 אלף דולר ובעתיד יהיה צורך להמשיך ולהגדיל את ההון של החברה, בהתחשב בביטוחים החדשים שתקבל.

האוצר ינסה למחזר 25 מיליארד ד' בשנה הבאה

לעומת 3 מיליארד דולר השנה

מאת יהודה שרוני
סופר "הארץ" לענייני כלכלה

משרד האוצר ינסה למחזר בשנת התקציב הבאה, באמצעות בנק ישראל, 2.5 מיליארד דולר שייפדו באפיקי ההשקעה השונים בשוק ההון. בשנת התקציב הנוכחית הסתכמו הפידיונות ב־3 מיליארד דולר. עד לפידיון מניות הקשישים בסוף חודש אוקטובר, מיחזרו את הסכום במלואו ונוצר עודף מסויים.

באוצר נקבעו גם קווי מדיניות כללית לגבי גיוס הון בבורסה על ידי חברות עיסקיות. לחברות יהיו כמה אפשרויות לגייס הון. אפשרות בלתי מוגבלת לגיוס הון תהיה באמצעות מניות או אגרות חוב הניתנות להמרה במניות. "חוק אליסנט" יוקפא, ובמקום הסכומים שגוייסו בשנה האחרונה באמצעות חוק זה, בשיעור 120 מיליון דולר, יקבלו החברות מענק של 50 מיליון דולר שיתוספו לתקציב הרגיל של המדען הראשי שיעמוד על 40 מיליון דולר.

כן יוכלו החברות לגייס הון באמצעות אגרות חוב. בניגוד לשנים קודמות, לא תהיה מגבלה באשר לסוג אגרות החוב המונפקות. משרד האוצר אישר בשנה שעברה לחברות לגייס באמצעות אגרות חוב 100 מיליון דולר. המצב הקשה בשוק ההון הביא לידי כך שחברות גייסו את מחצית הסכום האמור. אותן חברות שקיבלו אישור עקרוני לגיוס הון, יוכלו להוציא זאת אל הפועל גם בשנת התקציב הבאה. הצעת התקציב כוללת גם סעיף של הקטנת הכנסות מהנפקות בשוק ההון על סך 150 מיליון דולר. חברות שהיו זכאיות בעבר להלוואות פיתוח, יוכלו להנפיק אגרות חוב לקופות הגמל בסכום זה.

הלבנון

חברה לביטוח בע"מ (בפירוק)

הודעה לסוכני הביטוח ולציבור מבוטחיה בביטוח רכב חובה

הואיל וביום 31.10.85 נכנסה החברה להליכי פירוק, אין להוציא בשם "הלבנון" תעודות ביטוח רכב חובה חדשות ולא ניתן לבצע בשם "הלבנון" שינוי כל שהוא בתעודות ביטוח החובה הקיימות.

בתיאום עם אבנר איגוד לביטוח נפגעי תאונות דרכים ניתן לבצע שינוי של מספר הרכב בגין החלפת רכב במהלך תקופת הביטוח הקיימת, כאשר השינוי יבוצע על גבי ספח שינויים שיצורף לתעודת הביטוח, לפי תק' ביטוח רכב מנוע (תעודת ביטוח) (תיקון מס' 2) תשל"ז 1977 ק.ת. 3716 מיום 26.5.1977 ספחי שינויים ניתן לקבל במשרדי החברה.

עו"ד עמיהוד דורון
מפרק זמני

במלאות ארבע שנים לפטירתו של
אהובנו

יחזקאל דגן (ז"ל)

נעלה לקיברו להתייחד עם זכרו
ביום ראשון ,24.11.85 יא' כסלו
בשעה 15.30 אחה"צ
בבית העלמין בקרית שאול

המשפחה

ביום ראשון 24.11.85 יא' בכסלו
תשמ"ו בשעה 15.15
תערך אזכרה וגילוי מצבה ליקירנו

מיכה (מנפרד) אולמן ז"ל

נפגשים בבית העלמין סגולה בפתח־תקוה
מוקירי זכרו מוזמנים

המשפחה

לדן מרגלית

אתך באבלך במות

אמך

כרמל פלארו
מיכלים בע"מ

לחברנו **דן מרגלית**

משתתפים בצערך על מות

אמך ז"ל

ההנהלה ועובדי
הטלוויזיה הלימודית

אנו משתתפים בצערו של חברנו לעבודה
החבר **עוזי קידר**
במות עליו אביו

אריה ז"ל

ומביעים את תנחומינו למשפחה
בתי זיקוק לנפט חיפה בע"מ
ההנהלה וצוות העובדים

לאלי גלנץ

משתתפים באבלך על מות

אביך

מהנהלת מוקד
מכשירים מדויקים
מפרץ — חיפה

אנחנו מודיעים בצער רב על פטירתה של יקירתנו

רבקה שחף

לבית הרמתי (הוכשטיין)
אלמנת משה ז"ל

ההלויה תתקיים ביום ראשון יא' בכסלו תשמ"ו (24.11.85) בשעה 1.00 אחה"צ בבית העלמין הדרום", בגבול חולון בת־ים
נפגשים בחצר בית העלמין מול הכניסה (השער החדש)
נא להימנע מביקורי תנחומים

המשפחה המתאבלת

בצער רב אנו מודיעים על פטירתו של בעלי, אבינו, אחינו וסבנו היקר

צבי שמרלינג

ב"ר אלטר שניאור זלמן ז"ל

ההלויה תצא היום יום ששי ט' כסלו תשמ"ו 22.11.85 בשעה 12.00 בצהרים מבית ההלויות העירוני רח' דפנה 5 תל־אביב
ותעבור דרך בית הכנסת "בר אילן" שדרות נורדאו 63 ת"א ומשם לבית העלמין בקרית שאול
אוטובוס יעמוד לרשות המלוים

אבלים: אשתו: יפה
בנותיו וחתניו: רחל ויאיר קסטו וב"ב
נאוה ודפי מרון וב"ב
בנו: גיל שמר
וכל בני המשפחה

סוכנות שמרלינג בע"מ

מודיעה בצער רב על פטירתו של יו"ר מועצת המנהלים

צבי שמרלינג

ומשתתפת באבלה הכבד של המשפחה

ההנהלה
וחבר העובדים

למשפחת שמרלינג
ולבית סוכנות שמרלינג בע"מ

משתתפים אנו ביגונכם הכבד עם פטירתו של יקירכם

צבי שמרלינג

שבא — תובלה בינלאומית בע"מ
שבא — סוכנות ביטוח בע"מ
ההנהלה וחבר העובדים

העתודה האקדמית

ההרשמה לעתודה האקדמית לשנה"ל תשמ"ז נמשכת
ותסתיים ב־13 בדצמבר 85

יוכלו להירשם תלמידים הלומדים בכיתות י"ב של בתי־הספר השונים.
על המועמדים להביא עמם בעת ההרשמה צילום ומקור תעודת ציונים של כיתה י"א, מכתב מבית־הספר כי הם ניגשים לבחינות הבגרות בקיץ תשמ"ו ותעודת זהות של ההורים

פרסים נוספים, חוברות הסברה וטופסי הרשמה ניתן לקבל בבתי־הספר ובלשכות הגיוס האזוריות
● לשכת גיוס תל־השומר — ליד קריאון.
● לשכת גיוס חיפה — רח' עומר אל־כיאם 12—14.
● לשכת גיוס ירושלים — רח' רש"י 103 (שכונת מקור ברוך).
● לשכת גיוס באר־שבע — רח' יד ושם 22.
● לשכת גיוס טבריה — רח' נצרת.

מבצע מיוחד **74,300** ש' הנחה לתקופה מוגבלת

למה בלמדלת חדשה של רב זרועות
טובה ובטוחה יותר מכל דלת?

כי רק בה יש 2 מנעולי בטחון בדלת פלדה אחת!

1 מנעולת מתוחכם חדיש
2 מנעול כספת

★ שירות 24 שעות ביממה
★ אחריות 5 שנים
★ 10 שנות מוניטין

סגר ביטחון בריחי

רב זרועות (מאז 1974)

תל־אביב: רח' המלאכה 29, טל. 03-803174-807733

בלמדלת — יותר מכל דלת!

ספורט

בעריכת יחיאל ארזי

במישחק של חתול ועכבר, בקדם אליפות העולם

ג'מצ'י הצלף ומרסר הנרגש הספיקו נגד שוייץ (67—99)

כדורסל

מאת גיא צוקר

עד לדקה ה־9 אמש שכחו שחקני נבחרת ישראל, כי במישחק החתול והעכבר ממלאים הם את תפקיד החתול. וכך, כשהישראלים סובלים ממשבר הזה זמני, יכלו השוייצים להתנפש לחתולים, אבל כאמור רק עד לדקה התשיעית. אחריה חזר כל צד לתפקידו ולמינו המקוריים, ובסיום ניצחה הנבחרת הישראלית 67—99 (41—28), במישחקה הראשון בסיבוב השני של קדם־אליפות העולם בכדורסל.

בתחילה זה היה קשה, אולי בגלל ההתרגשות הרבה של לאון מרסר (הופעת בכורה) ושל דורון שפע, שהדף ליף את מיקי ברקוביץ' החולה בוד מישיה הפתוחה. השוייצים, למעשה דן שטוקלאפר הארבעה עוזרים, הוליכו 13—18 ובישראל שיחק דורון ג'מצ'י כמעט לבדו. אולם מרסר השתחרר מן המתח, מוטי ארואסטי הפסיק לאבד כדורים והאוזי לאסוף, שקם מהספסל, קלע שלושה סלים רצופים. היתרון הישראלי צמח מ־21—18 בדקה ה־12 ל־35—26, ובסיום המחצית 41—28.

דורון שפע, שקלע במחצית הראשונה 2 נקודות, הוסיף בשניה 10 והצטרף לג'מצ'י, שצלף מכל מצב. ככל שעברו הדקות ניכר במרסר שיפור והוא עשה מתחת לסלים כרצונו (17 נקודות ו־14 ריבאונדים). צריך, עם זאת, לזכור שבמישחקים הבאים ייתקל בשחקני ציר טובים בהרבה מכריסטוף רוקסטאל הענק, אך האיטי והחלש.

גם המחליפים שלנו עשו עבודה טובה במחצית השניה: עמוס פרישמן ריכז את המישחק בתבונה וקלע בריינקות, סטיב שלכטר, ניר ריכליס ועופר יעקבי לחצו היטב בהגנה, וסיימו בהצלחה את ההתקפות המתפרצות.

ישראל הוליכה 48—32 בדקה ה־23, ואחר כך 64—43 בדקה ה־30. השוייצים צימצמו ל־49—70. אך סיום טוב של שלכטר, פרישמן, יעקבי וריכליס העלה את היתרון ל־99—67 בסיום.

אצל האורחים בלט, כצפוי, הכבם דן שטוקלאפר, שקלע 24 נקודות והשף את חולשתו של שפע בהגנה. נוסבאומר, שקלע נקודות רבות מתחת לסלים, גילה שוב, שללא מרסר מתקשים הגבוהים שלנו לעצור את גבוהי הקבוצה היריבה, אפילו מדובר בשחקנים בינוניים.

● לישראל קלעו: ג'מצ'י 24, מרסר 17, שפע 12, שלכטר 11, ריליס 10, פרישמן 7, יעקבי 6, לאסוף 6, ריכליס 4, ארואסטי 2.

● לשוייץ קלעו: שטוקלאפר 24, נוסבאומר 14, פריי 9, רוקסטאל 8, ולי 6, פראיי 4, זירו 2.

שפטו זה קוסטר (בלגיה) ואלטמייר (צרפת). 800 צופים באולם אוסישקין בתל אביב.

טבלת מישחקי בית 4

		מש'	סלים	נק'
1.	ישראל	4	340—382	7
2.	צ'כיה	3	227—266	5
3.	אנגליה	3	273—283	5
4.	שוייץ	4	430—342	4

צ'כיה תארח הערב את אנגליה במישחק שישלים את המחזור ה־4.

לאון מרסר (משמאל), בהופעת בכורה בנבחרת, בקליעת־דו מעל הענק השוייצי (2.14) כריסטוף רוקסטאל במישחק בו ניצחה אמש ישראל 99—67 (צילום: אריה קנפר).

שרף קבע 10 היוצאים ליוון ואנגליה

מאת סופר "ספורט הארץ"

מאמן נבחרת הכדורסל, צבי שרף, קבע אמש את עשרת היוצאים למישחקי המיבחן ביוון ולתחרות הגומלין באנגליה בשבוע הבא: מוטי ארואסטי, דורון ג'מצ'י, האוזי לאסוף, מיקי ברקוביץ' (אם יחלים), לאון מרסר, עמוס פרישמן, עופר יעקבי, סטיב שלכטר, ג'ון ריליס, דורון שפע וניר ריכליס, אם ברקוביץ' לא יחלים. הנבחרת תקיים מחר מישחק אימון, מול קבוצת בית"ר תל־אביב, ותצא לאירופה ביום ראשון.

במחזור השני לקבוצות הליגה הארצית

בית"ר נתניה נגד טבריה, הפועל לוד מחכה לחולון

גביע הטוטו

מאת יצחק לביא
סופר "ספורט הארץ"

גם השבת ימשוך העולה החדש לליגה הארצית והמוליך בטבלה, בית"ר נתניה, את עיקר תשומת הלב — במישחקי המחזור השני של גביע הטוטו לקבוצות הליגה הארצית.

חניכיו של יהושע פייגנבוים מתאמצים בכל אירוע. הראיה: ניצחון החוץ המשכנע 3—1 במחזור הראשון של המפעל על הפועל לה'. הנתנייתים יארחו בבית ב' את הפועל טבריה, שהובס 0—4 על ידי הפועל חולון. מישחק נוסף בבית זה: הפועל לוד — הפועל חולון. שתי מנצחות בית א', בית"ר תל־אביב והפועל תורה, ייפגשו פנים אל פנים בשכונת התקוה ואילו המנוצחות, בית"ר חיפה והפועל מרמורק, יתמודדו בחיפה.

גם בבית ד' ייפגשו שתי קבוצות שזכו בניצחונות: הפועל רמת השרון מול הפועל יהוד. הפועל עכו יארח את בית"ר רמלה. מישחקי בית ג': הפועל בית שמש — הפועל רמת גן, הכח רמת גן — מכבי רמת עמידר.

השעה הראשית 14.30.

הפער שוב יגדל בפסגה הלאומית

מכבי חיפה ינצח בכפ"ס, הדולקים אחריו יפסידו

מרתון בבלומפילד: שלושה מישחקים רצופים

התחזית שלי

מאת משה הר־געש

המוקד הלאומי יהיה מחר באיצטדיון בלומפילד ביפו, שיארח שלושה מישחקים בזה אחר זה: ב־12.30 שמשון ת"א — מכבי נתניה, ב־14.30 מכבי יפו — מכבי תל־אביב, ב־16.30 הפועל תל־אביב — בני־יהודה. לאלוף מכבי חיפה מצפה מישחק חוץ קשה נגד הפועל כפר־סבא, והפועל באר־שבע המדורג שני ישחק בשעריים נגד מכבי המקומי.

השעה הראשית למישחקים — 14.30.

הפועל כפר־סבא — מכבי חיפה

מיבחן רציני לאלוף, מכבי חיפה, אחרי התיקו המאכזב בבית (1—1) עם בית"ר ירושלים. אם יתמידו החיפאים ביכולת שהפגינו בשבת האחרונה, צפויים חיים קשים לאורחים מכפר־סבא.

● התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

מכבי שעריים — הפועל באר־שבע

מכבי שעריים עדיין ללא ניצחון. הפועל באר־שבע טיפס למקום השני. שתי הקבוצות שיחקו היטב במחזור הקודם, והעולה החדש מסוגל בהחלט להפתיע.

● התחזית שלי: ניצחון לשעריים.

מכבי פתח־תקוה — הפועל ירושלים

הפועל ירושלים עלה אמנם עד למקום השלישי, אך המרחק בטבלה בינו למכבי פתח־תקוה בוודאי שאינו משקף את המציאות, ועלול להצטמצם במידה ניכרת.

● התחזית שלי: ניצחון לפתח־תקוה.

בית"ר ירושלים — הפועל פתח־תקוה

לא אחת טענו הבית"רים, כי לא שיחקו בימק"א היה מאזן נקודותיהם גדול יותר. מחר תהיה להם הזדמנות להוכיח זאת על חשבון הפועל פתח־תקוה.

● התחזית שלי: ניצחון לבית"ר.

מכבי יפו — מכבי תל־אביב

המוראל של היפואים בעליה מתמדת לאחר ניצחון החוץ 1—0 על מכבי יבנה. מחר בבלומפילד, נגד מכבי תל־אביב, עשויים היפואים להמשיך בליקוט הנקודות. אולי משום שהיריב אינו בשיאו.

● התחזית שלי: תיקו.

הפועל תל־אביב — בני־יהודה

הפועל תל־אביב עדיין נמנה עם מועדון הבלתי מנוצחים. כך גם בני־יהודה. נראה לי שמחר ישאר רק אחד מהם בלתי מנוצח. להפועל סיכויים טובים יותר, לא רק בגלל הביתיות.

● התחזית שלי: ניצחון להפועל.

שמשון תל־אביב — מכבי נתניה

מאבק מסקרן בין שתי הקבוצות המשוקות בצורה באיצטדיון בלומפילד. הנתנייתים איכזבו מאד במישחק הביתי עם מכבי שעריים (1—1), ומחר יבקשו להוכיח כי היה זה מקרה בודד.

● התחזית שלי: ניצחון לנתניה.

הפועל חיפה — מכבי יבנה

אין הבדלים גדולים ביכולת של שתי הקבוצות, שנוצחו בשבת שעברה. הביתיות עשויה למלא תפקיד מכריע.

● התחזית שלי: ניצחון לחיפה.

טבלת הליגה הלאומית

		מש'	שערים	נק'
1.	מכבי חיפה	4	1—7	10
2.	באר־שבע	4	3—6	7
3.	הפועל ים	4	7—7	7
4.	הפועל ת"א	4	4—7	6
5.	בית"ר ים	4	4—5	6
6.	בני־יהודה	4	0—1	6
7.	מכבי נתניה	4	4—6	5
8.	הפועל פ"ת	4	5—6	5
9.	כפר־סבא	4	7—6	5
10.	מכבי ת"א	4	4—5	4
11.	שמשון ת"א	4	5—5	4
12.	מכבי פ"ת	4	5—2	4
13.	מכבי יבנה	4	4—1	4
14.	מכבי שעריים	4	3—2	3
15.	מכבי יפו	4	7—3	3
16.	הפועל חיפה	4	8—2	3

מחאה בולגרית: יוגוסלוויה "מכרה" מישחק לצרפת

הפסידה 0—7 באליפות אירופה עד גיל 21

וינה (ע"י). התאחדות הכדורגל הבולגרית הגישה מחאה לאיגוד האירופי, משום שלטענתה "מכרה" יוגוסלוויה את המישחק לצרפת, במסגרת מוקדמות אליפות אירופה לכדורגלנים עד גיל 21.

מנהל הנבחרת הבולגרית איוואן וזסוב טען, שהצרפתים היו זקוקים להפרש בן שישה שערים כדי לעלות לשלבי הגמר, מאחר שצרפת ובולגריה צברו בבית המוקדם מספר נקודות זהה.

בולגריה סיימה יום קודם־לכן (יום שישי) בתיקו 1—1 עם מזרח־גרמניה, בעוד שלמחרת הביסה צרפת את יוגוסלוויה 7—0.

טניס

לנדל יפרוש מנבחרת צ'כיה

פרנקפורט, מערב גרמניה (אי־פי). איוון לנדל הטניסאי מספר אחד בעולם, יעזוב את נבחרת גביע דייויס של ארצו, צ'כיה. סוכנות הידיעות הגרמנית מצטטת את מרכנו, ג'רי סרלומן, שאמר כי לאחר סיכסוך עם איגוד הטניס הצ'כי עומד לנדל לפרוש מהנבחרת. סלומון הכחיש ידיעות, לפיהן יבקש לנדל אזרחות אמריקאית.

לנדל הופיע באחרונה במדי צ'כיה לפני חודש, בהתמודדות מול מערב גרמניה. הוא היה פצוע ונטל חלק במישחק הזוגות בלבד. צ'כיה הובסה 5—0.

סידני (ע"ד). הפתעה מרעישה היתה כאן באליפות ניו סאות' ויילס, כאשר הסובייטית סבטלנה צ'רנייבה ניצחה את אחת מן הטניסאיות הטובות בעולם, זינה גאריסון מארה"ב 6—3, 3—6, 6—2.

ארמלי הורחק לשבועיים

ול־4 חודשים על תנאי

כדורגל

כדורגלן מכבי חיפה והנבחרת הלאומית, זאהי ארמלי, הורחק אתמול על ידי ביה"ד המשמעתי של ההתאחדות לשבועיים בפועל ולארבעה חודשים על תנאי — על הפרת תקנון הסכם התגמולים.

שוייצר נותן הזדמנות נוספת לאביטן

מאת סופר "ספורט הארץ"

דוד שוייצר, מאמן הפועל תל־אביב, יתן לשלום אביטן הזדמנות נוספת להישאר בקבוצה, לאחר הקרע שחל ביניהם בתחילת השבוע בעקבות תלונות של אביטן כי אינו נכלל בהרכב הראשון. שוייצר התבטא לשחרר את החלוץ הותיק, שנרכש מבאר־שבע, אך בעקבות הבעת חרטה מצד אביטן והתנצלותו אמש באסיפת הקבוצה במעמד השחקנים — שינה המאמן דעתו.

"אמרתי לאביטן כי אחרי מה שקרה עדיף שימצא לו קבוצה אחרת, אבל אם יתעקש, לא אמנע ממנו להישאר בקבוצה ולקבל הזדמנות נוספת", אמר המאמן. בגלל התקרית הושעה אביטן מפעילות עד אתמול, וגם לא יכלל בסגל הקבוצה במישחק הביתי מחר נגד בני־יהודה. "אמרתי לאביטן כי אם יחליט בכל זאת להישאר, שיבוא לאימון הקבוצה ביום שני", אמר שוייצר.

ארבעה מוזמנים היום לוועדת הבדיקה

מאת סופר "ספורט הארץ"

ועדת הבדיקה שמינתה ההתאחדות לכדורגל, בעקבות כישלון הנבחרת בטורניר הקדם עולמי, תחדש הבוקר עבודתה כאשר תקיים ישיבה רביעית. לישיבה הוזמנו ארבעה — שני מאמנים ושני שחקנים: שוער הנבחרת אריה חביב, החלוץ זאהי ארמלי והמאמנים אמציה לבקוביץ' ונסים בכר.

ליגה אנגלית

התחתית תשפיע על הנוף בפסגה

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). שתי הראשונות יצאו למישחקי חוץ מול קבוצות מתחתית הטבלה במחזור ה־18 של הליגה האנגלית. מנצ'סטר יונייטד (42 נק') תתארח אצל הקבוצה המדורגת במקום ה־20, לסטר סיטי, בעוד שליברפול (37 נק') תשחק בברמינגהאם (מקום 17).

הדו־קרב המעניין יהיה באיצטדיון וייט הארט ליין בין טוטנהאם (מקום 13) וקווינס־פארק ריינג'רס (מקום 9). יתר המישחקים: צ'לסי — אסטון וילה, קובנטרי — ווסטהאם, אברטון — נוטינגהאם, מנצ'סטר סיטי — ניוקאסל, אוקספורד — איפסוויץ', שפילד ונסדיי — סאות'המפטון, ווטפורד — לוטון, ווסט ברומיץ' — ארסנל.

ליגה גרמנית

ועכשיו מחכה מינכן לברמן

פרנקפורט (שרות "ספורט הארץ"). אחרי שהכתה ביום רביעי בניצחון חוץ את השניה בדירוג, בורוסיה מנשנגלאדבך (2—1), יוצאת מחר המובילה ורדר ברמן (23 נק') לאיצטדיון האולימפי במינכן למפגש עם השלישית בדירוג, באיירן (20 נק'). גלאדבך (20 נק') תשחק באירדינגן, והאמבורג (19 נק') תארח את בוכום (17 נק').

יתר המישחקים במחזור ה־16 בבונדסליגה: נירנברג — דיסלדורף, קלן — מאנהיים, סארבריקן — פרנקפורט, האנובר — קייזרסלאוטרן, שאלקה — דורטמונד, שטוטגארט — לוורקוזן.

אן־בי־אי

ניצחון 11 ללייקרס, 22 נק' לג'ונסון

ניו־יורק (אי־פי). מג'יק ג'ונסון החזיר לקבוצת לוס אנג'לס לייקרס, המצויים בכושר מצוין. גברו על לוס אנג'לס קליפרס 122—107. היה זה הניצחון ה־11 של הלייקרס ב־12 מישחקים. ג'ונסון קלע 22 נקודות ומסר 20 מסירות לסלים.

בוסטון גבר על יוטה 115—106, לאחר הארכה. פילדלפיה ניצחה בקושי רב את גולדן סטייט 117—113 ומוזס מאלון קלע 28 נקודות.

יתר התוצאות: יוסטון — אינדיאנה 126—97, פיניקס — סאן אנטוניו 121—100, דטרויט — ניו־יורק 109—98, מילווקי — סיאטל 116—106, וואשינגטון — קליבלנד 101—98, אטלנטה — שיקאגו 116—101.

הקפת הכנרת לזכר יוסי דור

מאת סופר "ספורט הארץ"

ההקפה העממית של הכנרת באופניים תהיה מחר בפעם ה־8 לזכרו של יוסי דור. יהיו שלושה מסלולים — לרוכבים 65 ק"מ, 28 ק"מ ו־12 ק"מ.

בית המשפט נתן לסוואנסי ארכה נוספת של 14 יום

לונדון (שרות "ספורט הארץ"). הקבוצה הוולשית סוואנסי סיטי השיגה "ניצחון חוץ" חיוני, כאשר בית המשפט העליון בלונדון דחה ב־14 יום את מתן החלטתו הסופית בעניין צו לפירוק המועדון. תביעה על כך הוגשה לבית המשפט על ידי שלטונות המס של בריטניה, בגין חוב של יותר מ־100 אלף לישט"ש.

הקבוצה, המשחקת בליגה השלישית של אנגליה, ביקשה ארכה של 28 יום כדי להחיש עתה את מהלכיה, כדי למנוע הפסקת פעולותיו של המועדון המצוי במצוקה נוכחית.

בעת ובעונה אחת נמסר, כי הנהלת הקבוצה נחלה "הפסד ביתי", כאשר מועצת עיריית סוואנסי דחתה בקשה לסיוע כספי — עד אשר לא ימציאו ראשי המועדון ערבות בנקאית בגובה של 500 אלף לישט"ש.

מנהלי סוואנסי מנהלים בימים האחרונים שיחות חשאיות עם גורמים שונים במחוז התיכה, ככל הנראה בעלי הון ערכים, המגלים עניין ברכישת המועדון לשם שיקומו הכלכלי.

חדשות חוץ

חשד־מעילה ברבבות דולרים ביחידת "כוח דלתא" של ארה"ב

חקירת הפנטגון הופסקה זמנית לאפשר הכנות לחילוץ החטופים באוניה אכילה לאורו ★ כבר הוגשו כתבי אישום

מאת צבי בראל
שליח "הארץ" בארה"ב

ואשינגטון (מיוחד ל"הארץ"). הפנטגון חוקר חשד למעילה, בעשרות אלפי דולרים ביחידת הכוחות המיוחדים — "כוח דלתא" — של צבא ארה"ב. עשרות מחיילי היחידה נחקרו באחרונה, בחשד כי הגישו לשלטונות הצבא חשבונות כפולים עבור ביגוד, דיור והוצאות נסיעה בסכום המגיע לכ־200 אלף דולר. החיילים שהוצבו בתפקידי שמירה על שגרירויות ארה"ב ברחבי העולם, קיבלו תשלום עבור הוצאותיהם ממחלקת המדינה, אך עובדה זו לא מנעה מהם להגיש קבלות עבור אותן הוצאות, לשלטונות הצבא.

מעבר לכך חוקר הפנטגון את האפשרות, שאנשי יחידת דלתא הוציאו שלא כדין כ־150 אלף דולר לצרכים פרטיים, תחת מסווה של פעילות סודית. מדובר בנסיעות לחו"ל והוצאות שהיה במקומות שונים בעולם.

כאשר עלתה פרשת חטיפת האוניה אכילה לאורו, ביקש מפקד היחידה גנרל גאריסון מן החוקרים להפסיק לזמן־מה את החקירה כדי לאפשר לאנשי יחידתו, המונים לדברי מקורות כ־300 איש, לטוס לאיזור כדי להתכונן לאפשרות חילוץ החטופים מן האוניה. החוקרים הסכימו לעכב את החקירה, כדי לאפשר את ההכנות למבצע החילוץ. עתה התחדשה החקירה, ונגד כמה מאנשי היחידה הוגשו כתבי אישום.

ראש המחתרת בקולומביה הסכים לשביתת־נשק ונרצח

בוגוטה (ע"ר). אלמונים חמושים רצחו שלשום את ראש ארגון המחתרת הקולומביאני "צבא השחרור העממי", שעות מעטות בלבד לאחר שהכריז, כי ארגונו יכבד שביתת נשק עם הממשלה, על אף התקפות הצבא הממשלתי על ציר בשליטתו ביום שני.

האיש, אוסקר ויליאם קלבו, נורה על ידי שני אלמונים שרכבו על אופנוע כשהם מזוינים בתת מקלעים במרכז בוגוטה. זוג שהיה עם קלבו באותו זמן נהרג אף הוא מכדורי האש.

ביהמ"ש העליון בלונדון דחה עתירה לביטול ההסכם עם אירלנד

מנהיגי מפלגות האיחוד הפרוטסטנטי מאיימים בסילוקו של ראש עיריית בלפאסט משורותיהן

מאת שאול צדקא
סופר "הארץ" בבריטניה

לונדון (מיוחד ל"הארץ"). בית המשפט העליון בלונדון דחה אתמול את עתירתם של המנהיגים הפרוטסטנטים בצפון אירלנד, אשר ביקשו ממנו לבטל את ההסכם שנחתם בין ממשלות בריטניה ואירלנד. השופטים טענו, כי אין בכוחם להתערב בהחלטת ממשלה וביקשו מן העותרים לקבל את תקיפותה החוקית.

ההודעה בצפון־אירלנד עדיין סוערת ומנהיגי מפלגות האיחוד הפרוטסטנטיות מאיימים לסלק משורותיהן את ראש עיריית בלפאסט שישב אתמול סביב לשולחן אחד עם תום קינג השר הבריטי לענייני אלסטר. קינג נכנס ויצא לבניין, בו נערכה קבלת פנים בחסות המשטרה, שלא יכלה למנוע ממפגינים לדחוף אותו, להכותו ולהשליך עליו ביצים.

אתמול רצחו אקדוחנים של מחתרת "הצבא האירי הרפובליקאי" איש עסקים ברמני אשר סיפק מזון לכוחות המשטרה בתכל.

מיטראן מגנה העברת נושא המהגרים בצרפת לזירה הפוליטית

הבהיר שימשיך למלא משימותיו גם אחרי ניצחון אפשרי של האופוזיציה בבחירות לפרלמנט

מאת יואב מוקר
סופר "הארץ" בצרפת

פאריס (מיוחד ל"הארץ"). נשיא צרפת, פרנסואה מיטראן גינה אמש את הנטייה להפוך את נושא המהגרים בצרפת לזירת המאבקות פוליטית והדגיש, כי המהגרים שהגיעו לצרפת באורח חוקי, "נמצאים בבית".

במסיבת עיתונאים בארמון האליזה תאר הנשיא את העיסוק הפוליטי בעניין המהגרים כ"תופעה מסוכנת", שהשרישה בניצול ציני של תחושת שנאה וחוסר ביטחון". הוא הצביע על העובדה שדבר לא השתנה במציאות הצרפתית בעניין ההגירה מאז עלה השמאל לשלטון ב־1981. ואף־על פי כן מצביעה האופוזיציה של מפלגות הימין לעבר ממשלו כאחראי להחמרה בנושא.

מיטראן הבהיר פעמים אחדות במהלך מסיבת העיתונאים, כי בכוונתו "להמשיך ולמלא את המוטל עלי" גם לאחר ניצחון אפשרי של האופוזיציה בבחירות לפרלמנט בחודש מרס הקרוב. אם אכן יתממשו התחזיות המנבאות עתה ניצחון חד־משמעי של הימין, תמצא צרפת עצמה בעוד כארבעה חודשים נשלטת בעת ובעונה אחת על־ידי נשיא איש השמאל שלצידו מתפקדת ממשלה ימנית. זה מצב חסר תקדים בתולדות הרפובליקה החמישית.

יותר מעשנות ויותר מתות מסרטן הריאות — בארה"ב

לעומת זאת — ירידה בשיעור העישון אצל נשים בבריטניה

מאת ירח טל
סופר "הארץ" לענייני מדע

גידול ניכר בשיעור הנשים המעשנות נרשם באחרונה בארה"ב. הדבר ניכר היטב בסטטיסטיקה הרפואית: 1985 היא השנה הראשונה שבה מספר הנשים שמתו מסרטן הריאות עבר את מספר הנשים שמתו מסרטן השד, שהיה הקוטל מספר אחד של נשים — על כך דווח בימים אלה מטעם החברה האמריקאית לחקר הסרטן.

בעוד שבקרב הגברים נרשמה בשנים האחרונות ירידה בשיעור המעשנים, הרי שתהליך הפוך מתרחש בקרב הנשים. שיעור הנשים המעשנות בארה"ב גדל מ־18% ב־1935 לכ־37% ב־1983. התמותה מסרטן ריאות בקרב נשים בארה"ב גדלה ב־350% ב־35 השנים האחרונות.

בבריטניה — ירידה בשיעור המעשנות

בבריטניה, לעומת־זאת, שיעור המעשנות באוכלוסיה נמצא במגמת ירידה, אם כי שיעור התמותה מסרטן הריאות הוא עדיין גבוה יחסית. יתר עם זאת גדל שיעור הנשים המתמכרות לסמים בבריטניה בהשוואה לארה"ב.

החברה האמריקאית לחקר הסרטן, מזהירה בפרסומיה את הנשים, ובמיוחד את הנשים ההרות, מפני נזקי העישון. "אין זו הדרך שבה נשים צריכות להוכיח את שוויונן לגברים — זו שתעשן כמו גבר תמות כגבר ומהר" — נאמר בפרסומים מטעם האגודה, המופצים בימים אלה בארה"ב ומתפרסמים במודעות ענק בעיתונים ובכתבי־עת אמריקאיים.

האיידס קוטל פי 50 באפריקה — בהשוואה לאירופה

המחלה מתפשטת בצורה מדאיגה במרכז היבשת

בריסל (ע"צ). מחלת האיידס מתפשטת בצורה מדאיגה מאד במרכז אפריקה: מתברר כי מספרם של נשאי הנגיף גבוה פי 50 מאשר באירופה. הקורבנות הם גברים ונשים כאחד, כך עולה מכמה מחקרים שיוגשו היום ומחר בבריסל, לרגל ועידה בינלאומית על מחלת האיידס באפריקה.

כבר ידוע כי 20 אחוז מהמקרים של איידס באירופה ו־80 אחוז בבלגיה אובחנו אצל חולים שמוצאם מאפריקה התיכונה. בניגוד לרוב הגדול של החולים באירופה או באמריקה, אין מדובר בהומוסכסואלים או באנשים המכורים לסמים.

"יתכן שהודו נושאת באחריות לפיצוץ מטוסי "איר אינדיה" ו"קנדיין"

מאת גלעד דותן

טורונטו (מיוחד ל"הארץ"). תחקיר שערך עיתון בטורונטו ושתוצאותיו מתפרסמות היום, מספר על שורת מעשי חבלה והתרגות בקנדה, שנעשו על־ידי רשת דיפלומטים הודים. בין השאר מועלה החשד, כי ממשלת הודו עצמה נושאת באחריות ישירה להתפוצצותו של מטוס "איר אינדיה" ליד אירלנד, אסון בו נספו 329 איש, ולהתפוצצות במטוס "קנדיין פסיפיק" בה נהרגו שני עובדי נמל התעופה בטוקיו.

התחקיר נערך על־ידי "הגלוב אנד מייל", החשוב והמהימן ביומוני קנדה, והוא התחיל עם האסונות בשני המטוסים שיצאו מקנדה. מידע שהגיע לעיתון משירות הביון הקנדי מאשש את ההנחה, שממשלת הודו מפעילה בקנדה מזה שנים אחדות רשת ביון וחבלה, שמטרותיה לסכסך בין סיקים להינדים, בין פלגים שונים בתוך הסיקים, ולהבאיש את ריחה של קהילת הסיקים הגדולה בעיני הקנדים. מנהיגי הרשת הם ארבעה דיפלומטים הודים, הפעלים בקונסוליות הודו בטורונטו ובוונקובר.

בנוסף לכך הודו לקנות אנשי ביון רבים, שבאו מהודו כמהגרים. הם השתלטו על "הפדרציה הסיקית העצמית" והפכו אותה לארגון בדלני קיצוני, המטיף להקמת חאליסטאן, מדינה סיקית עצמאית בפנג'אב.

עורך את המדור: חיים בעל

נעמת — עלית הנוער
ביה"ס החקלאי עיינות
לכיתה הברזילאית
דרוש/ה
מדריך/ה חברתי/ת
דובר פורטוגזית. מגורים במקום. מועד העסקה פברואר 1986.
יש לפנות בצרוף פרטי השכלה, נסיון וממליצים להנהלת עיינות. דואר עיינות מיקוד: 70490.

לחברה ציבורית באילת
דרוש
מנהל חשבונות ראשי
כישורים מבוקשים: סוג 4 בהנהלת חשבונות, נסיון רב בחברות גדולות, מגורים באילת.
נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים לת.ד. 33 באר־שבע.
— סודיות מובטחת —

מכון ויצמן למדע
דרושים/ות
● עובד/ת מחקר — בעל/ת תואר M.Sc. או Ph.D. לעבודה כטכנאי/ת מעבדה בכיר/ה או עמית מחקר בביוכימיה של חלבונים והנדסה גנטית לחקר מנגנון הפעולה של חושים (משרה 85 .14).
● עובד/ת מחקר — לעבודה בתחום הפרדת איזוטופים בעזרת לייזר. בעל/ת תואר אקדמי באחד מהשטחים הבאים: פיסיקה, כימיה, הנדסת חשמל, מכונות או אווירונאוטיקה; רצוי נסיון באופטיקה, כימיה פיסיקלית ו/או תהליכי זרימה. קיימת אפשרות ללימודים לתואר גבוה — במסגרת הפרוייקט (משרה 85 .15).
● לבורנט/ית — במסגרת מענק מחקר חיצוני בעל תואר M.Sc. או Ph.D. לעבודה בניקוי חלבונים (משרה 85 .16).
● מתכנת/ת — בעל/ת נסיון בתכנות בשפות אסמבלר, סי, פסקל ובייסיק לעבודה במיקרו מחשבים (IBM P.C) ומיני מחשבים בעיקר PDP. עדיפות לבעלי ידע בחומרה (משרה 85 .17).
נא לפנות בכתב, בצרוף קורות חיים ונסיון קודם אל מחלקת כח אדם, ת.ד. 26, רחובות 76100. בציון מספר המשרה.

למפעל עתיר ידע
דרוש
פיסיקאי
לעבודה רבת ענין
בפיתוח לייזרים חדשים
הכישורים הדרושים:
★ תואר שני לפחות.
★ בעל יוזמה ויכולת עבודה עצמאית.
★ רצוי רקע קודם באלקטרו־אופטיקה
למועמד המתאים
תנאי העסקה טובים.
★ ★ ★
לפניות אישיות בצרוף פרוט קורות חיים, צילומי תעודות, השכלה והמלצות לפנות לת.ד. 33274 ת"א.

איל"א
דרושה
מזכירה בכירה
במשרה מלאה
למזכירות איל"א
בכפר המכביה — רמת־גן
כישורים נדרשים:
★ השכלה תיכונית
★ הדפסות עברית ואנגלית
★ ידיעה והתמצאות טובה בעבודות מזכירות שונות
★ ידיעה מינימלית בהנהלת חשבונות.
בבקשה יש לצרף קורות חיים ופירוט נסיון בעבודה. כמו כן יש לציין מועד אפשרי להתחלת העבודה.
המועמדת המתאימה תוזמן לראיון בו יקבעו תנאי ההעסקה והשכר.
לפנות בכתב לפי הכתובת: מזכירות איל"א. ת.ד. 13009 ירושלים 91130.

לחברה גדולה במרכז ת"א
דרושה למשרה מלאה
מזכירת הנהלה
בכירה
הכישורים:
★ ידיעת השפות עברית ואנגלית על בורין.
★ ניהול התכתבות עצמאית והדפסה בשתי השפות.
★ תרגומים של חומר בכתב מאנגלית לעברית ולהפך.
★ ידע ונסיון בניהול משרד.
★ שפת אם אנגלית — יתרון!
המתאימות תתקשרנה למר אבי רובינשטיין. 03-473970 אחרי השעה 8.00 בערב.

מנהל חשבונות ראשי
למלון גדול וחדיש בטבריה
המארח תיירות נכנסת ומקומית.
המועמד המתאים יהיה:
● בעל נסיון של 5 שנים לפחות.
● בקיא בהנהלת חשבונות ממוחשבת.
המועמד המתאים יהנה מתנאי העסקה טובים ואפשרויות קידום במסגרת קבוצות הניהול.
נא לפנות בכתב־יד בפרוט קורות חיים ונסיון אל: ת.ד. 188 טבריה ולציין שם המשרה.
— סודיות מובטחת —

ב"ה
מועצה מקומית אלקנה
מכרז 7/85
מהנדס העיר
דרישות המשרה:
★ השכלה הנדסית
★ ידע ונסיון בבדיקת תכניות הגשה
★ נסיון מוכח בניהול מו"מ עם יזמים וקבלנים
★ נסיון מוכח בניהול צוות עובדים.
היקף המשרה: מלאה.
דרגה: לפי כישורי המועמד.
המעוניינים יפנו בכתב תוך פרוט קורות חיים, תעודות והמלצות למזכירות המועצה המקומית אלקנה דואר נע אפרים 44801, לא יאוחר מיום ו', כ"ג בכסלו תשמ"ו 6.12.85.
ניסן סלומינסקי
ראש המועצה

לעורך רשת זהב
החברה המובילה בישראל
בתחומי שרותי מידע ממוחשבים ודואר אלקטרוני
דרושים מועמדים
למחלקת המכירות:
● נסיון במכירות (בענף המחשבים)
● הכרת מגזרי השוק העיסקי בארץ
● יוזמה, התמדה וכושר ביטוי
● יחסי אנוש מעולים
למחלקת סיוע ללקוחות:
● נסיון בהדרכה ובסיוע ללקוחות
● הכרת נושאי מיחשוב ותקשורת
● יוזמה, התמדה וכושר ביטוי
● יחסי אנוש מעולים
נא לפנות בכתב יד, תוך פירוט קורות חיים ונסיון, ל ת.ד. 33023 ת"א 61330 עבור: רשת זהב.
סודיות מובטחת
ר/ש/ת/ז/ה/ב/
pau/Aurec

קח חלק בתכנון התעשיה ובנה את עתידך ב"בייטמן"
לסניף החברה בחיפה
● מהנדסי מכונות/פרוייקט —
המשרות מתאימות למהנדסים בעלי נסיון של 3 שנים לפחות בתכנון ו/או בהנדסת פרוייקט, רקע בתעשיה הכימית או בשיטת בתכנון; הדרוש אגם מקצועי ואיי מבודדים. יתרון לידיעת השפה האנגלית על בוריה.
● מתכנני מכונות —
לניהול וריכוז צוות התכנון, דרושים מהנדסים והנדסאים בעלי יכולת לנהל צוותים מקצועיים של הנדסאים ושרטטים.
המשרות מתאימות לבעלי נסיון של 7 שנים לפחות בתכנון במרכז של ציוד להתעשיה הכימית ותשתית תעשייתית.
● מהנדס מיכשור —
בעל נסיון של 3 שנים לפחות בתכנון מיכשור בתעשיה הכימית והפטרוכימית.
נא לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים לבייטמן הנדסה מחלקת כח־אדם ת.ד. 456 קרית־ביאליק 27000
ELB
בייטמן האתגר שבהנדסה

הארץ הלוח החדש מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4 ת"א, ת.ד. 28233 ת"א טלפונים להזמנות מודעות

מודעות מילים בלוח החדש
בפחות מחצי מחיר
ביום ו' במקום 40.208 שקל עכשיו 19.800 שקל.
ביום חול במקום 30.736 שקל עכשיו 12.200 שקל

ירושלים

קבלנים

★ ברחביה בבנין בגדרה, דירות 5 חדרים וקוטג'ים 6 חדרים "בר שלר" בבנין המלכה 4. 225840, 227775

★ בהר נוף אבל מיכאל סטאר בע"מ בבנין יפה של דירות בכל גודל, בכל שלבי הבניה. 228993, 225017, 225226

★ בבנין תל אביב 4 קבלנים מעניינים. 534177, 664861

★ לא כלום רוצים לפרסם בלוח החדש. 244415

★ בקטה אחד 4 + מחסן במלבי בנייה. 861888

וילות ובתים

★ בארנונה וילה מפוארת 6, גינה "אבי כהן" (מלו"ן) 233125, 228922

דירות 4+

★ בבית שמש בבנית שרת, 4 מפור דרת, כניסה נפרדת. 914810 בתיווך

דירות 3—3½

דירות 2—2½

דירות 1—1½

דירות כללי

שכ"ח

מרוהטות

דירות בדמי מפתח

דירות להחלפה

ביקוש דירות

הצעות עבודה

ביקוש עבודה

מכירות

מבני תעשייה

מגרשים

מחסנים

מחשבים

משרדים

מנפאואר

אולמות

ביקוש רכב

בריאות

דינמומטר

הודעות

הנהלת חשבונות

חיות בית

חנויות

עסקים

כלי נגינה

(סוף בעמוד 8)

הארץ · הלוח החדש · מעריב

בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א, מיקוד 66186, ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירת מודעות: 371222 (רב־קוי) בלבד.

ירושלים

(סוף מעמוד 7)

★ ... ל"צ מסמכות, ת"ד 10002, ירושלים

★ להל כבניה במרכז 6 חדרים וחלב גדול אפשרות להלוקה. 228497 בחול

★ מינימקם לבניה בלבד כבילה כ' פרנסה בשמע. 763898

צילום

★ בצלומה "קוניקה" 35 ב"מ אוטומטית/ידנית, עדשות, פלש מעבר. 717809 יעקב

קייט ונופש

★ להשכרה בית תחנה לשבת במדשה בקלאב הגלל טבריה 414659

שונות

★ החל מ־24.11.85 ... [illegible]

שידוכים

★ את הצבי הנאבה הנות לביתאים לחילונים חדשים מכל העדות. 533761

★ ... לביתאים ... [illegible] 244415

שיעורים

★ מורה בנוסה למסמור העגון בנוה יעקב הנוכחת. 855526 בחול

שירותים

★ בית תם לקסים, טיפול מסוד וסקבי. פרסים 412036

תערוכות

★ תערוכת קרמיקה לבכירה כלים ... [illegible] 22.00-10.00 ... רח' אליעזם ג', ק"ג, מלכה

תקשורת

★ ... [illegible] 227591 .245892

אוטוביאנקי

★ אוטוביאנקי 1981, ראשונה. 73.000 ק"מ 422586, מדורן

אוסטין

★ אוסטין אלגרו 1979, 80.000 ... 1300, מסר שמורה. 418674

אופנועים

★ ... [illegible] 690811

★ ... 1968 ... 715248 בחול

★ ... 1985, ראשונה ... 417961

★ ... 1981 ... 544023 ... 12.000

★ ... 816173 .1400

אלפא

★ ... 1350, 1979, 68.000 ... 666336

★ ... 1350, 1982, 47.000 ... 810911 ... 13.200.000

★ ... 40.000 ... 818865

אמריקאיות

★ ... 1974 ... 285378 בחול

ב.מ.וו.

★ ב.מ.וו. 72. טסט לשנה, מצב מצוין. 251648

דייהטסו

★ דייהטסו שרייד 4 הילוכים, 84, 19.000 ק"מ. 767744

הילמן

★ הילמן 69 + טסט, צבע חדש, כצב כבג 716231

וולבו

★ וולבו סטיישן 75, אוטומטי + מזגן, הגה כח, 7 נוסעים, 246912, 535675

★ וולבו 343, 1979 אוטומטית, 5.500 886354 מדורן

★ וולבו 1970, אוטומטית מצוינת + טסט לשנה 234139 בחול

★ וולבו 72, במצב מצוין, מדורן ... 244135

טנדרים

★ 404 + 79, ארגז, בנזין, טסט 4 חודשים 717416

★ פגו 404, 1975, כצב מכני בנזין 339625, 418595

★ פגו 404 + 1982 + ארגז, 961691, לא בשבת

לנצ'יה

★ דלתא 1982, ימשיה, לשעבר בית ספר + מזגן, 56.000, 725169

מסחריות

★ ... 1982 ... 72.000 ק"מ + תוספת 816736 .817187

★ ... 1982 + ארגז ... 852193

★ ... 1975 ... 824608 .2.000.000 בחול

★ ... 28 ... 821777 בחול

★ ... 539662 ... [illegible]

מרצדס

★ מרצדס 1979, טסט + תוספת 523096 .719509

סובארו

★ ... 1979, ... 1600 ... 768585

★ ... 1983, ... 541859 ... 718588

★ ... 1982 ... 42.000 ... 285791 .856064

★ ... 1983 ... 51.000 ... 412521 בחול

★ ... 1979 ... 1600 ... 432525

★ ... 1981 ... 1300 ... 861760

★ ... 1985 ... 320314 .762522

★ ... 1982 ... 1300 ... 35.000 ... 724746

★ ... 1981 ... 1800 ... 552785

★ לאן כלום ... 244415

סיטרואן

★ סיטרואן ג'י.אס.איי. פלאס 1982, ... 763429

★ סיטרואן פלס 1979, שניה, ... 713125 + טסט 1985

★ ... 1974 ... 180.000 ... 635928 לא בשבת

סוסיתא

★ רום כרמל בנוסעת, 1980, רישה, צבעים, כחורות. 821410

פולקסווגן

★ ... 1200 ... 60.000 ק"מ 421861

★ ... 1963 ... 1981 ... 861325

★ ... 1959 ... 631248

★ ... 1974 ... 520654 ... 224769

★ ... 1300, 1983 + תוספת, טסט לשנה 76.000 ק"מ. 667977

★ ... 1100/5, 1981 ... 423350

פיאט

★ פיאט אונו 45, 1984, 18.000 ק"מ, 410480

★ פיאט 850 ... 762310

★ פיאט 131, 1981, אוטומטי, 241420 ... 764161

★ פיאט 124, 1974, אוטומטית ... 712199

★ ... 131, 1982 ... 51.000 ... 865888

★ ... 850, 1966 ... 600 ... 584961 .660512

★ ... 127, 1985, 1050 ... 2.000 ... 224530

★ פיאט 131, אוטומטי, 1980, 87.000 ... 522969

★ פיאט 127, 1983 ... 1050 ... 46.000 ... 765769

★ פיאט 131, סטיישן 1300 ... 1979 ... 667471

★ ... 71, 850 ... 865883 ... 221842

★ ... 127, 1983, 32.000 ... 240106

★ פיאט 124, סטיישן 1974 ... 541729 ... 1978

★ פיאט 850 ... 69 ... 428607

★ פיאט 124, 1979 ... 65.000 ... 411394

פורד

★ ... 1965 + טסט לשנה ... 248322 .768518

★ ... קורטינה 1974 ... 664955

★ ... 174759 ... 418645 .664635

★ ... 1988 ... 27.000 .541617 .634599

★ קורטינה 79, 1600 ... 244155

★ ... 975, 1983, 35.000 ... 765328

★ ... 1979, ... 718358

★ ... אסקורט 1970, 1100 ... 714920

★ ... 1500, 85 ... 67.000 ... 438589

★ ... 1100, 1984, 3 דלתות ... 8.000 ... 664089

★ ... 1300 ... 125.000 ... 249895 ... 665855

★ אסקורט ... 1977 ... 110.000 ... 667504

★ קורטינה סטיישן 1974, 143.000 ק"מ שמורה. 543266 בחול

פז'ו

★ ... 304, 1978, ... 813045

★ פז'ו 104, 1982, יד ראשונה, ... 225573

★ ... 305, 1983, 21.000 ... 941149

★ ... 305, 1982, 46.000 ... 255664 .813822

★ ... 205, 1984 ... 224315 .711604

★ פז'ו 305, 1981, 1300 ... 526106 .951361

★ ... 304, 1973 + ... 418454 ... 544052

★ ... 204, 1974 ... 424122 .760963

★ ... 305, 1984 ... 520314 .762522

★ ... 504, 1982 ... 825992 לא בשבת

★ ... 205, 1124, 1984 ... 24.000 ... 766061

★ ... 504, 1800 ... 552785 .1980

★ ... 305, 82, 53.500 ... 424873

★ ... 304 + 73, ... 543927

★ ... 504, 1979 ... 106.000 ... 632678

★ ... 304, 77 ... 632203

★ ... 285 ... 1984 ... 19.000 ... 637649

★ ... 304, 1973 ... 813569

רנו

★ רנו 9, 1985, 11.000 ק"מ ... 851760

★ ... רנו 4, 76, ... 769214

★ ... 27.000 ... 875554 בחול

★ רנו 12, 1975 ... 710825

★ ... 18, 1979, 1394, 8.000.000 ... 225052 .720585 .116.000

★ רנו 9, 1983, 1400 ... 225767 .416448

★ ... 84 ... 760868

★ ... 5, 1983, 1100 ... 520745

★ ... 5, 79 ... 58.000 ... 687142 .714959

★ ... 1984 ... 1300 ... 533910 בחול

★ רנו 5, 1979 ... 818163

★ ... 4, 1979, 1108 ... 4.500.000 ... 817351

★ רנו 9, 1984, יד ראשונה ... 761108

★ רנו 9, ... 1400 ... 1982, ... 422359

★ רנו 9, 1983 ... 632026 .717897

★ ... 18, 1500 ... 541267

★ ... רנו 5 ... 1982 ... 242548

★ רנו 12, ... 1977 ... 6.200.000 ... 862160

★ ... 5, 1981, 1300 ... 70.000 ... 667745

★ רנו 11, ... 1984 ... 7.000 ... 712263

★ רנו 9, ... 412822

2 - 2 1/2 חדרים

[illegible]

1 - 1 1/2 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

2"2 1/2 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

חדרים מרוהטים

[illegible]

דירות בדמ"פ

[illegible]

ביקוש דירות

[illegible]

אזור השרון

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

3"3 1/2 חדרים

[illegible]

2"2 1/2 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

ביקוש דירה

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

3"3 1/2 חדרים

[illegible]

2"2 1/2 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

דירות בדמ"פ

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

3"3 1/2 חדרים

[illegible]

דירות בשכ"ח

[illegible]

דירות מרוהטות

[illegible]

עסקים

[illegible]

מגרשים

[illegible]

משרדים

[illegible]

חנויות

[illegible]

מבני תעשייה

[illegible]

מחסנים

[illegible]

הלוואות

[illegible]

הצעות עבודה כללי

[illegible]

פקידים

[illegible]

עוזרות ומטפלות

[illegible]

הנה"ח

[illegible]

מוכרים / מוכרות

[illegible]

עובדי מתכת

[illegible]

חשמלאים

[illegible]

טכנאים הנדסאים

[illegible]

גזירה ותפירה

[illegible]

ביקוש עבודה

[illegible]

אמריקאיות

[illegible]

אודי

[illegible]

אוטוביאנקי

[illegible]

אוסטין מוריס

[illegible]

אופל

[illegible]

ב.מ.וו.

[illegible]

וולוו

[illegible]

טלבו

[illegible]

מדריך הארץ

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים,פנימית)
איכילוב — (כירורגית)

ירושלים
שערי צדק — (כירורגית, אורטופדית, עיניים)
הדסה ע"כ — (ילדים)
בקור חולים — (פנימית,א.א.ג)
הדסה ה"צ — (נשים)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
בני דיזנגוף 174 222386
צפון יהודה המכבי 33 449995
נתניה
נאות שקד מרכז מסחרי אורים 52484
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
רמת־גן
נגבה נגבה 38 743159
חולון
המרכז כצר ויצמן 12 845236
בת ים
מזור חביבה רייך 20 583360
ירושלים
אירא"ל מרכז מסחרי ק. יובל 415081
חיפה
תניתה תניתה 22 ב"ש 231905
הקריות
ביאליק שד' ירושלים 15 קרית ביאליק 721230

דלת פתוחה

מרכז מידע וייעוץ לצעירים ע"י צוות מקצועי — ייעוץ ומידע בנושא חברות, משפחה, מיניות — אמצעי מניעה.
ימים ב' וה' — 17.00-21.00.
יום ג' — 18.00-21.00.
בוגרשוב 66 ת"א, טל. 9-281228.
חיפה: ימים א', ד' — 16.00-19.00
רח' הספורט 14 טל. 81520

זמן הדלקת הנר

	ע"ש	מוצ"ש
ירושלים	4.01	5.15
תל־אביב	4.19	5.17
חיפה	4.09	5.14
באר־שבע	4.17	5.14

יום שישי

פרק יומי
שמואל ב' י"ח

משנה יומית
ערכין ח, ד־ו

דף יומי
נדרים סט

הלכה יומית
ברכות נג, יו"ד

יום שבת

פרק יומי
שמואל ב' י"ט

משנה יומית
ערכין ט, א־ב

דף יומי
נדרים ע

הלכה יומית
ברכות נהגו, כ"א

תורנות רופאים

הזמנת רופאים במקרים דחופים: מ־6 בערב עד למחרת ב־7 בבוקר בתחנת מד"א טל' 101.

ירושלים 523133
תל־אביב 460111
חיפה 512233
גוש דן 781111
הרצליה 052-81333
רחובות 084-51333
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
חיפה 04-672222/3
תל־אביב 03-261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
מרכז רפואי באר יעקב 03-223958

מרכז מידע לקורבנות אונס (24 שעות ביממה):
תל־אביב טל' 234819.
ירושלים טל' 02-245554
חיפה טל' 04-382611

מרכז מידע למצבי לחץ מטעם "מעגלים"
א' רה 11.00-13.00
ב' רד 16.00-18.00
רח' מאפו 13 תל־אביב
מרפאת שיניים לעזרה ראשונה תל־אביב:
בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00-24.00, אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שירו"ן - שירות רפואי נייד ירושלים (24 שעות ביממה) כולל רפואת שיניים
מוקד יום - 660585, 02-669531
מוקד לילה שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון כ"ד
תל אביב, מוקד יום - 218820, 218898
מוקד לילה - 631011 מנוי 3752 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון כ"ד

הרצליה 052-81333
נהריה 923335
רחובות 084-51333
בת ים 585555
חולון 803133
לוד־רמלה 08-221022
מוקד מידע רפואי בקופ"ח הכללית:
בימים א'-ה' 8.00-20.00
בימי ו' 8.00-15.00
טלפונים: 03-433300, 03-433500
ער"ן — עזרה ראשונה נפשית:
(24 שעות ביממה):
ירושלים 669911
תל־אביב 261111
חיפה 04-672222/3
נתניה 35316
באר־שבע 057-48111
מרכז מידע לקורבנות אונס — 24 שעות ביממה.
תל־אביב טל' 234819
ירושלים — 810110
חיפה — טל' 04-82611

מרפאת שיניים לעזרה ראשונה
תל־אביב, בר כוכבא 49
טל: 02-284649
פתוחה בימים א-ה בין 21.00 עד 23.00
ימי ו' וערבי חג מ־18.00 עד 24.00
שבתות וחגים מ־15.00 עד 21.00
דיזנגוף סנטר שער 3 (ליד המשביר)
טל: 294869, 03-285822
המרפאה פתוחה כל יום כולל שבתות וחגים בין השעות 9.00-24.00. אחרי חצות בתאום טלפוני בלבד
חיפה, רח' הגפן 26, קומה ג', טל' מס' 04-523566. שעות הקבלה: כל יום 20.00-23.00
שירו"ן - שירות רפואי נייד
(24 שעות ביממה) כולל רופאי שיניים
מוקד יום - 660585, 669531
מוקד לילה, שבת וחג - 226191 מנוי מס' 1788 ולהשאיר הודעה לרופא תורן מכון כ"ד

תורנות בתי־חולים

תל אביב
רוקח — (ילדים)
איכילוב — (פנימית, כירורגית)

ירושלים
בקור חולים — (א.א.ג)
שערי צדק — (ילדים, נשים, כירורגית, אורטופדית, עיניים)
הדסה ע"כ — (פנימית)

תורנות בתי־מרקחת

תל־אביב
צפון יהודה המכבי 33 449995
בני דיזנגוף 174 222386
מוצ"ש, בריאות המלך ג'ורג' 28 283731
מוצ"ש, סופרפארם איינשטיין 40 רמת אביב
נתניה
נאות שקד מ. מסחרי אורנים 52484
פתח תקוה
קופ"ח כללית חיים עוזר 905271
רמת־גן
אודים אצ"ל 57 778096
חולון
עין יהב עין יהב 4 842378
בת־ים
קופ"ח עין יהב 2 884854
ירושלים
מרפאת חוממה המ"ג 28 523191
אלבא יפו 42 223703
חיפה
בלפור מסדה 1 662289
הקריות
היסוד קרן היסוד 73 ק. ביאליק 704185

המראות ונחיתות

(ע). להלן ההמראות והנחיתות בנמל התעופה בן־גוריון ביום שישי ושבת 22-23.11.85:

יום שישי

המראות

ב־0545 פאן אמריקן (K115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.איי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.איי. (825) לפאריס ובוסטון, ב־0650 אל־על (363) לוינה, ב־0705 אל־על (385) לרומא, ב־0720 לופטהאנזה (607) למינכן, ב־0725 בריטיש איירווייס (577) ללונדון, ב־0740 אל־על (541) לאתונה, ב־0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב־0805 אייר פראנס (131) לניצה ופאריס, ב־0810 טארום (246) לבוקרשט, ב־0850 אולימפיק (302) לאתונה, ב־0905 אייר סיני (055) לקאהיר, ב־0930 אל־על (323) לציריך ופאריס, ב־0950 אל־על (581) לאיסטנבול, ב־1000 אל־על (557) לפרנקפורט, ב־1025 אל־על (315) ללונדון, ב־1515 האפאג לויד (610) לקלן/בון, ב־1555 ק.ל.מ. (532) לאמסטרדאם, ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1825 אליטליה (747) לרומא.

נחיתות

ב־0820 אייר סיני (054) מקאהיר, ב־1110 אל־על (004) מניו־יורק, ב־1235 אל־על (542) מאתונה, ב־1335 אל־על (334) מבריסל, ב־1400 ק.ל.מ. (531) מאמסטרדאם, ב־1405 אל־על (348) מציריך, ב־1415 האפאג לויד (609) מקלן/בון, ב־1445 אל־על (582) מאיסטנבול, ב־1500 אל־על (364) מוינה, ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1525 טי.וו.איי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1525 טי.וו.איי. (812) מבוסטון ופאריס, ב־1535 אל־על (386) מרומא, ב־1600 פאן אמריקן (K114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1625 ס.א.ס. (771) מקופנהאגן, ב־1710 אליטליה (746) מרומא, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך.

יום שבת

המראות

ב־0545 פאן אמריקן (K115) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.איי. (803) לפאריס, ניו־יורק וסן פרנציסקו, ב־0645 טי.וו.איי. (825) לפאריס ובוסטון, ב־0650 ס.א.ס. (772) לקופנהאגן, ב־0750 סוויסאייר (333) לציריך, ב־0915 טי.וו.איי. (881) לאתונה וניו־יורק, ב־1100 ארקיע (431) לפרנקפורט ומינכן, ב־1610 האפאג לויד (538) לקלן/בון, ב־1630 לופטהאנזה (605) לפרנקפורט, ב־1825 אליטליה (747) לרומא, ב־2330 אל־על (005) לאמסטרדאם, שיקאגו ולוס אנג'לס.

נחיתות

ב־1135 טי.וו.איי. (884) מניו־יורק, ב־1510 האפאג לויד (537) מקלן/בון, ב־1515 לופטהאנזה (604) מפרנקפורט, ב־1525 טי.וו.איי. (800) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1525 טי.וו.איי. (812) מבוסטון ופאריס, ב־1600 פאן אמריקן (K114) מסן פרנציסקו, ניו־יורק ופאריס, ב־1710 אליטליה (746) מרומא, ב־1905 סוויסאייר (332) מציריך, ב־1920 אייר פראנס (136) מפאריס, ב־2010 אולימפיק (301) מאתונה, ב־2030 בריטיש איירווייס (576) מלונדון, ב־2045 לופטהאנזה (606) ממינכן, ב־2235 ארקיע (432) מפרנקפורט ומינכן, ב־2310 אל־על (358) מפרנקפורט.

כל ההמראות והנחיתות זמנן אינו סופי. את המועד הסופי של ... בשעתיים לפני הזמן הנקוב לעיל בטלפון 03-381111.

תל־אביב

משכנתאות

[illegible]

קבלנים מציעים

[illegible]

וילות ובתים

[illegible]

3 - 3 1/2 חדרים

[illegible]

4 חדרים ויותר

[illegible]

הארץ הלוח החדש מעריב
בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.
המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א. מיקוד 66186. ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירת מודעות: 1222

לנצ'יה

מרצדס

מסחריות

סובארו

סוסיתא

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

סיאט

פיג'ו

פיאט

רנו

טנדרים

סוזוקי

אופנועים וקטנועים

חלפי רכב

מציעים למכירה

חמום והסקה

טרקטורים

כלי נגינה

מערכות קול

מקררים

מכונות תפירה

מכונות גילוח

מכונות כתיבה

סידורים

נקיון ופוליש

הארץ מעריב THE JERUSALEM POST

רהיטים

שטיחים

תכשיטים

מעוניינים לקנות

ציפוי אמבטיות

שעונים

סיעוד

קייט ונופש

הכרזות

מחשבים

מכשירי חשמל

אמנות ועתיקות

בולים

וידאוטייפ

חיות בית

חקלאות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

לוח חיפה

וילות ובתים

4 חדרים ויותר

3 - 3 1/2 חדרים

2 - 2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

ביקוש דירות

עסקים

חנויות

הצעות עבודה כללי

רהיטים

שרותים

שעורים

הכרזות

לוח נתניה

דירות בשכ"ח

דירות למכירה

4 חדרים

לוח באר שבע

דירות למכירה

הצעות עבודה

עזרות ומטפלות

מכוניות כללי

פולקסוואגן

פורד

פיאט

מציעים למכירה

פקידים

2-2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

עסקים

עובדי מתכת

שליחים

טכנאים הנדסאים

ביקוש עבודה

מכוניות כללי

אמריקאיות

אודי

המשך תל־אביב (תוספות)

קבלנים מציעים

3"3 1/2 חדרים

2"2 1/2 חדרים

2 — 2 1/2 חדרים

דירות בשכ"ח

דירות מרוהטות

1"1 1/2 חדרים

4 חדרים ויותר

חולון בת־ים

3"3 1/2 חדרים

חדרים מרוהטים

דירות בדמ"פ

ביקוש דירות

גוש דן

אזור השרון

4 חדרים ויותר

דירות מרוהטות

3-3 1/2 חדרים

תל־אביב יפו

אולמות

מגרשים

משרדים

חנויות

מבני תעשיה

מחסנים

הלוואות

הצעות עבודה כללי

פקידים

הנה"ח

עזרות ומטפלות

גזירה ותפירה

אוטוביאנקי

אופל

אלפא רומאו

ב.מ.וו.

וולוו

טלבו

לנצ'יה

מסחריות

משאיות

סובארו

(סוף בעמוד 18)

התביעה המזה: ההחלטה לא לבקש עונש מוות – של דרג ממשלתי בכיר

הנאשמים ברצח הכפול ביער משואה נידונו למאסר עולם

ביהמ"ש הגדיר את הפשע כ"פחדני ונפשע" ודחה את הטענה של מאבק לאומי

עשרה מגרשי הדרכה לבטיחות בדרכים יפעלו עד סוף השנה בארץ, בידי מנהל הבטיחות במשרד התחבורה – על כך הודיע אתמול שר התחבורה, חיים קורפו, בטקס חנוכת מגרש הדרכה חדש באשקלון. בתמונה: שר התחבורה נוהג במכונית לימוד. (צילום: ישראל סאן)

ועו. בית־המשפט הצבאי בלוד גזר אתמול מאסר עולם על שני הנאשמים, שירו במיכל כהן ובמאיר בן יאיר ביער משואה ליד בית שמש ב־27 ביוני השנה.

הנאשמים הם מוסטפה עבאר עג־מאת ודאוד מחמד עביאת, בני 23 מכפר צוריף. בית־המשפט הגדיר את הרצח כמעשה "פחדני ונפשע" ודחה את טענת הנאשמים, כי עשו את הדבר במסגרת "מאבק לאומי".

"הדברים מקוממים לכשעצמם, ואין להם ולא כלום עם מאבק לאומי", אמר נשיא בית־המשפט, אלוף משנה אהרון אלפרין, שישב בדין יחד עם סגן אלוף מרדכי פלד ואלוף משנה יורם פרי. בית המשפט התחשב בלבטי התביעה שהחליטה, כי לאחר התייעצות עם הגורמים הבכירים ביותר במדינה החליטה לא לדרוש עונש מוות, אלא להסתפק במאסר עולם. בשם התביעה הצבאית הופיעו אלוף משנה אורי שהם וסרן עינת רון. שני הנאשמים הודו בכל פרטי האשמה: חברות בפתח, איכונים בנשק וביצוע הרצח.

סרן רון גוללה את פרטי הפרשה, החל מגיוסם של השניים לשורות הפתח בחודש מאי השנה, ועד לרצח של בני הזוג. היא ציינה, כי המוטיב של רצח יהודים בכליות האירגון חוזר פעמים רבות בהודעות שמסרו הנאשמים בחקירתם. לאחר שקיבלו על עצמם את המשימה לרצח יהודים, התאמנו וצויידו בנשק, וביום השבת 23 ביוני, יצאו עם מפקדם, מחמד האסה, לאיזור בית־שמש, כדי לבצע רצח. בדרכם נתקלו ברועה בדואי, שהאשים אותם בגניבת כבשים מעדרו. כתוצאה מהוויכוח עם הרועה החליטו לא לבצע את מזימתם באותו היום, וחזרו לכפרם.

ב־27 ביוני, יצאו השניים פעם נוספת בלי מפקדם. הם הגיעו במכונית ליער משואה. שם ישבו על ספסל וחיכו. לאחר זמן הגיעה מכונית "סובארו" וחנתה בצד הדרך. השניים הלכו בעקבות המכונית, התקרבו אל החלון וירו במאיר בן יאיר דרך החלון הפתוח. מיכל כהן ניסתה להימלט, ואז ירו גם בה והיא נפלה. בשלב זה רק נפצעו השניים. אבל הנאשמים לא הסתפקו בזה, אלא ניגשו אליהם, ירו בראשיהם מטווח קצר והרגום. התובעת ציינה, כי משימתם היתה להרוג יהודים באשר הם יהודים.

עו"ד רון אמרה, שהפרקליטות הצבאית התלבטה קשות בשאלת העונש. "הפרקליטות הצבאית אינה המחליטה הבלעדית בשאלת העונש, שיש לבקש מבית־המשפט והתייעצה בכל הגורמים הנוגעים בדבר", אמרה, ברמזה על כך, שההחלטה לא לבקש עונש מוות התקבלה בדרג ממשלתי בכיר.

הסנגור, עו"ד יונתן כותאב אמר, כי השניים לא פעלו לשם רווח אישי כלשהו. "זהו חלק מפעולה קולקטיווית, על רקע דעותיהם הפוליטיות שהתגבשו בליבם של השניים אחרי שנים של חיים תחת שלטון הכיבוש. פעולות של גורמי הביטחון והמתנחלים היהודיים נגדם, נגד הוריהם ונגד עמם. הם אומרים שלא הרגו את היהודים מפני שהם יהודים. הם מעריכים ומכבדים את היהודים כבני אדם. אך הם נאבקים נגד הציונות, נגד הכיבוש ולמען הזכויות הלגיטימיות של העם הפלסטיני. לדעתם, הם המנוחים חיילים שפעלו עפ"י פקודות."

4 חודשי מאסר על הפרת צו ביהמ"ש להרוס סככות בביתו

הנאשם נקנס גם ב־800 אלף שקל ובחצי שנה מאסר על תנאי ★ הנאשם בכה בצאתו מהמשפט וטען: היו לי סיבות מוצדקות לא להרוס הסככות הלא חוקיות, תודה רבה על אי הצדק שנעשה

מאת נורית אמיתי

ארבעה חודשי מאסר הטיל שופט בית־משפט השלום בפ"ת, ראובן ג'יג'י, על בנימין פרוס, מרחוב דגל ראובן 35 בפתח תקווה על הפרת צו בית־משפט, המורה לו להרוס סככות בשטח 80 ממ"ר שבנה בביתו שלא כחוק. השופט גם קנס אותו ב־800 אלף שקל ובחצי שנה מאסר על תנאי.

לאחר הקראת גזר הדין, בנוכחות כיתת בית־ספר, שבאה ליום לימודים בתוך בית המשפט, אמר הנאשם "תודה רבה על אי הצדק שנעשה. עוד הרבה אנשים יצטערו על פסק דין זה". אחרי כן יצא בלוויית משפחתו, כשהוא בוכה, הובל אל רכב המשטרה ואל הכלא.

הנאשם אמר כי הוא לא יכול להיענות לצו, משום שהוא טוען כי יש לו סיבות מוצדקות שלא להרוס את המבנה: שימשם, לדבריו, להעסקת קולטי שמש. השופט הדגיש כי ניתנה לנאשם ארכה של ארבעה עשר חדשים להרוס את הסככות, והוא לא ביצע את הצו. הנאשם התרים בפני התובעת כי גם על גג ביתו יש סככות ללא היתר. ולדבריו טיוחה העירייה את העניין.

עיריית תל־אביב הציגה תכניות בינוי טרם אישורן

מהנדס העירייה: ראשיתו של נוהל חדש

מאת סופר "הארץ" בתל־אביב

תוכניות בינוי טרם אישורן הסופי – לרבות תוכנית המרכז לתרבות על שם גולדה מאיר – הוצגו אתמול בראשונה על ידי עיריית תל־אביב לפני אנשי ציבור, אדריכלים ונציגי המועצה לארץ ישראל יפה. מהנדס העירייה, שמאי אסיף, אמר כי התצוגה מציינת ראשיתו של נוהל, שלא היה קיים עד כה בארץ לשתף את הציבור בהערכת תוכניות אדריכליות חשובות בעיר.

החלטת העירייה באה עקב דברי ביקורת שהתפרסמו ב"הארץ" על פרוייקטים עירוניים טרם אישורם. בדיון הציג האדריכל יעקב רכטר את התוכנית למרכז התרבות ע"ש גולדה מאיר סמוך למוזיאון והאדריכל מאיר ניר הציג פרוייקט למגורים ומסחר בקרן הרחובות וייצמן־פרישמן.

המשתתפים העלו השגות לגבי המוצגים. קבוצה מתוך המשתתפים תבצע מעקב אחר המשך ביצוע התוכניות. הדיונים בפרוייקטים עירוניים יימשכו במפגשים נוספים שאליהם יוזמן הציבור הרחב.

הורשע במתן שוחד במטרה להוציא לפועל עסקת קרקעות בכפר חארס

יחזקאל נזריה מאריאל נידון למאסר לשלושה חודשים וקנס של 500 אלף שקל על שיחוד נוטריון בית המשפט בסלפית, כדי שיאשר יפוי כוח מזוייף המתיר ביצוע עיסקת מכר

מאת נורית אמיתי, סופרת "הארץ" בשרון

מאסר לשלושה חודשים וקנס של 500 אלף שקל, נגזרו אתמול על יחזקאל נזריה (50) מאריאל על מתן שוחד, כדי להוציא לפועל עיסקת מקרקעין של 122 דונמים בכפר חארס.

נזריה שילם שוחד לנוטריון בית־משפט בסלפית, שבקרבת אריאל, כדי שיאשר בחותמת בית־המשפט יפוי כוח מזוייף המתיר את ביצוע עיסקת המכר. הנאשם שילם 800 דולרים לנוטריון ומסר לידיו שטר חוב ע"ס של 1200 דינר ירדני. הנוטריון החתים את יפוי הכוח המזוייף בחותמת בית המשפט. שופט בית משפט השלום בכפר־סבא יהודה פרגו אמר בגזר הדין: "עבירת השוחד היא מהחמורות שבעבירות במישור הציבורי, והיא משחיתה את המידות של המנגנון הציבורי ומורידה אותו מתפסים של יושר, נאמנות ואי־משוא פנים. החומרה שבביצוע העבירה היא כאשר השוחד ניתן ביוזמת הנאשם לנוטריון בבית משפט שאימון הכל נתון בו. יש לראות בחומרה, קבע השופט, את ביצוע העבירה על רקע של סחר לא חוקי בקרקעות בשטחי יהודה ושומרון.

השופט התחשב לקולא בכך שהנאשם הודה והתברר וזו הרשעתו הראשונה בעבירה מסוג זה. השופט אמר עוד: "השוחד ניתן על ידי אלו שאינם יכולים להשיג מבוקשם בדרך הישר וזאת תוצאה של נורמות כפולות ומשובשות לפיהן המטרה מקדשת את כל האמצעים".

עורך דינו של נזריה ביקש לדחות את המאסר כדי לאפשר לו לעתור על מנת שמורשו יוכל לרצות את העונש בעבודות חוץ. בקשתו התקבלה.

צלם וגרפיקאי נעצרו בחשד זיוף בפרשת הקרקעות בגדה

מאת נורית אמיתי

רוני אבן חן, צלם, ויוסי שחם, גרפיקאי, נעצרו אתמול לארבעה ימים בפקודת שופטת בית־המשפט השלום בפ"ת, שרה פריש, בחשד לביצוע עבירות זיוף בפרשת גזל הקרקעות בגדה המערבית.

בא כוח המשטרה, פקד אפרים דוידוביץ, מהיחידה לחקירות פשעים חמורים אמר כי השניים השתמשו בשיטות פליליות מגוונות ובעיקר בזיופי ייפויי כוח, לעשרות, בארבע השנים האחרונות. כן הדגיש פקד דוידוביץ, כי מדובר במספר גדול של מעורבים.

השופטת שרה פריש אמרה בהחלטתה, כי מחומר הראיות עד כה מדובר בסיוע למבצעים באמצעים טכניים ולא בעבירות בפועל. מכל מקום, קבעה, כי יש להגביל את תקופת המעצר של אבן־חן ושחם למינימום הכרחי בשלב זה, כדי שיהיה פיקוח מטעם בית־המשפט על המשך החקירה. עם זאת קבעה כי כאשר ישוחררו השניים הם יפקידו ערבות עצמית וצד ג' ויוצא נגדם צו עיכוב יציאה מהארץ – עד לסיום ההליכים ודרכונם, יופקד במשטרה.

צו הריסה וקנס כבד נגד מפעל דפוס בבת ים

על הקמת מבנה גדול שלא כחוק

מאת זהר בלומנקרנץ

צו הריסה וקנסות כספיים כבדים הוטלו שלשום על מפעל דפוס לויך אפשטיין באזור התעשייה בבת־ים, על שהקים שלא כחוק מבנה ענקי בת־חומר ברחוב העמל 10. ביהמ"ש לעניינים מקומיים פסק, כי צו ההריסה יבוצע בתוך עשרה חודשים, אם לא יקבל עד אז המפעל רישיון כחוק מהעירייה.

הרישיון להקמת המבנה לא ניתן, כיוון שלא נבנה בו כחוק מקלט. השופט דן ארבל גם גזר קנס בשיעור מיליון שקל על המפעל ועוד קנס בשיעור 700 אלף שקל על המנהל שמואל שצקי, על הקמת המבנה הבלתי חוקי.

הקמתו של המבנה הבלתי־חוקי החלה לפני כשנה. לטענת סמנכ"ל המפעל מרדכי ביסן הוגשו כל תכניות הבנייה כחוק והעירייה אף נתנה את הסכמתה העקרונית להקמת המבנה. הוא ביקש מהשופט לדחות את הדיון בנושא ואמר, כי מפעלו נמצא בתהליכים לקבלת רישיון כחוק. השופט קיבל את עמדת היועץ המשפטי של העירייה עו"ד אלי פייל וקבע, כי היה למפעל מספיק זמן, כדי לעמוד בדרישות החוק.

דו"ח חניה וגרירת רכבה של תיירת הומרו באזהרה

טענה שלא הבינה את התמרורים

מאת זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" לענייני תיירות

משטרת מחוז תל־אביב החליטה להמיר דו"ח על חניה אסורה וגרירת רכב מושכר של תיירת לאזהרה בלבד, בעקבות תלונתה של התיירת.

שרה קפלן מארה"ב טענה, כי לא ידעה על איסור החניה במקום ולא הבינה את התמרורים. היא פנתה לעוברים ושבים והם אישרו בטעות, שהחניה מותרת. היא צירפה לתלונתה תמונות שבהן נראות מכוניות ישראליות אחרות חונות באותו מקום.

באחרונה הגיעו תלונות מתיירים שאינם מבינים את האזהרות שבתמרורים בעברית. משרד התיירות פנה לגורמים האחראים והפנה את תשומת לבם לנושא זה. המשרד הציע לקבוע גם שלטים בשפות זרות, לרבות ערבית, במיוחד כנגד סכנת הגרירה. אך עד היום לא נעשה דבר בנושא.

משכורות אנשי הקבע נשחקה ב־40% ב־18 החודשים שחלפו

מאת ראובן פדהצור, סופר הצבאי של "הארץ"

שחיקת משכורתם של משרתי הקבע ב־18 החודשים האחרונים מגיעה ל־40 אחוז – כך עולה מהשוואת משכורתם באפריל 1984 ובחודש שעבר.

לדוגמא, טייס בדרגת סרן משתכר כיום בשכר, השווה במונחים דולריים ל־736 דולרים ברוטו. זאת לעומת 1245 דולר שהשתכר באפריל 1984. סרן, שהוא גם מהנדס, משתכר 600 דולר ברוטו, ואילו רס"ר מינהלה משתכר 467 דולר ברוטו. פחות מהשכר הממוצע במשק, המגיע היום במונחים דולריים ל־524 דולר.

להערכת גורמים צבאיים, גרמה השחיקה בשכר לעזיבת רבים וטובים ממשרתי הקבע. בולט הצורך לדוגמה, עזבו באחרונה עשרות אנשי מקצוע מעולים את הח"יל, בשל בעיות השכר הנמוך.

בצה"ל מאמינים, כי הוצאתו לפועל של פרויקט הדיור המתוכנן לאנשי הקבע, יפתור חלק מבעיות פרישתם של חיילי קבע, על רקע השכר הנמוך. הפרויקט המתוכנן אמור להיבנות באזור מודיעין, ויכלול 1000 יחידות דיור. תחילת הפרויקט מותנית באישור הממשלה, המתמהמהת במתן האישור. המצטרפים לתכנית הדיור החדשה יצטרכו להתחייב לתקופת שירות קבע קשיחה של שמונה שנים.

הצעה נוספת לפיתרון חלק מבעיות מגזר המהנדסים בצה"ל ממתינה גם היא לאישור, אף על פי שפרטיה כבר הושלמו באגף כוח אדם. על־פי ההצעה, מהנדסים, אנשי קבע שסיימו את תקופת חתימת הקבע הראשונה שלהם, ויחתמו לתקופת שירות נוספת בת חמש שנים, יקבלו מענק בגובה 24 משכורות. בצה"ל ממתינים להסכמת האוצר לאישור ההצעה.

פרס יהיה אורחה של בת ים בשבוע הבא

מאת זהר בלומנקרנץ, סופר "הארץ" בבת־ים

ראש הממשלה שמעון פרס יהיה אורחה של בת־ים באמצע השבוע הבא. בין היתר יבקר במפעל שבאיזור התעשייה בעיר, ייפגש עם עולים מאתיופיה ובריה"מ ויענה על שאלות תלמידי תיכון. פרס ייפגש עם סופרים ואמנים, יסייר בעיר ויסיים את יום הביקור בביתו של ראש העיר, אהוד קומן.

רב פקד יעקב שובל מונה למפקד תחנת משטרת פ"ת

מאת נורית אמיתי

רב פקד יעקב שובל (39), מונה למפקד תחנת משטרת פ"ת ויתחיל בתפקידו בשבוע הבא. שובל המשמש כמפקד תחנת משטרת העיר לוד, יחליף את סגן ניצב יהודה וילק שעבר למרחב איילון במחוז ת"א.

מגדל פנקס
גבוה מעל צפון תל־אביב
רח' פנקס פינת דרך חיפה.
דירות יוקרה חדשות
ומוכנות לכניסה מיידית.
5,4 חדרים ופנטהאוזים.
מיזוג אויר דירתי + שוער 24 שעות.
עכשיו הזמן לעיסקה טובה!
בואו לראות בשבת 16.11.85
בשעות 14.00-11.00
פרטים: "סקסס" ה' אייר 50, טל. 03-448704

מטבח צרפתי פאר - אקסלנס לה קסטל
Le Castel
כבר קדומים 14
יפו העתיקה
הזמנת אירועים
טל' 03-836507
לסעוד בחוץ -
מטבח צרפתי - באווירה של יפו העתיקה.
שילוב נפלא ההופך את הארוע לאירוע חגיגי.
אשפי המטבח הצרפתי, אליאן והנרי קומן,
מציעים מבחר של 80 מנות - שכל אחת מהן היא חגיגה לחיך
המעודן, באוירת פאר, שרות מעולה ונגני רקע (פסנתר וכינור).
פתוח יום יום – משעה 16.00 עד חצות – פרט ליום ראשון
קומה נפרדת – לקפיטריה, פאב, בלינצ'ס ב־15 טעמים וכו' בלווי מוסיקת רקע
בואו לחגוג אצלנו ארועים משפחתיים וחברתיים. מכבדים כרטיסי אשראי

מכון גיתה תל־אביב
אנסמבל הנשפנים הצעירים מאירופה
שני קונצרטים בלבד בישראל !!!
עם הסולנים: תומס ברנדיס (מייסד רביעית ברנדיס), כינור
דוד לוין, פסנתר
מנצח: פרנק קרמר
בתכנית מיצירות אלבן ברג, שוברט ומוצרט.
באולם ימק"א ירושלים (רח' דוד המלך), יום רביעי, 27.11 בשעה 20.30
בשיתוף עם קול המוסיקה של קול ישראל
באולם בר־שירה, אוניברסיטת תל־אביב, יום חמישי, 28.11 בשעה 18.00 בשיתוף עם האקדמיה למוסיקה ע"ש רובין
כרטיסים להשיג ירושלים – בכחנא וביתר הסוכנויות, בערב הקונצרט בקופת האולם
תל־אביב – בכניסה לבית שרת, אוניברסיטת ת"א ובערב הקונצרט בכניסה לאולם

שוויצריה
בעל נסיון בניהול ובשיווק מעונין לקבל הצעות עבודה בשוויצריה
טלפון בערב 03-474388

NON-RESIDENT AMERICAN UNVERSITY DEGREES
It is possible – *it is honestly possible* – to earn good, usable Bachelor's, Master's, Doctorates, even Law Degrees from recognized American universities, without ever going to America. The time involved can be quite short, and the cost surprisingly low. *May I air mail you free information, without obligation?* Dr. John Bear, 9301 N. Highway 1, Suite 893, Mendocino, CA 95460, U.S.A. Telephone: (707) 937-4226

טוס לאילת חינם

לרגל הפעלת מטוס מדחף סילון החדיש והמהיר (EMB-110) של חברת התעופה "שחף" בקו תל אביב - עין יהב מכריזה החברה על "מבצע חודש דצמבר".
כל הרוכש כרטיס טיסה ת"א-עין יהב (הלוך ושוב) עד סוף חודש דצמבר, יקבל חינם אחת מהמתנות הבאות:
★ טיסה חינם לאילת
★ מכונית שכורה ליום אחד של חברת Budget (לא כולל קיימ)
★ ארוחה במסעדה סינית
לקבלת פרטים:
"שחף" שרותי תעופה בע"מ, בן יהודה 228 ת"א טל. 441508, 03-442297
יעלת חברה לשרותי תיירות בע"מ, מרכז תיירות חדש אילת טל: 059-72166-9
שחף שרותי תעופה בע"מ
★ מחיר הכרטיס לכיוון אחד 70,500 שקל (כולל מע"מ)
שלוש 4

אזרח נכבד!
בישראל חיים כ־8,000 עיוורים, מרביתם קשישים החיים מקיצבאות הביטוח לאומי.
רבים לא נקלטו בעבודה בשל גיל גבוה, מחלות ומגבלות נוספות
ההכנסות ממבצע "אור לעיוור" מסייעות למרכז ולאגודות למען העיוור ליזום, לקיים ולפתח שרותים כמו:
טיפול בכ־500 ילדים עיוורים וכבדי ראיה בכל רחבי הארץ, וכן אספקת מכשירי עזר פשוטים ומתוחכמים למען שילובם המוצלח באוכלוסית התלמידים.
עיוורים אלה זקוקים לעזרתך!
בימים אלה יפקדו את ביתך תלמידי בתי הספר על מנת להעלות תרומה למבצע "אור לעיוור", קבל אותם בסבר פנים יפות ותרום בעין יפה למבצע.
ההכנסות הן קודש לרווחת העיוור בישראל החי בתוכנו.
עזור להם לעזור לעצמם!
בכל הכבוד וההוקרה,
המרכז לעיוור בישראל

להשכרה כ־30 חדרי משרד
בבנין בנק דיסקונט יהודה הלוי 14 ת"א
3 קומות וקומת גג (כ־650 מ"ר) בכל קומה 10 חדרים (כ־200 מ"ר) ניתן לשכור כל קומה בנפרד לכניסה בסוף מרץ 1986
שוכרים רציניים יפנו לתאום פגישה למר בר־טוב 03-627111

דחוף, עזרה לנפגעי קולומביה
לשכת המסחר ישראל אמריקה הלטינית ספרד ופורטוגל מודיעה על פתיחת קרן חרום לעזרת אלפי נפגעי האסון הטרגי בקולומביה. להעברה לאחד משלושת הבנקים הרמ"ט
תרומות מתקבלות בכל הבנקים בארץ על שם "ועדה לעזרת קולומביה"
א. בנק הפועלים סניף כיכר מלכי ישראל מס' חך 12/609/611119
ב. בנק דיסקונט הסניף המרכזי ת"א מס' חך 011-509-9
ג. בנק לאומי לישראל סניף מרכז התיירות בן יהודה 123 מס' חך 15400-330-606

להשכרה
בנין משרדים מודרני בדרך פתח־תקוה
צמוד לבית קלקא 2200 מ"ר.
טלפונים, מיזוג מרכזי, שטיחים ותקרות אקוסטיות עפ"י דרישת הלקוח לכניסה תוך 3 חודשים בדבר פרטים – בלושטיין 03-461814

קצב Hecht
חמין עם בשר טרי של הכט.
יותר טעים – פחות יקר
עכשיו רק 9200 ש' לקילו.

שעות פתיחה: ● יום א' 08.00—13.00 ● יום ב' 08.00—13.00 16.00—19.00 ● יום ג' 08.00—13.00 16.00—19.00 ● יום ד' 08.00—13.00 16.00—19.00 ● יום ה' 08.00—13.00 16.00—19.00 ● יום ו 08.00—14.00.
מזל טוב להכט.
5 קורים חדשים 052-78631 (5 קווים).

3 טיולים בתקופת הקרנבל
לדרום אמריקה עם נאות הככר
★ הטיול הקלאסי 34 יום
פרו, בוליביה, ארגנטינה וברזיל
★ פטגוניה וארץ האש
34 יום. לארגנטינה, צ'ילי וברזיל
★ קרנבלים בברזיל 17 יום
בחסות מועדון מטיילי מעריב
פרטים והרשמה:
ירושלים: קרן היסוד 36 טל. 02-636494
תל אביב: הירקון 252, טל. 03-483111

הארץ

יום ו', ט' בכסלו, תשמ"ו
22 בנובמבר 1985

ירושלים: רח' החבצלת 2 טל' 224245-6. ת.ד. 273 מיקוד ירושלים 91002 חיפה: רחוב נורדוי 20 טל' 661166-8. ת.ד. 5259 מיקוד חיפה 31052

בתל־אביב: המערכת, ההנהלה, מחלקות המודעות, ההפצה והמנויים, רח' זלמן שוקן 21, טל' 824261 ת.ד. 233 מיקוד תל־אביב 61001

המו"ל: הוצאת עתון "הארץ" בע"מ, רח' זלמן שוקן 21, ת"א
העורך: גרשום שוקן העורך האחראי: מתי גולן.
אין המערכת אחראית לתוכן המודעות ואינה מחזירה כתבי־יד.
HAARETZ Daily Newspaper. Tel-Aviv, Israel – P.O.B 233. Tel 824261

הצלחה מוגבלת

פסגת ז'נבה, בין מנהיגי ארה"ב ובריה"מ, נסתיימה בהצלחה מוגבלת: לא הושגו הסכמים בנושא המרכזי של הגבלת מירוץ החימוש הגרעיני ושאר הנושאים החשובים. אך נוצרה בין שני המנהיגים מידה של אמון, שיכול לשמש בסיס לחיפוש אחרי הסכמים בעתיד. חיפוש זה ייעשה בקרוב, בישיבות נציגי הצדדים כבר בשבועות הבאים, בפסגה נוספת בשנה הבאה ובביקורים ההדדיים של המנהיגים במוסקווה ובוואשינגטון.

היתה זאת תוצאה טובה מכפי שחששו, נוכח העמדות הסותרות לחלוטין של שני הצדדים והקשחת העמדה הסובייטית בשבועיים האחרונים. הנמכת הציפיות ערב הפסגה ודאי תרמה להרגשת הצלחה מסויימת בתום הוועידה. כדאי גם לזכור, שהיתה זו פסגה שונה מרוב קודמותיה: לא מפגש מנהיגים אחרי ששריהם ופקידיהם ישרו את רוב ההדורים — אלא פגישת שני "הגדולים", בניסיון ליצור אווירה שתעניק תנופה חדשה למאמצים דיפלומאטיים שנקלעו למבוי סתום. אפילו זה, שלבשה הפסגה, היה הישג לא מבוטל לנשיא רייגן: הסובייטים הבהירו כמעט עד לרגע האחרון, כי הצלחתה או כישלונה של הוועידה וגורל כל הנושאים שעל סדר יומה תלויים בוויתור אמריקאי על יוזמת המגננה בחלל. אך גורבצ'וב הבין, כי אין לו סיכוי להשיג עתה ויתור כזה. כאשר נוצרה "כימיה" בין שני המנהיגים, הועבר הדגש אל יצירת מסגרת להמשך הדו־שיח בין מעצמות העל.

רייגן לא נסוג מתכנית "מלחמת הכוכבים" וגורבצ'וב לא ויתר על התנגדותו המוחלטת. אך הנושא הפך מתנאי מוקדם סובייטי לאחת הנקודות על סדר יומן של שיחות בעתיד.

כמצופה, חתמו שני שרי החוץ על שורת הסכמים שהוכנו מראש: על איסור השימוש בנשק כימי, על פתיחת קונסוליות בניו־יורק ובקייב, על חילופי תרבות ובתחום החינוך. אלה היו הקישוטים של החבילה, שטרם נתמלאה תוכן.

גם לרייגן וגם לגורבצ'וב עדיף היה לחזור הביתה עם הצלחה חלקית מאשר עם כישלון מוחלט — או עם הסכמים שיתקבלו, בארה"ב או בבריה"מ, כוויתורים חד־צדדיים מרחיקי לכת.

לא פחות מעניין מהודעת הסיכום היה ה"אני מאמין" שהשמיע גורבצ'וב במסיבת־עיתונאים אחרי הופעה המשותפת עם הנשיא: השינויים המפליגים שחלו בעולם, הוא אמר, הפכו את המשך מירוץ החימוש הגרעיני לשאלת קיומה של האנושות. בריה"מ אינה רוצה בעליונות על ארה"ב, אך לא תרשה עליונות אמריקאית על בריה"מ. היתה זו הצגת הדרישה לשוויון עם ארה"ב — שוויון אשר עדיין רחוק מהמציאות ואף אינו מקובל על רוב הציבור האמריקאי.

שווים יותר

נשיא, שרים, חברי כנסת, חברי בית המשפט העליון, רבנים ראשיים וקאדים עליונים, מבקר המדינה, נגיד בנק ישראל, היועץ המשפטי לממשלה, מנכ"לים במשרדי ממשלה, נציב מס הכנסה, חשב כללי, ממונה על הכנסות המדינה, נציב שירות המדינה — זהו עיקרה של חבורה קטנה — אך מתרחבת — של מקורבים לצלחת, אשר לגבי בריאותם ובריאות בני משפחותיהם הופעל העיקרון: שווים יותר. הם זכאים לטיפול רפואי חינם — בעת הצורך גם בחו"ל — על חשבון המדינה. הטבה זו מוקנית להם לא רק בתקופת כהונתם או שירותם, אלא עד סוף ימיהם. ולא רק להם אלא גם לבני משפחותיהם.

מפעם לפעם דולפות לציבור ידיעות מקוטעות על הדרכים המתוחכמות בהן מצליחים נכבדים לסחוט מקופת המדינה תשלומי עתק בגין ריפוי בחו"ל. אך השערורייה אינה מתמקדת בחריגות המעשיות. כל השיטה, שלפיה כהונה בתפקיד ציבורי פלוני, או מילוי משרה פקידותית פלונית, מקנים זכויות־נצח, במימון ציבורי, לנושא המשרה או לממלא התפקיד, אשתו ובני ביתו, עד סוף ימיו — זו השערורייה שרק בעלי מצח־נחושה יכלו להתקבל אותה, ורק חסרי רגישות ציבורית מסוגלים לנצל אותה בלי לחוש בושה.

ההסדר נולד לפני שנים רבות, בתנאי חצי מחתרת, כלומר, בעת שראשי המדינה חשבו, כי הם יכולים (ואמנם יכלו) לעשות בעניינים האישיים ככל העולה על רוחם. ברוח הכלל "לא תחסום שור בדישו". אולם מאז חלפו שנים רבות; חושי הציבור נתחדדו ונעשו רגישים לתופעות של שימוש לרע על ידי מקבלי ההחלטות בסמכויות שהוקנו להם בכלל, ובפרט בתקופה שניחתות על הציבור, מטעמם של אותם מקבלי החלטות, גזירות קשות חדשות לבקרים.

אשר על כן, יש לשים קץ להסדרים שערורייתיים אלה. עדיף לבטלם כליל; אך אם בכלל יש מקום להטבה בתחום הנדון — עליה להצטמצם לטיפול רפואי בארץ, לנבחרים אך לא לבני משפחותם, בתקופת הכהונה בלבד.

ביטול ההטבות היתרות בתחום הרפואי יגרום עוגמת נפש מסויימת ליחידי הסגולה הנהנים מהן. אך דומה, כי אין חשש שנאבד את שירותיהם הנאמנים רק בגלל זה: מכלול ההטבות האחרות, הגלויות והסמויות, הטמון בתפקידים בשלטונים מבטיח, כי לא יטשו את משרותיהם חרף הרעת התנאים.

עיריית ליברפול בפשיטת רגל

לונדון, (עו"ד). עיריית ליברפול הגיעה לסף פשיטת רגל, לאחר שמועצת העירייה, הנשלטת על ידי נציגי האגף השמאלי של הלייבור, התנגשה עם הממשלה השמרנית בלונדון באשר להיקף ההוצאות הציבוריות.

הממשלה סירבה להעניק לעיריית ליברפול מלווה של 3 מיליון ליש"ט כדי לסייע לה להתגבר על המשבר.

בינתיים דחו אנשי מועצת העירייה הצעת סיוע כספי מאגודות המועצות העירוניות, בתנאי שישמו מאמצים לאזן את התקציב.

ליווי בין־לאומי: קישוט או מהות

מאת פולס

"ארצות הברית וישראל מתואמות עד הפרט האחרון בנושא הוועידה הבין־לאומית" — זאת אמר אתמול מקור בכיר בירושלים. אותו המקור הוסיף שהאמריקאים רואים עין בעין עם ישראל את נושא הליווי הבין־לאומי לשיחות ישירות בין ישראל לבין כל אחת משכנותיה שתיאות להצטרף לתהליך ("הארץ", 20.11).

ברם, אתמול היה אפשר לקרוא, כי עוזר מזכיר המדינה של ארה"ב, ריצ'ארד מרפי, העומד לבקר בירושלים, "ינצל את ביקורו באזור כדי לנהל מגעים בישראל, בירדן ובמצרים בנושא יוזמת השלום. תוצאות השיחות בג'נבה עשויות להשפיע גם על מהלכים אלה, ובעיקר על נכונות וואשינגטון לתמוך בוועידה בין־לאומית בהשתתפות ברית המועצות וסוריה".

על מה התבסס הביטחון מלפני שלושה ימים שישראל וארה"ב רואות עין בעין, הן מתואמות עד הפרט האחרון? כלום "המקורות הבכירים" לא הביאו בחשבון, כי העמדה האמריקאית, הנודעת הזוקקת הסובייטים מהמזרח התיכון, עשויה להתערער אם הפסגה בג'נבה תביא לידי התקרבות־מה בין שתי מעצמות־העל?

מסך הערפל המכסה את תוכן דיוניהם של רייגן וגורבצ'וב ותוצאותיהם — או חוסר תוצאות — עדיין לא הוסר; ייתכן בהחלט, כי לא חל ולא יחול שום שינוי בעמדת ארה"ב. אבל אם כך הדבר, סביר להניח כי גם עמדת הסובייטים לא השתנתה; זו גורסת, במשך כל השנים האחרונות, שהסכסוך הערבי־ישראלי צריך לשמש נושא לוועידה בין־לאומית שתיכנס בחסות האו"ם, ושכל הצדדים הנוגעים בדבר — וכוונת מוסקווה גם לאש"ף בתוך צד שכזה — צריכים להיות מוזמנים אליה.

אין להניח, כי שליטי הקרמלין יסטו מן הקו הזה. מאלפת העובדה כי מיכאיל גורבצ'וב, בהגיבו על דרישת נשיא ארה"ב שיש לשוחח על אפגאניסטן — כלומר: על סילוק הצבא הזרים ממנה — "הדגיש את הצורך בשיחות על הסכסוך הישראלי־ערבי". תגובה זו מבליטה את עניינה של ברית המועצות לזכות מחדש בדריסת־רגל בזירה המזרח־תיכונית.

רייגן וגורבצ'וב: לרוסים חשוב להשתתף בתהליך המדיני באזור

אין להתייחס להצעת גורבצ'וב כאל מהלך הנכתב על ידי צורכי הרגע שבוויכוח עם רייגן: המנהיג הסובייטי רואה את השתתפות בריה"מ בתהליך המדיני המזרח־תיכוני כיעד פוליטי קבוע שאינו מותנה ביעדים אחרים.

ועידה בין־לאומית בחסות האו"ם מטרתה: על כן להצטייר בעיניו כמכשיר המתאים ביותר להשגת מטרתו; ובכל שההנהגה האמריקאית תוסיף להתנגד לה, כן יתעקשו עליה הסובייטים; וגם להבא הם צפויים להתייחס אליה כאל אביזר מועיל לצורך הטחת האשמות בארה"ב אשר לדעתם מסרבת להיענות לתביעה צודקת שלהם.

★

ישראל פסלה בעבר את הוועידה הבין־לאומית בתכלית הפסילה; וזוהי עמדתם של נציגי הליכוד בממשלת האחדות הלאומית גם היום. ראש הממשלה, לעומת זאת, העריך מרגע מסוים כי מוטב שישראל לא תשלול אותה לחלוטין; לכן ביקש להוציא ממנה את העוקץ ולהתנות את עריכתה בכך שמן החברות הקבועות של מועצת הביטחון יורשו להשתתף בה רק המדינות המקיימות יחסים דיפלומטיים עם ישראל. תהיה זאת — לאו דווקא ועידה בין־לאומית במתכונת אשר הסובייטים, ירדן, אש"ף ומצרים תובעים אותה — אלא מין "פורום" בין־לאומי, שמעון פרס טבע עבור הסדר זה את המונח הלשוני "ליווי בין־לאומי".

לדברי מקורות מהימנים בירושלים, ניסו האמריקאים עד לימים האחרונים לשכנע את הירדנים, כי יסכימו לנוסחה שלפיה ייערך משא ומתן ישיר בין ישראל לירדן "בליווי בין־לאומי, מבלי לערב את הסובייטים או את הסורים" ("הארץ" אתמול). נציגי ירדן עדיין ממתינים לתשובותיו של יאסר עראפאת; וקשה מאוד להאמין, כי המלך חוסיין יסכים להוצאת סוריה מהפורום הבין־לאומי, מאחר שהתחייב כלפי חאפז אל־אסד שלא להיכנס לשום הסדר נפרד וחלקי עם ישראל.

יש גם לזכור כי, חוסיין קרא בנאומו בפרלמנט הירדני בראשית החודש, למאמץ "מאוחד ומלוכד" של כל הערבים: משא ומתן ישיר עם ישראל ייתכן, לפי גרסה זאת, אם יתנהל במסגרת רחבה שתעניק לו — לא רק "מטריה" בין־לאומית, אלא גם חסות של כל מדינות ערב הנתונות במצב מלחמה עם ישראל.

הסיכויים שיתקיים פורום בין־לאומי לפי תפיסתם של שמעון פרס והאמריקאים (עד עתה) נראים קלושים על רקע זה. ואם נניח כי ההנהגה האמריקאית תשנה את עמדתה ותיאות לשתף את הסובייטים ב"ליווי", אין יסוד להניח כאילו הפורום המלווה הזה יסתפק בתפקידי טכס בלבד. ועידה בינלאומית תרצה לעמוק במהות ולא תרצה לשמש קישוט בלבד; הדעת נותנת כי לכל "ועידת המשנה" — ישראל־ירדן והפלשתינאים, ישראל־סוריה, גם ישראל־לבנון, ואולי אף ישראל־מצרים — יצורפו נציגי המעצמות בתור "משקיפים" שימלאו תפקיד מתווכים ובוררים.

★

עדיין לא הגענו לכך; אבל יש משקיפים ישראלים — ואין הם נמצאים במחנה הליכוד בלבד — הגורסים כי אם ההנהגה האמריקאית תמצא טעם בוועידה בינלאומית של ממש, יסכים ראש הממשלה להשתתף בה, ובלבד שתספק מסגרת למגעים ישירים עם ירדן. ראש הממשלה עשוי להיאבק נגד כוונה זו של האמריקאים, אבל בסופו של דבר יתאים את עצמו אליה. הנוסחאות של "פורום" ושל "ליווי" יתגלו כקליפות ריקות מתוכן.

אגב, ישראל מסייעת שלא בכוונה לכל הגורמים התובעים ועידה בינלאומית בהרכבה של ועידת ז'נבה. זו התכנסה ביום ה־22 בדצמבר, 1973, כ"הזמנה מתאימה" לשיחות שלום על סמך החלטת מועצת הביטחון 338 שהתקבלה חודשיים לפני כן. מאחר וישראל תובעת בקולי קולות, גם מאש"ף, שיאמץ לעצמו את ההחלטה הזאת (שאז התכוונה למדינות ערב בלבד, ובפורום השב איש על אש"ף כפארטנר למשא ומתן על השלום במזרח התיכון) מוסיפה לכל מתנגדיה בסיס לטיעון, כי יש להחיות את ועידת ז'נבה אשר הסובייטים, כזוכה, השתתפו בה.

ועידת ז'נבה נשארה תקועה ולא באה לידי טיפול בנושא של שלום קבע באזור; מלחמת יום הכיפורים נסתיימה בהסכמים בין הצבאות הלוחמים. ביקורו של אנואר אל־סאדאת בירושלים שם קץ לתהליך ההוא, אבל לא לסכסוך הערבי־ישראלי בכללו; לכן נשמעת התביעה, כי על הוועידה ההיא להתחדש ולגמור במצוות. מי שמוכן לליווי בינלאומי, ואף מרבה לצטט את החלטה 338, מסייע למגמה זו.

האווירה היא המסר

מאת א. שוייצר

בז'נבה נתנו רייגן וגורבצ'וב את האות להרפיית המתח בין ארצותיהם

גם אחרי הפרסום הטכסית המשותפת של הנשיא האמריקאי והמזכיר הכללי הסובייטי, נותרו פרטי ההסכמה ואי־ההסכמה עלומים: הפרשנות של האותיות הקטנות בין שתמצית עד אשר הדברים יגיעו במלואם לידיעת הרבים. אולם העיקר — מגמת הדו־שיח בין ארצות הברית מעתה ואילך — ידוע; יהיו שיאמרו, היה ידוע מאז הוסכם על עריכתה של פגישת פסגה.

מדינאים אינם נוהגים לערוך מפגשים ביניהם, ובמיוחד לא מפגשים שתוכנם לקראתם מודיעים אחזי עולם ומלואו, כדי לערוך מריבה פומבית. מלבד שאיזהו נהוג, לא יעלה הדבר על הדעת כאשר הנפגשים הם אנשי מדינה שבידי כל אחד מהם היכולת להחריב את העולם על יושביו. מתוך הלאו אפשר ללמוד הן, כלומר שבריה"מ מוכנים לחפש פשרה, וכאשר המגמה המנחה ביסוד המפגש, טובים הסיכויים שהפשרה אמנם תימצא.

אווירה, ביטחון ומדיניות

יהיה מי שהמפגש יזכיר להם ועידת פסגה אחרת שנערכה בטילזיט ב־1807, בין נפוליאון והצאר אלכסנדר, ושבה נחתם חוזה שלום בין שני הקיסרים. שלום זה הופר כעבור חמש שנים לערך, שאפילו מתוך הסכמה עלולה לצמוח מלחמה. אולם מלבד מה שאין לגזור גזירה שווה בין המבנה הפסיכולוגי של בונפארט מכאן ושל הה"ה רייגן וגורבצ'וב מכאן, הרי שניהם מודעים — שלא כקיסר הצרפתי — למשמעותה של מלחמה בין ארצותיהם: זו חדלה להיות, בהתחשב בעוצמת כלי המשחית שבשליטתם, אמצעי להשגת יעדים מדיניים.

מי שמבקש לפרש לעצמו את אופיו ואת כיוונו של המפגש, מוטב שיתרכז בתמונות הזיכרון שראה בטלוויזיה ביומיים של ז'נבה. יש נכונות, במיוחד אצל אנשי תקשורת שהושלו באירועים מסוג זה, למשוך בכתף ולדבר בביטול על אווירה, להבדיל מן התכלית. אולם האווירה במפגשים כאלה מבוקרת לא פחות מסדר היום, והעמדות הצדדים למשא ומתן. כך גם הדיווח על מה שנקרא כימיה אישית. גם זו כפופה ליעדים שמציבים הצדדים כשהם מבקשים להשיג. הכימיה היא אמצעי של המדיניות: מי שראנו לרזות, כפי שעשו המשקיפים המבוסים שסיקרו את קטעיו הגלויים של המפגש בז'נבה, על התנהגותם ההגונה של שני האישים, על התבדלותם הנעימה מהבנות יועציהם, או על הערתו של מר גורבצ'וב, כי לא היו ולא יהיו דפיקות בשולחן, דיווחו על העיקר, ולא על משהו פעוט ערך.

נשיא ארצות הברית לא התאהב במזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית של ברית המועצות. פניהם הוסכמים בעיקרון, משקפת אילוצים בעלי משקל מכריע, שהראשי שבהם — חוסר התועלת שבמלחמה כמכשיר להשגת יעדים מדיניים — כבר הוזכר לעיל. הדבר אמור לגבי שניהם, וביותר שאת לגבי מר גורבצ'וב. המדיניות הסובייטית שהתבססה על הנבאיות של שנות ה־70, שלפיה נדמה כי "הקורלציה של הכוחות הבינלאומיים" נוטה סופית לצד ברית המועצות הגיעה לקיר אטום. אמריקה, שבחרה פעמיים ברונאלד רייגן לנשיא, הוכיחה כי הסובייטים טעו. על מר גורבצ'וב, הצעיר יחסית, הוטלה המשימה להסיק את המסקנות אשר קודמיו הזקנים והחולים הקפואים בשגיונותיהם, לא היו מסוגלים לבצע.

בצעדים מדודים

ארצות הברית הלכה למפגש עם יוזמת בית: האיום בחידוש מירוץ החימוש שיסודו בתוכנית ההגנה האנטי־באליסטית ("מלחמת הכוכבים"). מר גורבצ'וב מודע לשאיפתו לפיגור יחסי של ארצו בתחום הטכנולוגיה, שתקבע את מסלולו וקיצבו של מירוץ זה; וכן להכרח בהוצאת קצב הצמיחה הדועך של המשק הסובייטי, הכורע תחת עומס התקציב הצבאי. אך גם על ארצות הברית מכבידות מאוד הוצאות הביטחון: מירוץ חימוש בלתי־מבוקר אינו רצוי למר רייגן יותר משהוא רצוי למר גורבצ'וב. המשק האמריקאי מתוח עד קצה הגבול: העיסוק הבלתי פוסק של האמריקאים בגרעון התקציבי, במאזן התשלומים וכיוצא באלה, מעידים על מודעות ציבורית גוברת בצורך למתן את הקצב.

ואולם לא המזכיר ולא הנשיא יכולים להרשות לעצמם תפנית פתאומית: בשתי האימפריות יש כוחות אדירים, מה שהבריות מכנים בלשון פשטנית מכלול צבאי־תעשייתי, שבארצות הברית עלולים לסכל כל ניסיון לשנות את קו המדיניות הנשיאותית. ואילו בברית המועצות הם מסוגלים לחולל הפיכה שקטה שבתוכה יהיה מר גורבצ'וב וחבורתו. המחשה של רקע זה לפסגה ניתנה על ידי הדלפת מכתבו של שר ההגנה האמריקאי ויינברגר, שביקש להכשיל אותה מפני שנחרד מן הצפוי ממנה. גם המעשה, גם תגובתו העצורה מאוד של הנשיא למה שנראה כתחילה תחתית הגות פריניזתו מראים עד כמה חייבים השחקנים הראשיים להיזהר בטיפול ביריבים מבית. כל מה שניתן לתיאור כבניעה, של הנשיא למזכיר או להיפך, הוא סם מוות לשניהם. על כן, מה שייעשה, ייעשה בהדרגה ובצעדים מדודים, הנוחים להסברה ולעקישת מכשולים שהושמו בדרך על ידי מתנגדים.

דברי הנשיא והמזכיר בטכס הסיום שנערך אתמול בז'נבה, בנויים סביב מילות מפתח אלה התחלנו לדבר. המלאכה עוד מרובה, נמשיך; הן משקפות את הכיוון הכללי, ומצביעות על הטקטיקה. כפי שהן עולים מן הנאמר לעיל. צוותי משא ומתן בעלי משימות שונות יקדמו את התהליך בקצב הפעולה הרגיל של גופים בירוקראטיים: זה תואם את רצונם של הנשיא רייגן ומר גורבצ'וב גם יחד. ובינתיים יעשו שניהם את הדרוש בארצותיהם, כדי לדכך או לעקוף מתנגדים מבית. זה לא יהיה קל, אך כדברי הנשיא רייגן בטכס הסיום, התנופה לתהליך כבר ניתנה בז'נבה.

קונסולידציה של קיצוץ

מאת אברהם טל

חידוש ההתנצחות על הפחתת הוצאות הממשלה וניסיון לשבש מהלך זה יאותתו לציבור כי לא כדאי לו להשליך את יהבו על הממשלה – יעשה איש־איש לביתו

ביום ראשון ישמעו השרים פרטים ראשונים על תכנית הקיצוצים בתקציב 1986. אין שר האוהב קיצוצים: כל שר ימצא אלף טענות ואחת מדוע אין לקצץ בתקציב משרדו — בכלל, והשנה במיוחד; הפעם, יוכלו השרים להעלות טענות חדשות נגד קיצוצים, טענות שלא זכינו לשמוען בעבר.

מה בפי ראש הקיצוצים הזאת — ישמעו מתנגדי הקיצוצים. הרי התכנית הכלכלית כבר הצליחה. לא זו בלבד שאינפלציה. הפרופ' מיכאל ברונו הודיע רשמית כי התכנית עברה את נקודת־הכשל. אלא שהתנגדים מוכיחים את ההצלחה. האינפלציה דועכת; אמנם באוקטובר היתה האינפלציה גבוהה מהמצופה, אך מדובר בסך הכל בשבוע עשירית האחת, תחזית התייקרות לנובמבר ודצמבר היא אחוז או שניים לחודש בלבד. קופת מטבע החוץ — מלאה; אמנם הקופה לא התמלאה עקב תהפוכה במאזן החוץ הישראלי, אלא תודות לנדיבות לבו של הקונגרס האמריקאי, אך דולרים הם דולרים, ודאגת מטבע החוץ סרה כאותו עד 1987 ועד בכלל. יש שיפור במאזן המסחרי — אמנם הייצוא לא גדל במלוא הקצב המקווה והייבוא לא פחת בהיקף הנחוץ (באוקטובר היה גידול חד ביבוא מוצרי צריכה בר־קיימא), אך מאזן מסחרי בריא לא ייבנה בשלושה חודשים. אפילו הפריון במגזר העסקי עלה, לפי נתונים של נשיא התאחדות התעשיינים; אמנם מדובר בנתונים ארעיים וחלקיים, אך מדוע לא להניח כי זו סנונית ראשונה, המבשרת ראשית תהליך של ייעול והבראה.

לעומת זאת — יוסיפו ויטענו מתנגדי הקיצוצים — ניכרים סימני מיתון במשק: מספר המפעלים הנתונים בקשיים גדל באופן חד ומספר הבלתי־מועסקים נמצא בקו עלייה. אם נקצץ במצב זה 500־600 מיליוני דולרים בתקציב, אנו עלולים לדרדר את המשק ממיתון לשפל. לפיכך, די בקיצוצים שנעשו ב־1985, ואין להוסיף עליהם קיצוצים חדשים. מה גם שהביטחון/החינוך/הבריאות, והרווחה הגיעו לקו האדום, ואין להעלות על הדעת קיצוץ נוסף בהם.

אכן, לתכנית הכלכלית יש הישגים, אך במבט לאחור נראה, שההערכה האופטימית של הפרופ' ברונו היתה מוקדמת, ואולי מגוזמת במקצת. אפשר להבחין בכמה איומים על ההישגים, ומישהו חייב לפרוש אותם באוזני השרים ביום ראשון. במלים פשוטות הם ברורות:

★ השכר: שחיקת השכר הביאה שתי תוצאות רצויות: במגזר המתוקצב — הקטנת ההוצאות הריאליות; במגזר העסקי — הפחתת עלויות העבודה. שתי התוצאות מהוות בבסיס התכנית שניה. אולם בחודשים הקרובים צפויה עלייה מחודשת בשכר הריאלי, שפירושה גידול הוצאות השכר בתקציבים הציבוריים וגידול עלויות העבודה. להתפתחויות אלו תיתכן השפעה על ההוצאה הציבורית, על המחירים, ובאמצעות, על משתנים חשובים אחרים במשק.

★ הריבית: בעניין זה נקלעה התכנית לסתירה: הריבית הקרדיטורית נמוכה מכדי לשכנע בעלי נכסים נזילים להוסיף ולהחזיקם בשקלים; הריבית (הדביטורית) גבוהה מכדי שעסק כלשהו יוכל להשיא רווחים שיהיה בהם כדי לכסותה.

★ שער החליפין: קיבועו בטווח הקצר וייצובו בטווח הארוך הם יסודות התכנית. הולכים ונוצרים כוחות שיחייבו לשקול התאמת שער.

★ המחירים: אמנם דוברי הממשלה טוענים כי המחירים אינם "כבושים", אך 200 בקשות להעלאת מחירים הוגשו עד כה למשרד התעשייה והמסחר, ובקשות רבות נמצאות בדרך. העיתוי וההיקף של העלאות המחירים עשויים להיות בעלי משמעות גורלית להצלחת התכנית הכלכלית.

★ כוח קנייה בידי הציבור אמצעים נזילים — ובמיוחד שקליים — בכמות העלולה לזעזע את השווקים ואת מאזן התשלומים. השאלה, מה יעשה הציבור באמצעים אלה, תלויה לא־במעט בציפיותיו: אם יצפה התרופפות בנחישות החלטתה של הממשלה לבצע בעקביות את המדיניות שהחליטה עליה, כלומר: הורמה תקציבית, העלאת הריבית של שכר ומחירים, ופיחות, יזרמו אמצעים אדירים לשוקי הסחורות. מהלך זה עלול לחייב את הממשלה לנקוט צעדים מקדימים, שיגרמו סחרור מחודש של האינפלציה. יתכן שנעמוד אז לפני הצורך להפעיל תכנית כלכלית שנייה — אף כי אין ביטחון כי נצליח להחזיר שנית על כל מרכיביה (לדוגמה: שחיקת השכר).

★ קיצוץ התקציב: הקיצוץ בתקציב הוא לדעת הרוב המכריע של הכלכלנים המפתח להצלחת התכנית. לכאורה, הצליחה הממשלה לקצץ מן התקציב סכום אדיר — 1.5 מיליארד דולר, ויש אומרים 1.7 מיליארד. אך השאלה הגדולה היא — מה הרכבו של קיצוץ זה. לפי־שעה, לא פורסמו נתונים מוסמכים, אך יש יסוד להניח כי חלק גדול מאוד מן הקיצוץ, ואולי רובו, מורכב משלושה סעיפים: שחיקת שכר, דחיית הוצאות והעלאת מסים. בשעת חירום, גם "קיצוצים" אלה חשובים, אך יש לשים לב לאופיים הארעי: שחיקת השכר תבוא בעיקרה על תיקונה במהלך 1986, וההוצאות שרק נדחו סופן להתבצע, וחלק עוד בשנה זו. אשר למסים, הם סייעו להקטנת עודף הביקוש הממשלתי, אך אין כל הוכחה כי תרמו לירידת כלל הביקושים במשק (וחלק מן המסים מומן על חשבון החיסכון).

המשימה העיקרית העומדת עתה לפני הממשלה היא להגיע לקונסולידציה של הקיצוץ התקציבי, כדי שתקציב ממשלתי מאוזן ברמת פעילות ריאלית נמוכה יותר, יהפוך למאפיין של קבע במשק הישראלי. זו משימה קשה, משום שבשנת 1986 יפעלו גורמים שיחייבו דווקא הרחבת הוצאות: בנוסף לשחזור השכר הריאלי ולביצוע הוצאות שרק נדחו, יהיה על הממשלה להקצות משאבים — באופן זהיר וכר לקליטה — לענפים ולמפעלים בריאים ביסודם אך נתונים בקשיים זמניים; לייחד סכומים נאותים לחידוש הצמיחה במחצית השנייה של שנת התקציב; ולוותר על הכנסות במסגרת הקלות מסים שאין לדחותן.

כדי לבצע את כל המשימות האלה במסגרת תקציב ממשלתי מרוסן, יש הכרח בקיצוץ ניכר של ההוצאות האחרות, ובראש וראשונה, ביטול יחידות, פונקציות ופעולות בעלות חשיבות שולית, שהצליחו להחזיק מעמד שנה בשנה. בשנת 1985 (איפה המלצות ארנס — הורביץ) ההבדל בין קיצוצי 1985 לקיצוצי 1986 צריך להיות כהבדל בין הארעי לקבוע, בין המאולתר למתוכנן, בין הקוסמטי לסטרוקטוראלי למבני.

קיצוץ התקציב אינו חזות הכל. יש לטפל בזהירות ובשיקול־דעת באותן הבעיות שהתעוררו בתחומי השכר, הריבית, שער החליפין, המחירים וכוח הקנייה שבידי הציבור. אך הקיצוץ התקציבי היה ונשאר המפתח הראשי להצלחה. אין המדובר רק בהשפעה הישירה של הקיצוץ בתקציב הממשלה, על היקף הפעולה הריאלית של הממשלה, על היקף המשאבים שיוחררו למגזר העסקי, על נטל המיסוי, על ההורמה ועל החוב הפנימי. מדובר גם בגורם פסיכולוגי ראשון במעלה: קיצוץ תקציבי מחושב ונראה לעין יוכיח לציבור כי הממשלה נחושה בדעתה להתמיד בביצוע המדיניות שקיבלה עליה ב־1 ביולי 1985, וכי היא מכפיפה שיקולים מפלגתיים, מגזריים, משרדיים ואישיים למאמץ זה. ולהיפך: בחידוש ההתנצחויות והמריבות, התעקשות על שלימותן של חלקות תקציביות משרדיות, שיבוש ושיתוק קבלת ההחלטות בנושא זה — יאותתו לציבור בעליל כי לא כדאי לו להשליך את יהבו על הממשלה, וכי מוטב שיעשה איש־איש לביתו.

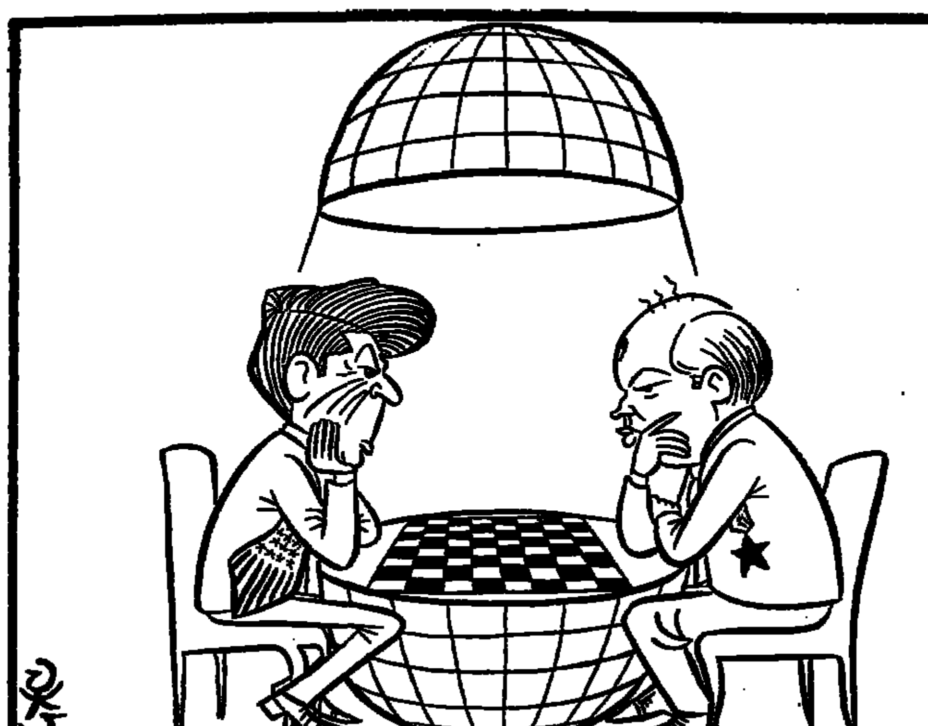

אולי בכל זאת זאב?

מאת יואל מרקוס

אזהרות המטה הכללי על כרסום באיכות הצבא, שתוארו פעם כ"סיפורי כיפה אדומה", החריפו באחרונה, והן מחייבות את הממשלה לבחון האם לא נפגעה יכולתו של צה"ל לעמוד במלחמה הבאה

זו הצגה החוזרת על עצמה מדי שנה, בעיקר מאז מבצע הממשלה להדק את החגורה. אלופי המטה הכללי, ובראשם הרמטכ"ל, מתייצבים בפני הממשלה, חברי־כנסת, עורכי עיתונים וכתבים צבאיים, ומציגים בפניהם תמונה שחורה משחור על מה שיקרה לביטחון אם יקוצץ תקציבו. להופעה זו יש "פקל" מסודר: על פי רוב לוקחים את הממשלה לישיבה מיוחדת ל"בור" — כפי שמכונה המבנה התת־קרקעי המאכלס את מפקדת הצבא בעת מלחמה. זהו מקום חם וצר עם אוורור גרוע. באווירה זו של כאילו־הנה־מלחמה, על רקע דיאגרמות, שקופיות הרבה אווירה, מציגים אלוף אחר אלוף "מה יקרה אם".

למרות המסגרת הקלוסטרופובית הדחוסה, למדו השרים להתייחס לאירועים אלה כאל "תרגיל" לקראת שנת התקציב. הרבה מן השרים, הסובלים מרחוק תקציבי, נוטים להתייחס לראשי הצבא כאל קרובים עשירים, המוילים המעותרים על מוסרות, ובעצם לא בא להם כל־כך לרחם עליהם. מה גם, שלמדו מניסיון העבר, שהצבא אומר את מה שיש לו לומר, ושר האוצר מעביר חלק מהקיצוץ, והכל נמשך עד התקציב הבא בלי שקרתה שום קטאסטרופה.

מה שקורה הוא, שלבם של הגורמים הקובעים (הממשלה) והגורמים המשפיעים (אנשי־ציבור, חברי־כנסת ואנשי־התקשורת) כבד גם מהופעות אלה של הצבא. מה גם, שטענות של יועצים בכירים, פרופסורים או לא פרופסורים, שקיצוץ עמוק בתקציב הביטחון חיוני להבראה כלכלית, נופלות על רקע סיפורים בדבר "בזבוזים" ועודף שומן בצבא. קשה להם להאמין, שהמשרד שיש לו התקציב הכי אדיר במדינה — ועוד בדולרים (ברובו) — אינו יכול להסתדר עם פחות כסף. עקב כך קיימת נטייה להקל ראש באזהרות המטה הכללי. הערתו המפורסמת של גדעון פת, אחרי הרצאה של אלוף אחד ברק בממשלה לפני כשנתיים, "השמיעו לנו סיפורי כיפה אדומה", שיקפה לא רק את לשונו העסיסית של השר, אלא רוח של סקפטיות, הנושבת בממשלה כלפי הערכות־המצב של הצבא בנושא התקציב.

השבוע הוזמנתי לאחת מ"ההצגות" הללו, ועלי להודות, שאם לא נתפסתי לבהלה, לפחות קשה היה שלא להיות מוכה בתדהמה נוכח התמונה הקודרת, שראשי הצבא שרטטו בהציגם את תוכנית העבודה של צה"ל. הם דיברו על ירידה באיכות האנושית (גם כתוצאה מתנאי־שכר), וגם, ובעיקר, באיכות המקצועית של הצבא. הם דיברו על קיצוץ שעות־אימונים בחילות היוניים, בעיקר בחיל, והחשש ליהלום שבשכתר, ועל השפעות קיצוץ הצבא הסדיר, העלול להתבטא, בין השאר, בצורך לצאת למלחמה מקדימה כדי לא להסתבך בהפתעה. על פיגור בפיתוח אמצעי־לוחמה חדישים ופיגור במיגוון כלים יקרים, המשאירים אותם פגיעים מול נשק חדיש בצד השני. המסקנה שהתבקשה אחרי הדברים הללו, שבעוד צה"ל נהנה עתה מרמה סבירה בזכות אימונים של שנים עברו, הרי אפשרית פגיעה חמורה במוכנותו של צה"ל למלחמה בשנים הקרובות. וזוהי תחזית קשה, שלא ניתן לבטלה כלאחר יד — מה גם שהאיכות הבינונית שהפגין צה"ל במלחמת לבנון מלמדת, ששפע אדיר של ציוד אינו מכסה על ירידה ברמתו המקצועית של הצבא.

למקרא שורות אלה יהיו ודאי מי שיטענו, שהכותב (אגב, מאמין גדול בתיאוריה, כי קיצוץ בביטחון הכרחי להבראה כלכלית) נפל קורבן להצגה טובה מאוד, שהמטה הכללי אמון עליה. יתכן שכך הוא. אך לא לי ולא לפרופסור ברונו, החורש קיצוץ של עוד 300 מיליון דולר בתקציב הצבא, וגם לא לשרי הממשלה, יש כלים לבדוק אם אזהרות המטה הכללי הן אזהרות־סרק אם לאו.

אילו לקינו במחלה, שאיננו מאמינים בה, יכולנו לפנות לרופא אחר לצורך "דיעה שניה". אך — לטוב או לרע — יש לנו מטה כללי אחד, ואם הוא מצייר תמונה קודרת, קיימות שתי אפשרויות: או שהוא מרמה או שהוא אומר אמת. אם זו הצגת רמייה, מתעוררת השאלה איך אפשר להפקיד את צה"ל בידי שרלטנים. אך מצד שני, אם אנו אמורים להתייחס ברצינות לדרג הצבאי העליון, חייבת הממשלה לשעות במלוא הרצינות גם לאזהרותיו. אחרי ככלות הכל מדובר כאן בסדרי עדיפויות שהצבא ביחד עם הממשלה חייבים לקבוע אותן. אפשר, שבמקום לקצץ באימונים, כפי שעושה הצבא, עדיף לבטל את פרויקט הלביא, שהוא לדעת רבים השומן האמיתי של תקציב הביטחון ויש ספיקות רבים — גם אצל ראשי הצבא — בדבר התועלת שתצמח ממנו. "השאלה איננה אם המדינה צריכה או לא צריכה את הלביא", לחש אחד האלופים באוזני, "אלא אם יישאר ב־1992 ללביא צבא להיקלט בו".

אפשר, שבעבר לא היו צעקות ראשי הצבא "כצעקתם", והדבר מזכיר לא את סיפורי כיפה אדומה, אלא את הסיפור אודות הרועה, שתיעתע בבריות בזעקות "זאב, זאב". אבל בסיפור הופיע בסופו של דבר הזאב. ואז היה מאוחר מדי. אזהרות ראשי הצבא, שהושמעו בפיכום קשה, ראויות בהחלט לתשומת־לב ולבחינה מעמיקה של הממשלה. אולי בכל זאת מדובר הפעם בזאב אמיתי.

השתנה משהו בדרום אפריקה...?

לא, דובים ולא יער

כשתגיע לדרום אפריקה תראה ש־

לא דובים ולא יער...
דרום אפריקה היא כמו תמיד אחד המקומות הנפלאים ביותר בעולם לחופשות וטיולים.

ולא פחות מתמיד, אלא יותר מתמיד
כי דרום אפריקה היא היום אחד המקומות הזולים בעולם משום שהדולר שלך שווה שם יותר מכפליים.

וכשתיסע עם .S.A.A תקבל עוד יותר –

כן שיטת תשלומים מיוחדת במינה
10 תשלומים שקליים לא צמודים. עם ריבית סימלית.

וכן הנחות משמעותיות ביותר
בעשרות בתי מלון מפוארים ובסניפים להשכרת רכב.

עכשיו, יותר מאי פעם – זה הזמן לטוס לדרום אפריקה עם .S.A.A, חברת התעופה הלאומית של דרום אפריקה

יציאה בכל יום שלישי בשעה 16:45
לפרטים נוספים התקשר עמנו לטל: 657759, 03-658388 או עם סוכן הנסיעות שלך.

טוס איתנו ותרגיש בהבדל
SAA
SOUTH AFRICAN AIRWAYS

מקורות מדיניים / עקיבא אלדר

מילון למקורות מדיניים

מדור זה, כמו ידיעות מדיניות רבות, נוהגים להסתמך על הערכות ותדרוכים של גורמים, המסתתרים מאחורי הקוד המקובל "מקור מדיני". מקור כזה אמור לשקף עמדות והער־כות, הרווחות בצמרת המדינית, ומב־טאות את מהלכיה המדיניים של הממשלה. "מקור מדיני" יכול להיות ראש הממשלה עצמו (ואז נוסף לו התואר "בכיר"), שר החוץ, מנכ"ל משרד רוה"מ או משרד החוץ, דוברי המשרדים הללו או יועציהם המדיניים של רוה"מ ושר החוץ.

מקור מדיני אחד יכול להשמיע הערכה, שאינה זהה לחלוטין לזו של מקור אחר. זה קורה בממשלות המאוחדות ביותר בעולם. אולם הש־בוע אפשר היה לקרוא בעיתון אחד הערכה, או תגובה, של מקור מדיני, ואת היפוכה בעיתון אחר. הכל תלוי במקורותיהם של הכותבים. שניהם מדייקים. אמור לי מה תגובתך, ואומר לך היכן לחפש את המקור: במשרד ראש הממשלה או בלישכת שר החוץ. כדי להקל על הקוראים להתמצא בין המקורות, בחרתי מספר תגובות והער־כות, שזרמו השבוע מפי המעיינות המדיניים.

ההתקרבות בין סוריה לירדן:

* המלך חוסיין מבקש להגן על האגף הסורי שלו במהלך המו"מ עם ישראל. הזיהור אחרי סוריה בא להגביר את הלחץ על יאסר ערפאת. הרווח עדיין את הדרישות שהציג בפניו חוסיין בשם האמריקאים, כתנאי לשיתופו של אש"ף במשא ומתן. אפשר שסוריה הולה לגלות עניין בפתרון מדיני. חוששת להישאר מבודדת בשעה שירדן, מצרים ואולי גם אש"ף, יזמנו לוועידה בינלאומית. הפשרת היחסים עם סוריה לא באה על־חשבון המשך ההידברות השקטה בין ירדן לישראל (מקור מדיני — משרד רוה"מ).

* הזיהור אחרי חוסיין הביא לחידוש החזית המזרחית. יש אפילו ידיעות בדבר שיחות בין ירדן לסוריה בדבר שיתוף פעולה צבאי. הסורים לא יניחו לחוסיין להידבר עם ישראל. ההודעה המשותפת בעקבות ביקורו של זייד אל־ריפאעי בדמשק מדברת בעד עצמה: לא משא ומתן ישיר עם ישראל ולעולם לא יהיה הסכם נפרד עמה (מקור מדיני — משרד החוץ).

התקרית האווירית בין מטוסי חיל־האוויר למטוסים הסוריים: (התגובות מיד לאחר האירוע)

* אין עדיין מידע ברור על נסיבות התקרית. אין להוציא מכלל אפשרות, שההתקפה לא היתה אלא יוזמה של מפקד מקומי, בלי שנתקבל אישור של הדרג המדיני הבכיר. קשה ללמוד מהתקרית הבודדת על רצון סורי להמם את הגיזרה (משרד רוה"מ).

* אין זה מקרה, שהסורים בחרו להתגרות במטוסים בשעת פתיחת הפיסגה בג'נווה. לאחר שהתברר להם, כי נושא המזרח־התיכון נדחק אל שולי סדר־היום של מנהיגי המעצמות, הם החליטו למשוך את תשומת־לבם לאיזור. (משרד החוץ)

אגב, אפשר למצוא כאן סתירה להערכה של אותו מקור, כי לסורים אין שום עניין בתהליכים המדיניים באיזור.

עמדת ארה"ב בנושא הוועידה הבינ"ל:

* כבר בביקורו של פרס בוואשינגטון הוסכמו כל עקרונות התהליך המדיני. מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ סבור, כי חוסיין אינו יכול להרשות לעצמו לפתוח במו"מ ישיר עם ישראל ללא ליווי בינלאומי. לא יקרה אסון, אם ניתן לו להתכסות במעטה "ועידה בינלאומית". הסובייטים יאלצו להסתפק בטקס הפתיחה החגיגי. מעצמה שאינה מקיימת יחסים עם אחד הצדדים המעורבים בסיכסוך, אינה יכולה לתבוע מעמד שווה לזה של מעצמה, המחזיקה קשרים דיפלומטיים עם כל מדינות האיזור. (ח"כ אבא אבן הזכיר לי השבוע, כי בקיץ 1974, במהלך שיחות ההפרדה במסגרת ועידת ג'נווה, אמר קיסינג'ר לגרומיקו: "אתה רוצה להוכיח את היעדרך? אליך בבקשה, בוא איתי לירושלים הנוסף בנולדה, באבן הבריית". כיוון שבריה"מ אינה מקיימת יחסים עם ישראל, דחה כמובן גרומיקו את ההצעה הגריבה).

פרס אינו מאוהב בפורום בינלאומי. אולם השתכנע, כי חוסיין אינו יכול בלעדיו ועל כן הודיע לשולץ, כי לא יתנגד לאותו ליווי מבוקש. ראש הממשלה סיכם עוד עם ארה"ב, כי השיחות הישירות יערכו במסגרת תת־ועדות דו־צדדיות, ולא עם משל־חת ערבית מאוחדת. (משרד רוה"מ).

* שגריר ארה"ב בישראל, תומס פיקרינג, מספר המקור, נועד עם קבוצת חברי־כנסת של הליכוד. אחד הח"כים ביקש לדעת, מדוע תומכת וואשינגטון בוועידה בינלאומית. על־פי אותו מקור השיב השגריר: מה אתם רוצים מאיתנו. פרס וחוסיין ביקשו ועידה, כיצד אנחנו יכולים לסרב להם?

באותה שיחה אמר פיקרינג, כי הוא אינו מאמין, שהסובייטים יתפתו לספק תפאורה לוועידה. הם ידרשו לדעתו, מעמד שווה לזה של הנציג האמריקאי. דבר שארה"ב תדחה בתוקף. במשרד החוץ מסתמכים על דיווחים משיחותיו של שר הביטחון, יצחק רבין, בוואשינגטון, המספרים כי הממשל מתנגד לוועידה בינלאומית. (משרד החוץ).

סדר היום האמריקאי לפיסגה בג'נווה

* המזרח התיכון זכה למקום חשוב בסדר היום. לפני נושא זכויות האדם. אפשר ללמוד על כך גם מצירופו של עוזר שר החוץ לענייני המזרח התיכון, ריצ'רד מרפי, למשלחת לג'נווה. ומההחלטה לשגר אותו מיד לאחר הפיסגה לדווח לממשלת ישראל על תוצאותיה. (משרד רוה"מ)

* העניין המזרח־תיכוני נדחק לשולי סדר־היום. דיווחי שגרירות ישראל בוואשינגטון מלמדים, כי ניירות העבודה של אנשי אגף המזה"ת בס־טייט דפרטמנט הונחו בתחתית התי־קים, שנשא עמו הנשיא לג'נווה. הנושא היהודי מעניין את האמריקאים יותר מהעניין הישראלי. (משרד החוץ)

השינוי בתנאים האמריקאיים להכרה באש"ף

* ארה"ב החליטה על השינוי לנוכח פניות של המלך חוסיין, אשר הסביר, כי אש"ף לא יוכל לעולם להכיר בז־כות קיומה של ישראל, למרות שחתמה על הסכם שלום עם ישראל. לא הכירה מצרים עד היום בזכות זו. השינוי אינו מהותי, נהפוך הוא — הדרישה שאש"ף יקיים משא ומתן ישיר עם ישראל, באה למעשה בנוסף לתנאים המסורתיים, שכן ההכרה בישראל מעוגנת בהחלטת האו"ם 242, שהיא תנאי הכרחי אחר להכרה באש"ף. (משרד רוה"מ)

* ישראל לא הסכימה לשום שינוי בהסכם עם ארה"ב משנת 1975 בעניין ההכרה באש"ף. הממשלה לא תסכים לכך גם בעתיד, בשם העיקרון של דבקות בהסכמים. (משרד החוץ).

נדמה, כי לא צריך להיות פרשן מדיני, כדי למצוא את המכנה המשותף למקורות המדיניים, שמקורם במשרד רוה"מ, לבין אלה, שמוצאם במשרד החוץ. המילון השבועי הזה ישמש אולי מורה־דרכים לתועים — בכל זאת — בין המקורות המדיניים.

לוח משברים

נדמה כי רק האיש שיפסיד מהרו־טציה יותר מכל אחד אחר הוא גם הי־חיד שאינו מצטער. לפחות אינו אומר שהוא מצטער שאריאל שרון והליכוד נשארו בממשלה. שרים במערך טוע־נים כי שמעון פרס חרג מהחלטת "שריגר" כי ההודעה על פיטורי שרון לא תלווה בדיון ממשלתי. סוכם שאחרי הודעת ראש הממשלה ידברו רק המפוטר ויצחק שמיר, המכתב יימסר והליכוד — על פי התחייבות — ילווה את שרון החוצה. בדיון נוסף ב"שריגר" אחרי הסימפוזיון בממשלה, לא הסתיר עזר ויצמן את אכזבתו מההחמצה.

רבים מבין שרי המערך בטוחים שהמפלגות הדתיות, לרבות ש"ס, היו בוחרות לבסוף לצידם במ־משלה. עתה לא נותר להם אלא למצוא משבר חדש כדי לבדוק אם הצדק עמם. מספרים שהמלך חוסיין חרד מהרוטציה לא פחות משמעון פרס. קצב ההתקדמות שהוא מכתיב למהלכים המדיניים אינו תואם את הסיפור הזה. עד אשר ימצא את השותפים הנבונים שילוו אותו לוועידה הבינלאומית הוא עלול למצוא כי שמיר החליף את פרס. מקורבים אומרים כי גם אז לא יהיה מאוחר מדי להיפרד מהשותפים. מכל מקום, בראש לוח המשברים לחודש הקרוב החליפה מצרים את ירדן ולצידה העניין הכלכלי.

בעוד פחות משבועיים תצא מש־לחת המנכ"לים למצרים והמשכתו של עזר ויצמן למצרים כבר מפיחה רוח קרב בליכוד. בלשכת ראש הממשלה מצפים כי בשבוע הבא יגיעו המצרים סוף סוף למסקנות כי הם חייבים לישראל ולכמה משפחות ירושלמיות שבולות הרבה יותר מההתנצלויות

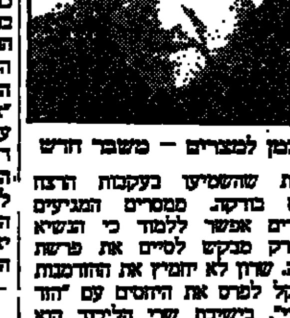
ויצמן למצרים — משבר חדש

החרפות שהשמיעו בעקבות הרצח בראס בורקה. מסמרים המגיעים ממצרים אפשר ללמוד כי הנשיא מובארק מבקש לסיים את פרשת טאבה. שרון לא יחמיץ את ההזדמנות לקלקל לפרס את היחסים עם "הזד המצרי". בישיבת שרי הליכוד הוא כבר אמר "על מי אני צריך להתנצל, על ראס בורקה?". שרון לא יצטרך כאן להתחנף ולהתנצל. הוא פשוט יארגן את חמשת הלאומים בקבינט, וכבר הוכח כי כשאריק מושך ימינה, אין איש בליכוד שעומד בדרכו.

הליכוד מרגיש מקופח

"המבואק" הזה — כינה השבוע אחד משרי המערך את שר האוצר בישיבה אצל ראש הממשלה, ולא היתה זו הפעם הראשונה. חקלאים באו גם הם לפרס והאשימו אותו בהרס הענף. במערך טוענים כי מודעי אינו מבצע את החלטת הממשלה להעביר 90 מי־ליון דולר כסיוע לחקלאים. לעומת זאת, טען מודעי בישיבת שרי הליכוד השבוע כי פרס הרס את התכנית הכלכלית ויש לעמוד על המשמר כדי שלא יעביר כספים לקופת חולים. להסתדרות ואולי גם למפלגה לקראת קעקוע הרוטציה.

הדיונים על הקיצוצים בתקציב מעוררים את היצרים בממשלה. לליכוד יש רגישות מיוחדת לכלכלת בחירות. בישיבה אחרת של השרים האשם פרס במפורש בהעדפת שרי המערך ובשיקולים בלתי טהורים. שר העבודה והרווחה משה קצב אמר לי כי "אין זה מקרה שפרס מקיים פגישות עם שרי הבריאות והחינוך ואיתי קיים דיון אחד לפני חודשים שטרם הסתיים. בעוד הממשלה מחליטה לקצץ 700 מיליון דולר בתקציב, היא נדרשת להוסיף 200 מיליון לבריאות ולחינוך — משרדים של שרי המערך".

ועוד על הרוטציה

ומה יהיה אם בכל זאת לא יספק לכם שרון הזדמנות נוספת? שאלתי שר בכיר במערך. אל תשכח שפרס צריך ללכת לנשיא ואחר כך זקוק שמיר לאמון הכנסת — הוא מזכיר. עזר וייצמן כבר הכריז שהוא ושני חבריו ב"יחד" לא יביעו אמון במ־משלת שמיר. "שינוי" לא תתמוך אף היא בממשלה כזו. חבר כנסת בכיר במערך חיזק את דבריו של השר "גם אותי איש לא יכריח להצביע אמון בממשלה של שמיר". מישהו אמר שאם ימשיך פרס להתכתב עם שרון, הוא יעביר את השלטון לשמיר במ־סירה אישית.

עודפים

● שרים במערך מתרעמים על השר משה ארנס שיצא לשליחות התרמה בארצות הברית. בין התורמים בכספים אפשר למצוא גם בית כנסת בבית אל. הם אומרים כי הכספים הזה יכול לשמש אי אלו ערי פיתוח מבט־לות. ארנס מבקש לנצל את ביקורו בוואשינגטון לפגישה עם מזכיר המדינה ג'ורג' שולץ ועזר וייצמן אומר כי זו דוגמא מצוינת לשימוש בקשרים הטובים של שר לשיחות שאינן בענייני משרדו.

● בתוך המהומה סביב אריאל שרון הוא הצליח לצאת מהארץ עם פמליה של שבעה איש. שרון אינו ח בלי לילי הפעם, בנוסף לשלושה מאבט־חים, הוא נטל עמו את אחד מעוזריו ועוד שני פקידים במשרדו. כל הפלוגה הזו הוריאה לארצות הברית ומשם לדרום אמריקה ותבלה כמעט שלושה שבועות במלונות. אגב מלו־נות. שר אחד הפנה את תשומת לבי לכך ששר התיירות אברהם שריר הוסיף השנה בראשונה את ועידת "סקול". הוא לא נעדר מוועידות בפאריס ובבירות אחרות באירופה. לוח הזמנים שלו בארה"ב לא איפשר לו להגיע לוועידה המתכנסת בירושלים.

● בביקורו הקרוב בגרמניה ימשיך ראש הממשלה בשיחות שהחל בהן עם הקאנצלר הלמוט קוהל אודות שיתוף פעולה ישראלי־גרמני במחקר ופיתוח. שר המדע גדעון פת הבין לפרס הצעה להקמת קרן משותפת לשתי המדינות שפירותיה ישמשו למחקר מדעי וטכ־נולוגי בישראל. הגרמנים אמורים להשקיע בקרן 100 מיליון דולר כנגד סכום מקביל שתפקיד הממשלה בבנק ישראל. הצעות דומות הוגשו לראשי מדינות אחרות עמם נועד פרס בניו יורק.

פרס יבקר בחודש ינואר גם בלונ־דון, אבל הוא ייאלץ לוותר על המלכה. בית המלוכה נוהג לארח בדרך כלל רק ראשי מדינות. יש אמנם גם יוצאים מהכלל, אבל מתברר שפרס יפקוד את לונדון בשעה שהמלכה תהיה מחוץ לעיר.

מסדרונות מפלגתיים / אילן שחורי

בורג ושירה לָנֶצַח והכסא לעולם יישאר

קלחת של מאבקי כוחות הצפויה בראשית השבוע הבא במפד"ל עשויה להביא לפילוגה של הסיעה בכנסת: בצד אחד יהיו ד"ר יוסף בורג וח"כ אברהם דנינו, ומנגד חברי הכנסת זבו־לון המר ופרופ' אבנר שאקי. כל זאת בעקבות הצהרתו של בורג משלשום בערב בתוכנית "מוקד" בטלוויזיה, כי בישיבת הוועד הפועל של המפד"ל ביום חמישי בשבוע הבא הוא עומד להחזיר את המנדט שקיבל לחברותו כשר בממשלה. למעשה אין בכוונתו של ד"ר בורג להיפרד כליל משולחן הממשלה, ובוודאי שלא ביום חמישי הקרוב.

היה מי ששיכנע את מנהיג המפד"ל, כי הכרזה שכזאת תביא לשי־פור הדימוי הציבורי שלו, בהנחה כי בוועד הפועל של המפלגה, המכהן זו השנה ה־12 ומונה 270 מתוך 400 שנבחרו במקור, יש צירוף כוחות שיב־טיח מיד את בחירתו מחדש, עד להוע־ידת המפד"ל בעוד כחמישה חודשים. כזכור ניאותו הפלגים השונים במפ־ד"ל, לפני כשנה, שלא להתמודד נגד ד"ר בורג בישיבת הוועד הפועל, וכך התאפשרה בחירתו כנציג התנועה במ־משלה. בעקבות הצהרתו המפורשת כי יכהן אך ורק למשך שנה אחת, עד נובמבר '86.

עד לפני שבוע נקט ד"ר בורג באסטרטגיה על־פיה התחייב לפרוש מהממשלה בכפיפות לתנאים פולי־טיים פנימיים וחיצוניים כמו הסיכויים להתפרקותה של ממשלת האחדות מקץ שנה, וקיום בחירות פנימיות במפד"ל. עוד בראשית השבוע הזה, טען ד"ר בורג כי מאחר ושתי הנחות אלו לא התממשו, אין הוא חייב בפר־ישה, ועליו להמשיך ולכהן בתפקיד עד להועידת המפלגה באפריל שנה הבאה. מה גרם לבורג לשנות אם כך את דעתו?

בסוף השבוע שעבר חזר ד"ר בורג והעסיק מחדש יועץ תקשורת מיוחד. בן ציון שירה. לפני שנתיים הזרים בורג מאות אלפי שקלים לכיסו של שירה במסגרת מאבקו בסיעת הצעי־רים במפלגה. אז הועסק שירה על ידי סיעת למיפנה. לאחר מכן שירת שירה שהיה אז בעל משרד פרטי ליחסי ציבור, את בורג כיועץ תקשורת מיוחד במשרד הדתות. הרי היותו אדם חילוני, ובעבר הלא רחוק חבר תנועת רצ. בורג ביקש גם למנותו כדובר המפד"ל אולם ההתנגדות לכך היתה נחרצת. שירה הועסק במשרד הדתות כשנה ולאחריה הדרך בין השניים התפרדה.

ד"ר בורג: נוע תנוע

במסגרת מאמציו החדשים של בורג לשכנע את הוועד הפועל לאשר מחדש את בחירתו לממשלה, חזר הצמד בורג־שירה לפעול יחדיו. לשי־פור דימויו הציבורי של המנהיג הקשיש של המפד"ל. מכאן ועד להופעתו של ד"ר בורג ב"מוקד" הדרך היתה קצרה, המחיר לכך היה הכרזתו בדבר החזרת המנדאט לוועד הפועל. יריביו של בורג במפד"ל, הצ־ליחו קצת לקלקל את "ההכרזה המפוצצת" הצפויה של בורג, בכך שגילו את עיקרי הסיכום בין יועצו של בורג, לאנשי "מוקד", והגנו להודיע מידע זה, ערב קודם לכן לעי־תונות. בורג כאמור מקווה לתמיכת אנשי סיעתו למיפנה, תמיכת נציגי המושבים, הקיבוץ הדתי והאשה הדתית בישיבת הוועד הפועל בשבוע הבא.

הכרזתו של בורג משלשום הביאה את מזכ"ל המפד"ל זבולון המר למחשבה כי אסור לו לוותר על ההזדמנות להתמודד מול בורג בשבוע הבא. המר נועד אתמול לשיחה עם פרופ' שאקי שעימו הוא משתף פעולה באחרונה, בתקווה לזכות בתמיכתו של זה למועמדותו. המר עוד מקווה שברגע האחרון ייתגע ד"ר בורג ויפרוש כליל, אז יציע כי הוועד הפועל יבחר פה אחד באישיות תור־נית המקובלת במפד"ל, כמו רבה של אלון שבות, הרב אהרון ליכטנשטיין, לעמוד בראש משרד הדתות עד להוע־ידת המפלגה. אולם גם מזכיר הפועל המזרחי, רפאל בן נתן שיישב בראש ישיבת הוועד הפועל בשבוע הבא אינו מבתין בחיבוק ידיים. הוא מעדיף כיום את בורג יושב בינתיים במשרד הדתות, לפחות עד להועידת המפד"ל, בתקווה שעד אז יצליח להשיג רוב לבחירתו של אברהם מלמד כיורשו של בורג. זאת הסיבה שבעטיה הוא משתף כיום פעולה עם המנהיג הקשיש.

בן נתן שהבין אתמול כי זבולון המר עתיד להציג גם הוא את מועמ־דותו, החליט לנקוט בדרכים משלו לסכל כוונה זאת. בהסתמך על התקנון המפלגתי, ותוך ניצול עמדתו כיו"ר הישיבה ינסה בן נתן למנוע העלאת שמות מועמדים נוספים בישיבה המכריעת. כוונתו של בן נתן כי לאחר הודעה אישית של בורג, יבחר בו הוועד הפועל לפעם נוספת מיד. מסתבר כי המר ושאקי מוכנים גם לאפשרות זאת. אתמול בבוקר הם שלחו מסר למזכ"ל הפועל המזרחי בו הדגישו כי בל ישכח ששניהם מהווים 50 אחוז מסיעת המפד"ל בכנסת. התחכמות מסוג זה, תשאיר את בורג בממשלה, עם חבר כנסת בודד אחד. השניים רמזו כי יכריזו על עצמם כסיעה נפרדת בכנסת, ויציגו את בורג כשר החסר כל גב פרלמנטרי.

וזהו רק פרק קטן נוסף במלחמת הכל בכל במפד"ל שתוך 7 שנים איבדה 66 אחוז מכוחה הפרלמנטרי.

שיטת המשבצות במקום הוועדה המסדרת

האם עומדת מפלגת העבודה בפני שינוי פנימי משמעותי, בדמות שינוי שיטת הבחירות הפנימיות לכנסת ול־מוסדות שבהם מיוצגת המפלגה?

בעצם הימים האלה רבה ההתרו־צצות במסדרונות מפלגת העבודה, לקראת הבחירות הפנימיות לוועדה המרכזת של ההסתדרות, שיתקיימו, אם לא יחול שינוי של הרגע האחרון, ב־11 בדצמבר.

היתה זו הפעם הראשונה שמרכז מפלגת העבודה יקבע את נציגי המפלגה לוועדה המרכזת, ולא ועדת מינויים או ועדה מסדרת, שהיתה מופקדת על בחירה זאת בשנים עברו. השיטה החדשה היא פרי עבודה מאו־מצת שהשקיעו בחודשים האחרונים מזכ"ל ההסתדרות ישראל קיסר, מזכ"ל המפלגה עוזי ברעם, וח"כ דוד ליבאי. בקרב צמרת מפלגת העבודה ידוע ומוסכם כי הבחירה לוועדה המרכזת תהיה מבחן חשוב, והצלחתה של השיטה החדשה. אם אמנם תהיה זאת הצלחה, תסלול את הדרך להנהגת שיטה דומה גם בבחירות מועמדי המפלגה לכנסת.

מה היא בעצם שיטת הבחירות הפנימיות החדשה של מפלגת העבו־דה, שתחליף את הוועדה המסדרת, המושמצת כל כך?

אמש, בישיבת לשכת מפלגת העבודה, ניסה ישראל קיסר, לספר מעט על מהות ההצעה, אולם פרטי השינוי, לפחות בכל מה שנוגע לב־חירות לוועדה המרכזת, ייקבעו רק בישיבה נוספת של לשכת המפלגה ביום חמישי הבא. כמה שעות לאחר מכן תובא השיטה החדשה לאישור מרכז מפלגת העבודה.

במפלגת העבודה קוראים לשיטת הבחירות החדשה "שיטת המשבצות". עיקרה: הגדרת מספר גופים מפ־לגתיים היכולים להציג את מועמדיהם לגוף הנבחר. לכל גוף מפלגתי ייקבע מראש כמה מאנשיו יוכלו לכהן בגוף הנבחר. אולם כל המועמדים, מכל גופי המפלגה, ייבחרו על ידי כל חברי מרכז המפלגה. באשר לבחירות ל־וועדה המרכזת, הגופים המפלגתיים שיטלו חלק בוועדה המרכזת הם: מזכירי מועצות פועלים, מזכירי איגו־דים מקצועיים, ראשי ועדי עובדים גדולים, נציג ערבי, נציג דרוזי, ומשבצת אחת פתוחה לחברי המרכז מן השורה. על פי השיטה החדשה תהיה למזכ"ל ההסתדרות הזכות לקבוע בעצמו 10 נציגים שבחירתם בוועדה המרכזת הוא מעוניין. בימים אלה מתנהל מאבק במפלגת העבודה, וגופים מפלגתיים שונים, כמו חוגי הצעירים, למשל, דורשים להיכלל בשיטת המשבצות, בעוד גופים אחרים תובעים נציגות גדולה יותר מזו שהוקצתה להם.

לפי התכנון תהיה שיטת בחירת המועמדים לכנסת שונה אך במעט מהשיטה שתונהג מעתה בבחירה לוועדה המרכזת. הרשימה תיקבע על פי שלוש קטגוריות. הראשונה, מספר מועמדים שאותם יקבע ראש המפ־לגה בעצמו. השנייה, בחירה איזורית, במחוזות השונים של מפלגת העבודה. השלישית, שיטת המשבצות שבה יתקיימו הבחירות במרכז המפלגה.

ברור כי השיטה החדשה תגובש ותיקבע סופית בעקבות הבחירות לוועדה המרכזת. אולם אם בשבוע הבא ייתן מרכז מפלגת העבודה את אישורו לשיטה החדשה, יהיה אפשר לומר כי במפלגת העבודה נעשה בעצם ימים אלה צעד חשוב בדרך ליתר דמוקרטיזציה בבחירות לכנסת.

הפתרון של "כך" — פסוקי תנ"ך כמצע בחירות

החוק נגד הגזענות, שאותו עומדת הכנסת לאשר בקרוב בקריאה שנייה ושלישית, ושבאמצעותו מקווים ל־הגביל את פעילותו של הרב מאיר כהנא ותנועת "כך", עשוי להביא ליתר תבונה ולתחכום רב יותר בפעי־לותיה של תנועת "כך".

אחד מסעיפי החוק המוצע קובע כי רשימה שבמצעה יהיו סעיפים גזעניים, תיפסל על הסף. אחת התשובות של תנועת "כך" לחוק זה היא ההחלטה לנסח את המצע הבא לכנסת של התנועה תוך הסתמכות וציטוט פסוקים מהתנ"ך, מהמשנה, מהתלמוד ומן החכמים — רש"י, אונקלוס, הרמב"ם ואחרים. הרב כהנא וחסידיו מקווים שלא יהיה גוף או מוסד כל שהוא במדינת ישראל שיעז לצאת נגד הציטוטים הללו. בחירת הפסוקים תיעשה כמובן על פי רעיונותיה ואמונותיה של תנועת "כך".

באחרונה היה אפשר ללמוד על דרך הפעולה של "כך" מחוברת מקורות שהוציא לאור הרב כהנא, ובה יותר מ־250 פסוקים, המבהירים ביותר, ל־דבריו, את השקפת היהדות האמיתית: עם ישראל הוא עם נבחר, עם סגולה ועליון. כל אדם נברא בצלם אלוהים, אבל לא כל אדם שווה בקדושה וב־סגולה. בארץ־ישראל, השייכת כולה רק לעם היהודי, ניתנת השררה והז־כות הלאומית רק ליהודי ולא לכל גוי. לגוי שאינו מוכן לקבל תנאים אלה אסור לחיות בארץ־ישראל ו־מצוה להוציאו מכאן. היהדות מוקיעה את הגזענות, אבל תובעת הבדלה, ופרישות, בין יהודי לגוי. בכמה וכמה מיסודות הלכה היהדות עומדת בס־תירה מפורשת לתרבות הזרה, ה־מערבית. באותה חוברת מגדיר הרב כהנא את חוק הגזענות כ"חוק זהותי ומסוכן" ומתאר אותה "כתרופה למחלת הסרטן השמאלני הזרתי המזרחי".

בפרק שהגדרתו "עם ישראל — עם סגולה ונבחר" מביא כהנא בין היתר את הפסוק: "כי עם קדוש אתה לה' אלוהיך, בך בחר ה' אלוהיך להיות לו לעם סגולה מכל העמים אשר על פני האדמה" (דברים ז', ו'). בפרק "עם ישראל — קדושה והבדלה מן הגויים" באות כתנא בפסוק: "כי אני ה' אלו־היכם והתקדשתם והייתם קדושים כי קדוש אני ולא תטמאו את נפשותיכם בכל השרץ והרמש על הארץ" (ויקרא י"א, מ"ד). בעניין התבוללות הוא כולל את הפסוק: "ועתה בנותיכם אל תתנו לבניהם ובנותיהם אל תשאו לבניכם, ולא תדרשו שלמם וטובתם עד עולם... הנשוב להפר מצוותיך ולהתחתן בעמי התעבות האלה" (עזרא ט).

ובאשר למוסלמים, אף בעניינם מביא כהנא פסוקים אחרים: "ארבעה מתחרט עליהם הקב"ה שבראם ואלו הם: גלות, כשדים, ישמעאלים ויצר הרע (סוכה נ"ב). "עשרה קבים זנות ירדו לעולם, תשעה נטלו ערביא ואחד כל העולם כולו" (קידושין מ"ט). "עשרה חלקים של טפשות בעולם, תשעה בישמעאלים ואחד בכל ה' עולם" (אסתר רבה א').

הרב כהנא ואנשיו טוענים כי אם היום תבוא הכנסת או ועדת הבחירות כל שהיא ותפסול את רשימתם כאילו פסלה את היהדות כולה. כהנא, כידוע, מרבה להתייעץ עם משפטנים. ב־תנועה עצמה מכהנים אותו חמישה עורכי־דין, והמשרד הירושלמי הולצר — שכתר מספק לו ייעוץ משפטי.

פסגת ז'נווה / דניאל דגן

כימיה בין שני הגדולים

ז'נווה

בשביל מדינאים ופרשנים רבים ועידת הפסגה בג'נווה היתה אירוע היסטורי, שאולי מסמן תפנית מכרעת לטובה ביחסי שתי מעצמות העל. בשביל קבוצות של מפגינים — יש מי שמנו כאן עד מאה קבוצות כאלה — היתה זאת הזדמנות פז למשיכת תשומת־הלב של כלי התקשורת הבינ־לאומיים.

עוד לפני שהתחילו שיחות הפסגה בג'נווה קיבלו נציגים סובייטים ואמ־ריקאיים החלטה רבת־חשיבות: לצל־מים ולכתבים תתאפשר גישה אל רייגן וגורבצ'וב לפני פתיחת כל סיבוב של שיחות. אבל ביציאה מן הפגישות לא תהיה נוכחות של עיתונאים.

הרוסים ראו בהחלטה הישג גדול. "עמלנו קשה כדי לשכנע את האמריקאים", הסביר כאן פקיד סובי־טי בכיר, "ראינו בדבר עניין עקרוני, שהשיחות חורגות מהמעבר להסדר טכני בלבד. אנחנו רואים בה־כנות האמריקאית ללכת לקראתנו סימן של רצון טוב".

נציג אמריקאי, לעומת זאת, הסביר בטון כמעט מתנצל: "לא היתה לנו כוונה למנוע כיסוי עיתונאי גם אחרי כל סיבוב של שיחות. אבל בסופו של דבר שוכנענו שזו עשויה להיות הדרך הטובה ביותר למנוע מראש התנצ־חויות פומביות. ייתכן שזה אחד הגור־מים שתרמו להצלחה האפשרית של השיחות".

בשביל ארבעת אלפים העיתונאים שהתכנסו כאן הסיבה להסכמה הסוב־ייטית־אמריקאית היתה שונה. שני הצדדים העדיפו, שמנהיגיהם יעמדו מול המצלמות כשהם רעננים ועירניים, ולא לאחר כל סיבוב שיחות, כשהם עייפים וחבוטים, וכאשר תווי־פניהם עשויים לחשוף את מידת התסכול או שביעות הרצון שלהם.

בשביל במאי הקולנוע המערב־גרמני וולקר שלנדורף (זוכה פרס אוסקר) הפסגה איננה אלא פארסה עקיפה, שאותה הוא מקווה להציג בסרט שיכין על שני גדולי העולם. "אני מתכוון לעשות פארסה על הפארסה, שתראה כי מדובר כאן בהצגת־ענק ריקה מתוכן ממשי. הדיבורים נועדו בסופו של דבר לצורכי תעמולה בלבד", אומר שלנ־דורף, "שינויים ממשיים בגישה של שתי מעצמות העל הם מאיתנו והלאה".

שלנדורף, שקיבל האמנה של עי־תונאי, נדחק עם שאר החוברים למקבצע בין שני גדולי העולם, ובחן בצורה קפדנית את החומר המצולם מן הפסגה. לפי ניסיון העבר ניתן להניח, שהוא מצא די זוויות צילום שמהן יהיה אפשר להראות את שני הגדולים באור שבו הוא מבקש להציגם.

האסטרטגיה הרוסית

הרוסים טעו בהערכת כוח המיקוח שלהם כאשר חזרו ואמרו לפני הפסגה, כי המודד העיקרי להצלחת השיחות יהיה בהשגת פריצת־דרך של ממש לקראת הגבלות על מירוץ החימוש. טעות זאת בלטה במיוחד לאור הדרישה הרוסית, שהוצגה בצורת אולטימטום, כי ויתור אמריקאי על התכנית להציב מערכות הגנה נגד טי־לים בחלל הוא תנאי הכרחי לכל הסכמה על צעדים בכיוון של פירוק נשק.

סיבה ראשונה להערכת־היתר הרו־סית: גורבצ'וב הוא מנהיג צעיר יחסית, שכבר הצליח לבסס את מעמדו בצמרת הקרמלין. המזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית הסובייטית יכול לצפות לתקופת שלטון ארוכה, שתימשך אולי עד שנת 2000 ואף מעבר לה. יש לו זמן, והוא יכול לנהוג באורך־רוח, ולהמתין בסבלנות עד שדרישותיו יתמלאו.

סיבה שנייה לאסטרטגיה הרוסית: הניסיון המכוון לעורר תנועה פאצי־פיסטית במערב אירופה, ולהוכיח לארצות הברית, שהיא מגיעה לשולחן הדיונים בג'נווה ללא תמיכה מספקת של בנות בריתה.

מומחים סובייטים כאן הודו כבר ביום השני של הפסגה, כי הציפיות שלהם מן השיחות השתנו. "גורבצ'וב למד להכיר את רייגן מקרוב", אמר פקיד סובייטי בכיר, "וזה בוודאי השפיע על הראייה הכוללת שלנו. אנחנו סבורים, שעצם ניהול הדו־שיח, שב־וודאי יימשך, הוא מטרה חשובה כשל־עצמה, שתקדם גם את המטרה העיקרית — שהיתה ונשארה — פירוק הנשק".

כשנוכחו הרוסים לדעת, שלא יוכלו להשיג את מטרותיהם במלואן, הם הפחיתו את הציפיות, ועברו להסתפ־קות בפחות מאשר הסכמים חדשים, או פריצת־דרך לקראת הסכמים כאלה.

תרגום סימולטני

רייגן מצידו הופיע כאן כמנהיג בטוח בעצמו, שלמרות חסרונו העיקרי — משך הזמן הקצר שבו

ישאר בשלטון — הוא מחזיק בעמדת כוח כלפי ברית המועצות. רייגן נהנה מפופולאריות שיא בארצו; הוא הצליח ללכד סביב עמדותיו את הממשלות החשובות באירופה; הוא הציב טילים גרעיניים לטווח־בינוני באירופה, למ־רות התנגדות חזקה ברוב מדינות היבשת; הוא לא נכנע גם בעניין התכנית למערכת הגנה אסטרטגית בחלל. הרוסים נאלצו לשוב לשולחן הדיונים בג'נווה.

ביומיים של דיונים אינטנסיביים בג'נווה למדו רייגן וגורבצ'וב להכיר איש את רעהו מקרוב. תחילה מדדו זה את זה במבטים. אחר כך שברו את הקרח ביניהם והחליפו חיוכים ובדיחות, כעת שניהם יודעים כי איש מהם לא יוכל להזיזו מעמדותיו בהתקפות נוספות ומתמרוני התחמקות. אם ניתן בכלל להתגבר על חילוקי הדיעות בנושאים החשובים — זה הזמן לפתוח בתהליך ולנסות לעשות "עסקים".

אחת הסיבות לאינטנסיביות של שיחות ז'נווה היתה החלטת נציגי שתי המשלחות להשתמש בתרגום סימולטני, ובכך לחסוך קרוב למחצית מזמן הדיונים. עוד ימים אחדים לפני הפסגה הוסכם במשלחות שדברי כל אחד מן המשתתפים יתורגמו באופן נפרד. שיטת תרגום מסורבלת זאת היתה עשויה להבטיח יתר דיוק ואמינות, אך היתה גורמת לאיבוד כמחצית מזמן הדיונים. ואולם בנוסף לסיבות המעשיות, השימוש בתרגום סימולטני מעיד, לדברי פקיד אמריקאי, גם על רמה מסויימת של אמון הדדי ושל רצון טוב: "העדפנו את הגישה של עשיית עסקים", הוסיף "על פני הנטייה הסבירה להיות דקדקנים, ולעמוד על כל קוצו של יוד".

ביטוי לגישה זאת ניתן גם בתשובה של הדובר האמריקאי לארי ספיקס לעיתונאית אמריקאית. מתורגמן סובייטי נתן גירסה אחת של הערות גורבצ'וב ומתורגמן אמריקאי נתן גירסה אחרת, שונה במקצת. "האם בדקתם את שתי הגירסאות?" שאלה העיתונאית. ספיקס השיב ללא היסוס: "באופן יסודי אנחנו יוצאים מן ההנחה, ששני הצדדים מתרגמים את הדברים בצורה נבונה".

שני חריגים

פעמיים שברו הסובייטים את הכלל שעליו הסכימו רייגן וגורבצ'וב כי כל עוד מתנהלות השיחות יוטל איפול מוחלט על המתרחש בחדרי הדיונים. ובשתי הפעמים הם עשו זאת בצורה מתוחכמת ומעודנת, שאיפשרה להם לטעון, כי באופן טכני הם שמרו בקפ־דנות על כללי המשחק שנקבעו.

בשני המקרים פעלו הסובייטים במגמה לזכות בנקודות במלחמת התעמולה שהתנהלה כאן בין מוסקווה לוואשינגטון. בפעם הראשונה קיבל גורבצ'וב לשיחה את מנהיג השחורים האמריקאי ג'סי ג'קסון, והשמיע אחר כך הערות בוטות נגד תכניות ארצות הברית להציב מערכות הגנה נגד טי־לים בחלל.

גורבצ'וב לא דיווח, כמובן, על השי־חות עצמן. אך הוא דיבר בפומבי על נושא השנוי במחלוקת, שעמד ללא ספק במרכז שיחותיו עם רייגן. האמריקאים בלעו את הצעדים והגיבו כג'נטלמנים. דוברו של רייגן הכחיש כוונות לקבל לשיחה את אביטל שצ'רנסקי, וביטל בפומבי את חשיבו־תן של הערות המנהיג הסובייטי.

בפעם השנייה דיבר פקיד סובייטי בכיר נגד תכנית ההגנה בחלל האמריקאית, שהיתה התמריץ העיקרי לשובם של הסובייטים אל השיחות לפירוק הנשק הגרעיני (המתנהלות כאן בנפרד מן הפסגה של שני המנהי־גים). הפעם היה דוברו של רייגן נחוש יותר בתגובתו: "ידוע לי, כמובן, שפ־קיד סובייטי דיבר בצורה שלילית על מערכת ההגנה החללית נגד טילים", אמר לארי ספיקס, "אני מצידי אינני מתכוון להפר את כללי החשאיות שע־ליהם הסכמנו במשותף".

שאלת יהודי בריה"מ

המחאות נגד דיכוי יהודי ברית המועצות הגיעו לעיתים למימדים שסיבכו את המפגינים עצמם, ועוררו ספקות עצמיים בתבונת הדרך שב־חרו.

ביטוי בולט לכך היה באמצע השבוע, כאשר חמישה מפגינים שתפ־סו את משרדי חברת התעופה הסוב־ייטית "אארופלוט" שהו בבית־כלא שווייצרי. חבריהם בחוץ, שעמדו עדיין תחת הרושם של ההתלהבות מפעולות המחאה, ביקשו לפתוח חזית שנייה — הפעם נגד השלטונות השווייצריים. כוונתם היתה לכנס מסיבת עיתונאים כדי להאשים את השווייצרים באי אספקת אוכל כשר למפגינים בכלא.

לאחר התייעצויות החוזרות ונישנות הצטננו הרוחות, והפעילים הנלהבים חזרו בהם מכוונתם, ראשית, בסופו של דבר סיפקו השלטונות את האוכל הכשר, אם כי באיחור מה ושנית, גם הקיצונים שבין המפגינים שוכנעו, כי אין טעם להרגיז את השווייצרים העצבניים, שסבלנותם נמתחה אחרי שבוע של פעולות מחאה, שכללו גם פגיעה בחוקיה של הארץ המארחת.

מפקד משטרה שווייצרי העיר באירוניה: "מוזר לראות התנהגות כזאת דווקא מצד ישראלים. הרי חברת התעופה שלכם היא מטרה ראשונה לפעולות מחאה בלתי חו־קיות".

הנסיונות החוזרים ונשנים למקד את תשומת הלב בגורל יהודי ברית המועצות עוררו במשך הזמן אי־נחת מסוימת גם בקרב אלפי העיתונאים. כשהוזכר השם ישראל במסיבת עי־תונאים של הרוסים, הגיב הדובר הסובייטי ליאוניד זמיאטין בהערה, כי ממשלת ישראל מנהלת רציחות נגד הערבים. בתנאים רגילים, הערה כה מרושעת היתה "עוברת" ללא מחאות מקרב העיתונאים. הפעם היתה שתיקה מעיקה ולא נעימה.

שררה הרגשה מחודשת, שלזמיאטין יש זכות לנסות ולשים קץ לשרשרת אי־הנעימויות, שהסיטו את תשומת הלב מן הנושא העיקרי של דיוני הפסגה.

"מסתודדים ביניהם"

יהיו תוצאות הפסגה אשר יהיו, כבר עתה ברור לכולם שנוצרה "כימיה" בין שני גדולי העולם. בהזדמנות אחת נשאל רייגן אם הוא וגורבצ'וב מסתודדים ביניהם היטב. תשובתו הספונטנית: "אתם הרי יכולים לראות זאת, לא כן?".

רייגן וגורבצ'וב "אכן הסתדרו יפה". הם עצמם, ללא עוזרים ויועצים, קבעו את קצב הפסגה. הם עצמם הכתיבו את מהלך הדיונים. ולבסוף, היו אלה שני הגדולים עצמם שהוליכו את שתי ההפתעות הגדולות: השיחות הממו־שכות בארבע עיניים, שנמשכו זמן רב יותר מן הדיונים בהרכב המלא של המשלחות; וההחלטה המיידית להטיל איפול על תוכן השיחות.

לפי הערכת מומחים אמריקאיים, העניק האיפול לרייגן יתרון חשוב, בכך ששיחרר אותו מן הלחצים של דעת הקהל במערב. לרוסים לא היה יתרון דומה, משום שממילא יש להם שליטה על דעת הקהל בארצם. עם זאת הרוסים נהנו מן האיפול וה־חשאיות, שלהם הם מורגלים. הסביר עוזר של גורבצ'וב: ההבנה שהיתה בין רייגן לגורבצ'וב איפשרה להם להח־ליט במהירות על איפול. האיפול שעליו החליטו סייע להם להעמיק את ההבנה. אנחנו בהחלט רואים תלות הדדית בין שני המרכיבים.

הזכות לדעת

דרך אגב, בית משפט שווייצרי כאן נדרש לשאלה אם האיפול היה חוקי או בלתי חוקי. ארגון צרפתי הנלחם נגד משטר המכונה "סמכויות היתר של מדינות" ביקש לצוות על פרסום מיידי של הפרוטוקולים של שיחות רייגן־גורבצ'וב. ההנמקה היתה, שדי־ונים אלה משפיעים על גורלו של כל אחד, ולאזרחים יש זכות לדעת מה מכינים בשבילם גדולי העולם.

בית המשפט בז'נווה דחה את הבקשה. הסיבה: הארגון הצרפתי שכח לצרף למסמכים שהגיש כתובות מדוייקות של רייגן ושל גורבצ'וב.

אוניברסיטת תל־אביב

בית הספר להנדסאים

ע"ש יוסף ורבקה מאירהוף

הנדסאי אלקטרוניקה

(בגה"ל בתעשיה ובשרותים)

מועמדים ללימודי הנדסה

בתכנית המיוחדת של אוניברסיטת תל־אביב

(מחזור תשמ"ז)

לשפור הישגים במקצועות האלקטרוניקה לרמת הקבלה הנדרשת ללימודי הנדסת אלקטרוניקה באוניברסיטת ת"א. יתקיימו קורסים בבית הספר להנדסאים בתאום עם הפקולטה להנדסה ואיגוד התעשיות האלקטרוניקה.

משך הלימודים: סמסטר אחד בשעות הערב.

הקורסים יפתחו החל מיום א' 15.12.85

פרטים והרשמה במזכירות בית הספר להנדסאים, רח' האוניברסיטה 30 רמת אביב, טל. 428211, 420921 בימים א' ב' ד' ה' בין השעות 17.00 עד 19.00

מפעלי ניר אמריקאים ישראלים בע"מ

מכרז רכב מס' 63/580

מס' סידורי	מס' רישוי	סוג הרכב	שנת ייצור
.1	804—534	פורד אסקורט אוטומטי	1978
.2	35—754—80	פיאסטה אל	1980
.3	804—510	פיאסטה אל	1978
.4	807—694	פיאסטה אל	1979
.5	72—057—80	פיאסטה אל	1980
.6	803—143	פיאסטה אל	1978
.7	814—808	פורד אסקורט אוטומטי	1979
.8	35—758—80	פיאסטה אל	1980
.9	803—144	פיאסטה אל	1978
.10	813—395	פיאסטה אל	1979
.11	705—505	פורד די־400	1967

את המכוניות ניתן לראות במפעלנו באזור התעשיה בחדרה, ולהגיש הצעות למחלקת התחבורה עד 29.11.85.

יש לצרף להצעה המחאה בגובה 10% מערך ההצעה.

הוצאות העברת הבעלות על חשבון הקונה.

אין החברה מתחייבת לקבל ההצעה הגבוהה או כל הצעה שהיא.

הנהלת — המחלקה ליחסי־ציבור

הודעה לציבור הנוסעים בקווי השירות: 7, 41

על שינויים באזור יפו — עקב שינוי בתפעול רמזורים

החל מהיום — יום ו' 22.11.85 — יחול שינוי במסלול הקווים: 7, 41 באזור יפו, עקב שינויים בתפעול הרמזורים במקום

קו 7 —

מתחנה מרכזית

עד שד' בן־צבי ללא שינוי. משד' בן־צבי ימינה לרח' שלבים, שמאלה לשארית ישראל. ימינה לעציון גבר. שמאלה סלמה. שמאלה שד' ירושלים וממשיך במסלולו הרגיל.

מבית חולים וולפסון:

עד שד' ירושלים (יפו) ללא שינוי ממשיך בשד' ירושלים. ימינה שארית ישראל. ימינה שלבים. שמאלה שד' בן צבי וממשיך במסלולו הרגיל.

תחנות: מתחנה מרכזית

רח' שלבים 16

רח' שארית ישראל 29 (מול בית המוזיקה — בלומפילד)

שד' ירושלים 20 (בית חלף)

* תחנה מבוטלת — רח' בן־צבי 19

מבית חולים וולפסון:

שד' ירושלים 43 (אלהמברה)

שארית ישראל מול בית 29 (בית המוזיקה).

שארית ישראל פנת שלבים

* תחנה מבוטלת — רח' בן־צבי 28

קו 41 — בכוון הנסיעה מגבול בת־ים לרכבת דרום:

מרחוב מרגוזה, שמאלה לרח' בית־אשל. ימינה לכבר השעון (יפת). ימינה לרח' מרזוק־עזר — וממשיך בסלמה במסלולו הרגיל.

תחנות: מרגוזה פינת עולי־ציון (שוק הפשפשים) * רח' יפת — כבר השעון — (יחד עם קו 46).

ביקור חוזר במצרים

השלום בין הזעם והתבונה

מאת שמעון שמיר

דומה כי באחרונה הולכת ומתעבה חומת האטימות בין ישראל ומצרים. רק מגע אנושי וביקורים הדדיים יוכלו לקעקע אותה

עברו שמונה שנים מאז שמע ערפאת בתדהמה על החלטת סאדאת לנסוע לירושלים ועזב את קהיר בחרי-אף; עתה הוא חוזר קורן חיוכים לבירה המצרית, שבה שוכן שגריר ישראלי. הדבר מוכיח — הדגישו דוברי השלטון — שמצרים יכולה לדבוק במדיניות השלום ולמלא תפקיד דינאמי בעולם הערבי. ככל שהתמשך הביקור רבו סימני השאלה בקרב הציבור החושב במצרים על היחס כלפי ערפאת

״אינני סובלת את האיש הזה; יהיו השיקולים המדיניים שלנו אשר יהיו, כי הוא אינו מעורר כל אמון״, כך מבריזה המארחת המצרית, חריפת-הלשון והתוססת, בעיצומה של סעודת-הפרידה שהיא עורכת לכבודנו עם תום ביקורנו בקהיר. לא היה כל צורך להסביר במי המדובר: ״הוא״ לא יכול היה להיות אלא האורח רם-המעלה, שיחת היום בכל קהיר — ״אבו עמאר״.

עשרה ימים קודם לכן, כאשר חידשתי את האשרות שלנו בקונסוליה המצרית בתל-אביב, עוד התלוצצו שם בנימוס: ״אל תדאגו, רק תגיעו למצרים והוא כבר ייצא לדרכו״. במציאות התארך ביקורו של יאסר ערפאת מעל ומעבר לצפוי ולמקובל, והפך לאירוע ממלכתי רב-ממדים; וכך עמדה כל תקופת שהייתנו בקהיר בצל אירוע זה.

קהיר הרשמית חיבקה את האורח בחמימות רבה. אמצעי-התקשורת כיסו בהרחבה את הביקור ופרסמו ראיונות ארוכים עם ערפאת. דמותו הוצגה בהבלטה בכרכו אירועים ממלכתיים, קבלות-פנים חגיגיות, מפגן אוהדי, סימפוזיונים מדיניים, וישיבות עבודה מרתוניות. לא קשה להבין מה דחף את ההנהגה המצרית לעשות זאת. המפגש המופגן עם ראש אש״ף היה בבחינת מכת-מחץ לחרם הערבי הטראומטי, שהוכרז בשעתו על מצרים.

עברו בדיוק שמונה שנים מאז שמע ערפאת במקום זה בתדהמה על החלטת סאדאת לנסוע לירושלים, ועזב בחרי-אף; עתה הוא חוזר קורן חיוכים לבירה המצרית, שבה שוכן שגריר ישראלי. הדבר מוכיח — הדגישו דוברי השלטון — שמצרים יכולה לדבוק במדיניות השלום ולמלא תפקיד דינאמי בעולם הערבי בעת ובעונה אחת, ואולי אפילו לצפות שמפגש זה יהיה מנוף להתקרבות לעולם הערבי כולו.

ההבלטה המופלגת של הביקור היתה הפגנה של גאווה לאומית גם מצד אחר: רגשי ההשפלה והזעם שעוררו במצרים הפצצה הישראלית בתוניס וההנחתה האמריקאית של מטוס ״מצראייר״ — שהיו מכוונות שתיהן נגד הארגונים הפלשתינאיים — דחפו את ההנהגה המצרית להפגין כי היא לא תיתן ללחצים כאלה להכתיב למצרים את מדיניותה ואת בחירת ידידיה; וכי לשרות צעדים אלה, ואולי דווקא בגללם, פורשת מצרים בהבלטה את חסותה על אש״ף.

היה אפוא צד רגשי חזק למהלך המצרי הזה. אולם ניתן לשאול לגביו — האם לא גבר בקהיר פעם נוספת הצורך הנפשי על אהבת-החוכמה. קשה לראות כיצד מעלת הרגש הרב ששמו במהלך הביקור על הנוסחאות הנוקשות של כינון מדינה פלשתינאית, ועל היות אש״ף הנציג הבלעדי של הפלשתינאים את שאיפתה המוצהרת של מצרים להכשיר את הקרקע להמשך תהליך השלום. קו זה לא רק שאינו מסייע לממשלות ארצות-הברית וישראל לגבש את הנוסחאות הגמישות הנחוצות לשילובם של הפלשתינאים בתהליך השלום, אלא שהוא אף שומט את השטיח מתחת רגליה של ירדן, שותפה העיקרית של מצרים בתהליך. יהיו יעדיה הקונקרטיים של יוסף חוסיין אשר יהיו — בין אם התקדמות ממשית בתהליך השלום ובין אם שיפור עמדות טקטי בלבד — בכל מקרה ירדן זקוקה להעביר מידיו של אש״ף לידיה חלק גדול ככל האפשר של סמכות הניהול של המאבק הדיפלומטי על הגדה ושואפת להחזיר למסגרת האשמית את הכרזות שוועידות הפסגה הערביות העניקו באופן בלעדי לאש״ף. ואכן לא חסרים סימנים שהביקור בקהיר היה לצנינים בעיני המלך ברבת-עמון.

ביקור ערפאת — עידוד לאופוזיציה

ההסתכלות בביקור ערפאת מתוך קהיר הבליטה היבט בעייתי נוסף, אשר משקיפים מבחוץ אולי לא נתנו את דעתם עליו במידה מספקת: הפירוד הרב שנתן הביקור לכוחות האופוזיציה הרדיקלית במצרים. עד לערב הביקור ממש, נהגה הנהגת אש״ף להזמין לכינוסיה ולאירועיה את נציגי האופוזיציה ולהשיב ריקם את בקשות הממשלה המצרית לשגר משקיפים מטעמה. היה בכך משום הצהרה עקיפה כי אש״ף רואה בתוך הנציגה האמתית של מצרים את האופוזיציה, הדוחה בחריפות את יחסי השלום עם ישראל ואת היחסים המיוחדים עם ארצות הברית.

אנשי האופוזיציה סבבו באירועים הרשמיים כששבבים בתוכנה. אבראהים שוכרי, מנהיג מפלגת ״אל-עמל״, ומנהיגים אחרים של האופוזיציה, ערכו קבלות פנים מרשימות לאנשי אש״ף והוחתם החגיגית העידה בבירור שהם רואים את הביקור כניצחון הקו שלהם וכ״התקפלות״ הממסד הרשמי. בימים כתיקונם אולי לא היה בכך נזק רב, אולם על-רקע המועקה הכלכלית הגוברת, עקשנות הלחצים של הפונדמנטליסטים האסלאמיים, והעלייה במספר פיגועי הטרור בתוך מצרים — הדבר האחרון שהממשלה זקוקה לו כיום הוא מתן עידוד למאבק מפלגתי-הרכן והבלתי-חוקי של האופוזיציה הרדיקלית.

ואכן התרשמתי שככל שהתמשך הביקור כן רבו סימני השאלה בקרב הציבור החושב במצרים. דבריה הבוטים של מארחתנו, שהבאתי בפתח הדברים, לא היו בשום פנים דברים יוצאי-דופן. כך, למשל, בארוחת-ערב בביתו הנאה של פרופסור גבריאל וחול הדבורג, מנהלו הנוכחי של ״המרכז האקדמי הישראלי בקהיר״, הביע אחד הפרופסורים המצרים שסבבו עימנו את דעתו (ואף נתן לה ביטוי פומבי במאמרו הפובליציסטים) כי מצרים אינה חייבת לכרוך כל כך סביב ערפאת, וכי ״בכלל, אש״ף עדיין חייב להוכיח שיכולתו לעבוד שינויים ממשיים בטרם יהיה ראוי להשתתף בתהליך השלום״. ברבות מן הפגישות שערכנו בקהיר הזכירו בני-שיחנו, והערכה מרובה, את המאמרים האמיצים אשר נתפרסמו בעיתונות ערב ביקורו של ערפאת — פרי עטיהם של מוצטפא חליל, אשר תקף את אש״ף על שאינו מסוגל ללמוד מטעויותיו, ועל שהוא מנסה לכפות את עצמו על המדיניות המצרית, ושל מוסא צברי, אשר בין השאר תקף את האופוזיציה המצרית המנצלת את אש״ף כדי לשבש את המצב הפנימי במצרים ולאיים על השלום. אפילו הפרופסור למדעי המדינה עלי אל-דסוקי, אשר בכל פגישותי עימו תמיד הציג עמדה פאן-ערבית מובהקת, פרסם בתקופת הביקור, בשבועון נפוץ, מספר שאלות נוקבות לגבי פרשת המטוס המצרי, ובכלל זה האשמות חמורות כלפי התנהגותו של אש״ף בפרשה ושל יאסר ערפאת בפרט.

למען שלמות התמונה יש להדגיש שאין בכל הדברים האלה משום הסתלקות כלשהי מעיקרון מרכזיותם של הפלשתינאים בתהליך השלום. האינטליגנציה המצרית, על כל גוניה, רואה באש״ף נציג לגיטימי של העם הפלשתינאי, ובכבנותה מצפה מישראל לדון בסופו של דבר עימו, בצורה זו או אחרת — את המבחן לגבי רצינות שאיפתה לשלום. אולם האינטלקטואלים שנוכחו ראינו, מטילים ספק במידת התבונה הקיימת, מנקודת המבט של צורכי מצרים, בליבוי רגשות הזדהות עם אבו-עמאר וכל מה שעומד מאחוריו. בגיליון רב כתב על כך בשבועון ה״נאור״ ההיסטוריון עבד אל עט׳ים רמדאן, התומך הבלתי-נלאה בעקרון השלום עם הישראלים. לדבריו, הגיע הזמן שמצרים תעמיד את האינטרסים שלה עצמה בראש מעייניה; עם כל ההזדהות עם העולם הערבי האסלאמי, האינטרסים של מצרים קודמים. אין, לדעתו, אף מדינה ערבית הנוהגת אחרת או מעמידה את צורכי הפלשתינאים לפני צורכיה-היא. לא היה כל היגיון, הוא גורס, להגיב על ההפצצה בתוניס על ידי השעיית שיחות טאבא — שהן אינטרס מצרי מובהק.

בשיחותיי עם רמדאן וידידים מצרים אחרים, הייתי מגיע כמובן מלהתייחס לשאלה מה צריכים להיות האינטרסים של מצרים. אולם צד אחד של דברים אלה עבר מאז ומתמיד במרכז דבריי (והדיונים של ישראלים אחרים רבים) בדיאלוג עם בני-השיח המצרים: תמיהה באשר לנוהג שהתבסס במדיניות המצרית מאז ראשית תהליך השלום ״להעניש״ את ישראל על מהלכים המנוגדים מן הבחינה המצרית פגיעה בהסכם השלום או ברוחו על-ידי קטיעה מידית של אפיקי השיח בין שתי הארצות. דווקא בעיתות חיכוכים ומתחים, כאשר אפיקים אלו נעשים חיוניים מאין כמוהם להעברת התמונה של הצד השני, דווקא אז נעשית מצרים הרשמית בלתי נגישה לישראלי והיא נותנת עדיפות להפגנת הזעם על פני הידברות אפקטיבית. התוצאה הבלתי-נמנעת בצד הישראלי היא אובדן כל אמפתיה לצד השני והתגברות החשדנות והעוינות כלפיו. בסופו של דבר אין המצרים מענישים את ישראל אלא את תהליך השלום כולו ובכלל זה את האינטרסים שלהם עצמם.

אף כי יש סימנים לכך כי מפעם לפעם מתחילים המצרים לגלות הבנה לעניין זה, טרם ניתן לכך כל ביטוי פומבי בימי ביקורה של משלחת אש״ף, בקהיר. בתקופה זו התרכזו מאמציהם של מבטאי מדיניות הממשל בטיפוח תדמיתם של האורחים ובהזמת הספקות שהועלו על ידי מבקריהם. ״הצהרת קהיר״ בדבר הפסקת הפיגועים מחוץ לשטחים הכבושים הוצגה כמסמך היסטורי, המוכיח שאכן אש״ף ראוי וזכאי לכל התמיכה שהוא מקבל בקהיר. בתנופתו של מסע הסברה זה אפילו מדינאי פיקח ומתון כמו אוסאמה אל-באז התעכב בפרשנות מרחיקת-לכת של המסמך, אשר עד מהרה הוכחשה באופן מביך על ידי דוברי אש״ף. הידיעות שהורשו להגיע לציבור המצרי קבעו שלאש״ף לא היה כל קשר לפעולה בלרנקה ולפעולת ההשתלטות על ה״אכילה לאורו״ והריגת אחד מנוסעיה. צלאח מונתצר, עורכו של ״אוקטובר״, נתן לכך הוכחה ניצחת: ״מי שיבדוק את הרקורד של הפלשתינאים ימצא שהם אינם נוהגים לעולם לבצע פשע כזה, לא בנשים ולא בילדים ולא בזקנים״...

כלי התקשורת: אטימות למסרים שונים

עד היום אינני יודע בבהירות באיזו מידה מודעים הממונים על התקשורת הרשמית והרשמית-למחצה למשמעותם ההרסנית של סילופים אלו ולהשפעתם השלילית על הצד הישראלי. בכל פעם שניתן לי להעלות את הנושא בפני אנשי תקשורת בכירים, היתה התגובה — פנים תמהות והסטת השיחה לנושא אחר. הישראלי הנמצא בקהיר וחשוף באינטנסיביות למסרים מעין אלו אינו יכול שלא לחוש כעס אין-אונים על אטימותה ההרמטית של התקשורת המצרית בפני מסרים מסוג שונה והימנעותה השיטתית ממתן כל ביטוי לגרסה הישראלית של האירועים.

תחושה זו חריפה במיוחד כשהדברים נוגעים לפרשה המזוויעה של ראס-בורקה. מה שניתן לאורח המצרי ללמוד על פרשה זו מעיתוניה, בעיקר מביטאוני האופוזיציה, הוא שקבוצת ישראלים התגרתה באנשי כוחות הביטחון המצרים וירקה על רגלם, עד שאחד מהמצרים לא שלט יותר ברוחו ופתח באש. כך מתוסף על מעשה ההרג עצמו, ואל הטיפול האומלל של הגורמים המצריים בעניין, גם העוול של קשר השתיקה.

אולם דווקא בהקשר זה נתגלו לנו מחדש בביקורנו זה נקודות-האור שביחסים אשר נובעות מקשר ישיר בין אנשים משני הצדדים. כל אימת שהזדמן לנו לספר את הסיפור המלא של הפרשה — היתה תגובת אנשי-שיחנו תדהמה וצער, שהובעו בצורה רצינית ומשכנעת. הניסיון המאלף ביותר נפל בחלקה של אשתי דניאלה כאשר נשאלה על ידי נהג מונית ולמתצאה הזדהתה מיד כישראלית (ובניגוד לעצתם של ״ידענים״ שכיום יש להימנע מכך), הנהג קפץ ממקומו — ״שמעתי על מעשה הרצח. זה דבר נורא״, אמר והוא חזר שוב ושוב על המלים. ״אני מתבייש מאד, אני מצטער״. מסתבר שהגרסה הנכונה של המעשה הגיעה אליו מנוסעים ישראלים קודמים וזו גרמה למהפך בעמדתו וברגשותיו.

לדידי יש בהתנסויות אלו משום המחשה נוספת להשפעה החשובה ולפוטנציאל העצום של המגע האנושי בין בני שתי החברות. רק מגע כזה, אם יינתן לו להתרחב ולהתעצם, יוכל אולי לקעקע את החומה אשר מונעת זרימה של ידיעות ותחושות בין שני הצדדים, ואשר דומה כי לאחרונה היא הולכת ומתעבה.

במקרים אחרים, כאשר אין הסכם של שלום בין הצדדים, כפי שעומדים למשל יחסינו עם הפלשתינאים, מגע ישיר בין החברות לא ישנה דבר; אולם מרגע שנקנה הסכם ולשני הצדדים עניין בקיומו ובפתרון הבעיות הקונקרטיות, הכלכליות, התעסוקתיות, ביניהם, מערכת יחסים ענפה היא הדרך המבטיחה ביותר לחזק שלום זה. לו נתאפשרה התפתחותה של מערכת יחסים כזו בין הישראלים והמצרים, לא היה זה כה קל למנוע את התפשטותה במצרים של מודעות לכל מה שמתחולל בנפשו של הישראלי אחרי פרשת ראס-בורקה, כשם שודאי שלא היתה נמנעת התפשטות מודעות טובה יותר בישראל לכל מה שמתחולל בנפשו של המצרי אחרי הפצצת תוניס (הגם שאיני משווה את מהותם של שני האירועים: קשה להניח ששטחי הזיכוך במקרה כזה לא היו מצטמצמים באופן ניכר).

בסופו של דבר, כאשר התעקשה ישראל שלא להסתפק בהסכם של אי-לוחמה גרידא ורצתה משהו יותר מזה — זהו המשהו הנוסף שהיא קיבלה. היא זכתה בהסכמה לכינון מערכת יחסים שיש לה הפוטנציאל של תהליך שינוי עמדות ותדמיות — תהליך אשר בלעדיו עלול השלום להתנוון למצב של שביתת-נשק, וגורלה של זו האחרונה לא יהיה שונה משל קודמותיה. אינני יכול לדעת בביטחון אם תסריט כזה יתממש אם לאו, אך כל ביקור במצרים משכנע אותי מחדש כי אלה בתוכנו אשר — מתוך רצון למצוא פורקן לזעמם או להצדיק בדיעבד דעות מוקדמות — קוראים לישראלים שלא לנסוע למצרים ואף אינם מייחסים כל ערך לביקורי מצרים אצלנו — כבר התייאשו למעשה מראש מכל סיכוי של שירותו של השלום.

״צדק צדק תרדוף״

מאת נדב שרגאי

אחוז מקרי האלימות החרדית המפוענחים שואף לאפס. את מספר המורשעים בדין מבין אלה שנעצרו ניתן למנות על אצבעות יד אחת. חלק מה״טרור החרדי״ הוא תוצאה של יריבויות פנימיות בין פלגים בציבור החרדי הקיצוני. ניסיונות לקנות מודיעים או להשתיל סוכנים בתוך האוכלוסיה החרדית נכשלו בעבר

סניף בנק לאומי בירושלים: אלימות חרדית

שישה רבנים קשישים, שגילם הממוצע הוא למעלה מ-70 שנה, יכולים היו לפתור למשטרת ירושלים כמה וכמה בעיות בוערות בעת האחרונה. 17 שלדים הרוכים של תחנות אוטובוס בירושלים, וכמה עצמות שבורות של שוטר אחד, שני פקחים, שני תיירים, שלושה ערבים וכמה עוברי-אורח נוספים, אשר שבעו מנות הזעם של קנאים במאה שערים — הם רק מן המעט, שאולי ניתן היה למנוע.

ששת הרבנים הנזכרים לעיל, הם למעשה ״ממשלת החרדים״ — הבד״ץ — בית דין צדק של העדה החרדית בירושלים. הקמת המדינה הציונית לפני בוא המשיח, היא בעיניהם כגזירה ועונש חמור מן השמים. הכנסת היא בית מינות, וכל חוקיה, משפטיה ותקנותיה הם בבחינת חוקי עכו״ם. הרבנות הראשית גם היא מוקצה מחמת מיאוס, וכל היתריה, איסוריה ותקנותיה בטלים כעפרא דארעא. אסור באיסור חמור לקבל כל עזרה חומרית מהשלטון ומהמדינה, ואין לחנך את הילדים בבתי-הספר, הנתמכים ממשלתית או המלמדים שפות זרות, רחמנא לצלן.

אותן קבוצות קיצוניות גם מדירות בוודאי שינה מעיניהם של כמה קצינים במטה מרחב ירושלים של משטרת-ישראל, הניצבת חסרת-אונים מול גל מקרי האלימות האחרון, המיוחס לחרדים קיצוניים. אחוז המקרים האלו, שפוענח בשנים האחרונות, קטן ביותר. את מספר העצורים מקרב ציבור זה, אשר הורשע בסופו של דבר בדין, ניתן למנות על אצבעות יד אחת בלבד.

האיזור הגיאוגרפי, נושא רשימה זו, פרובלמטי, עדין וטעון פוטנציאל פוליטי רגיש, ממש כמו איזור אחר בירושלים — מזרח העיר. גם שם נאלצת המשטרה לפעול, ולו למראית-עין, בכפפות של משי, בעטיים של אילוצים פוליטיים. כוחות-הביטחון בגדה הורסים בתי-מחבלים, בירושלים — אוטמים בלבד.

קשיים באיסוף מידע מודיעיני

אולם בדרגת הרגישות הגבוהה בסולם האילוצים הזה, מסתיימת ההשוואה. באיזורי מזרח-ירושלים נהנית המשטרה ממערך מודיעין יעיל ומהימן. במגזר החרדי שונה המצב לחלוטין. שם מגששת המשטרה באפילה. ניסיונות, שנעשו בשנים האחרונות להשתיל סוכנים או לקנות מודיעים באוכלוסיה זו, נכשלו. עד לפני שנתיים ישב בירושלים יהודי חרדי מפורסם, אשר נהג להיפגש באורח סדיר עם אחד הקצינים הבכירים במרחב. היום יושב האיש עם משפחתו בארה״ב. הוא נמלט לשם לאחר שהוכרז כ״מוסר״ ו״מלשין״ בחוצות מאה שערים.

אין זה מקרה, כי מבצעי-הראווה, שבהם נעצרו חשודים בטרור לאחר-זקוק של מטבעיהם, נערכו דווקא בעיר העתיקה בירושלים. גם במאה שערים פועלים בודדים וקבוצות מאורגנות כבנקים שחורים. המבצעים סוד במבע זה, אך שם קטן הסיכוי להצלחה. באוכלוסיה החרדית המודיעין פשוט לא עובד. כוח האדם העומד לרשות המרחב, אינו מאפשר הקצאת כוחות בהיקף ניכר לצורך משימה זו...

הכתובת האמיתית לכל אלו היא ״בבר בתי ווסניק״ במאה שערים. שם יושב הבד״ץ. גם חצרם של ה״אהרלך״, הסמוכה למשרד החינוך, שם יושבים תלמידי ישיבת תולדות אהרון, הסאטמרים, נטורי קרתא הם פוטנציאל האלימות העיקרי נגד החילונים.

חמש פעמים בשבוע, בשעות אחה״צ, מתכנס הבד״ץ לישיבות מן המניין בחדר צר-מידות ועלוב למראה. לאורך החדר ארבעה ארונות ברזל כבדים, ובתוך — שולחן עץ. על הקיר — לוח שיש קטן — ״צדק צדק תרדוף״.

לעוצמתו של הבד״ץ אין את ודע במערכות המשפט במדינה. שם אין מכירים בזכותה לפעול, במשטרה או בכל זרוע אחרת של השלטון במדינת-ישראל. למעט פשרה פה או פשרה שם — אין הם מוכנים לקבל כספים מהמדינה ומרשויותיה. משפחות רבות בבתי אונגרין מצטופפות בתנאי דיור קשים, לעיתים מחרידים — עשרה ילדים ויותר, ובלבד שלא להיעזר במוסדות הטמאות של הביטוח הלאומי.

סיפורו של הנכד בלוי, אשר הלך, רחמנא לצלן, ללמוד בתלמוד תורה המסובסד ב-10 אחוזים על-ידי עיריית ירושלים, ידוע זה מכבר בשכונות החרדיות. סבא בלוי, ר׳ אורי, בנו של ר׳ עמרם בלוי המנוח, מראשי נטורי קרתא, לבש שק ואפר, ויצא לקונן בראש חוצות בשערי תלמוד התורה, על התפקרות נכדו בן השמונה.

אילו היה הנכד בן השמונה בר-עונשין, כלומר מבוגר מעט יותר, היה בוודאי זוכה לסנקציות, נידוי או חרמה של הבד״ץ. ממשלת החרדים אינה נזקקת לגופים, שיאכפו את החלטותיה. הן מתבצעות כמעט ללא עוררין. נגד מי שמסרב קיימים עונשים מרתיעים. לבית-הדין ניתנה סמכות על-פי ההלכה להוציא כתב-סירוב נגד הסרבן, ולהטיל עליו קנסות כבדים. כאשר ניתן פסק-דין והחייב אינו מכבדו, נשלח אליו שליח, פעם, פעמיים ושלוש. אם לא נענה החייב גם אחרי הפעם השלישית, מוצא נגדו כתב-סירוב. המאפשר לזוכה לפרסם את קלונו של החייב ברבים.

כתבי-הסירוב מוצאים כמעט תמיד את דרכם אל קירות האבן של שכונת בתי אונגרין ומאה שערים, והסרבן נקלע לצרות. החברה מצווה עתה לנדות אותו מתוכה ולהוקיעו. אין מצרפים אותו למניין, אין מעלים אותו לתורה, מחרימים את עסקיו ואין משדכים עמו. רק למשפחתו הקרובה ביותר מותר לשהות במחיצתו. כתבי-הסירוב נגד עמרם בלוי, שנשא את הגיורת, נגד סופר סת״ם, שסירב לקיים מצוות חליצה, נגד חיים כהן, שסירב לגרש גרושה, שנשא לאשה, הם מן היותר ידועים בתולדות כתבי-הסירוב של ״העדה החרדית״.

הבד״ץ, שיכול תוך שעות להקהיל אלפים אל כיכר השבת, יכול כמעט באותה מידה להרגיע רוחות סוערות ולהשקיט מהומות. כרוז מדוד של הבד״ץ, אשר אסר על זריקת אבנים בכביש רמות לפני שנים מספר, צמצם בבת-אחת, את מניין המפגינים ליד הכביש בשכונות, ואיפשר למשטרה להשתלט על העניינים. היתה זו תוצאה של מגעים לא-רשמיים בין קציני משטרה, פקידי עירייה וראשי ישיבות במאה שערים.

על פי ניסיון העבר, יהיה זה מופרך לקוות ש״טרור חרדי״ יעלם לגמרי. זאת בראש וראשונה בשל המלחמות הפנימיות והיריבויות בתוך הציבור החרדי. אלה אינם מאפשרות למנהיגים, האדמו״רים וראשי הישיבות, לגנות בפומבי מעשים אלימים. הם מסתכנים או באיבוד חיילים לטובת המחנה האחר.

קנאות מופלגת

מבין הפלגים והכתות, אין כחסידי תולדות אהרון מאחוזי הדבקים בקנאות בהליכותיהם הנבדלות. חצר זו פרשה מאגודת-ישראל בסוף שנות השלושים, כמחאה נגד התקרבות אגודה למחנה הציוני. בראש הפורשים עמד הרב אהרון ראטה, אשר כונה בקרב חסידיו ר׳ אהרל׳ה. חסידיו מכונים עד היום ״אהרלאך״. הרב אהרון ראטה הפתיע את אנשיו, כאשר הוריש את המנהיגות, בניגוד לנוהל המקובל, לחתנו, העילוי ר׳ אברהם קהאן, ולא לבנו. הבן הנפגע פרש בת-גובה, והקים לעצמו פלג קיצוני נגדי — ״שומרי אמונים״. היריבות בין שני הפלגים האלה הגיעה לשיאה, כאשר פרצה לפני שנים מספר קבוצה של ״אהרלאך״ לבית-הכנסת של ״שומרי אמונים״ ועשתה בו שמות.

היריבות בין שני הפלגים האלה חורגת מהתחום האידיאולוגי. היא קיימת גם בכל הקשור ל״מאבק בכופרים ובציונות״. תחרות זו מוצאת את ביטויה לא פעם במקרים אלימים של תקיפת שוטרים או עוברי-אורח, הלבושים באורח ״לא צנוע״, בלב המסגרות החרדיות. הפלג המיליטנטי יותר זוכה לפופולריות גדולה יותר.

בדיוק כשם שהבד״ץ לא יגנה את ה״אהרלאך״ לא תגנה אגודת-ישראל את הבד״ץ, או את ה״אתרא קדישא״. לעיתים אף יצטרף הגוף המתון יותר אל הקיצונים, או אף יתייצב בראש המאבק למען נושא מסוים. דוגמא בולטת היא נושא מלון גני-חמת בטבריה, שהיוו אבן-טיפוס של מאבק, אשר החל מקבוצה המונה כמה עשרות בלבד, ומטעמים, שאינם ״לשם שמים״ בלבד, חרג והיה למאבק של הציבור החרדי כולו. התחילו ב״מצווה״ ״האתרא קדישא״, גוף ששם לו למטרה למנוע חילול קברים. הצטרפו ״העדה החרדית״, ״אגודת ישראל״, ובסופו של דבר גם ״הרבנות הראשית לארץ ישראל״.

רובה של האוכלוסיה, המתגוררת בשכונות החרדיות בירושלים, אף אם היא מגדירה את עצמה כלא ציונית, מכירה דה-פקטו במוסדות הממלכתיים — משלמת ברובה מס הכנסה, ארנונה לעיריית ירושלים ונהנית מקצבאות הביטוח הלאומי. יהיה זה נאיווי לצפות מהרוב הדומם הזה, שיצא חוצץ נגד אלימות הקנאים מתוכו. הניסיון הוכיח, כי ברגע שיעשה זאת — תופנה האלימות גם אל הפנים ולא רק אל החוץ.

יצויין, עם זאת, כי האוכלוסיה אינה יכולה להינתק לגמרי או להימנע ממגע ישיר עם מוסדות המדינה. מערכת השחיטה הנפרדת היא על-פי היתר מיוחד של משרד הדתות. תעשיית ההכשרים מתפרנסת דווקא מחנויות ומפעלים של ציונים. כבישים, מדרכות, פינוי אשפה ואספקת מים אינם תחומים, שבהם עצמאית לגמרי האוטונומיה החרדית.

תזכורת — אלימות חרדית בבירה

* התנכלויות לקולנוע אדיסון — הצתות, ניפוץ חלונות-ראווה וציור כתובות.
* הכאות — שני שוטרים, סדרני קולק, משפחה מחיפה, שלושה ערבים, זוג תיירים, שני פקחים ושני צלמי-עיתונות.
* שלושה סניפים של בנק לאומי חובלו פעם אחר פעם; עשרות בנקטים של בנק לאומי חובלו.
* עשרות תחנות אוטובוס הוצתו או חובלו.
* החמאם הוצת וחובל כמה פעמים.
* חנות הבגדים של משפחת כובשי, בעלת החמאם, הוצתה פעם אחת וחובלה פעמים רבות אחרות.
* מאפיית אבוחיל, שבעליה דתיים, חובלה בטענה, כי נוכחות בני-נוער, בנים ובנות, הבאים למקום בלילות כדי לקנות בו מאפה חם, מהווה פריצות.
* שמשותיה של מונית אחת נופצו ושמשות רבות אחרות של אוטובוסים נותצו אף הן.
* שתי מכוניות פרטיות חובלו וניידת משטרה אחת הועלתה באש.
* בהערכה גסה — עשרות מקרים של התנכלויות לאזרחים, המתגוררים בפריפריה של השכונות החרדיות, ואשר אורח-חייהם אינו תואם בדיוק את השקפת עולמם של הנוקטים באלימות, לא הגיעו כלל לידיעת המשטרה.

האיחוד הכפוי

מאת אריה לביא

היחסים העכורים בין סולל בונה לשיכון עובדים — שהביאו בסופו של דבר לאיחוד — נולדו דווקא על רקע שיתוף הפעולה בין שתי החברות ★ לאיחוד יהיה סיכוי רק אם ילווה בשינוי רדיקאלי בתפיסה הניהולית של שתי החברות

רפי אודרי: שיכון עובדים

שרגא רוטמן: סולל בונה

את הניסיון לאחד את סולל בונה עם חברת שיכון עובדים ניתן להקביל לסיפור על ההורים המודיעים בשמחה שהשידוך בין בנם לבתו של השכן כמעט סגור. החתן מוכן אלא שהכלה עדיין עומדת בסירובה. במקרה זה הכלה, קרי שיכון עובדים, אינה יכולה להתנגד יותר מדי, היא יכולה לכל היותר למחות ולטעון שהחתן אינו בדיוק אביר חלומותיה. זאת בדיוק עשה יו״ר שיכון עובדים רפי אודרי שניסה למחות ולטעון שהפרטנר לא רק שאינו לרוחו אלא יש לו שורה ארוכה של מגבלות.

במשפחה הפטריארכלית של חברת העובדים שמעו אותו בצער ופסקו שאין ברירה. השבוע בעת ישיבה קצרה של מינהלת חברת העובדים, בה הורשו להתבטא רק מזכיר ההסתדרות ישראל קיסר ומזכיר חברת העובדים דני רוזוליו, הוחלט על איחוד מוגבל ובינתיים הוקמה ועדה חדשה שתגבש את פרטיו. זאת תוך התחשבות ב״הערות״ שהושמעו בירונים בעניין זה בטרם נפלה ההכרעה.

אומנם זה לא מיזוג, המלצות ועדת אולניק בהקשר זה התקבלו ״בקווים כלליים״ כלשון ההודעה הרשמית אך בפועל הוחלט על איחוד זרוע הבנייה של שתי החברות כאשר בעתיד הלא רחוק יצורף צלע שלישית לזוג הלא אוהב הזה ועגלת הבנייה ההסתדרותית תצא לדרך. הרקע להקמתה של ועדת אולניק לפני יותר משנה נעוץ בניסיון הנעשה כעת בחברת העובדים להכניס רציונליזציה בפעילותה של ענף הבנייה ההסתדרותית בדומה לניסיון הנעשה גם בתחום אחר להוליך, להסדיר את היחסים בין הוצאות הספרים עם עובד, ספרי הוצאה ועוד.

מערכת יחסים עכורה

מי שמכיר את ענף הבנייה מתמצא במערכת היחסים העכורה בין קונצרן הבנייה ההסתדרותי סולל בונה לבין שיכון עובדים, מערכת שגרמה כמעט לנתק גמור בין מנכ״ל סולל בונה שרגא רוטמן לבין יו״ר שיכון עובדים והדמות הדומיננטית בה בעשור השני משמש כמנכ״לה בעבר ח״כ רפי אודרי. הנהלות סולל בונה, שיכון עובדים, יובל גד ואף ראשי חברת שיכון עובדים פרסו בפני הוועדה תמונה קודרת על היחסים בין גופים אלה. לדעתם ראוי היה שהם יפעלו בשיתוף פעולה וינצלו את יתרון הגודל המוקנה להם.

היחסים העכורים בין חברות אלה אינם תולדה של יום אחד. כבר ב-23 בינואר 1978, לפני שבע שנים נאלצה חברת העובדים לקבל החלטה שהיא בבחינת מובן מאליו: ״האינטרס המשותף של סולל בונה, שיכון עובדים ומשק העובדים בכללותו הוא לרכז את הפעילות בתחום הבנייה למכירה הפרטית והציבורית בידי גוף אחד שיפעל בתחומים אלה על יסוד שיקול כלכלי ציבורי כולל״. מיותר לציין שהחלטה זו לא מומשה וועדת אולניק נאלצה להסיק מסקנות כתוצאה מהיחסים העכורים שבין שתי החברות.

כל גוף הקשור בבנייה בחברת העובדים עשה את אשר רצה תוך התעלמות מצורכיה של חברת העובדים שהיא בעלת המניות בחברות אלה.

יש לציין שהיו ניסיונות לשיתוף פעולה בין החברה הקבלנית סולל בונה לחברה המשכנת חברת העובדים אך ניסיונות אלה לא רק שלא עלו יפה אלא גרמו להסלמה ביחסים בין שתי החברות. התברר ששיכון עובדים ידעה לנצל היטב את המצב של סולל בונה שהיתה צמאה לקבל עבודות עקב ניסיונותיה הבלתי נלאים לגדול תוך התעלמות מהצורך להרוויח. מסקנות ועדת אולניק, המנוסחות בזהירות רבה מתוך מטרה שלא לפגוע אישית במנהלי שתי החברות קובעות ש״פוטנציאל השמירה על תעסוקה קבועה ביחידות הזרוע הקבלנית היה הגורם המרכזי שהניע את קונצרן סולל בונה להרחיב את פעילותו באמצעות בנייה עצמית ו/או עיסקות משותפות עם שיכון עובדים״.

נתונים של הפעילות מגלים שעד 1981 היה משקל הבנייה העצמית בכלל פעילות סניפי הבנייה במגמת עליה, אולם התנאים המיוחדים ששררו בענף הבנייה ובשוק הדיור בשנים 1982/83 הביאו לכך שתוצאות הפעילות בבנייה העצמית לא היו משביעות רצון ולקונצרן נגרמו בשנים אלה הפסדים כתוצאה מפעילות זו. בעקבות כך שינה הקונצרן את מדיניותו ובשנים 1984/85 חל צמצום ניכר בהיקפי הבנייה העצמית: משיא של 30 אחוז בנייה עצמית ב-1981 הגיעו ב-1984 ל-13 אחוז. הירידה במשקלה של הבנייה העצמית בסך הפעילות של סולל בונה היתה מלווה בהקטנת היקף הפרויקטים המבוצעים בשיתוף סולל בונה ושיכון עובדים.

סולל בונה לא היתה צריכה להצטער מצמצום הפעילות המשותפת עם שיכון עובדים. מתברר שחברת שיכון עובדים הצליחה להביא לכך שסולל בונה ביצעה עבודה עבורה בהפסדים ניכרים המוערכים במיליוני דולר. בלשון היבשה של דו״ח ועדת אולניק מתוארים זאת כך: ״הקטנת היקף הביצוע המשותף (של סולל בונה א.ל.) עם שיכון עובדים באה לאחר שלסולל בונה נגרמו הפסדים כבדים בעיסקות המשותפות. הפסדים אלה נוצרו עקב התחרות בשוק כאשר בגלל המגמה לשמור על היקף תעסוקה נאות לעובדיה, נאלצה סולל בונה לקבל את העבודות בעיסקות המשותפות במחירי עלות ואף למטה מהם״.

כאן באה פיסקה נוספת, מאוד לא מקובלת לגבי ועדות בחברת העובדים שיש בה כדי לתאר את מערכת היחסים בין שתי החברות, ולהבין את התנגדות חברת שיכון עובדים למיזוג... ״מצב זה הביא להתפתחות מערכת יחסים קשה בין החברות. מערכת הגובלת ביחסי אי אמון ותביעות הדדיות של חברה כלפי רעותה. מערכת תביעות הקיימות ועומדות והמצפות להכרעה״. יודעי דבר טוענים שמדובר בתביעות הדדיות של מיליוני דולר בין החברות שעל קיומן לא היה ידוע דבר עד כה.

הפסדים נוספים

אך לסולל בונה נוצרו הפסדים לא רק כתוצאה מפעילותה עם שיכון עובדים. החברה השתתפה במכרזים בניסיון לקבל עבודות במחירי הפסד. מנכ״ל סולל בונה שרגא רוטמן מאז החברה ל-1984 בעת שפרסמו מאזן הפסד של 6 מיליון דולר, שסולל בונה השתתפה במכרזים שגרמו לה להפסד. לדבריו נגרמו הפסדים במהלך ביצוע עבודות אך מאוחר יותר כאשר פורסמו תוצאות למחצית 1985 המצביעות על הפסד של 12.5 מיליון דולר הודה שהחברה העדיפה לעבוד ללא רווח על מנת להימנע מפיטורי עובדים.

סולל בונה הפסידה גם כתוצאה מהחלטתה לרכוש את ענף הבנייה הפרטי רדוקר תמורת 14 מיליון דולר. חברת רדוקר בלי מייסדה הקבלן זכריה רדוקר עצמו, שפרש למעשה ופעיל כעת בבנייה בארצות הברית, התגלתה חסרת ערך שרק גורמת להפסדים. היתרון היחיד שצמח לסולל בונה מהעסקה היה חיסול מתחרה אך מכך נהנה כל ענף הבנייה כאשר את המחיר משלמת רק סולל בונה. בשנתיים האחרונות מנסה סולל בונה להרחיב תחומי פעילותה לשטחים אחרים כמו סחר, מלונאות אך הצלחתה היתה מוגבלת ביותר.

הפעילות בחו״ל גרמה גם כן להפסדים. ניגריה חייבת לסולל בונה כ-100 מיליון דולר ולא ברור אם ומתי תראה סולל בונה את הכסף. הדו״ח של סולל בונה למחצית 1985 הציג הפסד של 12.5 מיליון דולר בלבד אך מעריכים שבפועל הוא גבוה יותר. הקונצרן חייב לבנקים קרוב ל-500 אלף דולר מזה כ-300 מיליון דולר לבנק הפועלים וכ-100 מיליון דולר לבנק לאומי. נראה שסולל בונה תאלץ להשתמש באשראי של בנק לאומי אחרי שבנק הפועלים החליט שאי אפשר להעמיד אשראי ללא הגבלה לרשותו של ענף הבנייה ההסתדרותי.

להבדיל מסולל בונה, שיכון עובדים הינה חברה גדולה ביותר כאשר ערך נכסיה הפיננסיים מגיע למיליוני דולרים, בנוסף לשטחי קרקעות רבים, חלקם באזורים מבוקשים בארץ. הדו״ח של ועדת אולניק חולק בעקיפין מחמאות לדרך בה פעלה שיכון עובדים. קובע הדו״ח: ״...האסטרטגיה העסקית של בנייה בתנאי התקשרות של עסקאות אחוזים ושותפויות חלקיות המבוססת על תנאי שוק בנייה שבו קיים עודף של גורמי ייצור (ובכלל זה סולל בונה ויובל גד) ואיפשרה לשיכון עובדים להשיג מחירים נוחים לבנייה שבאחריותה״. מתברר שחלקם של סולל בונה ויובל גד בהפעלת הבנייה של שיכון עובדים ירד מ-77 אחוז בשנת 1980 ל-10 אחוז ב-1983. דו״ח הוועדה גם מגלה ששיכון עובדים בוחנת במהלך השנים האחרונות אפשרויות שונות להרחבת שטחי פעילותה באמצעות קבלת שליטה על אמצעי ייצור.

מסקנת חברת העובדים היתה שלפתרון בעיותיה של סולל בונה דרוש מיזוג עם שיכון עובדים. אך למיזוג יש לא רק התנגדויות בחברת שיכון עובדים אלא הוא אף אינו כדאי משיקולי מיסוי. להבדיל מחברות בתחום התעשייה אותן ניתן למזג ללא תשלום מס, לא כך הדבר לגבי חברות בענף הבנייה.

(כתבה ראשונה מתוך שתיים)

הסיירת הירוקה: עצמאית בשטח

מאת אור גונדר

היחסים בין הבדווים לבין אנשי הסיירת הירוקה — מתוחים. כל אחד מהצדדים טוען שהשני איננו בסדר ומעבר למחלוקת יש בעיה

יש אומרים, כי הבדווי הוא בן המדבר. בכושר הסתגלות נדיר הוא מתאים עצמו לסביבה אכזרית, מכיר אותה בחוש חייתי כמעט, מפיק ממנה את צורכי מחייתו, חי עמה בהרמוניה, שהאדם המודרני אינו מכיר. הבדווי — לפי הגירסה הזאת — הוא חלק מן הטבע.

אחרים אומרים, כי הבדווי הוא אבי המדבר. לעולם אינו משקיע באדמה את שהוא ינק ממנה. עיזיו השחורות מחסלות את מעט הצמחים. האוהלים באדמת המדבר, פולחן הקפה והאירוח שלו מביאים כליה על שיקמים ורותמים, העולים באש המדורה. כך הוא מדלדל את סביבתו, מביא עמו את המדבר. הבדווי — לפי הגירסה הזאת — הוא אויב הטבע.

אמור לי באיזו משתי הדיעות האלה אתה מחזיק — ואומר מה עמדתך בסכסוכי הסיירת הירוקה עם הבדווים.

* * *

כשנפגשים — בנפרד — עם מקורבי הסיירת מזה ועם הבדווים מאידך, כדי לשמוע את גרסאותיהם לאותם אירועים עצמם, אתה מוצא עצמך נבוך בסבך הרשומון. זה מספר על התעללות סאדיסטית, פשיטות ג׳יפים במבצע הגב-צבאי על רועות חסרות הגנה, וזה מדווח על פינוי עזים מסודר, הכל על-פי החוק, הכל על-פי הנוהל. זה שולף תלונות של האגודה לזכויות האזרח וחברי-כנסת כאלה ואחרים, וזה מציין בסיפוק, כי מעולם לא נמצא פקח מטעמו אשם בהתנהגות חריגה. כל התלונות במשטרה נסגרו כחובות. הבדווים, וזה דוברים בשמם, שופכים אש וגפרית על הסיירת. אנשי הסיירת אומרים, כי יש כאן בחישה פוליטית. מודים, שיש להם בעיית תדמית, אך מאמינים, כי הם מעדיפים להתרכז בעשייה בשטח ולא ביחסי-ציבור.

עובד מדינה, הקשור בבדווים אך אינו קשור בסיירת, הציע לי להתייחס אל שני הצדדים בזהירות, לקחת את דבריהם בעירבון-מוגבל. מה שאינך רואה בעין — עדיף להביא כדברים בשם אומרם.

* * *

ממקום מושבו ליד הגה הג׳יפ בכביש, המוביל לשדה-התעופה רמון, מבחין דוהרין בסימני צמיגים טריים בדרך עפר, העולה מן הכביש אל שולי הרמה. הוא נרדך, מפנה את ההגה ימינה, ועוקב אחר תוואי הצמיגים. לא הרחק מן הכביש, עובר קו מים ראשי מועד-לפורענות. בשיא הגבעה, שאליה אנו מטפסים, מוצב מגוף (שיבר), מגודר היטב. כשאנו מתקרבים אליו, אנו מגלים סימני פריצה בגדר. מנעול משוחרר ומגוף פתוח-למחצה. מים יקרים זורמים במורד הוואדי. דוהרין אומר, שלמטה מסתתרת בוודאי רועה בדווית עם עדרה להשקיה לילית.

מי שפתח את המגוף דאג להסוות את מעשיו. כדי למנוע פריצה גד מים, שיראה מן הכביש הסמוך, נעטף הברז הפרוץ בסחבה. דוהרין מסלק את הסחבה, סוגר את הברז ומבקש לדווח על הענין לאנשי מקורות. הנזק הפעם אינו גדול. בהזדמנות קודמת, פרצו בדווים בריכת-מים והזרימו ממנה אל הוואדיות עשרות אלפי מטרים מעוקבים. עקבות הפיג׳ו שזיהה בשטח, הובילו אותו אז אל בדווי, שהודה במעשה. הפעם שב גנב המים אל הכביש בלי שאפשר יהיה לאתרו.

כשאני שואל אותו, אם המשחק הזה בשוטרים וגנבים אינו מתסכל אותו — שהרי במקרים רבים נעלמים הבדווים, כשהם מנצלים את היכרותם המעולה עם השטח ומתחמקים אותו עם הג׳יפ הירוק מול מצוק בלתי עביר — הוא עונה, שאילו היתה הרדיפה עניינו העיקרי היה בוודאי חש עצמו מתוסכל. אלא שהוא מאמין, כי מה שעושים אנשי הסיירת הירוקה הוא בבחינת חיפוש פתרון כולל לבעיות הבדווים.

סעיד חאמד סעדון, בדווי מהר רמון, כתב מכתב לחברי-הכנסת ולעיתונאים, שבו הוא מדבר על ״הפקח דוהרין הידוע לשמצה״. באוהלו, בתחום המועצה המקומית מצפה-רמון, הוא מפגיש אותי עם כמה מראשי המשפחות בסביבה. עליאן סלמאן אלמסאוד טוען, שדוהרין ניסה לשכנעו לעקור עצים שנטע. הוא שולף מכיסו תעודת-הוקרה שהעניק לו אלוף פיקוד דרום על חלקו בלכידת מסתננים, ושואל אם כך נוהגים באזרח נאמן.

כשאני שואל על גניבת המים, הוא אומר שהבדווים מבקשים לקבל ברז ומונה, ומוכנים לשלם עבורם. ״מה הם רוצים — הוא אומר לי — מעין-עובדת ומעין-עקב. שהשתמשו בהם. אסור לנו להשקות עדרים, כי עכשיו אלה שמים — או לבדווי אין ברירה. הוא פותח את השיבר. הבדווי צריך לחיות.״ כשאני מזכיר לו, כי קילומטרים אחדים מן הנקודה הפרוצה נפתח ברז לשימוש הבדווים, הוא אומר שזה רחוק מדי, שקשה לנסוע עם המיכלית, הנגררת אחר טרקטור או סוסי שברשותו, מרחק כזה הלוך וחזור.

* * *

לבדווים של הר רמון היסטוריה ארוכה של תלונות על ההתנגשויות עם אנשי הסיירת. הם מספרים על הרמת עדרים, על פגיעה מכוונת בגמלים, על התעללות ברועים. עו״ד חיים רוזנצוייג, המייצג מספר משפחות בדווים מהר-הנגב, בשורה ארוכה של משפטי קרקעות ומרעה, אומר, כי הסיירת פעלה בצורה תקיפה, תוך שימוש בכוח, ויצרה מצב של הפחדה. לדבריו, יצאו אנשיה בעבר לפשיטות צבאיות ממש, במבנה של סיירת. עד היום — הוא אומר — למרות ניסיונה של הסיירת להציג עצמה כדואגת לבדווים, קיים משקע של פחד. ״כשרואים את הג׳יפ של הסיירת אנשים בורחים לוואדיות ולמערות״, אומר רוזנצוייג.

בימים שבהם בילתי אני עם אנשי הסיירת, היו אכן כאלה שמיהרו להיעלם עם הופעת הג׳יפ הירוק. בעיקר היו הרועים אמורים ברועות, שהם עדרותו בשטח צבאי אסור לשהייה, סמוך לגדר בסיס חיל-האוויר ברמת-סנור.

״הבעיה של הסיירת הירוקה — אומר רוזנצוייג — היא כישלון טוטאלי של המדיניות. הם הצליחו להשניא עצמם בבילוי תפקידים. אלון גלילי הכניס כנורמה התנהגות של פשיטות, הפחדה, של פעילות בעלת אופי בלתי-אנושי ובלתי-מתחשב״.

נורי אל עוקבי, העומד בראש האגודה לזכויות הבדווים — שהוא עצמו היה הרוח החיה בהקמתה, טוען כי אנשי הסיירת הירוקה משליטים סידור בקרב הבדווים. מטרידים אותם בשעות הבוקר המוקדמות, יורים בכלבים מוסתנים וקשורים. הוא מאשים את אנשי הסיירת ברצח תינוק שמצא מותו לאחר שמשפחתו פונתה על ידם באישון לילה. כשאני שואלו כיצד הוא מדבר על רצח, כאשר בית המשפט קבע כי לא היה קשר בין הפינוי ובין מות התינוק, הוא אינו מקבל זאת; לבסוף הוא מתרצה ומסכים לתקן את הניסוח: עכשיו הוא מאשים את הסיירת לא ברצח, אלא רק בגרימת מוות.

אלון גלילי, העומד בראש הסיירת הירוקה מאז הקמתה, נתלה בפסיקות בתי-המשפט ובתוצאות חקירות המשטרה. 14 תלונות הוגשו עד היום במשטרה נגד פקחיו, בתשע שנות עבודתם. כולן נמצאו חסרות בסיס. בשנים האחרונות לא הוגשו כלל תלונות למשטרה. המאבק על עבודת הסיירת הפך, לדבריו, עיתונאי-ציבורי: ח״כים מסויימים, ״המנסים לעשות הון פוליטי״. קבוצת אנתרופולוגים, ״שאולי נוח להם להשאיר את הבדווים פרימיטיביים, לצורכי מחקר״.

נורי אל עוקבי אומר, שהבדווים הם אזרחים ערכים מדרגה שנייה, שגם המשטרה מתנכלת להם, ולכן אינם מתלוננים. עו״ד חיים רוזנצוייג גורס, שהבדווים מבקשים להימנע ממגע עם הרשויות. אלון גלילי מדגיש, כי הסיירת מעולם לא הפסידה במשפט. טבעי הוא, אומר גלילי, שכשאתה עוסק בשיטור הפיקוח בתחום שהיה פרוץ ומופקר משך שנים ארוכות — לא תזכה לאהדתם של מי שתפסו קרקעות לא להם, ונהנו מן הגזל שבידם. ״אנחנו אוכפים חוק, ואכיפת חוק דורשת לעתים כוח פיסי״.

(כתבה ראשונה בסדרה)

לומביה: לאחר המבול

אלפים ניספו במפלי הבוץ הרצחניים ששטפו את העיר ארמארו וסביבותיה, מעטים ניצלו בעור שיניהם. רבים גורסים כי תוכניות פינוי והצלה שלא הופעלו, היו מצמצמות את ממדי האסון

שרות **Newsweek**

מיוחד ל"הארץ"

השעה היתה עשר בלילה ורבית תושבי ארמארו היו שקועים בשינה עמוקה. לפתע ניתך גשם שוטף על עיר זו, במרכז קולומביה. אך לא היו אלה מים, אלא אפר מלועו של הר געש. בתוך שעה עלה נהר לאגונייה שבגבול העיר על גדותיו, וגלי בוץ בגובה 1.8 מטר הסתערו על הרחובות. הזרמים סחפו עצים, מכוניות ובתים שלמים. מאות מתושבי העיר רצו החוצה בצעקות "צאו מהבתים! צאו מהעיר! אנשים טובעים!" כמה מהם הצליחו לטפס על שטח גבוה יותר שלא נפגע, או להיאחז בענפי עצים מעל המים. אבל אלפים אחרים התגלגלו בבוץ הזורם במהירות, בלא כל יכולת למצוא מדרס רגל, בעוד שיטפונות הבוץ סוחפים כל מה שעמד בדרכם.

נהג המשאית פדרו מנטארה בן 25 שהתעורר מצעקות האימים, צעק לאישתו ולשני בניו הקטנים להימלט על נפשם. המשפחה ברחה החוצה בדיוק כאשר קיר של בוץ ירד את ביתם. הם צפו כשני מטרים ואז מפל חרש הניק אותם לאוויר והפריד את ההורים מהילדים. מנטארה השלך על חביות גדולות ובמשך שלוש דקות שכב בשקט. ואז ירד מפל בוץ שלישי. הוא הצליח לצוף, באותו בקצה גג. אבל הזרם הרצחני שלא פסק, השליך אותו על עצים שנעקרו והזרוע השמאלית נשברה. "עצמתי עיניים וראיתי כוכבים כל פעם שהתנגשתי במשהו", אמר, "הייתי מלא יאוש ופחד. התחלתי לחשוב 'אלוהים, קח את החיים שלי'".

מנטארה נשאר בחיים, אבל אלפים אחרים לא הצליחו להימלט מזעמו של נוואדו דל רויז. שלטונות קולומביה מעריכים, כי למעלה מ־20 אלף איש נהרגו. אלפים — המספר המדויק עדיין לא ידוע — נפצעו, ועד ל־60 אלף איש נותרו ללא קורת־גג באחת משואות הר־הגעש הנוראות בהיסטוריה.

999

התפרץ מכתש ארנאס בתוך פיסגה בגובה 5,400 מטר, הוא המיס את כיפת הקרח של ההר וגרם לשיטפונות. זרמי בוץ גלשו לעמקי הנהרות הסמוכים ללגונייה ולצ'ינצ'ינה. השיטפון קבר כמעט את כל ארמארו, שאוכלוסייתה מנתה 25 אלף איש, ופגע קשות בכמה עיירות אחרות. לקראת סוף השבוע דיווחה הממשלה על שתי התפרצויות נוספות וקראה לתושבים מכל צדי הר הגעש לגלות עירנות לקראת אפשרות של פינוי המוני חדש.

מבחינת נשיא קולומביה, בליזאריו בטאנקור, שואת הטבע הזריפה משבר פוליטי. בטאנקור כבר הותקף בגלל טיפולו בפרשת השתלטות אנשי הגרילה על היכל המשפט של בוגוטה לפני שבועיים. בהתעלמו מבקשות לשאת ולתת על הפסקת האש, הוא הורה לחיילים ולטנקים להסתער על הבניין ובמהלך הקרב נהרגו לפחות 97 איש, לרבות 11 שופטי בית המשפט העליון. מיד לאחר התפרצות הר הגעש היו אנשים שאמרו כי שואת הטבע יכולה לשמש לבטאנקור הסחה, אבל אחרים חזו כי הטרגדיה רק תזיק לו במידה רבה יותר. בעיקר כאשר חוקרים יבדקו מדוע לא הקדימה הממשלה ופינתה את האזור סביב הר הגעש.

בימים שלאחר ההתפרצות הגיעו אלפי עובדי הצלה מהצלב האדום, ההגנה האזרחית, הצבא והמשטרה של קולומביה לאזור שנפגע. תושבי המדינה תרמו דם, תרופות, מזון אוכל וכסף — בכמויות כאלה, עד שהבנק החקלאי של הממשלה נאלץ לפתוח 870 סניפים ברחבי המדינה כדי לאסוף תרומות. בתגובה לקריאות מבוגוטה שיגרו האו"ם וממשלות ארצות הברית, צרפת, בריטניה, ומקסיקו ושש אחרות טכנאים ואספקה. ממשל רייגן שיגר 12 מסוקים וארבעה מטוסי תובלה מהפיקוד הדרומי האמריקאי בפנמה, יחד עם אוהלים, שמיכות וציוד עזרה ראשונה. צוותים מיוחדים של אמריקאים שסייעו בחיפוש אחר גופות בהריסות רעש האדמה במקסיקו סיטי לפני חודשיים, הועמדו במצב הכן לקראת אפשרות שיגורם לחיפוש אחר ניצולים הקבורים אולי עדיין בבוץ של ארמארו.

אבל היקף השואה פגע בחיפושים אחר ניצולים ובחילוץ הגופות. מגובה של 600 מטר נראה מרכז ארמארו מכוסה לחלוטין בשכבה של בוץ, אבנים ואפר לרוחב מיל. רק ארבעה גושי בניינים נשארו על עומדם ומאות ניצולים הצטופפו על מדרונות הרים בציפיה לפינוי במסוקים צבאיים ואזרחיים. מסביב לנוואדו דל רויז נהרסו גשרים רבים ודרכים הוצפו בבוץ ובמים. צי של מסוקי יוז 500 וכל באלין להעביר קורבנות לבית חולים במאריקיטה, מרחק כ־29 ק"מ מארמארו, או לבוגוטה. מטוסי תובלה של חיל האוויר הקולומביאני שנשאו ציוד חירום ולא הצליחו לנחות, נאלצו גם הם לפרוק את מטענם במסלול הנחיתה של מאריקיטה.

רבים מהניצולים שהגיעו למאריקיטה היו לבושים תחתונים או פיג'מות וכתונות לילה, מכוסים בוץ קרוש ורטוב. הפצועים קשה הורדו באלונקות בידי עובדי הצלב האדום. אחרים ירדו בצליעה בכוחות עצמם, וסיפרו את הקורות אותם. אוסוואלדו אצ'וארי אלגובה, בן 26, ראש המגל בבית החולים של ארמארו, התעורר כאשר החל האפר ליפול. הוא הפעיל את הרדיו והאזין לתחנה מקומית. "אנשים היו עדיין שקטים", אמר, "הרדיו אמר שהר הגעש התפרץ אבל שאין שום סכנה, אין שום סיבה לבהלה".

אצ'וארי חשב אחרת. הוא רץ לבית החולים להזהיר חולים ועובדים. אך עמיתיו התעלמו ממנו. ברחובות, 200 איש כבר נסו מפני זרם סוחף של בוץ וסלעים. אצ'וארי הצטרף אליהם ורץ כ־200 מטר, כאשר ראה לימינו מפל שני כזה. לבסוף מצא מקלט יחד עם 1000 אחרים על פיסת אדמה צרה.

"עדיין חשבנו ששאר חלקי העיר יצאו בשלום", הוא נזכר. אבל כאשר הובהר היקף האסון, "התחילו אנשים לרוץ מסביב כמו משוגעים, לצווח, לחפש את ילדיהם". לאחר עלות השחר למחרת טיפסו אצ'וארי וכמה מהאחרים על שטח גבוה יותר לאחר שהקימו מאולתר עשוי עץ ולבנים על הבוץ שהתקשה. מתחתם הם ראו כיסאות, מקלטי טלוויזיה וחלקים שלמים של בתים מבצבצים מבעד לבוץ החום. הכנסיה בת חמש הקומות של העיר היתה שקועה בבוץ, כמו גם מרבית בתי החולים המקומיים.

אצ'וארי היה אחד המעטים מבני העיר שראו את תוכניות הפינוי שהכינה הממשלה למקרה של התפרצות הר הגעש. הוא האשים בחריפות כי אפשר היה למנוע את הטרגדיה. "הכוונה היתה קרובה (והשלטונות) היו מסוגלים לעזור", השתולל בזעם. "אני מכיר את התוכנית (לפינוי), למרות אותה. מדוע לא אמרו לנו?"

מוכר הפירות לואיס ויסאנבה סוארז, בן 24, היה במיטה עם אישתו ההרה כאשר שמעו קולות צעקה שקראו להם לקום ולצאת. הוא תפס את אישתו ורץ לעבר האיצטדיון של ארמארו, שם, כך נאמר לו, יוכלו למצוא מחסה. הם הצליחו להגיע עד לכניסה לאיצטדיון, שם כבר הצטופפו 3000 איש. אך לפני שיכלו להיכנס, נסחפו בזרם של בוץ רותח, שכווה את גבו של סוארז. זו היתה הפעם האחרונה שראה את אישתו, שהיתה בחודש השמיני להריונה. מבול הבוץ סחף אותו עד לגואדאבאל, עיירה השוכנת במרחק תשעה ק"מ מהמקום. שם ניצל ממוות כאשר נאחז בענף עץ. במשך חמש שעות ציפה לעזרה, ידיו לופתות נואשות את הענף, עד שחולץ לקראת השחר ביום המחרת.

עוד אישה בהריון, הורטנזיה אליוזאורוס בת ה־19, התעוררה מהצעקות ברחובות. היא תפסה את בתה בת 11 החודשים ושתיהן רצו החוצה, יחד עם בעלה ואמה בת ה־53. אבל משפחת אליוזאורוס רצה מרחק גוש בניינים אחד בלבד כאשר גל אדיר של בוץ סחף אותם. התינוקת של הורטנזיה נתלשה מזרועותיה, בעלה ואמה נסחפו בכיוון ההפוך. הורטנזיה שהתהפכה בתוך הזרם הסוחף נישאה לבסוף לשפת נהר סמוך בצד הדרך. נהג מונית שמע את זעקותיה והוא ורעיו שלפו אותה מהבוץ. היא לא ראתה מאז איש מבני משפחתה.

999

בקולומביה הרי געש רבים, אך התפרצויות גדולות היו מעטות יחסית. נוואדו דל רויז הוא הצפוני ביותר משני תריסר הרי געש פעילים, לאורך קורדילירה סנטרל, כ־919 ק"מ, אזור שלוחות הרכסים האנדיים החוצים את המדינה. לדברי דאריל הארד, סגן מנהל המשרד המטפל ברעשי אדמה של מכון הסקר הגיאולוגי ומומחה להרי געש שכתב את עבודת הדוקטורט שלו על אל רויז, התפרץ הר געש זה לפחות חצי תריסר פעמים ב־3000 השנים האחרונות. עדות גיאולוגית מצביעה על כך שהתפרצות ב־1595 הסבה נזק נרחב לשטח גדול, החל ממרכז קולומביה ועד לגבול הדרומי של פנמה. ב־1845 אירעה התפרצות דומה לזו האחרונה, שגרמה מפולות בוץ ושיטפונות. אז נהרגו 1000 איש.

סימני אזהרה מוקדמים להתפרצות האחרונה היו כבר בדצמבר בשנה שעברה. לפתע החל אל רויז לפלוט כמות מדאיגה של גזים גופריתיים. מאוחר יותר החלו סייסמוגרפים לאתר רעשי אדמה קטנים בתוך ההר, עובדה שהצביעה על כך שזרמים משתנים של מאגמה מתחת גרמו להר להתנפח. ב־11 בספטמבר פלט ההר קיטור ואפר.

ההתפרצות האחרונה החלה בשני פיצוצים באגף הצפון־מזרחי של ההר. החום מהפיצוצים הללו המיס חלק מכיפת השלג של הר הגעש וכך נוצר גל אדיר של בוץ. מגובה של כ־5000 מטר גלש הבוץ מטה דרך עמק הנהר אזופראדו במהירות של 46 — 54 קמ"ש, לבסוף נשפך לאפיק הגדול יותר של נהר לאגונייה. זרמי הבוץ פרצו במהירות סכר טבעי החוסם את הנהר. הם הציפו את ארמארו ובעמק סמוך בצד גואלי ועלה על גדותיו. הוא סחף את כ־20 בתים לאורך גדותיו והציף את הגשר המקשר את מאריקיטה עם העולם. בצד המערבי של אל רויז סחף זרם בוץ נוסף כ־300 בתים והרג עד ל־1000 איש במרכז גידול הקפה צ'ינצ'ינה. דקות ספורות לאחר ההתפרצות היו השמים מעל הר הגעש מלאים באפר. לפחות ארבע טיסות בינלאומיות שעברו במסדרון האווירי מעל לקורדילירה סנטרל נאלצו לחזור.

האם אפשר היה לחזות את התפרצות הר הגעש? בשבוע שעבר אמרו מומחים בקולומביה ומחוצה לה כי הדבר היה אפשרי. הם האשימו בזעם פקידי ממשלה על שלא התייחסו ביתר רצינות לאיום. הכומר רפאל גובארנה, מנהל המכון הגיאופיסי באוניברסיטת לוס אנדס בבוגוטה, אמר כי השלטונות הפדראליים הוזהרו מפני האסון המתקרב ונאמר להם כי מוטב שיפנו את האזור. אך שום תוכנית לא הוצאה אל הפועל, אולי משום שבטאנקור היה שקוע במלחמת אזרחים מתרחבת ובמשבר כלכלי הולך ומחריף.

חוסר המעש של השלטונות האזוריים היה עוד פחות מובן. בקיץ האחרון כבר הצטברו על פי האומדן 1.7 מיליון יארדים מעוקבים מים מאחורי סכר האבנים הטבעי של נהר לאגונייה. הסכנה היתה כה ברורה, עד כי פקידי עירייה בארמארו ביקשו מצוות גיאולוגים לבדוק את הסכר. בספטמבר המליצה הקבוצה על הקמת תעלה זמנית שתשאב אליה 1.5 מיליון יארדים מעוקבים מים מהכמות שאיימה לפרוץ את הסכר. הם אפילו שירטטו תוכניות מפורטות לתעלה זו. אך מעולם לא החלו בבניה. "אין שום סיבה מיידית לתשובת המתנגדים על גדות הנהר", אמר בשלב מסוים מושל טולימה אדוארדו אלזאטה גארסיה. מומחים אחרים אומרים כי הבעיה היתה לא כל כך חוסר רצון אלא חוסר זמן.

לדברי הארד, לאחר שהר הגעש החל לפעול, הקימה הממשלה שלושה צוותים מיוחדים כדי לעקוב אחר סכנות אפשריות, לספק מידע לתושבים מקומיים ולהתכונן לקראת התפרצות גדולה. מדענים מארצות הברית, מקוסטה ריקה ומאקוואדור השתתפו גם בהתקנת תחנות מעקב סייסמיות וסייעו לפקידים לשרטט מפות שסימנו אזורי סיכון פוטנציאליים ונתיבי בוץ אפשריים. לדבריו, ראש עיריית ארמארו היה מודאג מאוד, אך לבסוף לא היה די זמן לממש תסריטי הצלה אלה.

מכל מקום, אין ספק שבטאנקור יואשם בהזנחה וברשלנות בחודשים הבאים. הוא גם ייתבע להתמודד עם המחיר הכלכלי של האסון, שללא ספק יסתכם במיליארדי דולרים. על קולומביה כבר רובצים חובות חוץ בסך 11 מיליארד דולר. היא סובלת ממיתון תעשייתי וחקלאי ומשיעור אבטלה שעלה ל־15%. הממשלה התכוננה באחרונה לקבל אשראי חדש בסך מיליארד דולר, אך בנקאים סירבו לחתום על המילוות, עד שבטאנקור יסכים להקפאת שכר ולאמצעי הידוק־החגורה האחרונים המוכתבים על ידי קרן המטבע הבינלאומית. כאשר הודלף עותק של מסמך קרן המטבע המעלה דרישות אלה באוקטובר, ביטל הנשיא הנבוך ביקור מתוכנן בבוגוטה של משלחת מטעם הקרן, והוא עדיין לא הודיע אם יוציא לפועל תוכנית צנע חדשה.

גם לפני אסון הר הגעש נראה עתידו הפוליטי של בטאנקור עגום. במשך שנים שקד על תדמיתו בתור "איש שלום" הנחוש ברצונו לשים קץ למלחמת האזרחים ולהקל את המצב הכלכלי. אף שחוקת המדינה מונעת ממנו תקופת כהונה רצופה שניה בבחירות שייערכו במאי, הוא התכונן על פי השמועה לרוץ שוב ב־1990. אך אפשר שתקוות אלה נגוזו גם הן בהסתערות על בניין בית המשפט העליון. "שאיפותיו הנשיאותיות של בטאנקור (ל־1990) הסתיימו בהיכל הצדק", אמר אלוואר אורייבה רואדה, מנהיג המפלגה הליברלית באופוזיציה.

אולם בשבוע שעבר נדחקו הצדה כל המחשבות על גורלו הפוליטי של בטאנקור, בעוד קולומביה נאבקת באסון.

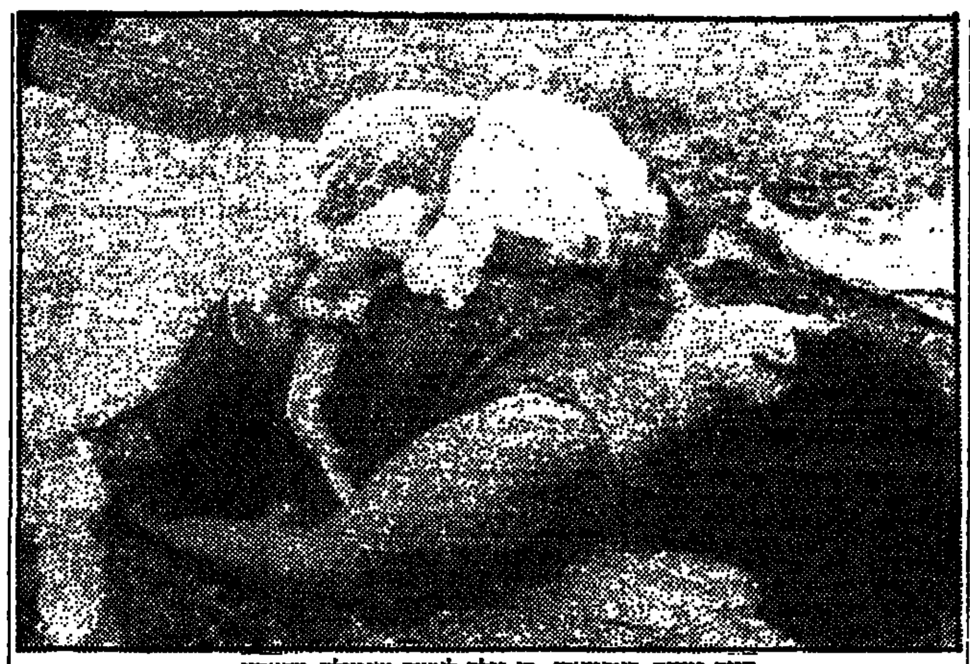

חיים ומוות בארמארו: בן נולד לאשה שניצלה מהאסון

ליאונרד ברנשטיין, אזרח העולם

ליאונרד ברנשטיין על מוסיקה, קירוב לבבות ומדינות, ביקור בגרמניה ב־1948, גרמנים היום — בשיחה עם הלמוט שמידט, לשעבר קאנצלר גרמניה, כיום מעורכי "צייט"

מאת הלמוט שמידט

DIE ZEIT

מיוחד ל"הארץ"

שמידט: רוב האנשים מכירים את ליאונרד ברנשטיין כמנצח גדול, כפסנתרן וכמלחין. רבים שמעו את "ווסט סייד סטורי" שלו, את הסימפוניות שלו ואת מחזור השירים שלו. אבל ליאונרד ברנשטיין הוא גם אזרח העולם, שחווה את העולם ואת האנשים וחושב על מה שחווה. בעיקר על כך אנו אמורים לדבר. וראשית כל, הייתי רוצה להציג בפניך שאלה על המוסיקה האמריקאית: איך קרה בעצם שהאמריקאים יודעים על מוסיקה אירופית כל כך הרבה, יותר מכפי שאנו יודעים על מוסיקה אמריקאית?

ברנשטיין: אני רוצה לעמוד על נקודה אחת בלבד. לא היתה קיימת בעצם שום מוסיקה אמריקאית בתור שכזאת, כמעט עד לתוך המאה ה־20. המוסיקה האמריקאית התפתחה במאה ה־19, אבל אנחנו מדינה צעירה מאוד. ההיסטוריה המוסיקלית שלנו היא היסטוריה של מוסיקה שיובאה מאירופה. אל לנו לשכוח זאת: פרט לאינדיאנים, בא כל מהגר מארץ אחרת והוא הביא עמו את המוסיקה של ארצו. משום כך המוסיקה האמריקאית היא בעצם מוסיקה אירופית.

שמידט: מלבד הג'ז.

ברנשטיין: מבחינות מסוימות, גם הג'ז מיובא. שכן ייבאנו גם את השחורים. זו גם אחת הבעיות כבדות־המשקל ביותר בהיסטוריה האמריקאית. לא התמודדנו עמה במידה מספקת. לעבדים־לשעבר אלה היתה מוסיקה משלהם. זו היתה מוסיקה אפריקאית, היא התערבבה גם עם נעימות ולחנים שונים, היא מוסיקה קריאולית, צרפתית ו...

שמידט: ספרדית.

ברנשטיין: ספרדית, וכמובן גם עם מוסיקת החצר האירופית — עם קוודרילים, מארשים, ואלסים וכו'. ורק תערובת זו הולידה את הג'ז. וכאשר "הביזר" במובנו המוסיקלי העצמי של הג'ז, אזי אפשר היה באמת לדבר על מוסיקה אמריקאית. אמנם במאה ה־19 היו מלחינים כגון שאדוויק או ג'ילברט, אך כולם היו אנשים שחייבים היו ללמוד באירופה. הם שבו לאמריקה עם קונצ'רטי לפסנתר שנשמעו כמו ליסט או עם מוסיקה סימפונית במגמתו של שטראוס, וכך הלאה.

כאשר הגיע אנטונין דבוז'אק לאמריקה, הוא חולל התפתחות מוסיקלית מעניינת מאוד. דבוז'אק התעניין מאוד באמריקה ובתרבותה. הוא חי בניו־יורק וגרם להיווכחות כי בעצם אין מוסיקה אמריקאית. בתור צ'כי, הוא היה כמובן בעל השקפות לאומיות מאוד, מגובשות ונחרצות. כלומר, הוא רצה שנשתמש בפולקלור העממי הנפלא של תרבויות האינדיאנים והשחורים. הוא אמר לנו: אתם יכולים לבנות מכך מוסיקה אמריקאית נהדרת. אני אראה לכם. לכן הוא כתב את הסימפוניה המפורסמת שלו "העולם החדש". היא אמורה היתה להראות כיצד כותבים סימפוניה אמריקאית. בעצם, היא איננה באמת סימפוניה אמריקאית אלא סימפוניה צ'כית יפה מאוד, שבה כמה מנגינות שהן אולי אינדיאניות.

שמידט: אני שואל את עצמי אם אין לראות את המוסיקה כתופעה חוצת־כל, החורגת מגבולות המסורת הלאומית?

ברנשטיין: כן ולא. זה מאוד מסובך. כן, משום שלמעשה המוסיקה חורגת מגבולות לאומיים. כל אדם מתורבת במידה כלשהי יכול להקשיב לסימפוניה של בטהובן ולחוש אותן תחושות, אבל קיימות גם תרבויות מפותחות מאוד שבטהובן או מוצרט זרים להן.

שמידט: אבל אפילו היפנים מבינים את בטהובן.

ברנשטיין: מעל לכל, היפנים מבינים אותו. היפנים יכולים לבלוע ולעכל כל תרבות. יפן היא שוק התקליטים הקלאסיים הגדול ביותר לאחר ארצות הברית.

מסע למען השלום

שמידט: כיום הדבר החשוב ביותר שיש ללמוד הוא כיצד להבין עמים אחרים. ולא רק את המוסיקה שלהם, גם את הפילוסופיה שלהם, גישותיהם, נהגיהם. רק אז יכולים העמים להבין זה את זה.

ברנשטיין: כאן יכולים אנחנו לנצל את היתרונות הגדולים של הקידמה הטכנית. כך מתחילות מערב אירופה, יפן ואמריקה להבין זו את זו. הלוואי שהדבר אפשרי היה גם עם ברית המועצות.

שמידט: שנינו נמצאים ומדברים כעת בליבק, עיר עתיקה שנמנתה בזמנו עם ליגת האנסה. ליבק חיה על מסחר. על סחר ימי עם ערים סקנדינביות, הולנדיות ואפילו אנגליות מצד אחד, ומזרח־באלטיות, רוסיות כגון נובגורוד, מצד שני. יותר מ־500 שנה קיימנו קשרי סחר עם הרוסים.

ברנשטיין: אתמול הוזמנתי לשייט מפרשיות, שטנו לאורך חוף הים הבאלטי היפה. החופים שקקו אדם. אבל לפתע לא נראה עוד איש, לפתע היינו בשטח הפקר. החוף היפה ביותר בעולם ואף אחד לא היה בו, ואני ידעתי: כאן מתחילה גרמניה השניה. היה זה ניגוד דרמטי, דרמטי עוד יותר מחומת ברלין.

שמידט: בכל זאת, לנו, הגרמנים שם, וגם הפולנים, ידוע יפה מאוד שזה 1000 שנה הם משתייכים לאירופה.

ברנשטיין: אבל אם אנחנו ממשיכים לשבש את שידורי הרדיו והטלוויזיה, אנחנו את שלהם והם את שלנו...

שמידט: זאת אסור לנו לעשות.

ברנשטיין: אבל יש לכם יתרון על פנינו האמריקאים. אתם יכולים ללחוץ על הכפתור ולקלוט את שידורי מזרח גרמניה. אתם יכולים לקלוט את כל שידורי הגוש המזרחי, וארשה, סופיה...

שמידט: חשוב עוד יותר שהאנשים שם יוכלו לקלוט את השידורים שלנו.

ברנשטיין: מכל מקום, אנחנו מדברים זה עם זה. השלמתי עתה מסע בן 29 אלף ק"מ בארבע ארצות, "מסע למען השלום". שני קונצרטים במסע ההופעות שלנו ערכנו בהירושימה לרגל יום השנה ה־40 של אותו יום נורא.

שמידט: מה אמרו לכם האנשים הצעירים של הירושימה? איך הם הגיבו?

ברנשטיין: הצעירים שם פשוט שמחו על שבאנו עם מוסיקה, ולא עם בקשת סליחה. ידעתי שאני לא נציג רשמי של ארצות הברית: הייתי פשוט אורח גאה של אמריקה. התזמורת שלי היתה בינלאומית, תזמורת הנוער של עשר מדינות השוק האירופי. גם המקהלה היתה בינלאומית: בעיקר וינאים, כמה יפנים, כמה יוונים.

שמידט: איזו מוסיקה השמעתם?

ברנשטיין: כמה מלחינים הנגנים. בטהובן: יפנית בת 13 ניגנה בצורה יוצאת מן הכלל קונצ'רטו לכינור של מוצרט. מה כן, ניצחתי על סימפוניה "קדיש" מספר שלוש שלי. זוהי מוסיקה לתפילה, ביסודו של דבר נסענו לשם להתפלל.

שמידט: מוסיקה לתפילה. אבל לא רצית לעורר את הרושם כאילו באת לבקש סליחה.

ברנשטיין: בכלל לא.

שמידט: שום ניסיון להתנצל על ההיסטוריה. על היפנים עצמם רובצת אשמה גדולה ממלחמת העולם השניה. היפנים חושבים על מלחמת העולם השניה אחרת מכפי שלמשל חושבים בני עמי או האירופים בכללותם. ולמרות שאתה, לנו, אמרת שליפנים יש כישרון להסתגל לתרבויות אחרות, הם אינם מבינים מדוע שכניהם אינם נותנים בהם אמון. אין די אמון בין הרוסים לאמריקאים, אבל אין גם די אמון בין יפן לעולם המערבי.

ברנשטיין: או (בין העולם המערבי) הסינים, ההודים, האפריקאים, הקובנים. או הדרום־אמריקאים.

דיבור בלבבי

שמידט: כן, בעיקר אמריקה הלטינית. אבל זו בעיה אמריקאית יותר מאשר אירופית. אבל אני רוצה להסכים אתך באופן כללי כאשר אתה מדבר על הצורך להתגבר על סכסוכי הגזעים ומלחמות המעמדות. וזה מביא אותי לשאלה: מה אתה חושב על היחסים בין היהודים לעולם מצד אחד, ולבני עמי, הגרמנים, מצד שני. ומה אתה חושב על היחסים בין יהודים לערבים? איך אתה רואה את העתיד?

ברנשטיין: אני לא יכול לומר שאני חוזה דברים. אינני נביא. אני יכול רק לומר מה לפני וכמה אני מבחין. אתה שאלת על היחסים הגרמניים־ישראליים כמו גם על היחסים הישראליים־ערביים. בשני המקרים קיימים שני היבטים חשובים שאין להם שום קשר לבעיית הגזעים. אני מאמין בכל הדתות, בלי להבדיל בין דתות אמת לדתות שקר. דת היא דת. אני מאמין באמונה. ובאמונה אני מתכוון למצב שכאשר ההבנה האנושית, בגבול יכולתנו לבנות הקשרים סיבתיים. כאשר אנחנו מתחקים אחר התפקיד של עקרון הסיבתיות בפילוסופיות השונות, אנו נתקלים תמיד שוב ושוב באותה חומה, והיינו השאלה בדבר הסיבה הראשונית. בעבור התבונה האנושית אין זה אפשרי להתגבר על מחסום זה ולתפוס מהיכן באנו. אפשר לנתק מעליו רק באמצעות האמונה. במידה מסוימת אין התבונה האנושית מסוגלת — להוציא אולי מתמטיקאים יחידים — לתאר לעצמה את האין־סוף. חוסר יכולת זו היא מהותית באדם. אולי האנושות תשיג מאוחר יותר דיוק אבסולוטי נוסף ביכולת ההבנה שלה.

שמידט: האם תקבל את הגישה האישית שלי: האמונה, פירושה לדעת שאתה בידי האל, ואין זה משנה איך קוראים לאל.

ברנשטיין: על כך אנחנו יכולים להתווכח. אבל אנחנו מתרחקים מהנושא. רק אם נודה בכך שיותר מ־90% מכלל האנשים בעולם חייבים להיאבק על פת לחמם, ושמשום כך הם מסוגלים לכל, רק אז נוכל להבין כיצד הם ניתנים לניהול בידי אותם כוחות השולטים עליהם באמצעים פוליטיים וגם דתיים, ופעמים רבות פועלים הכוחות הפוליטיים והדתיים יחד. היבט זה הוא הגורם לתשובתי על שאלתך בדבר יהודים וגרמנים, יהודים ופלשתינאים. בקיצור: האנשים צריכים קודם כל לאכול לפני שאפשר לעבור לעניינים נשגבים יותר. אם אתה מבקש ממני להיות נביא, אני יכול רק לומר, שאני חוזה שואה איומה בדרום־אפריקה. מפחיד מה שמתרחש שם ומה שכבר קרה. זה נובע מסיבות גזעניות, מסכסוכים שבטיים וגם מסיבות דתיות. אבל באחרונה הסיבה היא דיכוי כלכלי.

שמידט: זה מה שהעלה את היטלר לשלטון. הדבר זה יכול להעלות לשלטון גם דיקטטורים אחרים בחלקים אחרים של העולם. אבל אם לחזור לתפקידה של הדת. היה לי חבר טוב מאוד שעמו דיברתי על פילוסופיה ודת. הוא נרצח. היה זה נשיא מצרים אנואר סאדאת. הוא אמר לי לעתים קרובות, ששלוש הדתות המונותאיסטיות הגדולות קיבלו את תוקפן מהאל באמצעות "משה" על הר סיני. צריך להיות אפשרי להשכין שוב שלום בין שלוש הדתות והמאמינים. נראה שבין הנוצרים ליהודים יש כעת שלום כמעט בכל מקום, להוציא את לבנון.

ברנשטיין: יותר שלום מאשר בין נוצרים לנוצרים.

שמידט: כן, למשל בין נוצרים ורוסים ל...

ברנשטיין: פולנים נוצרים. או למשל, בלפסט, שם בשמו של הנוצרי נסיך השלום רוצחים בשני הצדדים.

שמידט: מה אפשר איפוא לעשות מלבד להטיף ולהגיד?

ברנשטיין: כאשר מקשיבים, באמת מקשיבים, לדבריו של הנוצרי, אי אפשר אחר כך לבצע רצח ברחובות בלפסט.

שמידט: שמעתי את ברז'נייב יותר מפעם אחת מדבר על אלוהים, ואני לא חושב שזה היה אצלו דיבור גרידא. אני חושב שמתחת לפני השטח הוא הרגיש שאלוהים קיים. הוא כמובן לא היה מודה בכך בפומבי. כאשר ניצחת על קונצרטים במוסקווה או בלנינגרד, פגשת רוסים רבים. איזו הרגשה היתה לך אז?

ברנשטיין: של אהבה, רק אהבה. לפעמים היא לבשה ממדים מיסטיים.

שמידט: ומדוע?

ברנשטיין: משום שנפגשנו במישור האלמנטרי ביותר — המוסיקה. שופנהאואר היטיב מאד לבטא זאת: "מוסיקה היא האמנות היחידה, שדרכה מאבד אדם את האני שלו". שופנהאואר התכוון לכך, שהשאיפה העמוקה ביותר של כל אדם היא לוותר על האני שלו. ולכך יש שלוש דרכים. דרך אחת, היא באמצעות התבוננות, מדיטציה עמוקה ודתית, שבמהלכה מתמזג האני עם הקוסמוס. הדרך השנייה היא האהבה. באורגזמה עם בן זוג אהוב באמת, מאבד האדם בדרך דומה את האני שלו. הדרך השלישית היא המוסיקה. שופנהאואר לא הזכיר את הציור, השירה או הריקוד; הוא הזכיר רק את המוסיקה. והוא צודק, כיוון שהמוסיקה היא האמנות המופשטת היחידה: אפילו הציור המופשט אינו באמת מופשט. שכן תמיד קיימת האפשרות למצוא דמיון מוחשי בתמונה. קו יכול, למשל, לסמל עץ.

שמידט: האם אתה חושב שהרוסים מודעים לאפשרות זו של המוסיקה יותר מהאמריקאים?

ברנשטיין: חושב שכן. אולי. אולי משום שרוסים יש להם קשר כה מעט עם שאר העולם. אבל מוסיקה היא מעין קו טלפוני: אדם מעביר אותה לשני במישור האלמנטרי, והדבר זה באמת דומה לאהבה במובן השופנהאוארי, או להתפתחות ומיזוג מלא עם הקוסמוס.

שמידט: האם בני־עמך האמריקאים יודעים בעצם, שרבע מהמוסיקה שלהם היא ממוצא רוסי?

ברנשטיין: כן, אני חושב שהם יודעים.

שמידט: באמת?

ברנשטיין: אני מאמין שכן. ומחצית מהמוסיקה היא גרמנית, ממוצא אוסטרו־גרמני והרבע הנותר הוא צרפתי וזהו זה.

שמידט: וההשפעה האיטלקית?

ברנשטיין: כן, אני מוסיף לכך את המוסיקה הדתית־ביזנטית, הדבר זה כולל גם את האופרה האיטלקית.

"הנאצים הראשונים שלי"...

שמידט: מוסיקה עבור עמים אחרים. כאן עולה בדעתי, שזמן קצר לאחר המלחמה, ב־1948 אני חושב, באת לגרמניה כיהודי־אמריקאי. לארץ שכמה שנים קודם לכן העלתה את כל העולם באש. מה הרגשת?

ברנשטיין: עליך לדעת שב־1948 היה לי חינוך אמריקאי בלעדי. ההכשרה המוסיקלית שלי וחינוכי בכלל באו לי מבוסטון־לאטין־סקול ומאוניברסיטת הארווארד. רק לאחר המלחמה למדתי להכיר את אירופה. ורק ב־1948 נפגשתי בראשונה עם תזמורות גרמניות, בעצם עם שתי תזמורות וזה היה במינכן. הופעתי הרשמית הראשונה היתה עם תזמורת העיר מינכן, או איך שזו נקראה אז. זו היתה תזמורת שמנתה אך ורק נאצים לשעבר. במשך כל התקופה הנאצית הם ניגנו יחד. המנהלת שלהם, הגברת פיכטמילר, ניהלה כל אותה תקופה את התזמורת. את החזרה הראשונה לא אשכח לעולם. כל כך פחדתי, שלא ידעתי מה לעשות.

שמידט: אתה פחדת?

ברנשטיין: אני.

שמידט: אבל הנאצים היו צריכים לפחוד יותר.

ברנשטיין: הייתי צעיר. עוד לא מלאו לי 30. אף פעם עוד לא פגשתי נאצי. לא ידעתי אם יש להם קרניים או שלוש רגליים וארבע ידיים. לא ידעתי כלום. הגברת פיכטמילר היתה הנאצית הראשונה שלי. התזמורת היתה קבוצת הנאצים הראשונה שלי ו...

שמידט: אין זה אומר שכולם היו נאצים.

ברנשטיין: אולי. כן, אבל סיפרו לי שכבר בתקופת הרייך השלישי כולם ניגנו בתזמורת. את החזרה הראשונה פתחתי בסימפוניה של שומאן. היום, לאחר כמעט 40 שנה, אתה צריך לתאר לעצמך איך זה פעל עליהם. כאן בא יהודי־אמריקאי, צעיר מאוד, ועורך אתם חזרות על שומאן. הרי בשבילם זו היתה "אמנות גרמנית קדושה", הם כבר ניגנו בניצוחם של פורטוונגלר, אבנדרוט וכו'. אמרתי "בוקר טוב". אך לא היתה שום תשובה. שום ברכה. אמרתי "שומאן" ואף אחד לא הרים עיניים מהתווים. אף אחד לא הביט בי. בהתחלה היה קשה מאוד להביא אותם לידי כך שינגנו ברוכות. או להסביר להם איך עליהם להחזיק את הקשת, איך אני תופס את שומאן. שעה שלמה נערכה החזרה. זו היתה עבודה קשה מאוד. אז, הפסקת עישון. ולפתע הם באו כדי להציע לי אש או להחזיק את החליפה שלי. המפנה הזה, של הקבוצה שעד כה היתה עוינת לגמרי, היה בל ייאמן.

שמידט: בהתחלה עוינת ואחר כך כנועה?

ברנשטיין: יותר מכנועה, ממש מתרפסת ועבדותית. זה היה לא נעים. היו לי סיגריות, סיגריות צ'סטרפילד. הם לטשו בהן עיניים מכיוון שעם הסיגריות האלה אפשר היה אז כמעט לבנות בית שלם. הצעתי להם את הסיגריות והם ניגנו נהדר. זה היה ניצחון. יום לאחר הקונצרט הזה נסעתי לפלדאפינג וללאנדסברג. שם ניצחתי על תזמורת אחרת לגמרי, שמנתה 14 או 15 איש. השם הקודם שלה היה התזמורת הסימפונית של דכאו. אל אלוהים!

שמידט: אנשים ממחנה הריכוז?

ברנשטיין: לא, זרים שנחטפו לעבודת כפיה בגרמניה. הם היו בשני מחנות הפליטים שם. בכל מחנה היו 5000 איש. הרכבתי אתם תוכנית קטנה עם התווים שבתחילה (בתקופת המלחמה) הוחבאו ושאז שוב הוציאו אותם. ניצחתי על כל ספרי התווים שהיו ברשותם. הסוויטה "הנערה מארל" של ביזה, אוברטורת "הקלע החופשי" של ובר. ומסיבה כלשהי היו להם גם תווי "הרפסודיה הכחולה" של גרשווין. בבוקר ערכנו חזרה, אחר הצהריים הופענו בפני 5000 איש בלאנדסברג, ובערב הופענו בפני עוד 5000 בפלדאפינג. אתה יכול לתאר לעצמך שכל הזמן היו לי דמעות בעיניים.

הפרט המעניין ביותר היה שבשני הקונצרטים ישבו בשלוש־ארבע השורות הראשונות כ־100 מוסיקאים מהתזמורת המקומית של באוואריה. גם הגברת פיכטמילר, וכל אחד מהם הביא לי שושנה לדוכן המנצחים. אני בקושי יכול לדבר על כך מבלי לפרוץ בבכי. ברנשטיין... אנחנו ניגנו את "הקלע החופשי" ואת "הנערה מארל" פעמיים. ובשתי הערים ישבו חברי התזמורת של מינכן בשורות הראשונות, ובשתי הפעמים הביאו לי שושנים.

שמידט: וכאשר עזבת נראתה לך גרמניה שונה לגמרי ממה שציפית. אבל גרמניה לא היתה טובה.

ברנשטיין: שום דבר איננו רק טוב ושום דבר איננו רק רע. למדתי להכיר כמה אנשים. זה היה העיקר. היה זה טוב להתקרב זה לזה באמצעות המדיום השופנהאוארי המוסיקה, להתקרב בחיבה לאנשים אלה, שקודם חשו רק שינאה.

שמידט: עד היום הדבר מרגש אותך.

ברנשטיין: אני אפילו לא יכול לומר לך עד כמה. גם בפלדאפינג וגם בלאנדסברג ישבו חברי התזמורת של מינכן בשורות הראשונות וכל פעם הביאו לי שושנים.

שמידט: אבל הבה נדבר על תקופה מאוחרת יותר, 30 שנה מאוחר יותר. מה אתה חושב היום על גרמניה, לבית...

ברנשטיין: חלפו כמעט 40 שנה. מאז הכרתי גרמנים רבים. במיוחד אני מכיר היטב את הוינאים, שאם לדקדק, אינם גרמנים במובן שלכם. אבל התזמורת הפילהרמונית של וינה היא כמו משפחה בשבילי. הם אחי. אני חבר מכובד בתזמורת שלהם, וזה כבוד גדול. בינתיים התקרבתי מאוד לגרמנים רבים ולאוסטרים רבים. אני מכיר את הגרמנים והאוסטרים היום הרבה יותר טוב מאשר אז. אני מכיר אותם באופן אישי, ואני מכיר גם באופן אישי מאוד את הצדדים הטובים שלהם. אני יודע עד כמה כולם מסוגלים לאהבת הזולת, ועל אהבה זו עומד הכל.

אני שונא הכללות, בעיקר הכללות על בסיס גזע או מוצא. אבל הכללה אחת אני רוצה בכל זאת לעשות, ביחס לאנושות כולה. לכל אדם יש כישרון לאהוב. אם כישרון זה נפרש ומופעל, אזי הכל אפשרי. אנחנו יכולים להתקרב זה לזה, לממש את אידיאל הדו־שיח שלך. ולא רק בפגישת פיסגה אלא באמת אדם מול אדם.

daisy SYSTEMS LTD. דייזי מערכות בע"מ

הצטרף ל"דייזי"
המרכז הטכנולוגי בישראל

דייזי הינה חברה אמריקאית, מהחלוצות והמתקדמות בעולם בפיתוח וייצור מערכות CAE (COMPUTER-AIDED ENGINEERING).
דייזי ישראל הינה חברה בת העוסקת בפיתוח עבור חברת האם בארה"ב.
בית דייזי ישראל ממוקם כיום באזור התעשיה בהרצליה ובתוך 3 שנים תשלים החברה הקמתו של המרכז הטכנולוגי בישראל שבו יועסקו מאות אנשי מקצוע מהטובים בתחומם.

דרושים לנו:

1. מהנדס אלקטרוניקה
בעל נסיון בתכנון מעגלים דיגיטליים ובשימוש ברכיבים מטיפוס IIL, PAL הכרות ונסיון עם מערכות Daisy יהווה יתרון. (משרה 407/85)

2. עורך מעגלים מודפסים
נסיון מקצועי בעבודה על מערכות עריכה ממוחשבות כגון: CALMA, SCICARD, CALAY, APLICON. (משרה 310/85)

3. מהנדס תוכנה/מתמטיקאי
להשתלבות בצוות המפתח אלגוריתמים בתחומי CAE, CAD.
הכרחי נסיון מוכח בתוכנה של לפחות 3 שנים. תואר שני/שלישי יהווה יתרון. (משרה 309/85)

4. מהנדסי תוכנה מעולים
בעלי נסיון במערכות מדעיות או מערכות משובצות מחשב. אנו מחפשים אנשים בעלי יכולת יצירתית, המוכנים להקדיש מאמץ השואפים להתקדם. (משרה 303/85)

דייזי ישראל מונה כיום למעלה מ־60 אנשי מקצוע מהמצטיינים בתחומם ומתאפיינת באווירה ובתנאי עבודה מיוחדים במינם, המאפשרים להם מיצוי מלוא יכולתם המקצועית. במסגרת תנאים אלה, אנו דואגים לתשתית מתאימה, לחופש פעולה ולמינימום אילוצים ובירוקרטיה. קצב הגידול המהיר, מגוון הפעילויות המקצועיות ורמת הביצוע הגבוהה הנדרשת אצלנו מהווים הזדמנות מהמעלה הראשונה להתפתחות מקצועית ואישית עבור אנשי מקצוע מעולים.
בכל התפקידים נדרשת יכולת ללמוד, להשקיע ולהתקדם בנושאים חדשים.

למתאימים תנאי עבודה מהטובים בארץ

נא לפנות בכתב בצירוף קורות חיים, פירוט נסיון מקצועי ומספר משרה
אל: דייזי מערכות (ישראל) בע"מ
ת.ד. 708 הרצליה 46105
- סודיות מובטחת -

דייזי מערכות (ישראל) בע"מ

פוספטים בנגב בע"מ

חטיבת המכירות

ראש מחלקת כח־אדם ומינהל
- נסיון בעבודה במפעל תעשייתי
- נסיון בהפעלת צוות עובדים
- רצויה השכלה אקדמאית במדעי החברה או הכשרה מתאימה אחרת
- יחסי אנוש טובים

מהנדס מכרות/אזרחי
- נסיון בעבודות עפר בקנה־מידה גדול
- נסיון בניהול צוות עובדים

מהנדס מכונות/רכב
- ותק שלוש שנים לפחות
- ידע בציוד מכני כבד — רצוי
- יכולת הדרכה מקצועית
- כושר ניהול צוותי עובדים

אתר צפיר

מנהל ייצור, אורון
- מהנדס כימאי/מכונות
- נסיון של חמש שנים לפחות בתעשיה הכימית
- בעל יוזמה ועצמאות
- כושר ניהול צוותי עובדים

מהנדס מכונות לאגף הטכני
- נסיון של שנתיים לפחות בתכנון
- נסיון בתחום התעשיות הכימיות — יתרון
- רצויה ידיעת אנגלית טכנית

אגפי מטה

מהנדס תהליך בכיר לאגף הטכני
- לפיתוח תהליכים חדשים ועזרה תהליכית למפעלי החברה
- חמש שנות נסיון בתעשיה הכימית
- נסיון בניהול צוות עובדים
- ידיעת אנגלית — חובה

כלכלנים לאגף הכספים
- כלכלן בעל נסיון בתעשיה (בתחום תמחיר/תקציב)
- כלכלן בעל נסיון בחקר ביצועים

מהנדס מיכשור ובקרה לאגף ההנדסה
- מהנדס מיכשור/חשמל
- ידע באלקטרוניקה תעשייתית
- נסיון בתכנון או עבודה עם בקרים מתוכנתים

חברתנו היא אחת מהתשלובות הכימיות הגדולות בארץ • תהליכי הייצור מבוססים על טכנולוגיות מתקדמות • כ־90% מתוצרתנו מיועדת לייצוא, כשהמחזור הכספי כ־130$ מיליון לשנה • אתה מוזמן להצטרף לאחד ממפעלינו ולתרום מכשרונותיך

פניות בכתב־יד בציון קורות חיים ונסיון קודם יש להפנות ל"מרכז הגיוס", ת"ד 435, דימונה 86100, ולפרט המשרה המבוקשת. למועמדים מחוץ לעיר תינתן עזרה בדיור.
• סודיות מובטחת •
מודעה זו מיועדת לגברים ולנשים כאחד.

אנו מזיזים הרים

לחברת ביטוח דרוש

סמנכ"ל
לניהול האגף לביטוח חיים

המועמד המתאים יהיה בעל כישורים ונסיון מוכח ב:
- שיווק ומכירות
- ניהול צוותי עובדים
- ניהול כספי
- השכלה אקדמית בכלכלה ו/או מינהל עסקים
- נסיון בענף הביטוח הכרחי.

★ ★ ★

המעוניינים יפנו בכתב יד בצירוף קורות חיים לת.ד. 6335 תל־אביב, 61061, עבור "משרת סמנכ"ל".

הארץ
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר

הקשר האמריקאי / צבי בראל

שידוך מהשמיים

איני יודע מה דחף אותי להיכנס לאותה הצגה. יכול להיות שהיתה זאת השעה המוקדמת. כשלמסוס האחרון מניו יורק לוואשינגטון נותרו עוד כשש שעות. יתכן שהכרזה שנשאה את הכותרת "א־שידוך פון הימל" (שידוך משמיים) עם הציורים הצבעוניים העגלגלים שהזכירו לי את מודעות הצגותיהם של דז'יגן ושומאכר, ויתכן שהיו אלה האנשים שנפלטו מהאוטובוס החוזר ליד הסיטי־הול כמה פסיעות מברודווי ורחוב ארבעים ושלוש. במחשבה שניה, אני בטוח שהיו אלה האנשים, שדחפו אותי פנימה. היו שם מאתיים, אולי שלוש מאות תמונות שיצאו מן האלבום.

נשים מתוכסנות בשמלות השישים עם תסרוקות מנופחות, מעילי צמר כבדים, חלקן עם פרוות קלות זרוקות מסביב לצוואר ושמלות מעוטרות בכל מיני כפתורים נוצצים קטנים, כמו אלה שקיבלנו בחבילות מאמריקה בשנות החמישים. אודם ורעק על השפתיים ולכה אדומה על הציפורניים. נשים עם צמידי זהב כבדים ועגילי יהלומים ועם ידיי פועלות שקמטים חרוצים בהן ואצבעות קצרות ושמנות אוחזות בקצותן סיגריה. לא אחיזה אלגנטית של נשות הבוהמה הרגילות בפיה ארוכה אותה הן מחזיקות בין קצות האצבעות המתוחות קדימה. אלא אחיזה ארצית, חזקה, בין אצבעות הכפופות פנימה אל תוך כף היד, וכשמגיע תור השאיפה, נשלחת הסיגריה בעוצמה אל זווית הפה ושם היא נשארת עד שאורך האפר שווה לאורך החלק שטרם עושן.

הגברים בחבורה הזאת, לבושי ז'אקטים חומים מצמר, כשהשרוולים מגיעים עד כף היד, ומי שאיננו לובש ז'אקט מתעטף בחלק הפנימי של חליפת שלושת החלקים, מכנסים עבים "מתנופחים". נעליים כבדות המחזיקות היטב את הרגל בשעות עמידה ארוכות, חולצות פלאנל משובצות. לרובם אין עניבות ורק מעטים לבשו חליפות לכבוד המאורע. וכולם מעשנים. אך יותר מהבגדים, מהפנים, מתנועות ההליכה הכבדות כאשר הראש כאילו חופר באדמה, ומתנועות הידיים המלוות כל דיבור, היתה זאת השפה בה דיברו, שגרמה לי להידבק לרגעים ארוכים ללוח המודעות כשגבי אליהם. פשוט כדי לשמוע כיצד האידיש הזאת גולשת אל תוך הרחוב. היתה זאת אידיש משנה. משפטים המתחילים באנגלית כבדה וממשיכים באידיש עסיסית. היו גם משפטים הפוכים. היתה שם אידיש ליטאית, וגליציאנית, אידיש רומנית ורוסית. והשמות, גם הם כאילו סיפור מאיזה מחסן עתיק.

צילע, דבושע, חיים־מרדכי, יונה, מיילך. היה גם נורמן אחד אבל הוא נראה הרבה יותר צעיר. הגוש הזה עשה דרכו בין זונות רחוב 42, בין הכושים המוכרים הכל על מדרכות הרחוב, דרך אלה הנושאים על כתפיהם את הטייפ־רקורדרים הסטריאופוניים שגודלם כגודל מקרר. דבר מאלה לא נגע בהם, לא היו להם. כאשר הם צעדו אל תוך האולם, לראות את "א־שידוך פון הימל". מימיני ישב איש כבן שבעים שהתעניין לדעת אם בארץ יש עדיין הצגות באידיש וכמה פעמים בשבוע הן מועלות. הוא בעצמו יודע לדבר אך איננו יודע לקרוא ולכתוב אידיש "במדינה הזאת שוכחים את הכל. אתה שוכח שאתה יהודי. אני אפילו לא יודע מאיזו עיר ההורים שלי. הגענו לאמריקע כשר הייתי קטן וההורים הכריחו אותנו לדבר אנגלית שנוכל להבין את הגויים ושהגויים יבינו אותנו".

משמאלי, צילע, שביקרה כבר פעמים בארץ. "יש לי בת בבתים, אתה יודע איפה זה בתים? זה רחוק מירושלים?...זה באמת נחמד מאד בישראל אבל חם. חם. ואנחנו כבר מפתקים פה. בגיל שלנו כבר לא עושים ניסיונות". וכשהמסך עולה מתחילים הרחשים. מי שמבין מסביר לשכנו מה נאמר, האידיש הבימתית מתורגמת לעגה הרגילה או לאנגלית מתובלת, בדיוק כפי שמי שידע בארץ לקרוא את התרגום העברי בגוף הסרט היה מתרגם לאידיש וקריאות ה"ששש־ששש" ממלאות את האולם. לפתע מישהו לא יכול להתאפק וזועק: "שטיל זול זייך" (שיהיה פה שקט), הקהל נרגע לרגע, אבל רק לרגע, ואחריו מתחדשת מערכת התרגום החיה באולם. וכדי להקל קצת, התקינו בשני קצות הבמה מסכים עליהם "רץ" תרגום סימולטאני לאנגלית, וכשקוראים את התרגום מתמלא הלב רחמים על עניה של השפה האנגלית. כך, עד שעל המסך מופיעה המלה "מצווה" ולידה בסוגריים — מעשה טוב. ואתה שואל את עצמך, מילא, אידיש אולי שכחו, אבל מצווה?!

יהדות של קומיקס

אם במצוות עסקינן, הרי השם יתברך מלוא כל הארץ כבודו, "מדוע לא יימצא גם בקומיקס?" שאל הרב רפאל טנבאום. הנה לכבוד אותם נערים בני רבן אשר אינם פוקדים את שערי בית המדרש, היכתה חבורת רבנים מפלורידה ספרות קומיקס שהפכה ללהיט היהודי החדש. אחד הסיפורים מספר למשל את עלילות מנדי ושולם הגולם ההופכים את סיפורי המקרא למעשיות סופרמן יהודי. מנדל קליין (מנדי) הוא בנו של רב העיירה אשר מצא את שולם הגולם בבדרים של בית הכנסת, הביא אותו הביתה ואיכסן אותו במחסן. מנדי ושולם נלחמים ב"אדיידיאר" ומנצחים אותו. ושולם הגולם מוכן שוב לפעולה כל אימת שהוא שומע את הביטוי "הבה נעשה מצווה". מצווה באה שהכנסה יפה בצידה. לדברי הרב טנבאום נמכרים מדי שנה כחמישים אלף עותקים למנויים ועוד יותר מכך בדוכני העיתונים.

משפטי הסיגריות

ג'ון גלבריית', מנהל בחברת ביטוח, נפטר לפני שלוש שנים מסרטן הריאות. במשך כל חייו עישן מר גלבריית' כשלוש חפיסות סיגריות ליום עד שאלה איכלו את ראותיו והוא נפטר בגיל 70. אלמנתו החליטה לתבוע למשפט את חברת ריינולדס המייצרת את הסיגריות אותן עישן בעלה. טענתה: בעלה התמכר לעישון, הוא לא יכול היה לחדול ממנהגו ויצרנית הסיגריות היתה צריכה לחזות מראש שכך יקרה ולהזהיר את בעלה מפני כך.

וזוהי טענה חדשה אותה מנסים הארגונים נגד העישון ליישם וליצור באמצעותה תקדים שיצמצם את צרכני מקלות העשן. במשך חמש עשרה השנים האחרונות נוסו כמה טענות נגד יצרניות הסיגריות אך כולן נדחו על ידי בתי המשפט, אם משום שהתובעים לא יכלו להוכיח כי העישון היה הגורם הישיר למחלתם, או משום שלא הצליחו להראות שסוג הסיגריות אותן עישנו גרם למחלה דומה אצל מעשני סיגריות זהות, או שהתובעים פשוט נסוגו מתביעתם לאחר שהסתבר להם כי יצטרכו להמתין שנים ארוכות — במקרה אחד 12 שנים — עד שבית המשפט יכריע בעניינם.

גם משפטה של גב' גלבריית' עלול להימשך שנים ארוכות. לפי שעה לא הצליח בית המשפט בקליפורניה להרכיב את חבר המושבעים שישמע את העדויות. חלק ממאה וחמישים המועמדים הודיעו מראש כי אין הם מאמינים שאפשר להתמכר לעישון, חלק אחר טען טענה הפוכה על פיה הוא בטוח שעישון גורם סרטן ואין אפשרות אלא להתמכר לו, וכאשר חלק כה גדול של המועמדים הינו בעל דעות נחרצות, קשה לבית המשפט ולעורכי הדין למנות 12 איש שיהיו אובייקטיביים. יצרניות הסיגריות שלמדו במשך 15 השנים האחרונות את תרגילי "משפטי הסיגריות" את תרגילי המשפט אינן מוכנות לוותר כלל. זוהי תעשייה המגלגלת 28 מיליארד דולר לשנה וכמה מדינות, כמו צפון קרוליינה, ווירג'יניה תלויות בייצור הסיגריות לצורך ייצוב כלכלתן.

שיתוף האינטרסים בין המדינות הללו, החברות הגדולות והקטנות ייצר מעין בית יוצר לתכסיסנות משפטית שמטרתה לעקוף כל ניסיון לתבוע אותן לדין או לגרום להפסדן בבית המשפט. זהו אולי אחד התחומים הבודדים בו עורכי דין של חברות מתחרות משתפים פעולה עד כדי מתן עצה משפטית אלה לאלה. כל אחד מהם יודע שהפסד במשפט אחד — מתוך 150 שהוגשו נגדם במשך השנים — עלול למוטט את התעשייה כולה שתמצא עצמה אפופה בתביעות נזיקין. על פי הסטטיסטיקה הממשלתית מגיעים הנזקים כולל הטיפול הרפואי הנובע ישירות מעישון לכ־35 מיליארד דולר לשנה.

הבעיה הפעם היא לא לקבוע אם עישון גורם לסרטן. נגד טענה זאת מוגנות יצרניות הסיגריות מאז חויבו להדפיס על כל חפיסה את האזהרה הקובעת שעישון גורם לסרטן. אזהרה זאת מטילה, לדברי החברות, את האחריות על המעשן שהינו בעל בחירה חופשית להחליט אם הוא ממשיך לעשן או מפסיק. טענתה של גב' גלבריית מנסה לעקוף את הגנת חברות הסיגריות. היא טוענת כי למעשן אין ברירה, הוא פשוט מתמכר ואיננו יכול לחדול. הברירה איננה עוד בידו, וכנגד סכנת ההתמכרות איש לא הזהיר.

יומן בשחור לבן / דן סגיר

הרוב הדומם, השחור: קורבנות הקונפליקט

יוהנסבורג.

אחת השאלות החשובות היא היכן ניצב באמת הרוב השותק, הדומם — זה שהשלטונות הלבנים טוענים, כי הם מגינים על חיי היום־יום שלו בערים השחורות. זה, שהעוסקים בנושא מנסים לשער מה עשוי לזעזע בו יום אחד לחולל מהפיכה, ולהפיל את השלטון השנוא עליו. היכן עומדים כיום בני הרוב הדומם הזה? התשובה פשוטה הם אינם עומדים בשום מקום. אין דבר כזה. אין גישה רוב כזו. ישנם, לעומת זאת, המוני יחידים נבוכים, בעלי גישות שונות בתכלית כלפי נושאים כמו יציבות, שיחרור, גזענות, קיפוח כלכלי ושילובם של כל אלה ביחד. אם יש מכנה־משותף כלשהו, הרי הוא לא יותר מאשר צער על כך, ש"הפוליטיקאים" סיבכו את המצב בצורה כזו, שאנשים כמותם אינם יכולים לחיות את חייהם בשלום ובביטחון.

אחת ממעונים אלו היא אישה מסוואטו, אשר פרשה את מבוכות חייה היום־יומיים ומבוקשותיהם בפני מכשיר הקלטה של עיתונאי משועץ. אין זה מעניין אותה, בעצם, באיזה צד היא אמורה להיות, או תעמולה של איזה צד היא אמורה לקרוא.

"מאז 76' זה הי' שקט. או היו כמה ימים של צרות. לעיתים יומיים, יום אחד או שבוע, אך עתה זה הרבה יותר גרוע. אנו הולכים לישון מתוך דאגה. ביום א' הקומרס איגרנו תלמידים, שהובא לאמהותם סעיף (לחוק) באר להשליך אבנים ובקבוק תבערה על מר איקס. הם הציתו את הבית וברחו. יוהנס וסמואל הלכו לכבות את האש, אז הקומרס חזרו. יוהנס וסמואל ברחו, אך סמואל מעד ורגלו נשברה.

לפני שבועיים המשטרה נכנסה לתוך בית הספר והפחידה את הילדים. אחדים מהם ברחו וקפצו מעל לגדר, ואחד שבר את ידו. סיבוסיה הגיע הביתה חולה מגז מדמיע. הוא השתעל כל הזמן, אני חושבת שזה גז מדמיע. כרגע אנו נבוכים. אנו איננו יודעים מה המשטרה הזו עושה. בשבוע שעבר ילדים עצרו אותי בכניסה לשכונה. היו בידי שלושה מצרכים, שתי קופסאות חלב עמיד וליטר חלב טרי. הם אמרו 'תראי גברת, אנו יודעים שאת עובדת למען ילדיך, אך אנו מבקשים ממך לא לקנות בחנות של הלבנים'. אמרתי בסדר ילדים. אני מבינה אך אתם יכולים לראות שיש לי רק שלושה פריטים. הם אמרו את חייבת לא לקנות אפילו דבר אחד מחנות האדם הלבן'.

אני אומרת 'בסדר ילדים אני לא אקנה, אך תנו לי לעבור הפעם'. הם אמרו 'אנו מעריכים גברת כמוך, שמדברת יפה אלינו, ישנם כאלו שמתנפפים אלינו'. אז הם הניחו לי לעבור. אישה אחרת צעקה עליהם מאוד, אני לא ראיתי אותם מחרימים מצרכים. לא במדריכי בכל אופן. כל זה לא הוגן, מפני שאנשים עשירים שמים את המוצרים בתא המטען של המכונית ונוסעים הביתה. הם עוצרים אנשים שבאים באוטובוסים.

היה אדם אחד עם מכונית, שאמר לשכנים שהוא מוכן לעשות את הקניות עבורם. הוא הלך וקנה עבור כל השכנים. כאשר הגיע חזרה, הילדים עצרו מכוניות שיקחו אותם להלווייה. בתום הלווייה הם בדקו את תא־המטען שלו ומצאו את המצרכים. הם שרפו את המכונית עם המוצרים בתוכה. כאשר הם יעצרו אותי שוב אני רוצה לשאול אותם, תביטו ילדים מדוע לא תלכו לדבר עם האנשים אשר החנויות בבעלותם. החנויות (באיזורים השחורים) יקרות מדי. בשביל חמישה ק"ג סוכר אני משלמת בעיר 2.19 ראנד וכאן זה 2.69 ראנד.

עכשיו הקומרס אומרים, שאלו שלובשים מדים, אנו הולכים להפשיט מהם את המדים, אלו שנושאים ספרים, אנו הולכים לשרוף אותם. המשטרה אמרה, שאם הם יראו ילד מחוץ לחצר בית הספר אחרי השעה 8 בבוקר — הם יעצרו אותו. הילדים לא יודעים מה לעשות, הם אינם לומדים מאומה. הם הולכים לבית הספר והשעה עשר המורה משחרר אותם הביתה. המורים מפחדים מהקומרס, וכאשר הם מגיעים הילדים נשלחים הביתה.

מבחינתי המשוריין בשכונה זה טוב. אני לא רואה סיבה מדוע אנשים חייבים להיות בחוץ בשעה 11 בלילה. אם הם לא מחפשים צרות. בשביל זה חשוב מאד שהמשוריינים ישארו. אני שומעת בחדשות, שאנשים דורשים שהמשוריינים יצאו מהעיירות. מבחינתי הקומרס הם יותר גרועים מהמשוריינים. יום אחד זה יהיה טוב יותר. אנו יכולים להתפלל".

עבודה לבנה

הנדריק הורוורד, בנו של ראש הממשלה בתחילת שנות החמישים, אשר ניתן לכנותו "אבי האפרטהייד", מנסה עתה ליישם את תורת אביו, אך הפעם "על טהרתה". הלה עומד בראש קבוצה קטנה של אפריקנרים, הנחושים בדעתם להצביע על דרך חדשה לבני עמם: חיים ללא שחורים. אין כאן כל רעיון נאצל של חיים מעמל כפיים, אלא אידיאולוגיה פשוטה ובוטה: למנוע כל תעסוקה משחורים. הם יאלצו לעזוב, וכך יתקבל איזור נקי משחורים. לדברי הורוורד זהו איננו ניסיון או הפגנה, אלא "העיר הזו תהיה מוקד של התפשטות למדינה אפריקנרית, אשר בסופו של דבר תהיה גדולה כמו הפרי סטייט וטרנסוואל במשותף".

"הולכים" אלו עושים את כל עבודתם בעצמם, הם אינם מעסיקים שחורים כלל, לא כעובדי חווה ולא כמשרתים בתוך הבתים. גם המפעל הראשון שמתוכנן יהיה כולו על טהרת עובדים לבנים. "אנו ניצור כאן עיר של לבנים למען לבנים, השחורים יהיו חייבים ללכת" מבטיח הורוורד.

ההתנגדות לרעיון בעיירה הקטנה במזרח הטרנסוואל, שם הם ממוקמים, היא משמעותית. החשש העיקרי הוא לגורל העסקים הלבנים, שלקוחותיהם ברובם שחורים. חלקם מעריכים, ששמונים אחוז מהכנסותיהם הוא לשחורים. אומרת הרוקחת המקומית: "אם השחורים יעזבו, אנו כולנו נצטרך לסגור את העיר, היא פשוט תחוסל". מלבד נימוקים כלכליים היא גם מעלה נימוקים הומאניים: "השחורים כאן מודאגים מאוד לגבי בתיהם ועתידם, לאן הם יכולים ללכת מכאן?"

בתשובתו על טענות אלו נשמע הורוורד נחרץ ברבריה: "יש מספיק עבודה עבורם במקומות אחרים, באיזורים שלהם". הוא אינו רואה כל סכנה של עוני ורעב. אם באמת תתממש תוכניתו בקנה־מידה נרחב. כוחות השוק, הוא מבהיר, יטהרו את האיזור משחורים, ואם יהיה צורך ינקטו באמצעים של פינויים כדי להשיג יעד זה.

כרגע אין לקבוצה זו כל חשיבות כשלעצמה. מספרם של חבריה מועט ביותר, אולם יש לציין, שבמקביל לאידיאולוגיה אפריקנרית זו מתפרסמות מדי פעם הצעות־פתרון ורעיונות להקים מדינה לבנה נפרדת לאפריקנרים. "הומלנד" משלהם. אך בינתיים אלו הם רק רעיונות־סרק. אין, עם זאת, להוציא מכלל אפשרות שבעתיד, כאשר יגברו הלחצים מבית ומחוץ על האפריקנרים, לוותר בצורה כלשהי לשחורים, תגבר גישה בדלנית זו, והיא עשויה להיות ביום מן הימים אחד מהכיוונים המרכזיים, שאליהם ימשכו האפריקנרים.

הכתובות על הקיר

אין ספק, שהאירועים האחרונים בדרום־אפריקה הם בחינת כתובת על הקיר ללבנים בארץ זו, וביחוד לשלטונות הנבחרים שלהם. בינתיים הם עסוקים בקריאה ומחזיקים בתרבות מעל קירות קייפטאון, יוהנסבורג ופרטוריה. סיסמאות הפזורות מרקסיסטית מצויירות על הקירות. חלקן הגדול עבר ממקומם הטבעי — השירותים הציבוריים — לרחובות. בסוואטו כבר נואש מלמחקו.

להלן כמה דוגמאות:

★ "1000 איש נעצרו — עוד 23.999.999 בדרך...".

★ "כל האנשים הסגולים התאחדו" — בקייפטאון, לאחר פיזור הפגנה בעזרת זרנוקי מים עם צבע.

★ על מכונת כביסה ציבורית במרכז מסחרי בלב קייפטאון כתב מישהו: "לחץ על כפתור זה ותקבל 50 שניות נאום תום של פיק בותה". (שר החוץ).

★ "הגרמנים אמרו שהם לא ידעו. האם גם אתה תגיד אותו הדבר?"

★ סיסמה עם תגובה: "1400 עצורים". למטה הוסיף מישהו: "לא מספיק".

★ בסוואטו הטון חריף הרבה יותר, ופחות מתוחכם: סיסמאות קצרות נפוצות הן "שחררו מנדלה", "הפסיקו האפרטהייד", "בותה טירוריסט", "זה נשק שהרג את ילדך שלום מכיסר". "לא לגיוס, כן למלחמת גרילה", "אנו הנוער לא ניתן ללבנים לחזור. עלינו".

הצבי ישראל על במותיך חלל?

מאת אלי אליך

רק כ־1000 פרטים של הצבי הארץ־ישראלי שרדו לאחר מגפת הפה והטלפיים באזור רמות יששכר בגליל התחתון, מכלל 3400 פרטים שנמנו שם בינואר ואת. שארית הפליטה הזו לא יתנו גורמי הטבע להשמיד ★ יש התובעים לעשות זאת בשל הנזקים הקשים לחקלאות

אוכלוסית הצבאים של צפון הארץ, שהיוותה (יחד עם אוכלוסית היעלים של מדבר יהודה והנגב) את אחד הסמלים הבולטים להצלחת שמירת הטבע בארץ, עומדת באורח פתאומי במוקדו של ויכוח נוקב. כאשר הרופאים הווטרינאים וגורמים בכירים במשרד החקלאות, דורשים לצמצם מדי את אוכלוסייתם עד כדי השמדה. דרישה זו, שבגינה התייצבו במלוא כובד משקלם גורמי הטבע ובראשם רשות שמורות הטבע והחברה להגנת הטבע — שלא יהססו להפעיל את דיוויזיות חובבי הטבע שלהם — אם אכן יהיה צורך בכך — העלתה בעקבות מגיפת הפה והטלפיים שהשתוללה בחורף האביב הקיץ ב"אפריקה הקטנה" של הצבאים בארץ: אזור רמות יששכר בגליל התחתון.

מגפה זו שלבשה ממדים של שואה חסרת־תקדים בהיקף פגיעתה. לא רק בארץ אלא גם בעולם. השמידה כ־70 אחוז מכלל 3400 הצבאים שנמנו באזור רמות יששכר בספירה השנתית האחרונה של רשות שמורות הטבע, שנערכה באזור זה בסוף ינואר השנה. ממדי המגפה העמידו חסרי אונים את השירותים הווטרינאריים ואת רשות שמורות הטבע כאחד. אלה עדיין תוהים כיצד אירע שנגיפי פה וטלפיים פוגעים בצורה כה אכזרית באוכלוסיה של חיות בר. כפי שהיה ידוע עד כה סברו מומחים כי אוכלוסיה זו עמידה, יחסית, מפני מגפה זו. לשון אחרת: מגפת הפה והטלפיים איננה בבחינת אירוע חדש. המגיע ארצה היא פוקדת את הארץ מדי שנה. אלא שאז, נפגע הצאן והבקר שלא חוסן, בישוב זה או אחר. בעוד באוכלוסיית חיות הבר טרם אובחנה בארץ פגיעה רצינית.

ישורי הצבי

גם השנה נתגלו סימנים של "פה וטלפיים" בכמה עדרים בעמק בית שאן ורמות יששכר, אלא שבשלב מסויים החלו להראות צבאים רבים חולים: מצב גופני ירוד עם דלקות קשות בטלפיים ובפה. אחר כך נמצאו עשרות ומאות גוויות של צבאים מתים. המוות עצמו נגרם בעיקר עקב פגיעה בשריר הלב. בנוסף, עקב פגיעת המגפה בפיות הצבאים, הם התקשו לאכול. והדבר גרם לירידה במצבם הגופני לכדי מה שעשה אותם, כנראה, פגיעים יותר למחלה.

במהלך חורשי המגיפה — אבחנו אנשי רשות שמורות הטבע תופעות מוזרות אצל הצבאים. בין השאר אבחן מצב של איבוד אוריינטציה ואיבוד הכיוון, שחיים בדרך כלל במבנה חברתי מוגדר ובדיגמי תנועה קבועים, וכיו"ב.

בקשות המחלה, פרטים חולים החלו לנדוד לכיוונים שונים ללא סיבה ובנדוד לאזורי חייהם עד הידבקם במחלה הגיעה. בין השאר, גם למקומות ישוב ולמצבי צה"ל, טרם שהמחלה הכריעתם. הפגיעה בפה גרמה גם לכך שהצבאים החולים התקהלו ליד מקורי מים, מהם ביקשו לשתות, כדי לרוות את צמאונם ולקרר מעט את האזור המודלק.

ההערכה היא שייתכן כי גם המים היוו גורם מדביק של המחלה. אזורי המעיינות הקטנים בנחל יששכר זכו עד מהרה להיקרא בפי אנשי הטבע בשם "גיא ההריגה", לאחר שבמקום היו הריכוזים הגדולים של פגרי צבאים.

מכה בגולן

משהתבררו הממדים המדאיגים של המגפה ברמות יששכר הוטל הסגר על האיזור, הוטרץ חיסונם של עדרי הבקר והצאן בכל האיזור וננקטו כל הצעדים האפשריים כדי למנוע את התפשטות המחלה. אנשי הטבע חששו בעיקר ממעבר המחלה לריכוז השני הגדול של הצבאים בארץ: אזור מזרח הכנרת ודרום רמת הגולן. באיזור זה נמנו בספירה של ינואר כ־4900 צבאים. למרות הצעדים שננקטו, עברה המחלה בעטיו של מעשה טפשות, כאשר צבי חולה, שנלקח מהאיזור הנגוע ללא אישור הווטרינרי, הועבר ליישוב בעמק הירדן והדביק שם את הרפת שכנראה לא היתה מחוסנת כיאות. לישוב זה באו לביקור בוקרים מאזור המושבים במרכז הגולן למרות שהיה ידוע כי הישוב נגוע וכך הועברה, ככל הנראה, המחלה לגולן והדביקה שם עדרים, ביניהם גם כאלה שנחשבו למחוסנים.

משהתברר כי המחלה הגיעה גם לצבאי הגולן נקטה רשות שמורות הטבע צעדים דרסטיים ויצרה מעין קו־הגנה שחצה את דרום הגולן בנחל סמך. כל צבי שנראה מצידו הדרומי של הסמך נורה, על מנת להקטין ככל האפשר את מעבר הפרטים החולים לדרום רמת הגולן. אגב, גם ברמות יששכר, נקטה רשות שמורות הטבע — תוך שהיה על אנשיה להתגבר על בעיות רגשיות קשות ויורתה בצבאים שאובחנו כחולים. ברמת הגולן צומצמה אוכלוסית הצבאים כתוצאה מהמחלה ובעיקר מפעולות המיגננה, ביותר מ־1000 פרטים.

כמעט מיד עם פרוץ המחלה, משהתבררו ממדיה המדאיגים, נקטה רשות שמורות הטבע בצעד נוסף: מחקר מדעי שנועד להנחות אותה בניהול נכון של אוכלוסיית הצבאים העתידית של צפון הארץ בהתבסס על ממדי השטח ומשאבי המזון הטבעיים. לביצוע מחקר זה גוייס ד"ר בן בהרב, שהתמחה מאז שנות ה־70 באקולוגיה של אוכלוסיות צבאים.

שינוי דמוגרפי

מה שאירע בשטח בפועל הוא שינוי מפחיד בנוף הטבעי של רמות יששכר. אם המלצתי, ברשימה שכתבתי בפברואר, בעקבות הספירה השנתית של הצבאים, לבוא למצפה ליד הגן הלאומי של מבצר כוכב הירדן, כדי לצפות משם גם בעין בלתי מזויינת בעדרים בני עשרות ולעתים מאות צבאים המתקיימים בשטח, כיום אין כמעט תנועת צבאים ברמות יששכר. הנוף המקסים של הרמות והמדרונות הנוטים אל נחל תבור (ואפי בירה) איבד "משהו" שהיה חלק בלתי נפרד מזהותו ומייחודו הטבעיים. בסך הכל נותרו בשטח כ־1000 צבאים ואף אלה מתרחקים מכל מגע קרוב עם האדם ומעדיפים להתחבא בערוצים הרחוקים ולשמור על טווח בריחה גדול יותר מאשר לפני המגיפה.

את "שארית הפליטה" של הצבאים שנותרו בחיים ברמות־יששכר תובעים השירותים הווטרינאריים לחסל או לבודד במכלאות צרות. את זה לא יאפשרו לעשות גורמי הטבע המאוחדים בדיעה שלא לתת לאף אחד להחזיר את מחוגי השעון לשנות החמישים. אז, לפני שלושים שנה ויותר, התקיימו באיזור זה עשרות ולכל היותר מאות צבאים שנרדפו ללא הרף ובאין מפריע על ידי ציידים למיניהם.

מאז שנות ה־50 צעדה שמירת הטבע בארץ צעד גדול קדימה וזכתה בהצלחות לארמענות. שאחת מהן היא אוכלוסיית הצבאים הייחודית של הצבי הארץ־ישראלי, המקשטת ומקנה חן טבעי ויופי ייחודי לצפון הארץ. לא לחינם חזר המושג "ארץ הצבי היעל" להיות מטבע לשון שעושים בו שימוש כדי להדגים את ייחודה של שמירת הטבע בארץ.

אין להסכים בשום פנים ואופן להשמדת אוכלוסיית הצבאים של רמות יששכר. מעבר לערך הטבעי והנופי שמקנה אוכלוסיה זו לאיזור, יש לה גם ערך חינוכי ותיירותי רב שטרם מוצה. גורמי הטבע צריכים לשתף פעולה עד כמה שניתן עם השירותים הווטרינאריים ועם החקלאים כדי להקטין את ממדי הפגיעה האפשריים של הצבאים ביבולים ובעדרי בקר, גם אם הדבר יחייב צמצום מבוקר נוסף של אוכלוסיות הצבאים באתרים מסויימים.

אור אדום

יש חברות אנושיות בעצרות במודעתן הנדרשות לרגע לערכים שהם מעבר לתועלתן החומרית המיידית. תופעה זו מיוחדת לחברות מתקדמות ואינטליגנטיות, שאינן חוששות להשקיע מאמצים. אפילו תוך קשיים כלכליים, כדי לשמור על חזות פנים אנושית והגונה. דומה שהגענו לא מכבר לרגע הזה. שמירה על שלמותו של קניון ועל נקיונו של נחל הן רק דוגמאות. אבל עמידה על משמר חופש החיים שלא אנו יצרנום, אלא כאלה שניתנו בידינו כפיקדון אינה רק דוגמה, אלא ערך מוסרי חברתי העומד גבוה מעל המאבק על אסתטיקה, וגבוה מעל הוויכוח אם בעל חיים או צמח מסויימים חשובים או אינם חשובים למדע — נאמר במדור "מיצפה" הפותח את החוברת החדשה של "טבע וארץ", בטאון החברה להגנת הטבע.

על הצבי שלנו. שכמעט השמד. ונחלצנו להצילו, אף הצלחנו והוא חזר, הצבי היפה הזה לשוטט בנופי ארצנו, על כל אלה כבר נכתב. לאחרונה נתרגש על הצבי אויב נורא, מאות צבאים ברמות יששכר מצאו את מותם במחלת הפה והטלפיים. אך גם מש זו תמה וגועה ושרידי העדרים קמו ממפלתם. לא חלפה הסכנה. השירותים הווטרינאריים במשרד החקלאות יצאו בתביעה לחיסול אוכלוסיות הצבאים ברמות יששכר ולכלוא את השאר בשמורות קטנות ומגודרות.

מי ישער את מידת הנזק שתיגרם עם חיסולו של הצבי לשמורת המזון הרגישה כל כך חיסול הטורפים בזמנו, הביא לריבוי מכרסמים ואלה משכו את ריבוי הנחשים. מה שגרם אף לקיפוח חיי אדם ממש. העידבון היחיד שבידינו, שלא יישנה מצב דומה, הוא השמירה על האיזון שבטבע ולא הפרתו.

האבסורד כאן אינו בניסיון למצוא פיתרון קל שאיננו פיתרון אלא בכך שהדרך לצמצום נזקי החקלאות בידינו — והיא גידור חלקות חקלאיות. הדרך למעט את הנזקים התברואתיים היא צמצום אוכלוסיית הצביים על ידי צייד מבוקר וגם הוא — רק אחרי בדיקה מקצועית של כושר נשיאת השטח. החיה האינטליגנטית הזאת לומדת מהר היכן מותר לה להסתובב, אם אימת הציידים ומכשלת הגדרות הם סייג לקיומה.

כך או כך: הצבי חייב להסתובב חופשי.

אנו מדליקים את האור האדום כאות סכנה נוכח האפשרות ששוב תשולח חרב ההשמדה ביצירי הטבע. עוד לא הסתיים הדיון בכך. אך אנו כבר מוכנים לגייס למאבק את קול האנושיות והתבונה, כדי לחזור ולזכות בתואר — "נאורים" שעלול להישמט מידינו, אומרת החברה להגנת הטבע.

צבאים: למגיפת הפה והטלפיים ממדים של שואה לאוכלוסיית הצבאים

אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ

דרושים

מנהל מרכז מיחשוב
(משרה מס' 115/01)
* להפעלת מרכז מיחשוב ולניהול צוות עובדים על מחשבי DATA GENERAL ו־DEC
* עדיפות לבעלי תואר במדעי המחשב ו/או במדעים מדוייקים.
* בעל נסיון קודם של 5 שנים לפחות בנושא דומה.
* בעל יכולת ניהול צוות של מפעילים ותכנתי מערכת.

תכנת
(משרה מס' 116/11)
* לעיסוק בעיבודי תמונה
* בוגר הנדסת אלקטרוניקה / מדעי המחשב
* בעל נסיון בפיתוח תכנה בזמן אמיתי ובמעבדי אינטל
* רצוי רקע בעיבוד המונות או אותות וכן במעבדי אותות סיפרתיים (TMS—320)
המשרות מיועדות לנשים וגברים כאחד.
נא לפנות בכתב־יד (בעט כדורי) בצרוף קורות חיים ובציון מס' משרה ל"אלישרא מערכות אלקטרוניות בע"מ, משאבי אנוש — ענף תעסוקת עובדים, רחוב מבצע קדש 48, בני־ברק, מיקוד 51203. ● זמן העבודה גמיש ● 5 ימי עבודה בשבוע.
— סודיות מובטחת —
חברתנו הינה עתירת ידע ומתמחית בפיתוח ציוד אלקטרוני מתוחכם
אלישרא שם חדש למסורת ותיקה

דור־כימיקלים בע"מ
מקבוצת דור־כרחל
לשיווק והפצת מוצר חדש
דרושות
דיילות מבירה
אם את בעלת כושר שכנוע, הופעה נאה ומעוניינת לעבוד בעבודה בלתי שיגרתית
אנא: התקשרי לטלפון 04־726952, למחי כ"א בימים א'—ה', בין השעות 07.30—16.00.
ת.ד. 10036 חיפה. מיקוד 26110

נפתלי גרפולוגיה תעסוקתית
מיון, הכוונה והתאמת עובדים
ייעוץ אישי
גרפולוגיה משפטית ורפואית
מחפש עבור לקוח
עוזר מנכ"ל
לחברה העוסקת בשיווק ועיבוד חומרי גלם בתעשיית המתכת.
דרישות התפקיד:
* נסיון ניהולי בארגון תעשייתי, בינוני עד גדול.
* נסיון בעבודות מטה.
* השכלה פורמלית, מינהל עסקים/הנדסת תעשיה וניהול/כלכלה, עם התמחות בתחום שיווק.
* על המועמד להיות בגיל 35—45.
* יועדף מועמד עם נסיון מעשי באחד או יותר מהתחומים: ניהול יצור, ניהול כספים, שיווק מוצרי מתכת (לא מוצרי צריכה).
על המעונינים לכתוב למכון נפתלי, רח' הירקון 124, ת"א 63573, בצרוף קורות חיים ויד כותבת.
שעות הקבלה ימים א'—ה': מ־08.30—14.00. יום ג': רצוף עד 16.00. ימים ב' ד': גם אחה"צ בין 16.30—17.00. יום ו': מ־08.30—12.00.
ת"א רח' הירקון 124, 63573, טל. 248996, 03־229751

דרושים/ות
משרה מס' 400
טלפנית למרכזת "טרקס" בתל־אביב
נסיון בעבודה כולל שיחות בינלאומיות ידיעת השפה האנגלית
משרה מס' 401
פקידה כתבנית עברית/אנגלית
למשרה מלאה
למשרדנו ברמת־השרון
רצוי מגורים בקרבת מקום.
נא לכתוב בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 1696 מיקוד 61016, עם ציון מס' המשרה.

המרכז הישראלי לניהול
דרושים/ות
★ רכז/ת הדרכה (בתחום הדרכת מנהלים)
★ נסיון קודם בארגון, תאום והפעלה הדרכה.
★ עדיפות לבעלי השכלה במנהל עסקים.
★ מרצים/מדריכים לנושאי מיחשוב (למנהלים)
★ עדיפות לבעלי נסיון הדרכתי.
★ רצויה יכולת לגיבוש והפעלה עצמאית של תכניות הדרכה מנהלים בתחום המיחשוב.
★ מנהל/ת חשבונות (סוג 3 או מדופלם)
★ בעל 3 שנות נסיון לפחות.
★ רצוי נסיון בהנה"ח ממוחשבת.
פרטים: המרכז הישראלי לניהול
רח' הברזל 4, ת"א, טל' 03־257202

שופר־סל
דרושים
עובד מחסן כלי בית
בעל ניסיון
העבודה בפ"ת
עובדת כלי בית
לאזור חולון
מועמדים מתבקשים לפנות ביום ראשון 24.11.85 למר חנוך גדלה, בית שופרסל, רח' רוטשילד 79 פ"ת.

למערכות תעוד (1982) בע"מ
דרושים
* מהנדסי וטכנאי אלקטרוניקה
* כתבים טכניים
* מתרגמים
להכנת ספרות טכנית לציוד אלקטרוניקה מותקדם בשפות: אנגלית, ספרדית ועברית.
5 ימי עבודה בשבוע, תנאים טובים למתאימים.
נא לפנות בכתב
לת"ד 2177 מיקוד 58120 חולון.

לחברה טלארט
— פרסום חוצות ממוחשב
דרושים/ות
3 אקדמאי/ות מכירות מעולים
בעלי זיקה וכישרון לנושא פרסום ומכירות.
יקבלו השרה ברמה מקצועית גבוהה. המעוניינים באתגר חדש והכנסה טובה (בסיס + אחוזים) יפנו למשרדי החברה לתאום ראיון, בימים א'—ה' בין השעות 09.00—17.00 ובמספרי טלפון 03־295851, 03־295286.
— סודיות מובטחת —

למוסד ציבורי באור־יהודה
דרוש/ה בוגר/ת ביה"ס תיכון מקצועי
4 שנתי במגמת מתכת, לתפקיד הדרכתי.
לפנות לטלפון: 03־717140, 03־355976.

המשטרה אתגר
דרושים
שוטרי סיור ותנועה
דרישות התפקיד: 10 שנ"ל לפחות, לאחר שרות בצה"ל, בריאות טובה (פרופיל 82 ומעלה), גיל עד 35.
מקום השירות: ירושלים, תל־אביב והמרכז
המעוניינים מתבקשים לפנות בצרוף תעודות השכלה ופנקס מילואים לאחת מלשכות המשטרה להלן:
ירושלים — רח' המלך ג'ורג' 8 — טל' 02־244433
תל־אביב — רח' הרכבת 14 — טל' 03־62290־3
חיפה — דרך חטיבת גולני 21 — טל' 04־661067
באר־שבע — רח' העצמאות 55 — טל' 057־32521
רחובות — רח' הרצל 206 (מאחורי תחנת המשטרה) — טל' 08־487444
— סודיות מובטחת —

תרבות וספרות

נספחות לברונו שולץ

מאת יורם ברונובסקי

״שגם סופרים מטריים של העבר שקמו להם, שנים אחרי מותם, הכדים מיוחדים במינם, בעדיצים האחדים ממש באובססיה בנושא הערצתם ומקדישים את חייהם לאיסוף כל שריד שנותר אחריהם. דוגמא כמעט־מפלצתית של תופעה כזאת היא של מיליונר אנגלי בשם תאר רוד בסטרמאן שהקדיש את חייו לגילוי כל שריד מחייו ומכתיבתו של וולטר, ואף רכש את הבתים שבהם התגורר וולטר, כולל הטירה המהוללת בעיירה פרנאיי. זהו מקרה מדהים בהתחשב בכך שבימיו הערצתו של בסטרמאן היה סופר כלפני כמה מאות שנים (ובכל זאת בלהטו כי רב עלה בידי המשוגע־לדבר־אחד הזה, ונכון יותר: משוגע־לסופר־אחד, לגלות מאות מכתבים לא ידועים של הקלאסיקן הצרפתי). זו, בכל מקרה, דוגמה קיצונית של התופעה שציינתי, הראויה כמדומה לתשומת־ליבם של פסיכולוגים וסופרים, ואכנם הנרי ג׳יימס כתב כמה סיפורים בעלי המסיקה מקורית.

לא יכולתי שלא להיזכר בכל אלה, אף שהמקרה המעסיק אותי כאן הוא בעל ממדים שונים, אם כי היסוד האובססיווי אינו נעדר ממנו, כמדומה, במובן החיובי של הנושא (אם אפשר). אני מדבר על התקדשותו של סופר וכשורר פולני בשם ירי פיצובסקי לחיפוש כל שריד מכתיבתו ומתולדות־חייו של הסופר הפולני־יהודי הגדול ברונו שולץ (1892—1942). פיצובסקי אוסף כזה שנים, בשקידה בעורות התפעלות, כל מכאור וכל זיכרון של בני זמנו של שולץ, בן העיירה דרוהוביץ׳ שבה נולד ובה נרצח בידי איש־גסטאפו. וכמו כן הוא אוסף בראש־וראשונה כל שריד כתוב ומצויר מפרי עטו של הסופר שראשית דרכו היתה בציור ובגרפיקה ושימש במשך שנים רבות מורה לציור בבית־ספר בדרוהוביץ׳. פיצובסקי אמנם הצליח לגלות עשרות איגרות של שולץ ולפרסמן בספר מיוחד, בשנת 1975 (בפולנית; הופיעו גם תרגומים צרפתיים ואיטלקיים של קובץ האיגרות). הוא גילה גם כתב־יד של שולץ, היחיד שנמצא עד כה, של הסיפור ״סתיו שני״ (מן הנפלאים שבסיפוריו) ופרסמו במהדורה אלבומית נאה.

השדון והסופר

פיצובסקי עורך מסעות ברחבי אירופה ואף מעבר לה — פעמיים ביקר בישראל — בחיפוש שקטני אחרי שרידי שולץ. חיפושים כאלה הוא עורך בעליית־הגג ובאר־כיונים של סופרים שהיו קשורים או עשויים היו להיות קשורים בשולץ — הוא מקווה, למשל, לגלות כתב־יד של סיפור שכתב שולץ בגרמנית ושלחו לתומס מאן, ב״ארכיון תומס מאן״ בציריך. אבל עד כה לא עלה הדבר בידיו. נדמה שכל מסע החיפושים הזה הוא עצמו יכול להיות נושא לנובלה.

שולץ היה סופר שזכה להערכה רבה, אם גם אליטרית, עם צאת ספרו הראשון ״חנויות קינמון״, אלא שטבעו היה כזה שהיה איש נחבא אל כליו, ״פרובינציאלי״ במוצהר ובמכוון, מאוהב בעיירתו הקטנה ובעיירות גאליציה בכלל. מן האופי הזה מסתבר שרבים ממכריו לא ידעו על ערכו הספרותי ולא על ההערכה לספריו בקרב האליטה האינטלקטואלית של פולין בין שתי המלחמות. כך שנוצרה שניות מוזרה: הוא היה בעליל האיש הקטן, הדומה למין שרוך מאגדות גרים או מן האגדות הצפוניות (היה אותו דימוי כזה, צייר צבע ואיוסורי), ובעת־ובעונה אחת היה הסופר הגדול, בעל דמיונות מופלג. המצב הזה שימש פתח לפרסומים שוליים בכתבי־עת פרובינציאליים, להתכתבויות תמהוניות עם תמהונים כאלה ואחרים, בקצרה: מצב העשוי לפרנס חיפוש אובססיווי של שרידי שולץ מסוג זה אשר לו נדרש המשורר הפולני פיצובסקי. ואמנם האיש אינו נח משגעון־לסופר־אחד המופלא הזה, וסופו שהוא מגלה לעתים קרובות מכתבים עלומים של שולץ, ואף קטעי פרוזה, רשימות וציורים: וזה למרות שמאז מות הסופר עברו למעלה מארבעים שנה, למרות ״ההרס שהביאה עמה המלחמה, השואה והריסת הזמן המכלה־כל״.

הציטטה הנ״ל לקוחה מבבואו של פיצובסקי לקובץ שרידי־שולץ שהמשורר פרסם זה לא כבר, בשנת 1984, בהוצאה המבוקבת בעיר קרקוב, ואשר הגיעה לידי זה לא כבר. הקובץ הקטן, הקרוי ״איגרות, קטעים וזכרונות על הסופר״, כולל גם מדור תעתיקים של ציורים שנמצאו בינתיים ואף תצלומים לא־ידועים עד כה של שולץ ובני־ביתו. בבבואו מציין פיצובסקי שאין הוא רואה בקובץ סוף־דבר על חיפוש, שהוא מאמין כי עם חלוף הזמן יתגלו כתבי־יד נוספים, המונחים אולי איש מבלי שאיש ידע מה טיבם או אף כי כתבם, ״עד שיתגלו אותם המחפש והמגלה ברהמזל הגדול כמו־לב, הוא המקרה״.

כאמור, מצויים באסופה החדשה שלושה מדורים: מכתבים חדשים של ברונו שולץ, שפיצובסקי מצאם במשך השנים שעברו מאז פרסום ״ספר האיגרות״, קטעים אחרים של פרוזה של שולץ שנדפסו בעיתונים בזמנים בפולין של שנות השלושים, ואסופה של זכרונות של מכרים ובני־משפחה שנענו לקריאותיו החוזרות ונשנות של פיצובסקי לכתוב לו בענייני שולץ. אף שכל החומרים המצויים בספרון הם שוליים, הם בעליל פרי אותה אובססיה שולצית שבה אחוז המשורר הפולני. יש ברבים מהם עניין גם למי כ״סתם״ מתפעל מן הפרוזה של ברונו שולץ, שראתה אור בתרגום עברי (של אורי אורלב ורוזנה קליימן ושל כותב שורות אלה) לפני כשבע שנים בהוצאת שוקן (״חנויות קינמון ובית־המרפא בסימן שעון החול״). אין ספק שמעריץ כזה של סיפורי שולץ ימצא חפץ גם ברקע הביוגרפי שלו, שהקובץ הנוכחי מרחיב אותו למדי. עדיין חסרה מונוגרפיה טובה על ברונו שולץ: אמנם פיצובסקי עצמו פרסם עוד בסוף שנות השישים ספר ביוגרפי קצר בשם ״אזורי הכפירה הגדולה״ (ביטוי מאחד מסיפורי שולץ) שיצא גם במהדורה מורחבת, אבל אין זה ספר מספק ביותר. ודאי שהחומר הביוגרפי הנוסף שפיצובסקי מצא במשך השנים צריך להשתקף בביוגרפיה עתידית כזאת על מי שיש הרואים בו את אחד מגדולי הספרות האירופית של המאה העשרים.

ללא אשליות

בין האיגרות החדשות המעניינות ביותר הן לדעתי אלה שכתב שולץ בעת שהייתו בת השלושה שבועות בפאריס בשנת 1938 ומיד לאחר הביקור, לחברו שאירח אותו בפאריז. היתה זו גיחתו היחידה של ״הפרובינציאל״ המוצהר מן העיירה שלו לעולם הגדול — רק בנעוריו שהה בוינה, שם למד אמנות — שבכל זאת חלם על כיבוש מקום לספריו בעולם זה שפאריס היתה התגלמותו. שלושת השבועות של שהיית שולץ בבירת־צרפת היו אכזבה קשה בשבילו. ״היתה זו תמימות מצידי להאמין שאוכל לכבוש את העיר הזאת, המספקת לעצמה יותר מכל הערים״, כתב ה״ראסטיניאק״ הצנוע הזה מן הפרובינציה המזרח־אירופית. ״בכל זאת — הוא מוסיף — אני שמח שהייתי בפאריז, ראיתי דברים נפלאים רבים כל כך, ראיתי פעם מקרוב, ולא באמצעות רפרודוקציות, את האמנות של התקופות הגדולות, ולבסוף, שנוכחתי אשליות מסויימות באשר לקריירה עולמית״. כך כתב לידידה אחת, לאחר ששב לעיירתו מבירת־העולם שהילכה עליו קסם ואימה (״רושם אדיר עשו עליי הנשים הפאריסאיות, בנות הזוהר והפריצות...״ — כותב הסופר שראה, כמדומה, יותר את פאריס של המיתוס הבלזאקי מאשר את פאריס שבעליל באותו קיץ 38׳). רק ידיד אחד נמצא לשולץ בפאריס, צייר בשם לודוויק לילה ששולץ הכיר בשעתו בלבוב. אל הידיד הזה מכוונים כמה מכתבי שולץ המובאים בספר, ואותם מצא פיצובסקי בעליית־הגג של בית משפחת לודוויק לילה בעיירה שבעיבורי פאריס, בשנת 1976.

במדור המכתבים מצויה גם הציטטה הארוכה ממסתו של שלום לינדנבאום, חוקר־הספרות הישראלי שכתב על שולץ מחקר מצויין, שהתפרסם בכתב־העת הפולני המרכזי לספרות, בשנת 1979. במסתו של לינדנבאום מסופר על הקשרים היהודיים של שולץ, על התפעלותו של יוזף רות מכתביו (רות ידע פולנית) ועל נסיונו של רות להניע את שאול פרישמן, בנו של דוד פרישמן, לתרגם את סיפורי שולץ לגרמנית.

המדור הקטן ביותר בקובץ מוקדש לקטעי־פרוזה של שולץ שפיצובסקי גילה אותם תוך חיפושים לארגלאים בכתבי־העת והעיתונים למיניהם של שנות השלושים. באחד העיתונים הללו, השבועון ״סיגנודיק אילוסטרואני״ (שבועון מאויר), פרסם שולץ כמה מסות ורשימות ועידות, בשנת 1935 ו־1936. מאז הפרסום ההוא לא ראו קטעים אלה אור בדפוס, ופיצובסקי מביאם לראשונה בקובץ החדש. אלה הן מין ״מסות ועדות״ (״מיקרו־אסאיים״ מכנה אותם פיצובסקי) הנושאים בעליל את חותם הגותו וסגנונו של שולץ. הוא חוזר כאן לתמטיקה של המסה הידועה שלו ״מיתיזאציה של המציאות״ (ראתה אור בעברית בתרגומי בכתב־העת ״מחברות״, גליון מס׳ 1), ולארס־פואטיקה המיתולוגית שלו בכלל. אבל נדמה שהם גם קטעים יפים העומדים לעצמם. כאן הם מובאים בתרגום מתוך הקובץ שבעריכת פיצובסקי. והו, למעשה, תרגומו השלם של המדור השני בקובץ (״פרגמנטים״).

ברונו שולץ/אגדות נוצרות

ברונו שולץ

האגדה היא אמצעי לתפיסתה של הגדולה. היא תגובת הרוח האנושית על הגדולה.

כאשר מדובר באנשים שממדיהם רגילים וקורותיהם רגילות, די בפסיכולוגיה, בפרגמטיזם, בשיטות הריאליסטיות של חקר ההיסטוריה. במפתח זה נפתח לנו היום־יום, ורבים סבורים שהכל נפתח בו. הרי זו אמונתן של תקופות שפל. הפוזיטיביזם הוא דת הזמנים שלא ידעו טעמה של גדולה. שהרי הגדולה מפוררת בעצמם על פני מפת העולם, כעורקים עדינים של מתכת יקרה בגושי אבן אטומים. המקפוק בגדולה היה הגולי לרוח האנושית. קיימת בנו איזו רוח קטנות, איזה יצר לפורר לחוטות, לכרסם, למעט, לפקפק, עד שצוק הגדולה יתנפץ ויתפזר. זהו העמל שאין לו סוף, העמל הקרתני, המתנחר של קטנות־הדעת. האדם חייב להקטין כדי שיוכל להבין. תשוקת ההבנה, ההסמפה, הריהי כוח הטבע, הריהי הפונקציה המובנית של האנושות. כוח זה מכרסם בגדולה ומבקש להכחידה. ההיסטוריה מלאה תלי־תלים וחורבות שכאלה — שרידים כביים של הגדולה שהיתה.

הפסיכולוגיה — זו הבינוניות, זו האמונה באחידות, בחוקיות־מלה האפור. כאשר כילתה המאה התשע־עשרה את כוחו של האדם הגדול האחרון הגיעה תור הפסיכולוגיה, כמין יום שמש מטמים שאין לו סוף. האנושות נמכה לרוחות. נשבעה בלבה לא להעמיד יותר בני־אדם גדולים. הכחישה את קיומם. הקטנות שבה למשול. בת־הוצת־הקלה חידשו את ימי הבינוניות כקדם, השיבו על כנו את עיקרון המובנות, הרציונליות. חילקו תחום שלם של החוויה, ביתרותו, שמו משגיח על כל חלקה. הצהירו על נמבעותה של הגדולה, הכריזו עליה שהיא מיותרת. העלו תחתיה את התהליך ההיסטורי חסר־האישיות, את הספרות ואת הסטטיסטיקות. באלה חיפשו את המפתח להבנת ההיסטוריה.

ההרות הטראגית

ההיסטוריה מהי? מי חדר לסוד הסוד, מי ירד לעומק קסמיה? נעלם מאיתנו פשרו של טקס המסתורין הנערך בארבע עיניים בינה לבין הגיבור. איננו מודעים לקנוניות ולסודות שהם מוליכים זה עם זה. כלום אלה סודות של עלמה ובחור־לבה? על חיזוריהם המיותרים של רבים כל כך היא עונה באדישות גמורה. על פניהם של רבים חולפות עיניה מבלי לעצור את מבטן, כמו על פני דפיו הלא־מקראים של ספר, עד שלבסוף היא עוצרת ליד האחד — והיא קשובה עתה וכולה להם. את האחרים היא מכלה בחופזה וברישול, עד שמשך קיומם במידת הנשימה הדרושה לפליטת המלה האחת שהוציא להוציא מקרבם לשמע שאלתה. רק מלה אחת ויחידה יכולים היו לפלוט, כל הווייתם היתה כצליל אחד במשפט הנפתל של החידה שהיא הזה.

*

להתבונן בפניו אלה של המיתוס, הפנים הרחוקות ברחוב השמים, ולקרוא מתוכן ולנחש על פיהן, ולהוות את מה שנחלם בהן באין אומר: לעקור את הסוד על שורשו מחיק הענבה, ללכוד בסר המלים את כל מה שהיה צפון במטבעים הפוטנציאליים הללו, באותו השפל תרעה, ועם זאת לא לבתק את חוט־הטבור של המיתוס. לא לסגור אותו בטרם עת בתוך צורה חד־משמעית ונמורותו: שהרי תודעת המיתוס חייבת לבוא בזיקה עם הלא־שכן ועם הטרום־מילולי, אם היא מבקשת להישאר בחיים, להוסיף ולנבוע את שורשיה במולדת האפלה של המיתוס.

זריצקי על־פי בראק

״ציור על־פי בראק״. יצירתו של יוסף זריצקי מ־1947. תוצג בביתן החדש לאמנות ישראלית ע״ש אילה זקס־אברמוב, העתיד להיפתח במוזיאון ישראל בחג החנוכה הקרוב. ציורו של זריצקי יוצג במסגרת תערוכת ״ציוני דרך באמנות הישראלית״ שתכלול עשרות יצירות־מופת באמנות ישראל מתחילת המאה ועד היום.

הביתן, מבנה ארכיטקטוני יוצא דופן, שטחו 1100 מ״ר. גובה קירותיו 5 מטרים ותקרת הביתן שלו עשויה זכוכית ובטון ומאפשרת לצפות ביצירות באור טבעי.

עלייתה ונפילתה של הפאן־ערביות

במבחן המעשה הפוליטי: א״י, אחדות ערבית ומדיניות בריטניה
מאת יהושע פורת
הוצאת יד בן צבי, ירושלים, תשמ״ה

מאת עמנואל סיון

הפסימיסטים בקרב חוקרי המזרח־התיכון נוטים לומר שבאזורנו לא מתחדש ולא משתנה דבר, ואם חל שינוי כלשהו הרי זה לרעה. מאז ומעולם (לדעת אלי כדורי: מאז קיצה של האימפריה העות׳מאנית; לדעת אחרים מתום תור הזהב של הח׳ליפות) שבוי האיזור בכבלים של רודנות, שחיתות, פיצול ומלחמות דמים. גישה רלאטיביסטית יותר תטען כי יש ויש תמורות של ממש באזורנו. מקצתן חיוביות ומקצתן שליליות, וכי חייב המשקיף לשרטט את עקומת השינויים בריקנות ולהעריכן לגופן ולא על סמך הנחות דטרמיניסטיות שלמפרע.

אחת התמורות הבולטות תסתבר לנו, אם נתבונן במפה המדינית של האזור כיום: במוקדה עומדות מדינות־הלאום שקנו להן לגיטימיות וכוח הישרדות, ואילו האופוזיציה העיקרית (החלופה השלטונית) הוא הימין המוסלמי הפונדמנטליסטי. לפני כחצי יובל שנים עמדה במרכז הבמה התנועה הפאן־ערבית שנראתה כמתחפת־כל לעבר אחדות אחרת שתבטל את גבולות המדינות הקיימות, ואילו באופוזיציה היתה החלופה העיקרית של השמאל לגווניו. חצי יובל לפני כן עמדו עדיין במרכזו משטרים מונארכיים שגבולותיהם היו יצירי החלוקה האימפריאליסטית ובצידם שתוי מגרעא בשר ליטה מעצמאית זרה: התנועה הפאן־ערבית רק החלה להפוך לכוח אופוזיציוני עיקרי ונראתה תופסת את מקומם של הפאן־אסלאם מחד והליברליזם החוקתי מאידך.

זינוקה, נסיקתה ושקיעתה של הפאן־ערביות מקפלים איפוא בתוכם את אחד האספקטים העיקריים של תולדות אזורנו. היתה זו ללא ספק תנועת ההמונים הרחבה המסעירה והצעסרת ביותר בתולדות המזרח־התיכון בעת החדשה, הרבה יותר רחבה מן ״האחים המוסלמים״ ולא פחות אינטנסיביות מהם. נהירות לעין השלכותיה החיוביות: במושגים של מתן זהות קיבוצית מעבר לתא המשפחתי, הענקת תחושת גאווה לפרטים שכבודם נרמס בידי השררה המקומית ובידי הקולוניאליזם גם יחד. ברורות גם השלכותיה השליליות: חלום האחדות הערבית הוכח כדבר שאינו בר־ביצוע לאלתר ושברו הוליד אכזבה וציניות. יתר על כן, המאבק להגשמתו הביא לא אחת להיפוכה: כך, למשל, היו אלה משטרי רודנות צבאית, ולא זהות דמוקרטית, שבאו במקומם של המשטרים המונארכיים. המאזן הסופי עדיין לא נעשה, אך ודאי שאי אפשר לומר שאיכויות החיים הציבוריים לא נשתנו באזורנו בזכות פעילותה של הלאומיות הערבית.

כמה מסיבותיו של הכשלון מתחילות רק עתה להתחוור לנו בעליל: הקושי ליצור אינטגרציה מעבר לתאים משפחתיים ושבטיים שבמסגרתם חי האזור במשך מאות בשנים, קל וחומר כשאין נזקקים למבנה המשותף האיסלמי (והלאומיות הערבית היתה חילונית ברובה); הבסיס הגיאוגרפי והמדיני העתיק שהיה מונח ביסודן של רבות מן הישויות הפוליטיות שהקים האימפריאליזם, בסיס שניכר היטב בחלוקה לפרובינציות בימי הח׳ליפות ואף קודם לכן; השפה הערבית שתחת אשר תהיה מכבים אחדותי, יכלה לשמש מבנה משותף רק ברמה של האליטות והיצירות ערבית ספרותית, ואילו ברמה העממית היתה מפולגת לאין ספור דיאלקטים. האירוניה היא שדווקא היום כשחלום האחדות שוקע וגם חסידיו מדברים במושגים של תהליך בנייה ארוך ומדורג — ולא עוד אקט חד־פעמי של השיבה אחדות הקיימת במילא — פועלים כמה גורמים אחדותיים שלא היו כמעט בנמצא בימי השיא של הפאן ערביות.

חילופי כוח עבודה, ממון ותחורות בין ארצות ערב מרובים יותר מבעבר, ותקשורת (ובעיקר האלקטרונית) יוצרת ״כפר ערבי גלובלי״ הצופה באותם סרטי אופירות־סבון ורקדניות־בטן, המאזין לאותן קלטות ואותם זמרים, הדובר לשון ערבית חדשה, היא ״הערבית הבינונית״ (אמלגאם של לשון ספרותית־ותיקה ותצורות עממיות) המופצת על ידי אמצעי תקשורת אלה בכל אתר ואתר, אלא שהעולם הערבי, לרבות השמא... הסכין לחיות עם הפילוג והפיצול כעובדות חיים נתונו... לכל עתיד נחזה בעין.

על זינוקה וראשית נסיקתה של הפאן־ערביות, בשנ... 1930—1945, שופך אור חדש ספרו רחב־היריעה ... יהושע פורת. שמו העצוני של הספר מסתיר ... העובדה שנפרשת כאן לפנינו תמונה פנוראמית ... כלל תולדות האזור בתקופת־מפתח זו. השער העיקרי ... היא מאמציהם של משטרים מה ופעילים לאומיים ... לקדם את הגשמת הפאן־ערביות, אך בעית נלוות אחר... (לרבות המאבק בציונות, בבריטים ובצרפתים, היריבו... השושלתיות, יחסי משטרים מהארקים האופוזי... דמוקראסית וכיו״ב) נידונים כאן תוך כדי תנופת פנים ... של המחבר. אגב אורחא הוא שוחט כמה וכמה מיתוס... היסטוריים, לדוגמה אותה אגדה הטועה שבריטניה ה... שהקימה את ״הליגה הערבית״ וכי כל רעיון האיזור ... היה אלא מכשיר בידיה. מסתבר, שהחופים הפאן־ערב... היו אנרגטיים בתכלית, נובעים מקוקעה של המציא... הערבית התרבותית והמדינית: מקומם קשורים בחו... גדולה של השליטים ההאשמים הקצרים, והקשתם ב... ריאולוגיה אחדותית חילונית שירשה את הפאן־איסלאמ... תפוצה בקרב הנוער המשכיל. ... הרופים פעלו בדר... כלל ברומנית, אולם במיגון שנה בכל נקודת מפ... חמן. הבריטים היו בדרך כלל ספקניים מאד לגביה וכב... מפקידיהם (כגון באנאלי, בתזכיר מקיץ 1939) ה... נכוחה את קשיי מימושו של חזון האחדות וההדרו מפ... נפילה ברשתו. אם נתנה בריטניה את ידה למה... האחדותי בעת מלחמת העולם, היה זה ביוזמתו ש... אנתוני אידן ומשיקוליו הצים ועד מהרה נתפכ... מקסמו. במסמך של מזרחני הפורייןאופיס מאוגוס... 1949, נאמר: ״אין בידי ממשלת הוד מלכותו לנקוט צ... רים כלשהם כדי לשים קץ (לליגה הערבית), אך ל... נצטער אם תעבור מן העולם״.

בקסמים אלה נשבתה גם התנועה הציונית שכמ... מראשיה, וכהם וייצמן ובן־גוריון, ראו בפדרציה כלל... ערבית פתח ליישוב הסכסוך היהודי־ערבי, על יסוד ש... לובה של מדינה יהודית בפדרציה בראשות המלך סע... או בית ההאשמים. אף כאן ההסבר הדטרמיניסטי אי... תופס. אותו בן גוריון עצמו הלא עתיד היה לראות בא... דות הערבית המתגבשת תחת נאצר משום סכנת מו... למדינת ישראל בשנות ה־50.

הפאן־ערביות כוח אחדותי־התמזגותי חלפה ג... העולם. מדינת הלאום (לרבות מדינות לאום שלידת... בחטא אימפריאליסטי, כגון ירדן וכווית, ואפשר ג... לבנון) קנו להן אחיזה במציאות ובתודעה הקיבוצית. אב... תודעה ערבית זו עדיין דו־פנית. וכצד הפן הלאומ... פרטיקולריסטי קיים בה פן אחדותי, בעיקרו תרבותי... לשוני־היסטורי. אך יש לו גם השלכות פוליטיו... במושגים של כללי משחק, גבולות המותר והאסור, הס... טון״ בהיגדים פוליטיים וכיו״ב. המינואט המורכ... שאותו רוקמים כיום באזורנו סביב נושא ״השלום הנפר... עם ישראל״, ״זכות הערבים לפלסטין״ וכדומה, מע... שגם אם נתבקעה דמותה של הפאן־ערביות עדיין נוכ... חותה הפוליטי מורגשת, ולו יהא זה במס שפתיים... בנוסחאות פופוליסטיות ובסיסמאות של הליכים פרי...

אהרן מגד/אותיות קטנות

ומה בדבר יומנים?

ג׳יימס בוסול | סמיואל פיפס | רולאן בארת | קתרין מנספילד

״מעולם לא ניהלתי יומן, או, נכון יותר, מעולם לא ידעתי אם צריך אני לנהל יומן״ — כתב הסופר והמסאי הצרפתי רולאן באריה בהקדמה לפרקי ה״התבוננות״ שלו — ״לפעמים אני מתחיל, ומיד לכך אני מפסיק, ובכל־זאת, מאוחר יותר, שוב מתחיל. הדחף רפה, מופיע לסירוגין, חסר רציפות, וללא שום תוקף הלכתי. נדמה לי שאני יכול לאבחן את ׳מחלת היומן׳ האמת: ספק בלתי־פתור בערך הדברים שאותה כתוב בו״.

ובהמשך הוא מתאר את יחסו הדו־משמעי לגבי כתיבת יומן: מצד אחד — הרי זה כה קל ופשוט, אינך צריך לדאוג משום שהכרח לומר אותו, כל החומר הגולמי מונח לפניך, ללא צורך לעבד אותו... ומצד שני — כשאתה קורא למחרת מה שכתבת, הנה זה לא זה, כמו מזון מאמש שהתקלקל. ולא זו בלבד, אלא שנדמה לך שאינך אלא ״פוזייר״...

אך את ה״התבוננות״ כתב באריה כיומן, בשנים האחרונות לחייו (מת ב־1980) בהיותו בכפר ובפאריס, והוא מכיל מחשבות המתעוררות בו למראה נוף, אנשים, שמיעת רדיו, קריאת ספרים, ענייני משפחה, שיחות וכו׳ — ולקראת סופו, ב־1979, הוא דן שוב עם עצמו — מתוך ספקנות רבה — בערך היומן ובערך פרסומו, ומשווה אותו ליומנים מפורסמים אחרים, בעיקר של קפקא.

קתרין מנספילד כתבה יומן מהיותה בת 19 ועד סמוך למותה ממחלת השחפת ב־1923, היא בת 35. באוקטובר 1920, בהיותה במנטון שבדרום־צרפת, בודדה, סובלת ייסורי גוף ונפש קשים, כתבה לבעלה, הסופר ג׳. מ. מארי, שישב בלונדון (אדם המבקר, שלגבי התנהגותו כלפיה אפשר לומר שחולשת־האופי מתאכזרת לאהוב יותר מכל קשיחות־לב): ״היומן — אני ויתרתי עליו לחלוטין. אינני מצווה לנהל יומן. יהיה עלי להשתדל תמיד לומר את האמת. בעצם, אינני מצווה לומר את האמת. אני מרגישה שאסור לי. הדרך היחידה להתקיים היא להמשיך ולהתעלם מעצמך, להתרחק ככל האפשר מן הרגע הזה. אם אצליח לעשות זאת — הכל יהיה טוב. מה שנשאר לי, אם כן, הוא לכתוב סיפורים, או — לאכלום.״

אולם היא המשיכה בכתיבת היומן עד ימיה האחרונים, וזהו אחד היומנים ה״ספרותיים״ ביותר וגם המקסימים ביותר, בהיותו קורן כולו התבוננות אוהבת בטבע והתלהבות יצירה, הבוקעות מתוך הסבל וידיעת המוות הקרב.

היומנים נכתבו על־ידי אנשי־מעשה ואנשי־הגות מקדמת־דנא. מרקוס אורליוס, הקיסר הסטואיקני בן המאה הב׳, ״קיסר בעל־כורחו״ אפשר לומר, כתב את ה״מדיטציות״ שלו כיומן, ״אל עצמו״, בשעות שהסתגר באוהלו הצבאי, בלילה, או בהפוגות שבין קרב לקרב בגרמניה ובבאליה, נענה לצו שהטיל על עצמו: ״הבט פנימה״. ״כל שעה שתחפוץ״ — כתב — ״יש בידך להתבודד עם עצמך. כי בשום מקום אין האדם יכול למצוא מקלט יותר שליו ונטול־דאגה מאשר בנפשו שלו.״ אוגוסטינוס, בן המאה הד׳, כתב את ה״וידויים״ שלו כיומן, בו הוא פונה אל אלוהים. ״הנה אותי, אלוהי, ביראה ובתבונה״, — הוא כותב בפתח ה״וידוי״ — ״מה קודם למה — לקרוא אליך או להללך״. וכל היומן הגדול הזה הוא כעין ״ממעמקים קראתיך, יה״.

שורה ארוכה של יומנים מתקופות שונות, הפכו לציון־דרך־מופת המשתנות ליצירות הספרות הגדולות. כזהו, למשל, יומנו של סמיואל פיפס, פקיד האדמירליות הבריטית, שעשר שנים, מ־1660 עד 1670, כתב יומן, בשנינות כתיב ודיקדוק רבות ללא שים לב לגינוני־ ול״סגנון״, אך הוחשב ל״ספרות לאומנות״ בפורשו יריעה מגוונת של תקופה ההיא וחייה. קשה לעמוד בפני הפיתוי ולא לצטט כמה שורות מיומן זה. הרישום מ־13 באוקטובר 1660, פותח כך: ״הלכתי לצ׳רינג־קרוס לראות איך רב־אלוף הריסון (מאנשי קרומוול, שהוציא להורג את צ׳רלז הראשון) נתלה, נגרר ובותר, שם, באותו מקום: הוא נראה עליו כמי שעשוי להיראות כל אדם במצב זה. מיד התכו אותו, ראשו ולבו הוצגו לעיני הקהל, מה שעורר קריאות גיל רבות. לאחר זאת עשיתי דרכי על פני המים הביתה, שם התרגזתי על אשתי בגלל אי־הסדר בבית, ובהתרגזותי בעטתי בסל הקטן הנאה שקניתי בשבילה בהולנד, ושברתי אותו, מה שהטריד אותי מאוד לאחר מעשה.״

ומאה שנה לאחר־כך — ״יומן לונדון״ של ג׳יימס בוסוול, כמובן, שהוא משנה אחת בלבד — 1762־1763 — ומופיע קופצים לעין הקורא וחיה הקוקים של הבירה, על בתי־הקפה שלה, המסבאות, התיאטרונים, השווקים, בתי־הזונות, התככים הפוליטיים והספרותיים. ב־16 ביולי 1763 כותב בוסוול שסמיואל ג׳ונסון — שלא ידע כי הוא כותב יומן מאז צאתו מסקוטלנד — הציע לו לכתוב יומן חיים ״הוגן ובלתי־מוסווה״, שיגרום לו ״סיפוק עצום״, ויעץ לו לשמור אותו לעצמו ולצוות על ידיד קרוב לו לשרוף אותו לאחר מותו. ״אני כשלעצמי״ — כותב בוסוול — ״חיבה כה רבה אני חש ליומני, שחלחלה תוקפת אותי למחשבה שהוא יישרף. אמרתי למר ג׳ונסון שמעתה ארשום בו מקרים פעוטים במינים שונים. ״אדוני״, אמר, ״אין דבר שהוא פעוט מדי לגבי יצור פעוט כמו האדם. דווקא על־ידי לימוד הדברים הפעוטים אנו רוכשים את הידיעה הגדולה כיצד נהיה פחות אומללים ויותר מאושרים במידת האפשר.״

״ובביום של סופרים מלשונות שונות, בייחוד בשתי המאות האחרונות, הופיעו — מהם בעוד כותביהם בחיים, מהם לאחר מותם — במספר כה רב, ששני עמודי עתון יקצרו למנותם כאן. די אם נזכיר כמה מן המפורסמים ביותר, כמו אלה של האחים גונקור, בודליר, טולסטוי, אנדרה ז׳יד, קפקא, וירג׳יניה וולף, תומאס מאן, קאמי, יונסקו...

אך מה בדבר יומנים של סופרים עבריים?

הרבה נכתב כבר על מיעוט ביוגראפיות של סופרים אצלנו ודווקא בתקופה שלאחר זה עולה־כפורה בלשונות אחרות, והפך לתעשייה משגשגת, נפוצה כל־כך, שרבים מאמינים הם אלה הקוראים על סופרים מאשר אותם. אבל מפליא עוד יותר מיעוטם הדל של יומני סופרים עבריים הלוא הם הם (כמו גם המכתבים) החומר הזה לבנים שמהם ניבנות רוב הביוגראפיות.

נורית גוברין, העושה עבודה חלוצית ראויה לשבח במילוי החלל הריק הזה של ״הסיפור שמאחורי הסיפור״ ובכתיבת פרקי חייהם של סופרים השופכים אור על יצירתם — העבירה אלי רשימה של יומני־סופרים, מראובן בריינין ועד פנחס שדה, שמתוכה כדאי לציין את יומניהם של יל״ג, ברדיצ׳בסקי, לאה גולדברג, ישראל זמורה, צמח, למדן, זרחי, ראב, שלונסקי, פוגל (המעניין מכולם), טנאי, עמיחי. אך גם רובם של אלה מקוטעים, אינם נושאים אופי אינטימי, מצומצמים לתחומים צרים, ותופסים רק תקופות קצרות בחיי כותביהם.

האם נחבאים רוב היומנים במגירות, מסתתרים מחמת צניעות, מחמת עין־הרע, ומצפים לשעה שאיזה חוקר יגלה אותם אחרי מות ויוציאם לאורה?

או אולי זו ״תכונה לאומית״ כזאת אצל אנשי־הרוח בני־עמנו — לדבר אל זולתם יותר מאשר אל עצמם (כן, אנשי־המעשה דווקא הירבו לכתוב יומנים: מהרצל ואהרונסון ועד בן־גוריון, שרת, דיין וכו׳ וכו׳ — אלא שיומנים אלה גם הם מכוונים אל הכלל, או אל ה״היסטוריה״) שהרי הנביאים דיברו ״אל בני־ישראל וישמעו״, והתנאים והאמוראים התווכחו לא עם עצמם אלא זה עם זה ערב־לילה, ובדורות מאוחרות יותר באו הדרשנים והמטיפים... האם עם של אקסטרוברטים אנחנו — שאפילו בבית־התפילה אנו לא כורעים בדממה ומשפילים עינינו פנימה, אלא ״צועקים אל אלוהים״? או אולי אין בנו מידת הענווה, המפגינה את הרגשות, המחשבות, חשבון־הנפש, וכתיבתנו היא שאפתנית, תכליתית, פונה כולה החוצה. לא להישאר בד׳ אמות של רשות־היחיד אלא לצאת אל רשות־הרבים? ויומנים הרי נכתבים בחשאי, באין שומע, באין רואה...

נכתוב איפוא ״יומנים בדויים״, כמו אותו ״יומנו של הדיוט ויקטוריאני״ של ג׳ורג׳ ווידון גרוסמית, שבמקום לספק את יצר הסקרנות הרע, הם מתנים את יצר ההתבדחות הטוב.

שלמה ויתקין

הזרמים הסמויים

הַזְּרָמִים הַסְּמוּיִים
בְּמַהְפַּךְ לְצָפוֹנִי
נִגָּרִים כְּנֶסֶךְ
עַל שָׁרְשֵׁי הַתְּהִלּוֹת
שְׁעַת וְהָדֵי נִתְפֶּסֶת
מֵאַיִת אַחֶרֶת
כְּקֶצֶף מִשְׁבָּרִים נֶאֱסָף

אֶל סִפֵּי כְּפִירָה
אֵיךְ לְבָרֵךְ עַל לֶחֶם אַכְזָב
וּמָה פִּשְׁרוֹ שֶׁל הַכֶּשֶׁל
שֶׁהוֹתִיר עַל לְשׁוֹנִי
טַעְמוֹ שֶׁל אֱלוּל חָסֵר
חָרוּץ עָקַת אַשְׁמָה
עַל חֵטְא שֶׁלֹּא חָטָאתִי

הענן שנשבר בי

הֶעָנָן שֶׁנִּשְׁבַּר בִּי
הִבִּיט כְּמוֹדֵי חַלּוֹנוֹתַי
עֶרְגַּת מַאֲמַצֵּי בְּנַפְשִׁי
לִרְאוֹת אֶת הַשֶּׁמֶשׁ
פּוֹקֶדֶת צַלְמֵי רֶגַע
בִּגְלוּיוֹת נִשְׁכָּחוֹת
עַל הַגָּדֵר הַמַּבְדִּילָה
בֵּין כָּאן לְשָׁם
בֵּין בָּא לְהַלָּךְ

מכתבים לעורך

שומר, אכד וכנען

במדור המאלף ״שבוע של ספרים״ בגליון יום ו׳ (11.10) סוקר מר בני ציפר את תכנה של חוברת מאזנים האחרונה, וגומר את ההלל על תרגום ארבע הקינות השומריות, שש. שפירא ואני תירגמנו במשותף, בתוספת הערות־שוליים מחכימות. לדעת הסוקר, הקינות השומריות על מות תמוז ״מסתורות בקצביותן״, ו״ליד שירה טקסית רבת הוד זו, נראים השירים האחרים בחוברת תפלים משהו.״

על דברי שבח נדיבים אלה, הייתי מודה למר ציפר מעומק לב. אך אליה וקוץ בה: למר ציפר לא סגי בכך, אלא הוא ייחס לעבודת התרגום הספרותית שלנו גם כוונות אידיאולוגיות ופוליטיות שאינן בה. שכן, לדבריו, עצם תירגום קינות על תמוז לעברית, בימינו אלה, מעידה על כך כי ״רוח הכנעניות לא פסה מן הארץ״ וכו׳, ובעבודה ספרותית כזו יש משום ״הרצון בשיבה אל שורשינו הפגאניים... והשתלבות מחדש במרחב המזרח תיכוני״. ולא עוד, אלא ש״בימינו, כשהאורתודוכסיה מכבידה את עולה, מקבלת הכמיהה הזאת משמעויות פוליטיות ברורות״.

כדי להעמיד דברים על דיוקם, ברצוני להבהיר בזה, כי מעולם לא היה לי, אישית, שום קשר תרבותי, אידיאולוגי או פוליטי לתנועה הכנענית או לליגה נגד כפייה דתית וכיוצא. (כמובן, אני מדבר כאן בשם עצמי בלבד, ולא בשם שותפתי למפעל התרגומים, ש. שפירא). אני רואה זאת כחובתי לציין, כי לעיסוקי שלי בתרגום יצירות מופת מן הספרות השומרית והאכדית מסורות מדעיות וספרותיות טהורות בלבד. ברצוני רק להדגיש כי בתרגום מדעי־ספרותי של מיתוסים, אפוסים, המנונות ושאר יצירות מן הספרות המסופוטמית הקדומה, הבאתם לפני הקורא העברי המשכיל עשוי לשרת לא רק מי שמתנהה ב״שורשינו הפגאניים״, כי אם גם את אלה המבקשים להבין את ייחודיות התרבותי והדתי, כפי שבא לידי ביטוי במקרא ובספרות הבתר־מקראית היהודית, לעומת התרבויות האליליות, שעל רקען צמחה והתגבשה זהותנו הדתית והתרבותית. ואין צורך לומר שההתעניינות המדעית בתרבויות האליליות של המזרח הקדום, אינה מעידה בהכרח על רצון לשוב ולאמץ אותן תרבויות ודתות לאורן.

פרופ׳ יעקב קליין
החוג לאשורולוגיה
אוניברסיטת בר־אילן

שבחים בחו״ל ל״זכרון דברים״ ליעקב שבתאי

ספרו של יעקב שבתאי ״זכרון דברים״, שראה אור באפריל השנה בארצות־הברית בהוצאת ״ג׳ורג׳ בר־ליקיישן נוסיטייר״, בתרגומה של דליה בילו, זכה לביקורות נלהבות בעיתונים ובכתבי־עת שונים. הספר גם עומד עכשיו יוצא דופן ביריד הספרים של פרנקפורט השנה. מוסרת נילי כהן מנהלת המכון לתרגום ספרות עברית ביריד נמסרו אופציות לתרגום הספר ופרסומו בשפות רבות. כן נמסר, כי שלושת ספרי הפרוזה של שבתאי יראו אור בתרגום צרפתי בהוצאת ״אקט סוד״. גם הרומאן ״סוף דבר״ ייצא בתרגום אנגלי באמריקה.

הגב׳ כהן מסרה, כי תוצאות השתתפותה של ישראל ביריד הספרים של פרנקפורט השנה משביעות רצון. ראויות לציון ארבע אנתולוגיות בפרוזה ושירה, שעומדות להופיע בשנה הבאה בתרגום לגרמנית. כן קשר המכון התקשרויות קבועות לפרסום ספר או שניים בשנה מן הספרות העברית בבריטניה, קנדה וארצות־הברית, זאת נוסף על הספרים המופיעים בברכת, ספרד והולנד.

תצפיות משותפות

תערוכת ״נוף־מקום״,
מרכז פיילי, מזרח ירושלים

מאת ניצה מליניאק

״הרבה צעדים קטנים ורצופים יוצרים ברבות השנים את דרך המלך״ — אומרים, בנוסח זה או אחר, פתגמים הרווחים בתרבויות המזרח הקרוב והרחוק. התערוכה ״נוף־מקום״ היא בבחינת צעד קטן, אך משמעותי מאד בכוון טווית המרקם העדין של יחסי דו־קיום בין יהודים וערבים.

התערוכה מתקיימת במרכז פיילי שהוא שלוחה של אגף הנוער של מוזיאון ישראל, המשמשת מרכז ללמודי אמנות לצעירי מזרח־ירושלים.

הפעם יוזם מוסד חשוב זה את המפגש של קבוצה מעורבת המונה 15 אמנים ותיקים וצעירים, יהודים וערבים, מהם בעלי מוניטין, מהם עלומי שם כמעט. כולם יצאו מנקודת מוצא, או יותר נכון תצפית, משותפת — מראה הר הצופים, אוגוסטה ויקטוריה הר הזיתים, הנשקפים ממרכז פיילי. כשכל אחד מהם מעביר את התרשמותו דרך הפריזמה האישית שלו, וכשתהליך העבודה נעשה בין במקום עצמו ובין בסדנה הפרטית.

כך מציירים אביגדור סטימצקי ואורה מגב את הנוף החדש בסגנונם המוכר, יגאל תומרקין מציג עבודות פיסול אופייניות לו — רוסות כתפישתן לאלה שהוצגו בתערוכתו האחרונה בגלריה שרה גילת. אך בעלות נימה לירית יותר, הנובעת מן המיקום בנוף וכן מלוח זכוכית הבטוי שהציב על המרפסת. שאול שץ הטמיע פיסת נוף ממרכז פיילי בתוך הנוף הקרוב לביתו, כאומר: דברים שרואים משם רואים גם מכאן. לעומתו, יצרה מלה זיו נוף חרש, פסל קרמי שהוא, לטעמי, מיטב יצירתה עד כה. מקוריות רבה יש בעבודתה של רות פרנקפורט ותרגום יפה של חוויות בנוף לשפת החומרים הרכים יש בעבודתה של מזוו חן. רחל רבינוביץ התמקדה בדימוי הנוף האנושי ואילו מיכאל קובנר ושלומציון מזהים עם הנופים. הצלם הותיק פיט גידל התמקד באלמנטים בנויים.

מבין הציירים הערבים מגיש מאלב זואק את התפיסה האוותנטית הקרובה ביותר מבין המציגים, לרוח הציור המזרחי המסורתי, בשעה שאצל אימר־הים חוג׳אוי או חליל ריאן מורגשת השפעתם החזקה של יסודות מערביים. אמר עזי — צייר דרוזי צעיר, בעל כתב־יד אישי מובהק שדמויותיו משכו את תשומת לבי בתערוכה במסגרת קבוצתית שהציג לא מכבר בגלריה ״דביר״ בתל־אביב, בולט גם כאן בייחודו.

התערוכה המעניינת תשאר פתוחה לקהל במשך תשעה חודשים, ותשמש גירוי לתלמידים הצעירים.

ראוי לציין לטובה קטלוג התערוכה שיצא בהדפסת צבע מעולה וכשהסברים המלווים כל תמונה כתובים בשלוש שפות: עברית, ערבית ואנגלית. חידוש מעניין שלוואי ראומץ, על ידי מוסדות אמנות נוספים. אוצר התערוכה — תמיר ראונר.

חליל ריאן: השפעה חזקה של יסודות מערביים

העורך: אברהם רונן

שבוע של ספרים

מאת בני ציפר

תרגום

המובס, רומאן
מאת גיורגי קונראד
מהונגרית: מרדכי ברקאי
הוצאת זמורה, ביתן 1985, 308 ע'

הסופר היהודי־ההונגרי גיורגי קונראד (נ. 1934) הוא מן "הילדים הרעים" של הממסד ההונגרי בימינו: הוא נמנה עם הסופרים המציגים את המציאות בהונגריה באור חושפני מכדי לטעמם של קובעי המדיניות התרבותית, המפרסמים את ספריהם בהוצאות מחתרתיות, שלמרבה האירוניה התמסדו עם הזמן, וקסמן המחתרתי של היוצא־לאור אצלם רק מגביר את כוח משיכתם בקרב קוראים. אך קונראד סירב להתמסד גם בתוכן. שוב ושוב ניסה בכתיבתו את קצה גבול הסובלנות של המשטר, ובתור שכזה נעשה ברבות השנים למטרד של ממש, עד שלפני שנים אחדות הוצע לו לעזוב את הונגריה. קונראד ניסה את הגלות, אך לאחר שהות קצרה בפאריס החליט לשוב, ואילץ את המשטר להשלים עם נוכחותו.

"המובס", הכתוב כווידוי של חולה־נפש בבית חולים פסיכיאטרי בהונגריה, הוא רומאן פרובוקאטיווי מעצם מבנהו. המרמז ברמזים עבים כפיל על הקריטריונים הרדיקליים־למחצה לאשפוז פסיכיאטרי הנהוגים במדינות הגוש המזרחי. אמת, כל מאושפז־פסיכיאטרי, יהא אשר יהא, משוכנע בכל לבו שהוא מאושפז בטעות, אך בהונגריה לובשת הטעות הזאת אופי הצ'י־פילוסופי. חומות בית־החולים לחולי נפש מפרידים — טוען קונראד דרך גיבורו המשוגע — בין כלל האקויוטים שבחוץ, שנכנעו לכללי המשחק של הדיקטטורה המפלגתית, לבין קומץ חולי־הנפש, שהוכרזו כבאלה על שום שסירבו להיכנע לכלליה.

בחלקו הראשון של הספר משרטט קונראד, מפי גיבורו המאושפז, שורת דיוקנאות של עמיתיו, מאושפזים טיפוסיים שהמשטר החליט לחזק את תודעתם המעמדית בכבות־חשמל ובסמי הרגעה: יש בהם איכרים שסירבו להצטרף לקואופרטיווים החקלאיים, נשים שתאוותן המינית לא עלתה בקנה אחד עם הנורמות המקובלות, ואשת־שופט שבעלה ביקש להיפטר ממנה, ובצערה היא מתאבדת בטביעה בבריכת המוסד.

מכאן ואילך נפתחים שערי המוסד לפני המספר היוצא לחופשה קצרה, המאפשרת לו לחזור אל בית ילדותו — במסע שאינו אלא מסע ארוך אל זכרונות אבודים מן הילדות הבוגרת. במסע אל הזמן האבוד הוא נפגש תחילה עם אחיו לערב פרידה אחרון; האח הוא ממאוכזבי הכשסה, המתעתד להבריח כבר למחרת את הגבול למערב. משאבד לו אחיו, העוגן האחרון המקשר אותו לעברו, פורץ שטף הזכרונות בלי הפוגה: בבית האחוזה של סבו וסבתו היהודים, שם למד לראשונה את טעם היצרים, ויישם על גופה של אומנתו ודודתו מה שלמד מהצצה לחדר המיטות שלהם. כאן לא מרפה ממנו הזעה: שנות הגימנסיה עוברות עליו בבודפשט, וכמוהן שנות החברות במחתרת הקומוניסטית, המשמשת לו מסגרת נאותה לבעילת אידיאליסטיות צעירות. בחלק השלישי בוודאי השנים הן שנות מלחמת העולם השנייה: המספר נעצר בידי הפאשיסטים, מעונה ונשלח לחזית בתוך פלוגות העונשין ההונגריות, לשמש בשר־תותחים. בחזיתות סאטירית (המאפיינת כל כך את ההומור המזרח־אירופי) מתוארים אימי מחנות העונשין, הסממנים של המפקדים, ואיבוד צלם־האדם בקרב האסירים: חומר הגלם, ששימש כה רבים לתיעוד זוועות המלחמה, נהפך בידי קונראד לרומאן פיקארסקי, שממנו לומר כי אין הבדל בין בעלולי הפאשיסטים לאלה של הקומוניסטים, אלא בסמנטיקה: משניצל מציפורני הפאשיסטים ההונגרים, הוא נופל לידי הרוסים, החושדים בשוחר הקומוניזם שלו ומענים אותו באכזריות שאינה נופלת מזו של הנאצים. שוב הוא נופל בידי הגרמנים, ושוב בידי הרוסים, ותום המלחמה אינו שם לדבר סוף. במשפט מבוים, בעקבות המרד ההונגרי של 1965, נחרץ לו שופט שמעמם עונש מוות, אך נמלך בדעתו ומסתפק בטיפול פסיכיאטרי, וכך קולע את המספר לרופף עד אין־סוף בגבול הדק שבין הסממים והשיגעון, השפיות והסידור לעריצות.

מסע

שנה על אי בודד, סיפור של הישרדות
מאת לוסי אירווין
מאנגלית: דורון ליבנה
הוצאת כינרת, 1985, 288 ע'

לוסי אירווין, מזכירה משועממת בת 25, קראה בעיתון בריטי מודעה, מודעה "סופר מחפש רעיה לבילוי של שנה על אי בודד". היא נענית לאתגר ויוצאת עם הסופר האכסצנטרי, ג'רלד קינגסלנד, המופיע בספר תחת ראשי התיבות ג'. אל האי שבחר בקפידה, האי טויין, סוף שמו, שוכן בתחום המים הטריטוריאליים של אוסטרליה, ועל פי חוקי המדינה חייבים ג'. ולוסי להינשא לפני צאתם אליו. הנישואים הם רק אחד האילוצים המונעים בעדם מלחוות חוויה אותנטית של רובינזון־קרוזו ושישה. למעשה, הם נושאים עמם את התרבות בעל כורחם בכל אשר יפנו, וסיפורם מורה בסופו של דבר, כי ההתבודדות אינה אפשרית עוד בימינו. ואם היא אפשרית, אין צורך להרחיק עד האוקיינוס השקט — דירה בניו־יורק עשויה להספיק לכך בהחלט.

צילומי צבע בספר מציגים את לוסי השופעת־זוהר, משייטת בסירה מאולתרת ואת ג'., עירום כביום היוולדו, מתקן מגוע כלשהו האמור להתגבר לסירה שתציל אותם מן הבדידות שנקלעו אליה מרצונם. והאי, על פי התיאורים, דומה מאוד לזה של רובינזון קרוזו. יש בו פינות חמד ומפרצונים קטנים, שבני הזוג מכנים אותם בשמות כראות עיניהם, בדומה לסיפורו של דפו. גם את ג'. ולוסי מבקרים פראים. אלא שאין הם אוכלי־אדם, אלא אנשים חביבים המביטים בחמלה מסויטת על שני התמהונים הלבנים.

כבספרי זכרונות אוטוביוגרפיים מן הסוג הזה, חלק גדול מאנרגיית הכתיבה של לוסי מוקדשת למין. עם ג'. החולה לקיים יחסי מין עוד לפני שיצאו לדרך, אך אם היא מואסת בו וחשה במחיצתו כמי שמכרה את גופה בעבור כרטיס נסיעה. ולעומת זה היא משתלהבת למראה הפראים החסונים וההיה־עוד, שגם הם אינם חדלים להציע לה הצעות מגונות (שבעיניהם נחשבות טהורות למדי) בתנועות ידיים שאינן מותירות מקום לספק. אך סוף טוב הכל טוב: לאחר "ברוגז" מיני ממושך, נופלת לוסי לזרועותיו של ג'.: גופה מגורה כולה, לדבריה, מן האי ומקסמיו הארוטיים, עד כדי כך שכל גזע עץ נראה לה פאלוס, וכל צמד פירות — זוג אשכים.

הגות

שלמה אבן גבירול (הרשב"ג) — "שמאל" בהגות ימי הביניים
מאת עמרם שייר
ספרי דעת ומגנה, ספריית פועלים, 1985, 72 ע'

התיזה שמבקש להוכיח מחבר הספר נראית, כפי שאומרים האנגלים, Far Fetched. אף על פי כן זו השערה מעניינת, ומתייחסת לאנו הלאומי שלנו. עיקרה: שספרו הפילוסופי של אבן גבירול "מקור חיים" השפיע דרך תרגומו ללטינית על קדמוֹשתה "כפירתית" בימי הביניים, השפעה שהגיעה עד ג'ורדאנו ברונו. שלמה אבן־גבירול (1020—1058) נודע בעיקר הודות לפיוטיו הדתיים שגולת הכותרת שלהם היא "כתר מלכות". רק באמצע המאה ה־19 הוכיח המזרחן שלמה מונק על פי השוואת כתבי־יד גנוזים, כי אבן גבירול הוא גם מחבר של הספר הפילוסופי "מקור חיים" שנכתב ערבית והגיע אלינו בשלמותו רק בתרגומו הלטיני, שיוחס למחבר נסתורי ושמו אביצברון. אביצברון, הוכיח מונק, לא היה אלא סירוס של אבן־גבירול.

מאז הגילוי, לא חדלה להטריד את החוקרים השאלה כיצד ליישב את הסתירה בין גבירול הירא־שמיים עד כדי רגשנות ב"כתר מלכות", לגבירול הכופר־למחצה של "מקור חיים" — שהינו ניסיון פילוסופי להתמודד בעזרת התבונה עם עיקרי האמונה, ולאשש את זוית באמצעות עיקרי הפילוסופיה הניאו־אפלטונית. שייר, מתוך רצון לחדד את הדברים עד כדי סנטזיה, מכנה את הזרם הניאו־אפלטוני בשם "שמאלי", לעומת האורתודוכסיה הממסדת ששלטה בכיפה. הוא גם מצליח להוכיח, שבקריאה דקדקנית של הפיוט "כתר מלכות" מצויים רמזים להשקפתו המהפכנית של גבירול. בראש וראשונה בהיעדר כל התייחסות לציווים דתיים יהודיים ספציפיים, ובהשתתת האמונה על תפיסה אוניברסאלית וסובלנית.

חידושו העיקרי של אבן־גבירול ב"מקור חיים" הוא בהתייחסות החד־משמעית לסוגיית קדמותו של החומר, ובכלים אמיתיים לשאלה אם העולם נברא יש מאין, או שהבריאה פירושה שהאל נתן צורה לחומר היולי שהיה קיים לצדו. הרמב"ם ורוב ההוגים היהודיים בימי הביניים היו זהירים ביותר בשאלת קדמות החומר, מתוך שהכרה בה היתה עשויה להתפרש ככפירה בעיקר. אצל גבירול, לראשונה בפילוסופיה היהודית, נקבע חד־משמעית כי ההוויה כולה נסמכת על החומר, הקיים בזכות עצמו, ובר־עביר לכל הדברים שנבראו ממנו את מהותו ואת שמו.

אידיעה, טוען שייר, להשיבתו ולהשפעתו של "מקור חיים" על ההגות הנוצרית של ימי־הביניים, בעיקר לאחר שטושטש מקורו היהודי של הספר. הראשון המתייחס לספר בהגותו הוא ההגמון הפריסאי ויליאם איש אוברן, בן המאה ה־13: אך מי שהתעמק יותר מכל אדם אחר בתורת החומר של רשב"ג היה תומס איש אקווינו, ומכאן מאמצים אותה כמה וכמה הוגים פרנציסקאניים. מי שסוגר את מעגל ה"מושפעים" מרשב"ג הוא ג'ורדאנו ברונו, שהועלה על המוקד בשנת 1600 באשמת כפירה. את עיקרי הגותו הפנתיאיסטית שדיברה על אחדותו החומרית של הקוסמוס בתוקף מכלול עולמות אינסופי — שאב, על פי הודאתו, מ"הערבי אביצברון", הלא הוא אבן־גבירול, שטען כי אלוהים והחומר חד הם.

שירה

שיבולת דקה בכד חרס עתיק, שירים
מאת מירי ברשמון
הוצאת אל"ף, 1985, 29 ע'

שיקוי מרוקאי, וודקה רוסית, דעת מפשעת והרבה דם. הם מעט מן הנולים הנזכרים בשפע בשירי הקובץ, המסמלים — כל אחד בנפרד — את הבלותם השיכורה של המלים, לעומת איזה אידיאל טמיר של טוהר בראשיתי צלול כמים. הטוהר הוא משהו שמעבר למלים, וברשמון אינה חדלה ללעג במסותר לנשים־משוררות הכותבות שירה "פמיניסטית" ושירה "עדתית" וסבורות שהשיגו בכך משהו. בשירי ידידות, שהוא לאמיתו של דבר שיר התרסה למשוררת יוצאת עיראק שנתפרסמה לא מכבר, אמירה הם, קוראת ברשמון לידידתה להשיל מעליה את מסכות הטכניקה, ולגלות "דברים פולחניים, קמאיים" (ע' 23). בין הדברים הקמאיים שהשירה צריכה לתור אליהם הוא חקר מהותה של האהבה, חקר המשיכה הקדמונית בין גבר לאשה, ובכלל זה בין בת לאביה. בשיר "זוית הסתכלות, לאו דווקא פמיניסטית, על אשה במסיבה" צף מבעד לשכרותה מיתוס של יעל התוקעת יתד בסיסרא גברי כשלהר המכתים את טוהרה.

מסיבות ההוללות של תל אביב, מול צלילות פעמוני ירושלים הן אחד הדימויים המצביעים את הצורך הכפול שבה, להשתכר במלים ולסבא עד קיא, כדי לקום ממנו מטוהרת שבעתיים. כל זה אין־מעמין שירי מעניין, אלא שהכלי שבו הוא מוגש מבולבל לפעמים עד אימה, וכי תוב, אולי במתכוון, כמו מתוך אדים של שכרות.

ארץ ישראל

בחסות ממלכת אוסטריה — מבחר תעודות מארכיון הקונסוליה האוסטרית בירושלים (1849—1917)
מאת מרדכי אליאב
הוצאת יד יצחק בן־צבי, 1985, 500 ע'

אוסטריה היתה האחרונה ברשימת המעצמות האירופיות שחתמה על הסכם הקפיטולאציות עם האימפריה העות'מאנית בשנות ה־40 של המאה ה־19. היו אלה הסכמים שהעניקו למעצמות זכות לפתיחת קונסוליות ברחבי האימפריה במעמד אקסטריטוריאלי, ולנתינים שבחסותן העניק חופש תנועה, פטור מהתיישבות וכן חופש דת, פטור משירות צבאי ומרוב המסים שהוטלו על נתינים עות'מאנים. מטרת המעצמות היתה לחזק את אחיזתן בשרידי המתפוררים של "החולה שעל גדות הבוספורוס" כפי שנתכנתה האימפריה העות'מאנית, ובעקיפין גרמו מהפך באורח חייו של היישוב היהודי בארץ. הדבר נכון במיוחד בכל הנוגע לקונסוליה האוסטרית, שמספר בני החסות היהודים שלה הגיע ל־6000 נפש, נתח אוכלוסיה ניכר, שחייב את הקונסולים האוסטריים ליטול חלק חשוב מפעולתם לעזרת היישוב היהודי. מבחר של 227 תעודות ומסמכים מגנזי הקונסוליה האוסטרית, המובאים בספר, מלמדים על פעולה המבורך כגורם משפיע ומסייע ליהודי ארץ ישראל במחצית השנייה של המאה ה־19, ועד מלחמת העולם הראשונה, ותוך כך מאירים מנקודת מבט חדשה תהליכים בהתפתחות היישוב ומוסיפים להם פרטים לא ידועים.

בין 1849 ל־1917 כיהנו בירושלים 12 קונסולים אוסטריים, רובם הציגו "האקדמיה המזרחית" — המוסד שהכשיר את הסגל הדיפלומטי לשירות בלוואנט. אחריותם ליהודים — שהיו רובם המכריע של בני־החסות הקונסולאריים — לא היתה נתונה בספק, ורבים מהם היו בני חוגת פרשנות־דרכים והיות של הסטוריה־יהודית בארץ: דרך הקונסוליה הוסדרו ענייני החלוקה והכוללים, בתי־המחסה, בית־החולים רוטשילד ובית־הספר למל. היתה זו הקונסוליה שנאבקה למען היהודים לביטול הגבלות האיסורים העות'מאניים על עלייה ורכישת קרקעות ומיותנה נגד התנכלויות למושבות היהודיות הראשונות. מבכא המיניתות הקונסולאריות היה הקונסול הראשון, יוזף פיצמאנו, יליד הבציה, שטבע גם את הרגל לסוגד את מכתבי הקונסוליה באיטלקית, שנחשבה לשפת הלוואנט במאה ה־19. אחריו, חיזק את מעמדו הקונסול הרביעי, הרזן ברנהרד קאבוגה, שבימיו ביקר הקיסר פרנץ־יוזף בארץ.

מרדכי אליאב מביא סקירה כרונולוגית מפורטת על פעילות הקונסוליה, ולאחריה — את שלל המכתבים והתעודות, מהן העוסקות בשאלות הרות־עולם ומהן — בוטטות. מן הסוג השני, מובא מכתב של ראשי הקהילה הגליצאית בארץ אל הקונסול לגרש מן הארץ את אשתו של הנתין האוסטרי יענקל שמואל, מפני שנתגלה שהיא מנהלת "אורח חיים בלתי מוסרי". למכתב מצורפת עדות, כי האשה "תמיד מתייחדת עם אנשים".

כתב עת

איטליה — כתב עת לחקר תולדותיהם, תרבותם וספרותם של יהודי איטליה
העורכים: ראובן בונפיל, יוסף ב' סרמוניטה
כרך ה', חוברות 1—2, הוצאת מאגנס, 1985
144 ע' + ק"ה ע' בעברית.

המונח "גטו" נולד באיטליה, אך איטליה היתה אולי היחידה באירופה הנוצרית שיהודים לא חיו בה בתנאים רוחניים של גטו. לאחר תור הזהב של ספרד המוסלמית היתה איטליה למעוז היהודי־כמעט של תרבות חילונית־יהודית, ושל אי־אורתודוכסיה. מכאן הקסם שמהלכת ההיסטוריה של יהודי איטליה על חוקרים בימינו, המבקשים לשוות להיסטוריה היהודית בעלת המראה הרבאוני של פרעות, גזרות, חורף ולילה, ברק ונצוצות רנסאנסים.

אחד הסוגים הספרותיים היותר נפוצים בקרב יהדות איטליה היה הכתיבה האפיסטולארית, משמע כתיבת איגרות, שהיתה לספורט קהילתי בקרב משפחות נכבדות ורבנים. חליפות המכתבים, שחלקן התפרסמו באחרונה בהוצאות מדעיות, מצטרפות לעתים לסאגות משפחתיות עשירות־ארועים ותפניות עלילתיות. המצפות — מי יודע — להשראה של סופר מוכשר שיכתוב על פיהן ביום מן הימים "בית בודנברוק" יהודי־איטלקי. כאן, בחוברת "איטליה", מתפרסמת חליפת מכתבים מן המאה ה־16, שכתב ההיסטוריון היהודי בן־התקופה יוסף הכהן, בעל הספר "בעמק הבכא". האיגרות מתייחסות לפרק קצר בחייו — כ־15 שנה בשנות ה־30 וה־40 של המאה, ומודרות אל פרטים אינטימיים בחייו. הכהן מצטייר מהן כאדם אפוף צער ומרירות: שלושה מבניו מתו בזה אחר זה, והוא עצמו מגורש מעירו גינואה ונאלץ לנדוד בערים שונות בצפון איטליה. ביחסיו עם הבריות הוא מופיע כאיש מהדורהמה, פגיע ונעלב, הנוטר איבה גם לקרוביו ולבני משפחתו — ופרשת צוואה אומללה תופסת חלק ניכר מהאיגרות אל אחותו, קלארה ואחיו טודרוס. אך הוא נודר כלשהו בהתבטאויותיו כלפיהם, וגם לא כלפי חכמי־הדור משעה שפסקו הלכות שלא לרוחו. לעומת הקטנוניות בבית, הוא מתגלה כהומניסט ואיש־ציבור משכמו ומעלה בכל הקשור לפדיון־שבויים יהודיים בתקופה סוערת זו, שבה יהודים רבים נקלעו באיטליה, בבלקאן ובתוניסיה, בעל כורחם, לקרבות שניטשו בין צבאות ספרד, איטליה והעות'מאנים. יוסף הכהן היה מעורב אישית במאמצי פדיונם של השבויים היהודים, ותוך כך הוא מוסר תמונה מעניינת ועשירה של המערכות הצבאיות והפוליטיות שהתחוללו בין המעצמות היריבות.

הקובץ מונה 69 איגרות. החלק הראשון כולל איגרות ידידות, שחשיבותן הערכית היא ברמזים ההיסטוריים העולים מהן. 12 איגרות אחרות נשלחו לקהילות שונות באיטליה ובבלקאן בעניין גיוס כספים ושתדלנות למען פדיון־שבויים. בחלק השלישי ה"עסיסי" ביותר מרוכזים המכתבים המשפחתיים המגוללים "דאלאס" יהודי בזעיר־אנפין, רצוף סכסוכים כספיים, ירושות ותסבוכים שונים ומשונים.

בחלק הלועזי בחוברת מאמרים בעניינים קוריוזיים בעיקר, וביניהם סקירה על פעילותה של חבורת נוער יהודית שפעלה בפירנצה במאה ה־17, מאת אלימלך הורוויץ. סילווה שיין כותבת על תנועה משיחית לא ידועה שהיתה באיטליה במאה ה־13: ומאוזר פידאני מביא רשימת מקורות לתולדות יהודי סארדיניה.

מעולם הספרות והאמנות

וידוייה של תולעת מרושעת

"לארתור אינמאן היתה נטייה של תולעת מרושעת. התכונה הטובה היחידה שלו היתה כנות חסרת־רחמים כבסיסה דיווח על שפלותו. אלא שגם זאת יש לסייג: הוא לא היה מסוגל להבין במלואה את השפעת דיווחיו על קוראו. אף כי בקוראו בחר: ביומן שכתב במשך 40 שנה, הדיעו לנכדת האבי הקורס שלו. ובכל זאת היה לו זה עניין של כבוד שלא לשנות דבר. וכך יכול היום הקורא לקרוא ביומנו כמי שיוצא למסע בתופת כשאחד המקוללים משמש לו מדריך", כך פותח מבקר "סאנדיי טיימס" הלונדוני את רשימתו על היומן המטורף הזה שראה אור בארצות הברית. יומן המחזיק 1600 עמודים, שהם רק מבחר מתוך 17 מיליון המלים שכתב אינמן עד 1963 — השנה שבה ירה בעצמו, לאחר שבמשך עשרות שנים השתוקק אל המוות, ולא מצא די עוז בנפשו להתאבד.

איזה עניין יכול אדם למצוא ביומנו של אלמוני, איש עשיר מאטלנטה שבג'ורג'יה, יליד סוף המאה הקודמת שבבגרותו סגר עצמו בבית דירות אפור בבוסטון שבו היה כנבה למוצצה עד שנת מותו?

לדעת המבקר האמריקאי של "ניו יורק טיימס בוק ריוויו" אינמן הוא דוגמה מופתית של האדם הסובל. אדם שחצה באורח טראומאטי את הגבול בין תקופת העבר לזמן המודרני, אדם שהוטל בפתאום מן הדימוי המיני הוויקטוריאני אל המין החופשי של המאה ה־20: אדם שגדל כילד בבית דרומי אמיד מלא במשרתים וסיים כאיש־הפרפרת בעיר צפונית שנדמתה לו כתוהו ובוהו, וכבורחו מפני שאונה וסאונה ודבק בפאראנויה גרוטסקית של חיי מעלה. הוא ראה עצמו כקרבן של הוריו בעלי הכוונות הטובות, של חינוכו ותרבותו.

כבעד מיאן לצאת אל הפנימיה שהוריו בחרו למענו ולא יכול היה לסלוח להם את מה שחשב כבגידה אכזרית, למרות שאמו היתה מסורה לו בעליל ואביו היה נדיב וסבלני. הוא החל לסבול ממיגרנות וב־1916 סבל מהתמוטטות עצבים קשה.

אחרי כן יצא לבוסטון, וכאומר הסתגר שם בבית דירות והביא את האנשים סביבו עד לידי כך שיטפלו בו כבילד חסר־אונים. הוא ידע להיות רב קסם כל עוד מולאו תביעותיו, אבל היה פותח בצרחות אימים כשר משאלה כלשהי לא מולאה. אביו שילם את כל חשבונותיו ואמו מצאה אשה חזקה בשם אוולין ייטס שהיתה מוכנה להינשא לו.

היו לו שאיפות ספרותיות וכאשר הבין, נבזב ומאמן, שאינו משורר החל בכתיבת היומן. התוצאה היא אנדרטה לאגואיזם. הוא היה מעוניין בעולם רק במידה שזה התייחס לנחותו האישית.

הוא היה אזרח גרוע, מתחמק מתשלום מסים לעת שלום, אוגר מזון ומותרות לעת מלחמה, מתרף ללא הרף את הפוליטיקאים ("רוזוולט העכברוש"), את הביורוקראטים, את היהודים והאירים, וכשאינו עולב הוא מתנשא על אלה שהם פחות בו־ימול ממנו. מעל לכל הוא בעל גרוע, מציק לאשתו ללא הרף משום שאינה בממש אסקופה נדרסת, רק משהיא נוטשת אותו נגלה לו זיק מן האמת ביחס להתנהגותו. לאחר בכי, יללות והבטחות לנהוג אחרת הוא מצליח לפתותה לשוב אליו.

"קריאת היומן כה מכאיבה" — כותב מבקר "סאנדיי טיימס" — "עד שאי־אפשר היה לשאתו אלמלא שתי תכונות שלו. הראשונה: במשך השנים לימד אינמן עצמו לכתוב היטב מאד. עד שבמובן מסויים היה לפרוסט אמריקאי, להוציא את האינטלקט הבלתי־מיומן שלו, הערד הזוון והעוד הכאוניות. הוא שכב בחדר אפל, כשאשתו היא אסירתו, האירוח זרם בלתי פוסק של נערות פרוזות אשר מפיהן רשם כל מה שסיפרו לו וכל מה שחש, כשהפרוזה שלו הולכת ומשתכללת, נעשית מדוייקת וחריפה יותר עם השנים. כיומנותו היא שמרתקת את הקורא להמשיך ולקרוא, למרות הרגשה שיש לו כאן עניין באופרת סבון".

ארתור אינמן: יומנו של אלמוני

הסיבה השנייה: אינמאן היה בר מזל מבחינת עורכו. דניאל ארון מאוניברסיטת הרווארד. האנטישמיות של אינמן כה קיצונית (הוא שיבח בבירור את השמדת היהודים על ידי היטלר) עד שמבקר "סאנדיי טיימס" גמר בנפשו שהעורך הוא בוודאי מאזוכיסט. על ידי ברירה קפדנית, על ידי ארגון, באמצעות קטעים ארוכים בצורת מכתבים אל אחת מן הנשים המרובות של אינמן, מאפשר ארון לקורא להרחיק עצמו מן הגיבור ולהתבונן בו בקונטקסט שלו. כשבכוחי על כך צומח כאן סיפור עלילה — עלילת משבר נישואיו של אינמן, התוצאה המצטברת היא תמונה מדהימה של טיפוס אמריקאי. אי אפשר לפסול את אינמן כבראפמן נוירוטי. הדעות הקדומות לאינספור שלו, הפוליטיקאיות שלו אופייניות ביותר למעמדו ולמתחו. יחסו לנשים ולמשרתים מעלה על הדעת את יחס בעלי האחוזות אל עבדיהם — אלה שאינו אלא צאצא ויורש שלהם. גם הם היו נכונים להיות רבי־קסם כל עוד הפכה כל גחמה שלהם לחוק. גם הם חיו בפחד מתמיד ובוטר אמון כלפי האנושות. גם הם ידעו רק דרך אחת לנהוג בה באנשים: דרך הקנייה והמכירה. גם הם נהגו בתנופה אינסופית והתרברבו בנדיבותם כלפי התלויים בהם. גם הם נודעו עד עמק נפשם שעה שאלה התלויים בהם נמלטו מפניהם.

הפרופסור ארון סבור, כי קיימת אפשרות קלושה שאינמן נגאל בסופו של דבר, שכן יש ביומן התבטאויות — בחלקיו המאוחרים — של הערכה אמיתית כלפי אשתו וחרטה על האופן שנהג באביו. היא, בכל מקום, היתה מסוגלת קנאה לחלוטין ואיפשרה לו את תקדרותיו המיניות, אשר כתוצאה מהן היומן הוא ארכיון של התנהגויות והרגלים מיניים של המאה ה־20, שאותם למד אינמן הן מבעותו האישי והן מן הווידויים שהיה סוחט מפי קרבנותיו. חייו של אינמן מלאי סתירות. הוא התבודד באופן מוחלט ולא יצא את חדרו המואפל, אבל שמועות רווחו סביב פעילותו והוא היה אפוף שערוריות. כתפרפרת לא יכול היה לשאת אור, ובכל זאת יומנו מלא נופים מאורים ושרטוטים מדוייקים של דמויות. הוא מבהיר שכתיבתו מכוונת להציג אותו לפני העולם, ולפיכך זה מתנהג לפני קהל־בכוח שלפניו הוא מתנצל ומסביר את עצמו.

מבלי לזלזל בכאבי־העיניים שלו, במיגרנות, בבעיות העיכול ובכאבי־הגב האנשים האחרים וכלא לצמצמם לפסיכולוגיה, ניתן לומר ששורת חולייו משקפת את רעיונו של פרויד שאדם בריא מרגיש את רגשותיו בעוד אדם חולה, נוירוטי, מרגיש את גופו.

מבקר "סאנדיי טיימס" מסיים את רשימתו באומרו: "אני שמח שקראתי יומן זה. אני מקווה שלעולם לא יהיה עלי לעשות זאת שנית".

The Inman Diary: A Public and Private Confession edited by Daniel Aaron. 2 vols / Harvard. £33.95.

הבלה"ה: רות אלמוג

תערוכות

ברוטו, נטו, טרה

מאת נסים מבורך

משה קופפרמן. גלריה שרה לוי, פינלס 10, תל־אביב

"עיפרון בלבד", ספקטרום — ספקשם מסוג זה מרמזים על התמקדות היוצר באמצעיו החומריים, או לפחות בעיקר בהם. יחד עם זה מתעוררת, בכל זאת, השאלה בדבר מציאותם של תכנים, שיש להם איזו משמעות לפי הלכסיקון האישי של המציג, לכסיקון שכבר נחקר, על ידי מי שנחקר, בלמדנות יתירה, אשר חשף בו טעמים ותכונות רבים. לשון אחר: גם אם זהו ציור נטו, אולי מסתתר בו, היכן שהוא, איזה כלי תוכני, שהוא בבחינת טרה, אשר מהווה עדות, לקיומו של ברוטו מסויים. מכל מקום, עבודתו של קופפרמן זכתה כאן, במידה מרובה, למעמד של פרה קדושה, והעבודה שבקודש יציג במרכז פומפידו שבפאריס מחזקת זאת.

ניתן להבדיל בין שתי קבוצות בעבודותיו המוצגות של המציג: כהות ובהירות. באלה הכהות הרקע הכיתמי הוא, כבמרומה, קונטראסטי ביחס לשטחי־ציור הנקיים, וזה התוצאה אינה קופפרמנית ביותר, ואף כך בראה, אינה טובה, ויתכן שיש קשר בין קופפרמניות לבין טיב. מה שניתן יהיה לשיפוט מהימן יותר בעוד דור או שניים. לעומת זה בעבודות הבהירות, הפחות קונטראסטיות, מצויים אותם ניואנסים ומעברים עדינים המאפיינים את שמניו הטיפוסיים. בחלק מן העבודות הכהות מצויים גם עיבודי־שטח כתמים־גליים, מה שמעניק להם אופי שהוא, אולי, בלתי־בשל. אף שהדבר תוקן חלקית, באחרים באותם מקרים, על ידי הגיגה ושירבוט על גבי המשטחים האלה. לעומת זה הטכסטורות המפוספסות שלו, המאפיינות לו יותר, הן טובות, ולעיתים אף מרתקות.

הגם שקופפרמן מציג עבודות מופשטות, ניתן למצוא, לפחות באחדות מהן, רמזים למציאויות נוספות. הדבר בולט במיוחד בעבודה אחת, שהיא אולי הטובה שבכולן, והיא מזכירה במשהו איזה נוף שטוח, ומעליו מעין שמש או לבנה. מסתבר, איפוא, כי בנסיבות מסויימות, כאשר הציור הוא בחזקת "ברוטו", מתחזקת טהרותו.

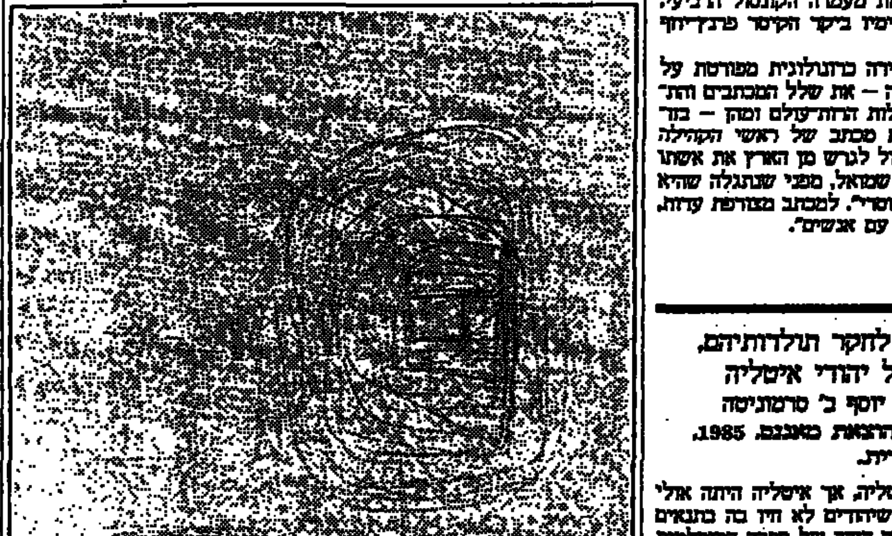
משה קופפרמן: רמזים למציאויות אחרות

הכוח המדמה

תערוכה קבוצתית, ביתן האמנים, אלחריזי 9, תל־אביב

שמונה־עשר משתתפים: כמניין ח"י, נוטלים חלק בתצוגה זו, אף שמוטב היה אולי להעניק לה זיות חזקה יותר על ידי צימצום מניינם, בדרך של מיון קפדני יותר. כפי הנראה, מצב בלתי־נמנע כאשר קבוצות מאורגנות מציגות במשותף לטוב ולרע.

הקבוצה הנידונה מכונה בשם "סדנת היצירה בנוף", והיא המשכה של קבוצת "אקלים", מיסודם של אליהו גת ודוד שריר. קבוצה זו שמה לה למטרה, בין השאר, לעצור בעד תהליך ההתרחקות מתבניות־הטבע לטובתם של ערכים צורניים בלבד.

בין המוצגים בולטים לטובה ראשי־הפרות של אבי רוזנר המבוצעים בצבעוניות מאופקת ובהתוות־צבע חופשיות למראית־עין, אך למעשה מאורגנות בתבונה ובקשב באמת. גם נופים השואבים השראה מאופן ראייתם על ידי אגה סיכן ד'ל אינם יכולים, במיקרים רבים, להתיר את הצופה באדישותו, המדובר בעבודותיה הבאות של שולה לוינבל, ובמידה מסויימת גם באלה של אשר בנרוזין. באותן דומה גם הרכו של אורי ריימן בהיענה השראה על סביבותיה.

דומה כי שושנה שחור (הלמורין) התכשמה ממנה, מה שמתבטא באיזה מינימליזם המופשט הלקית. הדברים אמורים גם לגבי מאיר נמוך, המציג שלוש עבודות אף שמוטב היה אולי אילו הסתפק באחת. זו השמאלית שבקבוצה, המהווה הישג אמנותי נאה. נוף מצוייר מסוגל, מטבעו, להשפיע על הצופה רק דרך חוש הראייה, בעוד שהעומד בתוך הנוף עצמו חש את הריחות, את תנועות האוויר ואת הקולות המשתלבים עם מראה־העיניים לשלמות אחת. אחת מתכונותיהן הרצויות של תמונות־נוף היא יכולתן לעורר את הכוח המדמה של הצופה, שבעזרתו הוא משלים את החסר. הנזכר לעיל, בנוף המצוייר, ודומה כי חלק מן המציגים בתערוכה הנידונה שאף להשיג זאת, ובמיקרים אחרים אף הצליח.

שולה ליינבל: השפעות של חוש הראייה

פרס בן־יצחק לאיור המעולה

מדליה ופרס כספי יוענקו בחודש יוני 1986 למאייר ספר הילדים המעולה שייבחר ע"י חבר שופטים במוזיאון ישראל.

הקהל מוזמן לשלוח ספרים שנדפסו בשנתיים האחרונות (מ־1.1.84 ועד 31.12.85) ולהוסיף פרטים אישיים מזהים.

ותאריך אחרון למשלוח: 28 לפברואר 1986.

הכתובת למשלוח: תחרות פרס בן־יצחק, אגף הנוער מוזיאון ישראל, ירושלים 91012.

"כתובים" הוצאה לאור־ ירושלים

רחוב אבידע 3, (המלך ג'ורג' 45א), 91077
ת.ד. 7830 טל' 247695(02), 246829(02)

חידוש: כל "היד החזקה" בכרך אחד גם

הופיע כעת לראשונה בכרך אחד
ספר משנה תורה של הרמב"ם
עם חמשה מפתחות בסגנון אנציקלופדי
בעריכת: צבי ה. פרייזלר

הוצאת "כתובים" שמחה להודיע לציבור הרחב על הוצאת כל ספר "משנה תורה" הוא "היד החזקה" של הרמב"ם עם היתרונות הבאים:

1. כרך אחד: כל 14 הספרים שבספר "משנה תורה", עם חמשת המפתחות מרוכזים, באות קריאה וברורה, בכרך אחד, בגודל 21/28 ס"מ, 880 עמודים בכריכה קשה, מודפס על נייר בייבל (תוצרת חוץ).
2. פיסוק: כל ספר "משנה תורה" מפוסק בפסיק ונקודה.
3. איזכורים מהמקרא: בכל מקום שהרמב"ם מביא מקור מהמקרא, מצויינים האיזכורים בגוף הטכסט.
4. חמשה מפתחות שנערכו לראשונה בסגנון אנציקלופדי כדלהלן:

א. מפתח אנציקלופדי—אלפביתי לפי נושאים: המפתח מקיף את כל הנושאים בהלכה ומאפשר גישה מהירה ונוחה לכל נושא.
ב. מפתח לערכים הראשיים שבמפתח האנציקלופדי—אלפביתי
ג. מפתח איזכורים מהמקרא: באמצעותו ניתן למצוא כל פסוק מהמקרא, שהרמב"ם מאזכר בספר "משנה תורה".
ד. מפתח הספרים וההלכות לפי סדר המשנה.
ה. מפתח הספרים וההלכות בסדר אלפביתי.

מחיר הספר: 120,000 שקל

להשיג: ישירות בבית ההוצאה, ע"י הזמנה בדואר ובחנויות הספרים המובחרות

הרמב"ם לכל בית!

An Important Collection of Printed Books, Atlases, Maps & Prints including old Hebrew material. 1500-1948 A.D.

For sale by auction
Thursday, 19 December at 10.30a.m.
Catalogues post paid (U.K. £5.50, Europe £6.25, Overseas airmail £7.50)
Christie's Israel, 2 Habima Square, Tel Aviv 64253
Tel: (9723)202 930/204 727 Telex: 35770

CHRISTIE'S
SOUTH KENSINGTON
85 OLD BROMPTON ROAD, LONDON SW7 3LO. Tel: 01-581 7611 Telex: 922061

הוצאה לאור הקיבוץ המאוחד

ספרים חדשים

קום התהלך בארץ
שמורות הטבע בישראל
עמנואל הראובני
ייעוץ מקצועי: רשות שמורות הטבע
ספר מקיף ראשון על כל שמורות הטבע בישראל, הנו מידע על כ־320 שמורות טבע, בלווית כ־280 מפות ומאות תמונות צבעוניות.

כלכלה של עשיית שלום
ג. ארד, ג. הירש, א. טובאיאס
הספר מציע תכנון מאת של יחסים כלכליים בין אויבים לשעבר, הנועד לקדם את השלום ולייצבו. בספר גם פירוש כלכלי למונחים חיוניים להבנת הנושא.

ביטחון וכלכלת ישראל בשנות השמונים
עורך: צבי לניר
מיטב הכלכלנים וחוקרי האיסטרטגיה בישראל מנתחים את סוגיית הכלכלה הלאומית ועיצוב מדיניות הביטחון.

כיסופים וסער
יצחק גנוז
פרשת הגבורה של ספינת המעפילים "אקסודוס — יציאת אירופה תש"ז" מתוארת בספר זה מכלי ראשון — על־ידי מי שהיה שם.

מ' בי מי — הרפתקה בניגריה
ארי טלמון

לחיות עם נכות
גמליאל דואר

ספרי "מערכות"

מנהיגות צבאית
חיים לסקוב

מדוע אינו לומדים מן ההיסטוריה?!
ב.ה. לידל־הארט

לצאת מן הגדר

הפעלת כוח משוריין בהר — המעורבות הצבאית הסורית בלבנון (1975־1976)
דניאל אשר

סדרת "קלע"

חוף האויב מנגד
גאי גיבסון
זכרונותיו של אחד הטייסים המפקדים והמהוללים של חיל־האוויר המלכותי הבריטי.

צבאו הפרטי של פופסקי
ולאדימיר פניאקוף

ספריית "אוניברסיטה משודרת"

מגילות מדבר יהודה והאיסיים
פרופ' דוד פלוסר

13 שיחות על אמנות המאה ה־20
יגאל תומרקין

מורשת ימי הביניים
פרופ' שולמית שחר

התא החי — מבנה ופעילות
פרופ' יהודה ברשאול

יסודות האנרגיה בגוף

טוב ורע בהגות היהודית
פרופ' שלום רוזנברג

ספריית "תרמיל"

מה אדם
משה הכהן

על נחלים
רחמים רג'ואן

הפרדס/משלי בקבוקים
בנימין תמוז

ספרי ההוצאה לאור נמכרים במרכז המכירות, רח' דוד אלעזר 27, הקריה תל־אביב ובכל חנויות הספרים המובחרות

תרכובות ברום בע"מ

לאגף מחקר ופיתוח דרושים

כימאי
לפיתוח שיטות אנליטיות/אורגניות
* תואר ראשון או שני בכימיה
* נסיון בשיטות אנליזה אינסטרומנטליות/אורגניות
* עצמאות ויוזמה

חוקר
* תואר שני או שלישי בכימיה
* נסיון בסינתיזה אורגנית
* יכולת ניהול פרוייקטים וצוות עובדים באופן עצמאי

מהנדס כימיה
למחלקת פיתוח תהליכים. לעבודה מעניינת במעבדות ובמתקנים חצי חרושתיים
נסיון קודם בתעשיה יתרון

טכנאי/הנדסאי פלסטיקה
המועמד המתאים יועסק במעבדה חדישה בבדיקה ובמחקר של תוספים לחמרים פלסטיים.
המועמד חייב להיות בעל כושר טכני גבוה ויכולת עבודה עצמאית ובעומס.
יועדף בעל נסיון מוכח בתחום זה

למפעלנו ברמת חובב דרושים

טכנאי/הנדסאי כימיה
למעבדות סינתיזה ואנליטיקה, למחלקת פיתוח תהליכים ולמתקן חצי חרושתי
* בוגר מכללה מוכרת להכשרת הנדסאים/טכנאים לכימיה.
* ידע בסיסי באנגלית טכנית
* נסיון בסינתיזה אורגנית / אנליטיקה רצוי.
לחלק מהמשרות באים בחשבון גם כימאים בעלי תואר ראשון עם נסיון בסינתיזה ו/או אנליטיקה

כימאי/מהנדס כימאי
למעבדת בקרה ושיפור תהליך
* תואר שני או שלישי בכימיה
* נסיון בתעשיה
* התמחות / ידע בכימיה אורגנית ואנליזות G.C. ו־HPLC
* ידיעת עברית על בוריה
* ידיעת אנגלית לפחות קריאה וכתיבה

לאגף כספים דרושים

רואה חשבון
* בוגר ראיית חשבון
* ידע בשפה האנגלית
* נסיון בעבודה עם מחשב
* נסיון בתעשיה
* ידיעת עברית על בוריה

מנהל חשבונות
* סוג 2 לפחות בהנהלת חשבונות
* ידע בשפה האנגלית
* נסיון בעבודה עם מחשב
* נסיון בתעשיה
* ידיעת עברית על בוריה

התנאים בהתאם לכישורי המועמד ★ למועמדים מחוץ לאזור תינתן עזרה בדיור

מודעה זו מיועדת לנשים וגברים כאחד - סודיות מובטחת

יש כימיה בארץ

הצטרף לחברה רב-לאומית בין המובילות בעולם בתחומה המייצאת 95% מתוצרתה ל-85 מדינות ברחבי העולם.

מחזור קבוצת הברום כ-150 מיליון דולר וחברות הבת שלה פרוסות בארה"ב, מערב אירופה, האיים הבריטיים, המזרח הרחוק ואפריקה.

ISRAEL BROMINE

בקבוצת כימיקלים לישראל

נא לפנות לת.ד. 180 באר שבע בצירוף קורות חיים בכתב יד עבור מח' כ"א

להברת שיווק דרושים:
* הנדסאי/טכנאי ייצור
* מעצב פנים
* כלכלן (התמחות בשיווק)
* מקדם מכירות

סודיות הפניה תישמר
לפנות: ת.ד. 21107, ת"א 61 210

מהנדס/הנדסאי אלקטרוניקה
רצוי יוצא חמ"ץ או ל"א
טלפון: 03-339774/5/6
מיום א'.

דרושים
★ אחיות מוסמכות ומעשיות
★ כח עזר
עם אפשרות למגורים
לפנות לאחות הראשית:
בי"ח ליכטנשטדטר למחלות כרוניות, ת"א, יד־אליהו, שד' החייל 4
03-331414

הארץ | הלוח החדש | מעריב
בשיתוף ג'רוסלם פוסט. העיר. כל העיר.

המשרד הראשי: רח' הנגב 4, ת"א מיקוד 66186. ת.ד. 28233 ת"א. טלפונים למסירת מודעות. 71222 ...

בפחות מחצי מחיר

מודעות מילים בלוח החדש

ביום ו' במקום	40.208 שקל	עכשיו 19.800 שקל.
ביום חול במקום	30.736 שקל	עכשיו 12.200 שקל

(סוף מעביר 9)

סיטרואן

פולקסוואגן

פורד

סיאט

מציעים למכירה

אמנות ועתיקות

חיות בית

חקלאות

חמום והסקה

טרקטורים

כלי נגינה

מערכות קול

מקררים

מכונות תפירה

מכונות גילוח

ריפוי והרזיה

מכונות כתיבה

נקיון ופוליש

רהיטים

תנורי בישול ואפייה

תריסים

ציפוי אמבטיות

פיג'ו

פיאט

רנו

טנדרים

אופנועים וקטנועים

קייט ונופש

חוגים

הכרזות

מחשבים

אותיות דביקות

אבידות

שידוכים

בת זוג

בן זוג

הארץ
מעריב
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר

קבלת מודעות 24 שעות ברחוב

מודעות משפחתיות דחופות וכל יתר סוגי המודעות ל"הארץ" מתקבלות 24 שעות ביממה בהארץ דיזנגוף רח' דיזנגוף 118 (פנ' כסית)
טל. 239952, 248518

קופת חולים מאוחדת
לסניפנו באשדוד
דרושים:
1. **רוקח/ת**
למשרה מלאה
בעל/ת נסיון של 3 שנים לפחות.
2. **רופא/ה פנימי/ת**
למשרה מלאה
נסיון של 5 שנים לפחות.
המעוניינים מתבקשים לפנות למנהל סניף אשדוד, רח' רוטשילד 41, טלפון 055-55153

ל"תנובה" מחוז תל־אביב
דרושים:
מפיצים
לחלב ותוצרת חלב בתל־אביב וסביבתה
הכישורים הדרושים:
* רשיון נהיגה למשאית
* ידע בנושא שיווק מוצרי מזון
* כושר גופני טוב
* ידיעה טובה בחשבון

תינתן עדיפות בקבלת למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת תוצרת.
תחילת העבודה משעה 03.00 בבוקר.
מועמדים מתאימים יעמדו במבחני כניסה לבדיקת התאמתם לתפקיד מחלק תוצרת.
יועדפו מועמדים תושבי תל־אביב וסביבתה הקרובה ביותר.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב למחלקת המנגנון ת"ד 282 תל־אביב 61002 ולציין קורות חיים ונסיון מקצועי בעבודה.
— סודיות מובטחת —

סופרין טכנולוגיות בע"מ
אנו עוסקים בשיווק מערכות מחשבים לישומים מדעיים והנדסיים מערכות גרפיות ממוחשבות ומערכות CAD/CAM
דרושים לנו.
טכנאי - הנדסאי מחשבים בכיר
* נסיון באחזקת מחשבים וציוד היקפי — לפחות 5 שנים.
* הכרה ונסיון מוכח בעבודה עם מערכות גרפיות ממוחשבות ומודמים.
* יכולת איתור תקלות ברמת רכיבים.
טכנאי - הנדסאי מחשבים
* נסיון באחזקת מחשבים וציוד היקפי — לפחות 3 שנים.
* יכולת איתור תקלות ברמת רכיבים.
פקידה כללית
* 3 שנות נסיון * הדפסה בעברית ובאנגלית.
על המועמדים לפנות בכתב"ד, בצירוף קורות חיים אל אוריון טכנולוגיות בע"מ, רח' כורזין 1 גבעתיים ת.ד. 53583, סודיות מובטחת.

למפעל אלקטרוניקה מתקדם העוסק בפיתוח יצוא ושיווק בארץ ובחו"ל
דרוש
מהנדס ישומים בכיר
במסגרת תפקידו יעסוק בין השאר בפיתוח וישום אפליקציות, גיבוי ותמיכה בלקוחות ופרויקטים.
המועמד המתאים יהיה:
* מהנדס מכונות/ מכשור ובקרה.
* בעל ידע ונסיון בתחום ה־C.N.C.
* הכרת מערכות אנלוגיות ודיגיטליות.
* יזם ודינמי בעל מוטיבציה להתקדמות.
למועמד המתאים מובטחים תנאי העסקה טובים, 5 ימי עבודה בשבוע בחברה צעירה ודינמית.
נא לפנות בכתב"ד בפרוט קורות חיים ונסיון אל: ת.ד. 16468 ת"א 61163 ולציין שם המשרה.
סודיות מובטחת

מקור
לחברה קבלנית לעבודות חשמל — הפועלת באזור הדרום והנגב
דרוש
מנהל
מהנדס חשמל בעל נסיון בניהול עבודות חשמל ומתקנים בהיקף רחב, תוך הפעלת צוותי־עבודה בשטח.
על המועמד להיות בעל כושר ניהולי ומעורה במגזר העסקי הקשור לתחום הבנייה.
תנאי העבודה והשכר יהיו כמקובל בחברות פרטיות.
העוברים מהצפון- יהנו מסיוע, כולל דיור.
על המעוניינים לפנות לטלפון 03-248211.
— סודיות מוחלטת מובטחת —
מקור, שרותי מידע ישראלים בע"מ
רחוב מלכי ישראל 19 תל־אביב טל. 226487
25 שנות נסיון בשיבוץ לתפקידי מפתח

למפעל גדול בתל־אביב
דרושים/ות
1. **מנהל/ת חשבונות בכיר**
נסיון במערכת הנה"ח ממוכנת בהיקף רחב. יכולת ניהול צוות עובדים. נסיון מוכח במפעל בהיקף גדול.
2. **מנהל/ת חשבונות**
סוג 3 בהנה"ח. נסיון מוכח של 4 שנים לפחות. יכולה לעסוק במגוון רחב של נושאים בהנה"ח.
נא לפנות טלפונית: 03-439262,
בין השעות 14.00—17.00.

תנובל
קבוצת משמרות בע"מ
דרוש
הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה
בעל נסיון במפעל תעשייתי.
מגורים באזור חדרה והסביבה.
לפנות בכתב־יד לת.ד. 28, פרדס־חנה.

דלתא גליל תעשיות בע"מ
דרוש/ה
מנהל חשבונות
לטיפול בחשבונות בנקים, כולל חשבונות במטבע חוץ.
רצוי נסיון בתעשיה.
המשרה מלאה.
לפנות לזיוה, טל' 03-663633.
DELTA

רוקר אינטרנשיונל בע"מ
מפעל אלקטרוניקה עתיר ידע בירושלים — דרושה
פקידת רכש
* טיפול ומעקב הזמנות.
* נסיון בתפקיד דומה — יתרון.
* הדפסה באנגלית ובעברית.
* התפקיד למשרה מלאה בלבד. 5 ימי עבודה בשבוע.
נא לפנות בטלפון: 02-820905, 02-822222

הלוח החדש

דרושים
אקדמאים
בעלי תואר שני ומעלה במדעי החברה, למכון לחקר הגולן בקצרין- דיור בגולן — הכרחי.
ת.ד. 97, קצרין 12 900.
טל' 069-61330.

מודעה לעניין
פינת המודעה הקטנה

לקרן קימת לישראל דרושה
מזכירה ופקידת חשבונות
בתל־אביב
לפנות למחלקת הנוער, טלפון: 03-289946, 03-287111,
עד השעה 14.00

לכוכב השחר
מטפלת (דחוף)
* טיפות ההזנה
* אפשרות כגורים
02-941711, 02-941651

חשב / תמחירן
לעבודה בגזברות ...
משרה מלאה, מגורים בכושב או באיזור.
067-63164/5
ובערב: 067-63516

למשרד ... בירושלים ...
שמאי אלמנטרי
(רכב יתרון).
לפנות בכתב יד לת.ד. 44694 חיפה, מיקוד 31 446

דרושה
דיילת קוסמטיקה
למשרה חלקית לסניף פומה־פארב שפירא, פתח־תקוה
טל. 03-909030

דרושים
רופאים
לעבודה בשעות הבוקר, במשרה מלאה.
03-243130

למעבדת ... מבני
בקר איכות ואחראי תפ"י
הנדסאי/טכנאי ... בעלי נסיון ...
03-826828, 03-836870

ברמת־גן
מזכירה כתבנית
אנגלית עברית שלימה באנגלית, יום עבודה מלא.
728531, 729017

למוסד תרבות ציבורי
מזכירה
אנגלית שפת אם נסיון בהדפסה.
ת.ד. 11393 תל־אביב

דרוש/ה
מנהח"ש
סוג ד' בעל/ת נסיון
ת.ד. 22296 תל־אביב

מזכירה כתבנית
מעולה למשרד עו"ד
חצי משרה.
03-262467.

מטפלת
בקרית־אונו
(לתינוק בן חודשיים)
טובה 347059

מורים לאנגלית
להוראה בשעות אחה"צ.
02-221933
02-227995

אדריכל פנים
מנוסה (36) מבוקש ...
ת.ד. 11516 תל־אביב.

לאדריכלים
מזכירה מנוסה
ידע באנגלית, 5 ימים בשבוע, משרה מלאה
ת.ד. 39079, ת"א 390 61

מזכירה
4 ימים בשבוע
03-424111/2/3

צעירים/ות
אחרי צבא, בגרות, לעבודה קבועה ומעניינת.
03-621455

דרושה
עוזרת בית
לעבודה לפי שעות.
03-3138911

לזוג קשישים
עוזרת
בישול + לינה
(עדיפות לזרה)
03-459596

טכנאי הקלטה
* מנוסה
* ידע באנגלית
* עבודה קבועה
03-245127

למלון בבת־ים
פקיד קבלה
למשמרת לילה + נסיון + ידיעת האנגלית.
03-582424

דרוש
חייל משוחרר
להחזקת משק חקלאי.
08-247631

לתשלובת תעשייתית גדולה
דרוש
מבקר פנימי
בעל תואר רואה חשבון
נא לפנות בכתב־יד בפירוט קורות חיים, השכלה ונסיון בעבודה, לת.ד. 50360 ת"א.

לכתר — רשת מרפאות שיניים
רופאי שיניים
למשרה חלקית / מלאה לעבודה בכל רחבי הארץ.
טלפונים: 08-455325, 03-363653,
055-85190,
04-515804, 03-455805

ההסתדרות הציונית העולמית
המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה | המינהל המרכזי לשליחות

אתה המחנך/ת הדתי/ת

אם אתה
* ער לחיוניות החנוך היהודי בגולה.
* חרד לעתיד העם היהודי בתפוצות.
* בעל השכלה תורנית־וכללית מתאימה.
* בעל נסיון וותק בהוראה, ניהול או פיקוח.
* אוהב ציון, ומלאת חובתך למדינה.
* בעל מעוף, יוזמה ומוטיבציה.

ואם את/ה מוכן/ה להטות שכם, ולפעול בשליחות בחו"ל.

פנה אלינו
המחלקה לחינוך ולתרבות תורניים בגולה
ההסתדרות הציונית העולמית,
האגף לשיגור שליחים ת.ד. 92 ירושלים.

רוקר אינטרנשיונל בע"מ
מפעל אלקטרוניקה עתיר ידע בירושלים – דרושים

1. **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה**
למחלקת בקרת איכות

2. **הנדסאי/טכנאי אלקטרוניקה**
למחלקת יצור
לבדיקות סופיות למערכות משובצות מיקרופרוססורים.
לבעלי נסיון קודם בתחומים דומים ובמערכות תעופתיות – יתרון.
5 ימי עבודה בשבוע. תנאים אישיים
לפנות בטלפון 02-822222

עלית

למפעלנו דרוש/ה
פקיד/ה
למחלקת יבוא

הכשורים:
1. ידיעת השפה האנגלית על בוריה
2. ידע בהדפסה בשפות אנגלית ועברית
3. נסיון כללי ביבוא ובהליכי מכס — יתרון.

המעונינים/ות יפנו בכתב יד בפרוט קורות חיים ונסיון בעבודה למחלקת כח אדם, ת.ד. 19 רמת־גן עבור „פקיד/ה יבוא".

מפעלי תובלה בע"מ

נהגי סמיטריילר

על המעוניינים להתגורר באיזור קרית אתא והסביבה

כישורים נדרשים:
* נסיון מעשי מוכח של נהיגת רכב כבד במשך 5 שנים
* לאחר שרות צבאי בצה"ל

לקביעת ראיון לטלפן 04-748252
או לכתוב לת.ד. 1428 חיפה מיקוד 31013

הארץ
מעריב
THE JERUSALEM POST
העיר
כל העיר

בלוח החדש יש לך עסק עם קונים רציניים
הלוח החדש

למפעל "יפע" בע"מ ערד
דרוש

מחסנאי טכנאי

הכישורים הדרושים:
* בוגר בית ספר מקצועי מוכר.
* רקע ונסיון בעבודות מחסן טכני.
* הסמכה כמחסנאי — יתרון.
* ידיעת השפה העברית וקריאה טכנית באנגלית.

מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות לטלפון: 057-958049, 057-957860, או בכתב בצירוף קורות חיים, לשפע תעשיות, אזור התעשיה ערד.

לחברה העוסקת בפיתוח תמרים בתהליכים ביוטכנולוגיים וכימיים
דרוש

עובד בכיר בתחום הפיתוח המסחרי

הכישורים הנדרשים:
* השכלה גבוהה במדעי הטבע.
* השכלה גבוהה בכלכלה או מנהל עסקים
* נסיון תעשייתי/מסחרי.
* ידיעת השפה האנגלית.
* כושר הבעה בכתב ובעל־פה.
* יכולת השתלבות בעבודת צוות.

התפקיד כרוך בנסיעות תכופות לחו"ל.
מקום העבודה: ירושלים.
תנאי ההעסקה ייקבעו בחוזה אישי בהתאם לכישורי המועמד.

המעונינים יפנו בכתב בצרוף קורות חיים לת.ד. 3163, ירושלים 91031
עבור: „פיתוח מסחרי".

דרושים/ות

משרה מס' 400

טלפנית למרכזות „טרדקס"
בתל־אביב
נסיון בעבודה כולל שיחות בינלאומיות
ידיעת השפה האנגלית

משרה מס' 401

פקידה כתבנית עברית/אנגלית
למשרה מלאה
למשרדנו ברמת־החייל
רצוי מגורים בקרבת מקום.

נא לכתוב בכתב יד בפירוט קורות חיים ונסיון לת.ד. 1696 מיקוד 61016. עם ציון מס' המשרה.

אוניברסיטת בר־אילן
המחלקה לכימיה

דרוש/ה כימאי/ת
רצוי למשרה מלאה,
עדיף בעל/ת תואר שני או שלישי.

● בדבר פרטים
נא לפנות לפרופ' שפרכר, טל. 718325,
או למזכירות המחלקה, טל. 718310.

לדשת ארצית של מרפאות שיניים

דרושים ברחבי הארץ
★ **רופאי/ות שיניים**
עם ותק של שנתיים לפחות
★ **שנניות מוסמכות**
★ **סייעות מנוסות**

לקביעת ראיון נא להתקשר 03-214313

צ'ייננה דיילי
הסינית של רמת־השרון
דרך הרצליה 199, תחנת דלק "סופר" רמת השרון
(ליד הכפר הירוק) טל. 491873 (03).

חתוך את הפינה ועגל את המחיר

ישראכרט אלא מה.

תפריט קבוע
ל-2 סועדים
מחיר רגיל ~~15,856~~
מעוגל ל-13,000 ליחיד
תפריט קבוע ל-3 סועדים
מחיר רגיל ~~20,846~~
מעוגל ל-15,000 ליחיד
לא כולל שרות

צ'ייננה דיילי
הסינית של רמת־השרון
דרך הרצליה 199, תחנת דלק "סופר" רמת השרון
(ליד הכפר הירוק) טל. 491873 (03).

הצג פינה זו למלצר.

לבית לכל ילד בישראל
דרוש/ה

מרכז מחקר
לחצי משרה

תאור התפקיד
- בניית תבניות, הערכה לפרוייקטים של הרווחה בתחום הילד וביצועה.
- ביצוע מעקב על התקדמות פרוייקטים, הגשת מסקנות, המלצות ודוחות.
- פרסום מקצועי הולם של פעולות הערכה. נוסיים, חידושים ולקדום מקצועיים.

כישורים
- תואר שני או שלישי בפסיכולוגיה, עבודה סוציאלית או חינוך.
- נסיון קודם במחקר בתחום הילד.

פניות בכתב בצרוף קורות חיים לבית לכל ילד, רחוב רבקה 30, ירושלים 93461, טלפון 02-722711.

A NATIONALE
הברה ישראלית לביטוח בע"מ
ISRAEL INSURANCE CO. LTD.

דרוש לנו כעת

מנהל פיתוח עסקים
(לאיזור חיפה והצפון)

[illegible]
— סודיות מובטחת —

D.C.L.
מערכות ממוכנות בע"מ
לפרוייקט עתיר תוכנה
למערכות זמן אמת בחו"ל
דרושים

* **מנהל תוכנה**
נסיון 12 שנה לפחות.
בעל יכולת ניהול של צוות גדול מאוד.
* **מנהל מערכת**
למחשבי V.A.X. עם נסיון 4 שנים.
* **מהנדס אלקטרוניקה**
עם נסיון של 8 שנים בתחום מערכות זמן אמת.

מועמדים רציניים יפנו לטל. 03-7517421/6 לשם קביעת ראיון.

חברת מוסדות חינוך ותרבות ר"ג
מיסודה של הסוכנות היהודית בישראל בע"מ
דרושים

רכז נוער
ב־75% עד 100% משרה.
רכזת תרבות וחוגים
ב־50% משרה.

נא לפנות בכתב למתנ"ס רמת השקמה, שלם 32, ר"ג 52215, עד 6.12.85.

„ארומור" תעשיות כימיות
דרוש

לבורנט/טכנאי כימיה

בעל נסיון בסינתיזות אורגניות במעבדה.
אזור מגורים: חיפה והסביבה, נצרת, מגדל העמק ועפולה.
לתיאום פגישה טלפונית: 065-94541.

הארץ
עיתון לאנשים חושבים
הבימה
התיאטרון הלאומי

עירית תל־אביב יפו

עיתון "הארץ" ותיאטרון "הבימה"
מקיימים
בשבת 23.11.85 ב־11.00
מפגש
לאנשים
חושבים

בתכנית:
* משחק סימולציה על פגישת פרס־חוסיין
* האשם מחאמיד
ראש עיריית אום־אל־פאחם
* טוביה צפיר – איך מחקים מי
* יוסי בנאי
בקטעים מהצגת "נמר חברבורות"
* חיים פסח – מעורכי "מאזניים"
* הילד דורון שפר –
המשחק את "המלך מתיא הראשון"
* העתונאי אברהם טל
האם ממשלת אחדות חיונית לכלכלה!
* שלמה ניצן ואורחים נוספים

המנחה: מיכאל הנדלזלץ
דמי כניסה: 4,000 ש'
50% הנחה
למינויי "הארץ" ו"הבימה"
ולבעלי תעודת תושב
ותעודת קשיש של ת"א

כרטיסים בקופת הבימה בימים א – ו
אין מכירת כרטיסים בשבת במקום

הארוע באדיבות:
קונטרול דאטה (ישראל) בע"מ
CONTROL DATA

בשיתוף עירית תל־אביב יפו
מינהל החינוך, הנוער והתרבות

50% הנחה
הצג את התלוש בקופת תיאטרון הבימה

לחברה צעירה ודינמית הממשיכה בתנופת פיתוח
דרושים

מהנדס תוכנה בכיר
- לאפיון וניהול פיתוח תוכנה למערכת צבאית משולבת חומרה/תוכנה.
- 6 שנות נסיון בפיתוח תוכנה למערכות זמן אמת.
- בוגר מצטיין במדעי המחשב/הנדסת מחשבים.
- רצוי תואר שני שלישי.
- ידע בתקשורת – יתרון.

מהנדסי תוכנה למערכות זמן אמת
- 3 עד 5 שנות נסיון בתכנות זמן אמת.
- נסיון ב־PLM, פסקל, SUPER PDL .MDS .VAX/VMS.
- תואר ראשון לפחות במדעי המחשב.

חוזה אישי, תנאים מעולים, קידום מהיר
טלפונים: 04-385148, 04-384288, או בכתב: פרודקס מחשבים בע"מ, דרך הים 120, חיפה.

אביק בע"מ

למפעלנו בנתניה
דרוש/ה

כימאי/ת אנליטי/ת
(משרה מס' 2031)

הכישורים הדרושים:
* B.Sc או M.Sc בכימיה.
* ידע באנליזה אינסטרומנטלית.
* נסיון בשיטות כרומטוגרפיות וספקטרליות.
* יכולת לפתח שיטות אנליטיות ולהדריך צוות טכנאים.
* ידיעת אנגלית ועברית הכרחית.

העבודה במשרה מלאה — 5 ימי עבודה בשבוע.

נא לפנות בכתב־יד בצרוף קורות חיים, לאגף כח־אדם, ולציין את מספר המשרה, כתובת, מיקוד וטלפון להתקשרות.
תא דואר 2077 רמת־גן 52120
תיענינה אך ורק פניות מתאימות.
— סודיות מובטחת —

דלק
ל„דלק" חברת הדלק הישראלית בע"מ
דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות
מתחיל/ה

דרישות התפקיד:
■ תעודת בגרות מלאה.
■ תעודת מנהל/ת חשבונות סוג 2 או 3.

לפנות טלפונית לרחל או לשלום 03-630552/1

לחברה מסחרית בת"א
דרושים לעבודה קבועה

1) **פקיד/ה**
בעל/ת ידע בהנהח"ש ושכר עבודה.

2) **עובד כללי**
בעל רשיון נהיגה, לעבודות מחסן, חלוקה, וסיוע במכירות.

לפנות בכתב יד, בצירוף קורות חיים ונסיון, אל: ת.ד. 4555, ת"א.

למפעל תעשייתי גדול במפרץ חיפה
דרוש:

מהנדס/ת כימאי/ת
* לתפקיד של פיקוח על הייצור והנדסת תהליכים.
* דרושה ידיעת השפות עברית ואנגלית.
* רצוי נסיון של מספר שנים.

בדבר פרטים ובצרוף קורות חיים נא לפנות לת.ד. 767, חיפה.

למפעל גומי באזור חיפה
דרוש

איש מכירות
לאזור המרכז

נסיון מוכח של 3 שנים במכירות ■ בעל רשיון נהיגה ■ נסיון במכירות בענף הגומי — יתרון.

לתאום פגישה, טל. 04-722325, 04-723794

---

migada
migada ltd. kiryat weizmann rehovot israel

למפעלנו העוסק בייצור ציוד רפואי לשימוש חד־פעמי דרוש/ה

מנהל/ת חשבונות ראשי/ת

כישורים: מנה"ש מדופלם או הכשרה דומה; נסיון בניהול חשבונות באמצעות מחשב בשיטה רב־מטבעית; בעל יכולת הנסיון בניהול צוות עובדים; נסיון קודם בהנה"ש במפעל תעשייתי — הכרחי; יכולת עבודה בלחץ.

הכפיפות למנהל הכספים.
★
5 ימי־עבודה בשבוע
★
מועמדים מתאימים יפנו בכתב בצירוף קורות־חיים ונסיון קודם אל „מיגדה בע"מ" ת.ד. 211, רחובות 76101, עבור „מנה"ש ראשי".
סודיות מובטחת.

הלוח החדש

לוח החדש יש לך עסק עם קונים רציניים!
הלוח החדש

מוסד מסחרי גדול מחפש:
לסניפו בבאר־שבע

איש שיווק חוץ

הכישורים הדרושים: בוגר ביה"ס מקצועי, ידיעה טובה בשפה האנגלית ו/או ערבית, נסיון בשיווק ומסחר, בעל רשיון נהיגה ג', תושב באר־שבע.

על המעוניינים לפנות בכתב יד בלבד, בפירוט קורות חיים ונסיון מקצועי, לת.ד. 866, תל־אביב 61008, עבור מספר 432.

ל„תנובה" סניף פ"ת
דרושים

מפיצים
לחלב ותוצרת חלב בפתח־תקוה וסביבתה

הכישורים הדרושים:
* רשיון נהיגה למשאית
* ידע בנושא שיווק מוצרי מזון
* כושר גופני טוב
* ידיעה טובה בחשבון

תינתן עדיפות למועמדים בעלי נסיון מעשי בחלוקת תוצרת.
תחילת העבודה משעה 03.00 בבוקר.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית לה' דנמי צבי, בסניף פתח־תקוה, רחוב חיה פינשטיין (לפני היפרשוק פתח־תקוה). נא להתקשר טלפונית לתיאום פגישה: 03-906591.
— סודיות מובטחת —

הארץ
עיתון לאנשים חושבים
הבימה
התיאטרון הלאומי

עירית תל־אביב יפו

עיתון "הארץ" ותיאטרון "הבימה"
מקיימים
בשבת 23.11.85 ב־11.00
מפגש
לאנשים
חושבים

קניה

ספארי מרתק בסואנות ובשבטים.
16, 9 ימים: החל מה־5/12
אחת לשבועיים
נסייר בשמורות הטבע הגדולות,
נפגוש בעדרי ראמים ופילים, באריות המשחרים לטרף, נבקר בכפרי שבט המסאים ובני הסמבורו הצבעוניים ונטייל בנופים נפלאים.

בצוות המדריכים:
צביקה סבר - 34 - בן קיבוץ יפתח, זואולוג שייחרש" את אפריקה והמזרח הרחוק, השתתף במסעות ציד באתיופיה ושהה תקופות ממושכות בקניה במסגרת סיורים, מחקרים וטיולי החברה הגאוגרפית.

החברה הגאוגרפית - טיולים בסגנון אחר
רח' טבריה 8 (פינת בוגרשוב 37), ת"א, טל. 03-284113 (5 קוים)

איתנית
מוצרי בניה בע"מ

למפעלנו בנהריה
דרוש

אחראי שרותי פירסום
קידום מכירות ויחסי ציבור

בעל ידע ונסיון בפירסום שווקי־טכני בתחום מוצרי בניה
בעל כושר ביטוי בכתב ובע"פ בעברית ובאנגלית

מועמדים מתאימים יפנו בכתב יד בצרוף קורות חיים וטלפון לת.ד. 8144 רמת־גן 52181
סודיות מובטחת

למפעל מתכת מבוסס באזור חיפה
דרוש

מנהל מפעל

לניהול עצמאי של המפעל המעסיק 75 עובדים; עם אפשרויות פיתוח.

הכישורים הדרושים:
* מהנדס או כלכלן בעל נטיות טכניות מובהקות;
* עם דחף ליוזמות ומעוף
* בעל נסיון קודם במפעל תעשייתי, בתפקיד מקביל או דומה.

נא לפנות בכתב־יד, בעט כדורי, בציון פרטים ונסיון קודם — לת.ד. 4432 חיפה (מיקוד 31444)
— סודיות מלאה מובטחת —

לחברה בחיפה – דרושים

1. **טכנאי מיזוג אויר** – למתקנים מרכזיים
★ נסיון מוכח של 5 שנים לפחות בהפעלה, אחזקה ושרות למתקנים מרכזיים

2. **טכנאי מיזוג אויר**
★ נסיון של שנתיים לפחות במערכות מיזוג אויר מרכזיות

★ ★ ★

מועמדים מתאימים יפנו הצעותיהם בכתב בציון הפרטים המבוקשים לת.ד. 4353 חיפה, עבור מספר 2144 (מיקוד 31040).

מכתבים למערכת הארץ

בין כישורים מקצועיים לדיעות פוליטיות

מי שפועל בעיריית תל־אביב לסי־כול מינוי של מהנדס ערבי לנציג בוועדת התחבורה העירונית — לא עיניי התחבורה, לא המדינה ובוודאי שלא עינייה של העירייה עמדו לפניו. הידיעה על כך אינה מפארת את העירייה, והיא מכפישה את החברה כולה. שוב ניתנה לנו דוגמא לכך, שהשקפות לאיזהדיות הופכות להיות נחלתם של רבים בחברה הישראלית. כאשר נאמר "כל הפוסל — במומו פוסל" היתה הכוונה גם לפסילתו של אדם בגלל דעותיו. היותו של המועמד לפסילה בעל דעות אש"פיסטיות אינה רלוונטית כלל, וכל שמעניין הוא האם המועמד הוא בעל כישורים מקצועיים מתאימים, ותו לא.

לא צריך להיות "יפה־נפש" (ואם כי אין פגם בכך) כדי להבין שעניינה של ישראל הוא להרחיק מתוכה תופעות אנטי־דמוקרטיות וגזעניות: חברה דמוקרטית היא חברה חזקה יותר. שמירת כללי הדמוקרטיה לא נועדה כלל כדי לעזור לארגונים העויינים. ישראל אינה זקוקה לעזרה ו"הצלה" מידיהם של פטריוטים (עם או בלי מרכאות) מסוג אלה, המעמידים מכשולים בפני אחרים בגלל מוצאם ודעותיהם.

עו"ד גבריאל ולצר
תל־אביב

פרס עושה שריר

"תתרן בלתי נלאה" — כך נאמר בדי מנו על ראש ממשלתנו, ואין כתקרית האחרונה להוכיח את אמיתות ההגד־רה. בהתפרצות רגשנית—ספונטנית—מתוכננת היטב, כל זמן שסבר שיש סיכוי להקמת ממשלה צרה בראשותו, ולהיפטר אחת ולתמיד מסיוט הרו־טאציה, הפגין שמעון פרס שרירים מול הילד הסורר של הליכוד ודרש את סילוקו. באותה נשימה, בטרם התפזר אדי ה"זעם והעלבון האישי", משנוכח שאין סיכוי לממשלה כזו, דע־ליו לארגן לתקרית הבאה כדי לגרום לעזיבת הליכוד את הממשלה, שינה כוון, ו"איפשר" לשרון ולליכוד להיש־אר בממשלה.

שרון, שהערמומיות אינה בדיוק חומר־הגלם שמחסורנו הוא סובל, יודע את נפש פרס, מוכן לשלם את המחיר. במיוחד כשאינו יקר, ולהמתין באורך רוח לרוטאציה. בינתיים צבר נקודות רבות במאבק בצמרת הליכוד, בעיקר בזכות שמיר, שגם הפעם עשה את הדבר שהוא יודע לעשות בצורה הטובה ביותר, כלומר לשבת ולא לעשות דבר.

יש לראות את מהות דבריו של שרון הטוען, ובצדק, שייתכן שהתכנותו הבטחות ולא דווח על כך לממשלה. כי מי פתי ייאמין, שחוסיין ייכנס למשא ומתן מבלי שהובטח לו דבר מראש? האם סאדאת היה נכנס למו"מ עם בגין לולא ידע שסיני אינה מונחת בכיסו?

יש להתמקד מעתה בנושאים המהו־תיים של המו"מ העתידי עם ירדן, ולא על משברונים מפוברקים. וביודעינו שהקיטוב בין מרכיבי הממשלה בנוש־אים אלו גדול, יש ללכת לבחירות כדי לתת מנדט לצד זה או אחר בניהול המשא ומתן.

יצחק פינדלינג
קרית־חיים

ספק בנחיצות משרד הכלכלה

ברור, שמנכ"ל משרד הכלכלה ידבר על הצורך במשרד זה, שהרי זוהי פרנסתו. אולם העובדות בשטח הינן ברורות: למשרד הכלכלה אין כיום כל פונקציה ממשית במערך הממשלתי.

זה למעלה משנתיים, שהמטה לייעול המשק הציבורי לא מאוייש ולא מתפקד: נושא התיכנון הכלכלי אינו מקובל על צמרת משרד־האוצר, ואילו "אגף הפיקוח הכללי" הוא גוף מתו, שבו 12 אנשים משמשים כדוורים בין משרדי הממשלה, בנושא מימוש דו"ח מבקר המדינה.

למשרד כזה אין כיום זכות קיום כמיניסטריון עצמאי.

לעומת זאת, יש בהחלט מקום להקים משרד על־לכלכלה, שבו ירוכזו התיכנון הכלכלי הלאומי (במישור, משרד שיתאם בין כל המשרדים הכלכליים, אשר ישלוט על כל הבסי־סים הכלכליים הקבועים של המדינה. לפיכך, גם משרד האוצר חייב להיות הגוף האופרטיבי (תקציב שנתי, מיסוי, מימוש תוכניות, פקוח ושליטה), ולא הקונגלומרט של היום.

לצערנו, לממשלה הנוכחית אין כושר חשיבה וביצוע בנושא, והתנאים הפוליטיים ממשיכים להכתיב את הביזבוז ואוזר היעילות.

יהודה דרורי
(לשעבר — סגן הממונה על המטה לייעול המשק הציבורי)
רמת־השרון

הטלוויזיה של השבוע / הדה בושס

מות אומאירה סנשז

אומאירה סנשז, ילדה בת 13 מ־עיירה בקולומביה, קיוותה לצאת מן הבוץ הוולקני שנלכדה בו — ואז גם תצלם אותה הטלוויזיה בניצחונה, כפי שצילמה אותה ועקבה אחריה, במשך הימים שנלחמה על חייה, ברבות ובד־דבות, כאילו להדגיש מפניה את מר המוות. לא עשרות אלפי הנשים, הילדים והגברים שמצאו את מותם באסון הנורא של התפרצות הר הגעש בקולומביה, ייזכרו בזיכרונם של רבים בעולם — אלא אומאירה סנשז. הילדה הלכודה, שצוותי ההצלה לא הצ־ליחו לחלצה, ואנו צפינו אחרי אימה חסרי אונים בגסיסה המכו־לים והולכים, ובעיניה הכבות.

זה כוחה המדהים, ואולי גם חולשתה של הטלוויזיה. היא הביאה את אומאירה סנשז, ילדה אחת ויחידה — אל חדריהם של צופים בכל מקום, ומיקדה את האסון בילדה אחת. אין ספק, קל לנו פי כמה להזדהות מול המקרע בב־תינו, עם ילדה גוססת לאיטה, מאשר עם עשרות אלפי אנשים שמצאו שם את מותם.

ובכל זאת, קשה להבין, מדוע לא היה אפשר להציל. הטלוויזיה הראתה את צוות ההצלה. אם לש־פוט לפי מראה עיניים, האמצעים העומדים לרשותו אינם מן המתו־חכמים ביותר. לא ראינו שם צלי־לנים, רק חבל שנשלח אליה, והיא לא יכלה לאחוז בו. איש צוות ההצלה, מעשן סיגריה ומספר על קשיי ההצלה. האווירה מסביב נינוחה כאילו לכולם יש זמן למכביר.

ליוותה אותי ההרגשה, שאילו חלילה אירע כדבר הזה בישראל, היו מצילים את הילדה. היינו רואים צוללנים ומכשור מודרני. האנשים הכוכבים להוריד את נפשם, כדי להציל. הרי כך ממש קרה באסון צור, ובאסונות אחרים שבהם ראינו כיצד פועלים צוותי הצלה מיומנים. אבל בקולומביה הילדה נרכבת, צוותי ההצלה מנ־סים לחלצה בחבל, והיא גוועת. מכיּן לנגד עינינו. נהפכת לסיפור בתהדורות החדשות. עוד הישג של הטלוויזיה. ומיד לאחריה, אף ללא פסקוק, סיפור אחר — כאילו לא קרה דבר.

ביום שלישי בערב, ב"מבט שני", כתבות מפורטות אף מרת־קות, על "מלחמת הכוכבים" והנושא המוגדר כ"הישרדות או השמדה". הכל מסופל בקפידה, מבחינה פוליטית ומוסרית, ומבחינת האינטרסים של המחקר הישראלי. [illegible] כדי להפוך מדע בדיוני למציאות, וכדי לחסל בסופו־של־דבר את המין האנושי בדרך היעילה ביותר — כאשר הרי געש ורעידות אדמה עושים את זאת ממש, ללא תקציבים וגם ללא מאמץ. מה היה קורה למין האנושי אילו כספים אלה היו מוקדשים למלחמה ברעב ובמחלות, כדי להיטיב את תנאי חייו של האדם. קשה להעלות על הדעת שיצורי אנוש, שהצליחו להגיע לירח ולכוכבים, ומתאמצים עכשיו בחיסול איום מן החלל — אין בכוחם להציל ילדה קטנה אחת, לכודה בבוץ.

דיוקן

טולסטוי ברומאן של דוסטויבסקי

"בסוף ציטוט" (יום ב') משוחחים הפעם על טולסטוי, בעקבות הביוגראפיה של אנרי טרויאה, שקנתה לה מהלכים אצלנו בעקבות תרגומה לעברית ואסופת מאמרים על טולסטוי. כתמיד, אני עייפה וקצרת־רוח למשמע דעות מלומדות, שאפשר למצוא ללא קושי בספרים ובמאמרים הרבים שנכתבו. תשומת לבי מתרכזת, אם כן, בעיקר באישיות ומקוריות. א.ב. יהושע ממלא את הציפיות. גם יהושע מכיר את שלושת הענקים של הספרות הרוסית — טולסטוי, דוסטויבסקי וצ'כוב — מאותם "תרגומי מופת, שנהפכו לנו כמו מקור", והוא חוזר ומגלה מחדש דווקא את טולסטוי, כשהוא חוזר וקורא לפרקים ב"מלחמה ושלום". באחרונה, בעת טיסה באה"ב, ואז, הוא שוב, לא עצר בעד דמעותיו.

אני חזרתי וגיליתי את טולסטוי, כאשר קראתי שוב לא מכבר את "אנה קרנינה". אני תוהה על משתתפי "סוף ציטוט", שלא הזכירו, לא את "מותו של איוואן איליץ'" ולא את "סונטת קרויצר" — ובכל זאת, טולסטוי לא קופח.

אני מסכימה למה שנאמר בהולכיות, על גיל מסוים, שבו מעדיפים את טולסטוי על דוסטויבסקי. הכוונה היתה שכאשר אנחנו מתבגרים, אנחנו מבכרים את טולסטוי. לי למשל, קשה לקבוע אם "האחים קרמזוב" ו"אידיוט", אינם עומדים כ"מלחמה ושלום" ו"אנה קרנינה", בקריאה שלישית. הרי אין אנו דנים במירוץ שליחים. הצדק עם לנה גל־טולסטוי, האומרת שלקרוא את טולסטוי זו הנאה חושנית. אפשר להוסיף ולומר כי, לקרוא את דוסטויבסקי זו הנאה רוחנית.

וירג'יניה וולף, במאמרה על הסופרים הרוסים, כותבת על השלושה, ורואה את טולסטוי בניגוד לדוסטויבסקי כמי שמגיע אל הנפש מן החוץ. לדבריה יש משהו נא תעלה במתקפה של גוף ורוח אשר כאלה, על החיים: דבר אינו נעלם מעינו החודרת הרואה הכל ואינה מחסירה דבר. ולנו הקוראים יש תחושה שהוא מניח אותנו על פסגת הר, וטלסקופ בידינו: הגוף, היא כותבת, הם השליטים ביצירתו של טולסטוי, ואילו הנשמה היא השלטת ביצירת דוסטויבסקי. לא

טולסטוי: דיוּן בלשון בני אדם

הייתי מעניקה לשניים ציונים קלים כל כך, כפי שניסו להעניק להם משתתפי "סוף ציטוט" וכמו מתוך הסכמה מלאה ביניהם, אפילו לבטל את דוסטויבסקי.

יהושע רואה בביוגראפיה המצד־יינת של טרואיה, שהופיעה בתר־גום אנגלי כבר בשנות ה־70 המוקדמות, דווקא רומאן של דוס־טויבסקי. רומאן, בו מתגלה איש־יותו של טולסטוי כגדולה מן הסתירות והניגודים הרבים שהיו משתתפים חוזרים ומציינים. גם ניתוח הדמות, המקובל בביוגראפיות, אינו פועל במקרה של טולסטוי. לדברי יהושע, טולסטוי ברא עולם, כדי שאנו נקנה את רעיונותיו. אבל גם אם אין אנו קונים את הרעיונות שלו, העולם שברא ויצר — נשאר.

כותב פלובר לטורגנייב בשנת 1880, בספר הכולל חליפת מכת־בים בין השניים, שיצא לאור לאחרונה: "תודה לך שגרמת לי לקרוא את 'מלחמה ושלום'. זה רומאן ממדרגה ראשונה; איזה צייר ואיזה פסיכולוג! אם כי החלק השלישי של הספר, הוא חוזר על עצמו ומתפלסף. ואז נחשף האדם הסופר הרוסי, ואילו קודם לכן, ראינו רק טבע ואנושות. אפשר להבחין בו יסודות משל 'שקספירי'". וטורגנייב, השמח לקבל את אישור של פלובר, הנערץ עליו כותב אליו: "הוא בעל כישרון גדול, אם כי חשפת את נקודת־תורפה שלו. הוא בנה לעצמו שיטה פילוסופית מיסטית, ילדותית...".

על רעיונות ואפיונים אלה נסבו הדברים ב"סוף ציטוט", שהיו מעניינים, אם כי רק בחלקם. ירון לונדון אף מחפש את עקבות תורתו של טולסטוי בארץ־ישראל. ומוקי צור מספק מידע מאלף בעניין זה. הפרופסור לייבוביץ, הוא אומר, הוא היחיד המזכיר את טולסטוי אצלנו, בהתנגדות העקרונית שלו למנגנון המדיני ככוח. הוא גם מזכיר את המשמעות המוסרית שיש להיסטוריה אצל טולסטוי. אבל כל מה שנאמר הרי הוא רק אפס קצה הדברים. טוב לפחות שדנים בטלוויזיה בטולסטוי, בלשון בריאים, ובצורה מובנת לקהל צופים רחב.

כלכלה בין הכיסאות

"הקברט הכלכלי" (יום א') אינו יודע עוד, מה הוא רוצה להיות. האם זו תכנית בידורית קלוקלת, בנוסח "בין הכיסאות", שם מייל־דים עכשיו ילדים בבריכות מים, כדי למנוע מהם את הלם הכניסה לעולם שכולו רע? ושמא זה דיון רציני בענייני כלכלה, העומדים אצלנו תמיד על הפרק. בינתיים, ידו של הבידור על העליונה. יואל שר ממשיך לפרוט על פסנתר, כאילו היה האולפן מועדון־לילה מאולתר. סנדרה ג'ונסון מזמרת פזמונים האמורים להיות סאטי־ריים במסגרת תיאטרון אחר. בינתיים משמש לו שלא באשמתו, דב גיתובסקי, כבן תחרות, ללא תסריט וללא תפאורה. הכל שהוא מתבונן על הכמות, למשל כאשר הוא מציע לפקחי מס הכנסה המחפשים חלטורות, לשחק כדור־יים, ונופלים גם הם בין הכיסאות. ועולה על כולם כוכב התכנית, אחד שמעון יקותיאלי. הוא נובר בערימות פחם שחור, ומנסה כוחו באמנות. ואולי באמת כדאי לשר לוח אחד כמותו ל"גלריה", שם יפ־עיל את כישוריו האמנותיים הב־גל בקבוצות המתאימות, ואז ישלמו רק שלושים אחוז מס.

ואם פחם — זה מן האמנות של יקותיאלי — הרי הוא קיים גם במציאות, והיא מפתיעה יותר מכל דמיון. מתברר שלרשות הנמלים יש יותר מדי הכנסות וכספים, והיא מתעקשת להשקיע כסף מיותר "בפיל לבן", כלומר בנמל פחם חדש שאיש אינו זקוק לו. לא ידעתי שרשות הנמלים היא מדינה עצמאית בתוך המדינה, ולשר האוצר אין שליטה עליה.

שלושה נגד אחד

ב"יש שאלה" (יום א') — שלושה נגד אחד. שלושה מש־פטנים מכובדים — השופט בנימין כהן, השר משה שחל, וח"כ מרדכי וירשובסקי, כנגד משפטן אחר, עו"ד אליקים העצני. העצני אינו מגלה מיד את קלפיו. השופט בנ־ימין כהן, הרואה במתנחלים שומרי ישראל, מודה כי תורה לו, על שהוא מסכים עם העצני. אבל לא לאורך זמן. העצני, הוא אמנם משפטן והטיעונים שלו אמורים להיות מבוססים והגיוניים אבל האינטרסים שלו מקלקלים את שורת הגיונו. כוח השיבתו המש־פטית עשוי להטעות. לכל אחד מן המשתתפים, כאשר כבוד, יש קו אדום. העצני, כשיש אלי קרב, מוצא לעצמו קווים אדומים רבים.

הפעם בולטים בתשובותיהם השופט כהן המבריק ממש, והשר משה שחל. ואילו ח"כ וירשובסקי, שאר הורקורים משמש לו כסם חיים, נרתע לקרדומות. השופט כהן אומר שיש לו בעייה: לדבריו, הוא מורגל בחשיבה שיטתית, וכאן לפניו ערבוב דברים — ערבוביה בין הצד הפוליטי, המוס־רי והחוקי. אם טוען וירשובסקי שהצלה טמונה בחוקה, הוא, כהן, מציאותי יותר, וטוען שאין חוקה בישראל, ולא תהיה, מפני שאין הסכמה על דברים בסיסיים. בהיעדר הסכמה כזאת אי־אפשר להש־תות על חוקה. אבן הנגף העיקרית היא החוגים הדתיים. כהן מאשים את העצני בכך שהוא סבור, כי לדעתו יש ערך מוחלט. אבל המוחלט אינו בידו. אשמה כזאת אפשר לתלות לא רק בהעצני, אלא בקיצונים משני הצדדים, שלקחו לעצמם את המונופול על הצדק.

אילוצים ועונש־מוות

עונש המוות שב ועולה לכות־רות לעתים מזומנות, זוקר את ראשו המאיים, ומבלבל עלינו את דעתנו. קשה להאמין שיש מי שמשתוקק לראות כאן גרדומים, כמאות השמאליים ופלוגות ירי בטקסים אנטי־אנושיים. והנה, מת־ברר שגם אנשים הגיוניים ושקו־לים, בעלי ניסיון, כמו השופט בדימוס חיים דבורין, מצדדים בהטלת עונש מוות, מתוך שיקולי הרתעה ("מפגשים", יום ה'). אין בכך כדי לשכנע — אלא אם כן מאמין מישהו שלהטלת עונש מוות יש לא רק מטרת הרתעה, אלא גם סיפוק רגש הנקם ברוצ־חים. כאשר מוזמן לאולפן, לעדות, יוסף שיטרית, אב למשפחה שנפג־עה בידי מחבלים ב־1974, בקריית שמונה, והוא מרצה את טענותיו בראש העמותה להנהלת עונש המוות, אי־אפשר להתווכח עם טיעוניו.

בין משתתפי "מפגשים", גם מתנגדים לעונש מוות — והם רואים בנקם רגש אנושי שאין לפסול אותו, גם לא מבחינה מוסרית, אם כי יש לנטרל את הרגשות, בדיון על החוק.

מתי שמואלביץ, איש לח"י, שנידון למוות על ידי הבריטים, וניצל — מאמין בעונש מוות. הוא משוכנע שחוץ מלוחמי המחתרת העברים, אין לאחרים מניעים אידיאולוגיים, שהם מוכנים להק־ריב בעדם את חייהם. אם עונש מוות הוא אמצעי להרתעה, הסם יש להטילו גם על טרוריסטים יהודים, וסתם על פושעים יהודים אלימים, רוצחי זקנים וילדים. ד"ר דוד הר, מתנגד לעונש מוות, מטעמים אנושיים ומוסריים נר־חבים, ואילו אברהם פכטר, שהיה תובע צבאי, אומר במפורש, שאין הוא רוצה להעניק לטרוריסטים רוצחים את הכבוד של עולי גרדום, וזה טעם ההתנגדות שלו. כולם מסבכים את הנושא ומסתב־כים.

הטענות מוכרות. "מפגשים" לא חידשה הרבה. אבל דווקא כאשר הטענות מושמעות באולפן, בנוכחותנו — ההסתבכות גדולה פי־כמה. כמדומה, נקלענו למצב ללא־מוצא. כאילו הצגנו קבל עם ועדה: יהיו מה שיהיו מעשיהם של מחבלים, אצלנו לא יהרגו אותם, ויש להם סיכוי סביר מאוד להשתחרר בבוא היום. שחרור המחבלים בהסדר הקצין את הטיעונים, נתן נשק מחודש בי־דיהם של מצדדי עונש המוות, ואילץ אחרים, שפיקפקו והיססו, ולא היו מסוגלים להגיע להחלטה כה קשה — לתמוך בעונש המוות. "מפגשים" חשפה שוב את הדיל־מה. כיצד אנשים טובים נאלצים בתוקף הנסיבות להחליט החלטות גורליות, בניגוד לעמדה המוסרית העקרונית.

אבסורד הגיוני

היגיון, כשמביאים אותו עד אפו, עלול גם להניב אבסורדים. ב"זה הזמן" (יום ב'), מתנהל עימות בין סרי נוסייבה, מרצה לפילוסופ־יה באוניברסיטת בירזית לבין ישראל מידד, איש "התחיה"; שני אלה דוגלים, כל אחד מנקודת־מוצא שונה, בסיפוח הגדה המער־בית. מידד לא חשב כנראה על תוצאותיו של סיפוח כזה, ולאו דווקא מבחינה מוסרית, אלא מב־חינה מדינית ומעשית. סרי נו־סייבה מציג לפניו את התוצאות. מבחינתו של נוסייבה שלטון הכיבוש הוא עובדה קיימת, שלא תשתנה במהרה. הדרך היחידה הנראית לו להגשים את זכויותיו הריבונתיות, היא באמצעות המער־כת הישראלית. על־ידי סיפוח הוא מקווה, כי יקבל זכות בחירה, וכך, הפלשתינאים, בשיעור לא־מבוטל באוכלוסיה, יוכלו לשנות את פרצופה של המדינה היהודית.

לעומת טיעוניו של נוסייבה, נסתתמו טענותיו של ישראל מידד, ההולך רק עד חצי־הדרך, ולא באומץ לב. הוא רוצה בסיפוח, אבל מקווה כנראה שישלוט ביותר ממיליון פלשתינאים, בלא להע־ניק להם שוויון־זכויות מלא. מסתבר שההיגיון הוא בעוכריו. נו־סייבה אומר מה שאומרים המתנג־דים לסיפוח בקרב הישראלים. אבל אנשים כמידד אינם מאזינים לקולו של ההיגיון. הם מאמינים שיוכל להתחכם לו, ואז ישתלב האבסורד באסונות אחרים.

מע"מ על פרוטזות

אנשים טובים באמצע הדרך או בתחילתה, הם אותם נכי צה"ל, קטועי גפיים שהתנדבו לשמש כאוטו־חונכים, לילדים נכים קטו־עי גפיים גם הם. סיפורם של גיא ושלמה מרגש באמת — עד לדמעות. אבל סיפורים מרגשים הם בעצם [illegible].

העובדות הן סיפור אחר. מתברר שיש לשלם מע"מ על פרוטזות וכך נמנעת מילדים נכים האפש־רות לדרוש פרוטזות מתאימות. הדרך היחידה להשיג אותן בשבי־לם, היא במבצעי התרמות. וזו — שערוריה. מדינת ישראל ודאי שלא תצא מן הסבך הכלכלי תו־דות למע"מ על פרוטזות לילדים נכים; ואם אכן כך, מוטב שתישאר בסבך.

הארץ | הגוש החדש | מעריב
בשיתוף: ירושלים. כותרת. העיר. כל העיר.

אמקור
דרוש
מנהל שיווק בינלאומי
למוצרי אלקטרוניקה מתוחכמת
בשטחי הדיאגנוסטיקה הרפואית, מחשבים ואמצעי המחשה גראפית.
התכונות הדרושות:
★ ידיעת אנגלית על בוריה, ושפות נוספות (רצוי גרמנית, צרפתית).
★ השכלה טכנית נרחבת בשטח האלקטרוניקה.
★ נסיון קודם ורב בשיווק מוצרים דומים בשוקי חו"ל ובעיקר ארה"ב, יפן ומערב אירופה.
★ קשרים עם חברות שיווק בינלאומיות למוצרי אלקטרוניקה ו/או למוצרים מתוחכמים בשטח הרפואה.
לפנות בכתב בצרוף תולדות־חיים ל„אמקור" בע"מ ת.ד. 2850 תל־אביב מיקוד 61027 עבור „מנהל שיווק".
– סודיות מובטחת –

למוסד מחקר ופתוח מתקדם
דרושים
★ **מנהל יחידת מחשב**
אקדמאי בעל נסיון רב בעיבוד נתונים מנהליים ופיתוח ותחזוקת תוכנה יישומית. רצוי נסיון בעבודה עם מחשבי IBM גדולים. תנתן עדיפות לבוגרי מדעי המחשב.
★ **כלכלן בכיר**
לבקרה, תקצוב ותמחיר ולהכנת תכניות עסקיות. דרוש נסיון של 3 שנים לפחות בנושאים הנ"ל.
★ **מהנדס תעשיה וניהול**
לעבודה בתחומים הבאים:
– תכנון הדרכה של פרוייקטים, במיוחד פרוייקטי פיתוח.
– הכנת תיקי ייצור – הקמת מערכות תפ"י, מערכי מפעל.
– הקמת קליטת והדרכה של מערכות ממוחשבות.
המשרות מוצעות למהנדסים בעלי נסיון ולמהנדסים בוגרים.
★ **מתמחה למשפטים**
שתעסוק בתחומי המשפט השונים, בדיני עבודה ודיני חוזים.
★ ★ ★
אנו עובדים 5 ימי עבודה בשבוע ויש לנו שירותי הסעה בכל אזור המרכז. אצלנו עבודה מעניינת ותנאים טובים להתקדמות מקצועית ואישית.
★ ★ ★
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב יד בצרוף קורות חיים, נסיון בעבודה, רשימת ממליצים ומספר טלפון לת.ד. 2030 רחובות מיקוד 76120.
– סודיות מובטחת –

לחברה תעשייתית גדולה
דרוש/ה
משרה מס' 1278:
חשבונאי/ת ראשי/ת
תאור תפקיד
★ עריכת דוחות כספיים שנתיים של החברה.
★ ריכוז ניהול ספרי חשבונות של החברה.
★ ייצוג החברה כלפי רשויות המשלתיות ושלטונות המס.
● כישורים נדרשים:
★ רואה חשבון בעל/ת נסיון של 8 שנים לפחות בחשבונאות תעשייתית.
★ הכרת מערכת המיסים.
★ בעל/ת כושר אירגוני וניהול צוות עובדים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה, נסיון וכמספר תעודת זהות אל: ת.ד. 25108 תל־אביב מיקוד 61250.
מועמדים מתאימים ייענו

לעבודה בטחונית בארץ ובחו"ל דרושים
יוצאי יחידות קרביות
הנתונים הדרושים:
★ גילאי 21—28.
★ שרות צבאי ביחידות שדה כלוחמים (הבוגרי קורס פיקודי) עדיפות לקצינים.
★ ידיעת השפה האנגלית ו/או שפה אירופית אחרת.
★ כושר גופני טוב ובריאות תקינה (פרופיל 82 ומעלה).
אנו מציעים:
★ עבודה מעניינת ורבת אתגר בארץ ובחו"ל.
★ תנאי שכר טובים והטבות מיוחדות למתאימים.
★ חוזה העסקה למספר שנים (אפשרי חוזה לשנה אחת).
המעוניינים העומדים בכל הדרישות לעיל, יפנו בכתב לת.ד. 39350 ת"א מיקוד 61392 עבור מ.מ. בצרוף תולדות חיים ופרטים אישיים מלאים כולל מס ת.ז. וטלפון.
– פונים מתאימים ייענו –

למשרד עו"ד ברעננה
דרושים:
1. עו"ד
2. מתמחה
3. פקידה מנוסה
052-31192

חוק הזדמנות שווה בתעסוקה, תשמ"א—1981
לפי חוק זה אסור לסרב לקבל אדם ל־עבודה מחמת מינו או מחמת היותו נשוי או הורה, אלא אם אופיו או מהותו של התפקיד מונעים קב־לתו של בן אחד המינים לעבודה ה־נדונה.
המודעות צפויים לעונש על־פי החוק.

Bio-logic Systems Corp.
חברה בת של חברת BIO-LOGIC מארה"ב העוסקת בפיתוח ויצור מיכשור ממוחשב לדיאגנוסטיקה רפואית מחפשת מועמדים לצוות פיתוח מקומי אשר יעסוק, בהנחיית החברה האם, בפיתוח מיכשור חדיש ומתקדם המיועד ליצוא. מהמועמדים נדרשים רקע נרחב בתחום המיכשור הרפואי הממוחשב, הכרה של השוק הרפואי וצרכיו, יכולת עבודה עצמאית, נכונות לעבודה מאומצת ומוטיבציה גבוהה. מקום העבודה בחיפה.
על המועמדים יהיה לעבור תקופת הכשרה בת מספר חודשים בחברת האם בארה"ב. המועמדים המתאימים שישולבו בצוות הבכיר של החברה יועסקו על בסיס חוזה אישי ויזכו לתמורה נאותה ביותר בנוסף לשיתופם בתוכנית לחלוקת מניות של החברה.
בעלי המקצועות הנדרשים:
מהנדס אלקטרוניקה
נסיון נרחב בתחום האנלוגי ורקע בתחום הדיגיטלי.
נסיון בפיתוח מגברים רפואיים
מתכנת
נסיון באסמבלר ובשפות על.
נסיון וידע בתכנות לשליטה בחומרה וקריאת סכמות.
רצוי נסיון במעבדי משפחת 8086
רק מועמדים העונים לדרישות מתבקשים לפנות בצרוף קורות חיים ותאור מלא ומפורט של נסיון ורקע מקצועי לת.ד. 6540 חיפה 31060.
סודיות מלאה מובטחת

אלתא
תעשיות אלקטרוניות בע"מ
חברה בת של התעשיה האוירית לישראל בע"מ
אם אתם מצטיינים ומעוניינים באתגר מקצועי, אנו מציעים לכם עבודה בפרוייקטים חדשניים ביותר.
אנו מחפשים את הטובים מבין
מהנדסי האלקטרוניקה
שיעסקו בנושאים הבאים:
★ הגדרה ופיתוח מערכות מכ"ם, מחשבים, ל"א ותקשורת.
★ פיתוח מערכות מיקרוגל.
★ שילוב חומרה תוכנה.
★ הנדסת אמינות.
★ מהנדסי בדיקות עם נסיון ב־RF ובלוגיקה.
על המעוניינים לפנות בכתב בצרוף קורות חיים אל מחלקת התעסוקה של אלתא ת.ד. 330 אשדוד

אתגרי המחר... היום
התעשיה האוירית לישראל בע"מ
חטיבת האלקטרוניקה
למפעלנו מבת
עבור מינהל טכנולוגיות החלל
דרושים/ות
מהנדסים בעלי יכולת אישית גבוהה ונכונות להתמודד עם טכנולוגיות מתקדמות High/Tec בנושאים הבאים:
משרה מס' 1273:
מוביל צוות ומכניקה.
בעל/ת תואר שני ומעלה, כושר ניהולי מוכח, נסיון בתיכון מערכות מורכבות.
משרה מס' 1274:
מהנדס/ת מחשבים בכיר/ה.
מהנדס/ת אלקטר בעל/ת נסיון בפיתוח חומרה למערכות ממוחשבות בזמן אמיתי R.T.
משרה מס' 1275:
מהנדס/ת זיווד בכיר/ה.
נסיון מוכח בזיווד מערכות אלקטרוניות מתקדמות.
משרה מס' 1276:
מהנדס/ת אלקטרוניקה.
נדרשת התמחות נוספת באחד התחומים הבאים: ★ מערכות משובצות מחשב ★ תקשורת ★ ספקים.
מועמדים מתאימים מתבקשים לפנות אישית או בכתב ולפרט קורות חיים, השכלה, נסיון ומספר תעודת זהות אל: מינהל התעסוקה, יחידת גיוס וקליטה, התעשיה האוירית לישראל בע"מ, נמל התעופה בן גוריון מיקוד 70100. (נא לציין על המעטפה את מספר המשרה המבוקשת).
מועמדים מתאימים ייענו – סודיות מובטחת

למוסד ממלכתי
דרושים קציני מילואים
בדרגות: סגן, סרן, רב־סרן
אנו מציעים לך –
★ עבודה בעלת ענין ואתגר, הכרוכה בניידות.
★ לימוד השפה הערבית.
★ תנאי שכר טובים ותנאי שרות מיוחדים (לרבות רכב צמוד בתום ההכשרה).
★ עבודה קבועה.
★ מסלול קידום רחב ואפשרויות להתפתחות עפ"י כישורים.
העבודה מתאימה גם לקצינים העומדים להשתחרר מצה"ל בחודשים הקרובים.
אם גילך בין 23-31, השכלתך לפחות תיכונית מושלמת ובריאותך תקינה –
פנה נא בכתב לת.ד. 33171 ת"א (מיקוד 61231) עבור כ"א. בצירוף תולדות חיים ופרטים אישיים (כולל מס' ת"ז וטלפון).
פונים מתאימים ייענו.